

LEMVIG KOMMUNE

Landskabsanalyse

KORTLÆGNING, VURDERING OG
ANBEFALINGER

1. etape _ juli-august 2013: Karakterområde A, B, F, G
2. etape _ marts-juli 2014: Karakterområde C, D, E, H, I, J, K, L.

Indhold

Introduktion/Metode.....	4
Eksisterende analysemateriale.....	6
Fremgangsmåde.....	8
Oversigtskort over landskabskarakterområder i Lemvig Kommune.....	10
Tabel over landskabskarakterområder i Lemvig Kommune.....	11
Landskabskarakterområder.....	13-159
A Harboøre Marine Forland.....	13 - 29
B Lemvig Morænelandskab.....	31 - 49
C Nørre Nisum Kirkeby Morænelandskab.....	51 - 75
D Nørre Nisum Seminarieby Morænelandskab.....	77 - 95
E Remmerstrand Marine Forland og Randmoræne.....	97 - 117
F Bovbjerg Morænelandskab.....	119 - 137
G Bonnet Morænelandskab.....	139 - 155
H Fabjerg Hedeslette.....	157 - 177
I Klosterheden Plantage.....	179 - 199
J Bækmarksbro Hedeslette.....	201 - 219
K Nisum Fjord.....	221 - 241
L Møborg Bakkeø.....	243 - 261
Litteratur.....	262

Introduktion / Metode

Lemvig Kommune ønsker at optimere sine landskabsanalyser og -udpegninger med udgangspunkt i den, af Naturstyrelsen, anbefalede Landskabskaraktermetode (LKM). Dette med henblik på implementering af landskabsvurderinger og anbefalinger i kommuneplanen. Med denne rapport gives et overblik over eksisterende planer og analyser, hvorefter disse samles og revideres efter LKM.

Landskabskaraktermetoden

I forbindelse med amternes nedlæggelse i 2007 overgik store dele af planlægningen og forvaltningen af det åbne- og bynære land til kommunerne. I den forbindelse udarbejdede Naturstyrelsen i samarbejde med Skov & Landskab en metode, hvorved de danske kommuner havde mulighed for at kortlægge og vurdere deres landarealer på en ensartet måde. Denne metode kaldes Landskabskaraktermetoden (LKM), og inddeler landskabet i specifikke områder alt efter stedernes landskabelige karakter. Ved at arbejde efter samme metode i kommunerne skabes grobund for samarbejde på tværs af kommunegrænser. Desuden dannes et godt udgangspunkt for forvaltningen af specifikke karakteristiske områder i det åbne land.

“Landskabskaraktermetoden er et analyseredskab til at kortlægge landskabers specifikke karakteristika og til at vurdere deres kvaliteter, udviklingstendenser og sårbarhed, samt hvorledes landskabsinteresserne kan tilgodeses gennem planlægning og forvaltning.”

(Caspersen og Nellemann, 2005)

LKM er et opdaterbart analyseredskab, der er skemalagt i en struktur, således at der kan arbejdes videre med den efter tid og af nye medarbejdere.

En del kommuner har brugt metoden som redskab til at sikre landskabsinteresserne i det åbne land og har implementeret kortlægninger, vurderinger, strategier og målsætningerne i kommuneplanen.

Lemvigs nabokommune Struer har således revideret udpegningerne af landskabsområder fra Ringkjøbing Amts Regionplan 2005 og indskrevet anbefalinger og målsætninger i Kommuneplanen for Struer Kommune 2013-2014. Holstebro kommune har for nyligt søsat et længerevarende kortlægnings- og analyseprojekt med udgangspunkt i LKM. Sidstnævnte kommune regner med at have færdiggjort landskabsanalysen medio 2015.

Lemvig Kommune tager med nærværende arbejde initiativ til at identificere hvilke områder vi skal tage særligt vare på, og hvilke områder der er knap så sårbare. Analysearbejdet har resulteret i udpegninger med tilknyttede landskabsbeskrivelser, -vurderinger og anbefalinger.

Landskabsanalyse og Vindmølleplan 2008

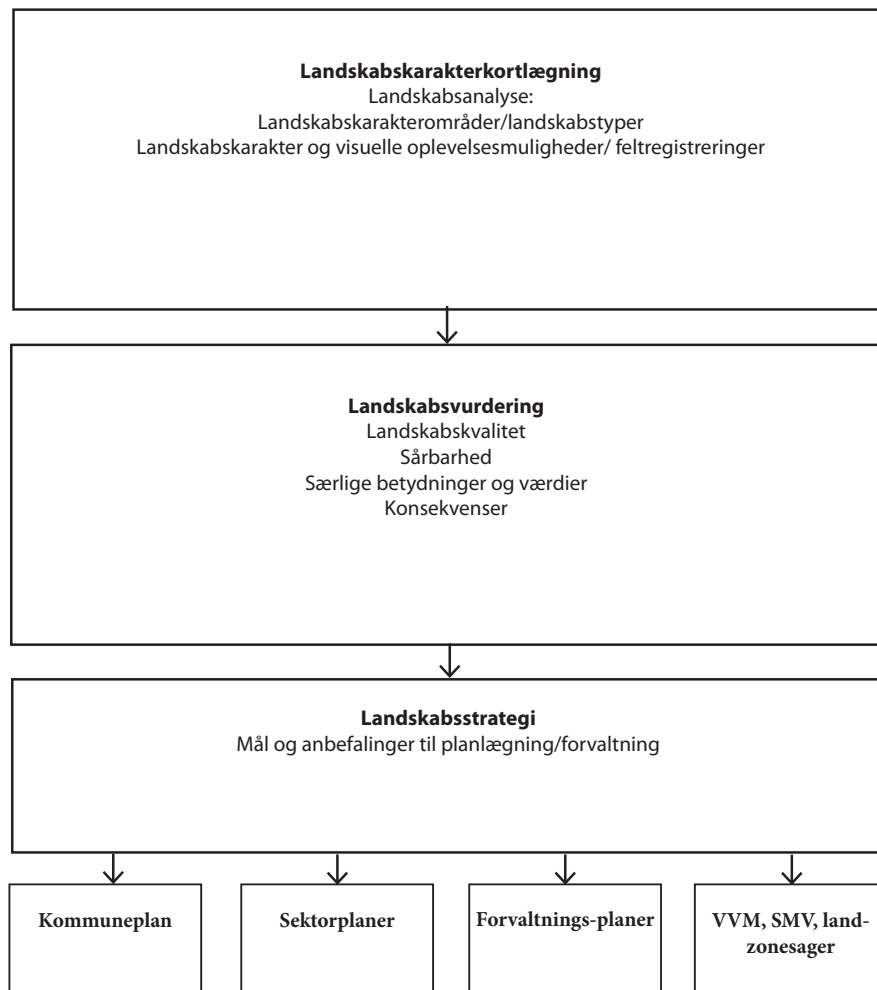
Lemvig kommune udarbejdede i samarbejde med SJ-Consult i 2008, som de første i Danmark, en Vindmølleplan, med en gennemgående landskabsanalyse af kommunens åbne land. Med denne analyse inddeltes Lemvig kommune i tre hovedområder, med tolv mindre landskabskarakterområder.

Inddelingen af landskabstyper, udførtes på baggrund af både naturgeografiske og kulturgeografiske analyser. Disse analyser er dog ikke beskrevet, men derimod kortfattet nedskrevet i en karakterbeskrivelse af hvert område.

Formålet med denne rapport er at uddybe disse beskrivelser med henblik på at komme med mere specifikke vurderinger og anbefalinger for hvert område.

Med udgangspunkt i disse inddelinger og beskrivelser, gennemgås grænseopdelingerne, og der udarbejdes en rumlig-visuel analyse med henblik på en mere præcis afgrænsning af karakterområderne. Beskrivelserne af landskabskarakteren for de enkelte karakterområder følger paradigmet beskrevet i *“Landskabskaraktermetoden - et kompendium. Note 7 - Udformning af landskabskarakterbeskrivelsen (Caspersen og Nellemann, 2005).*

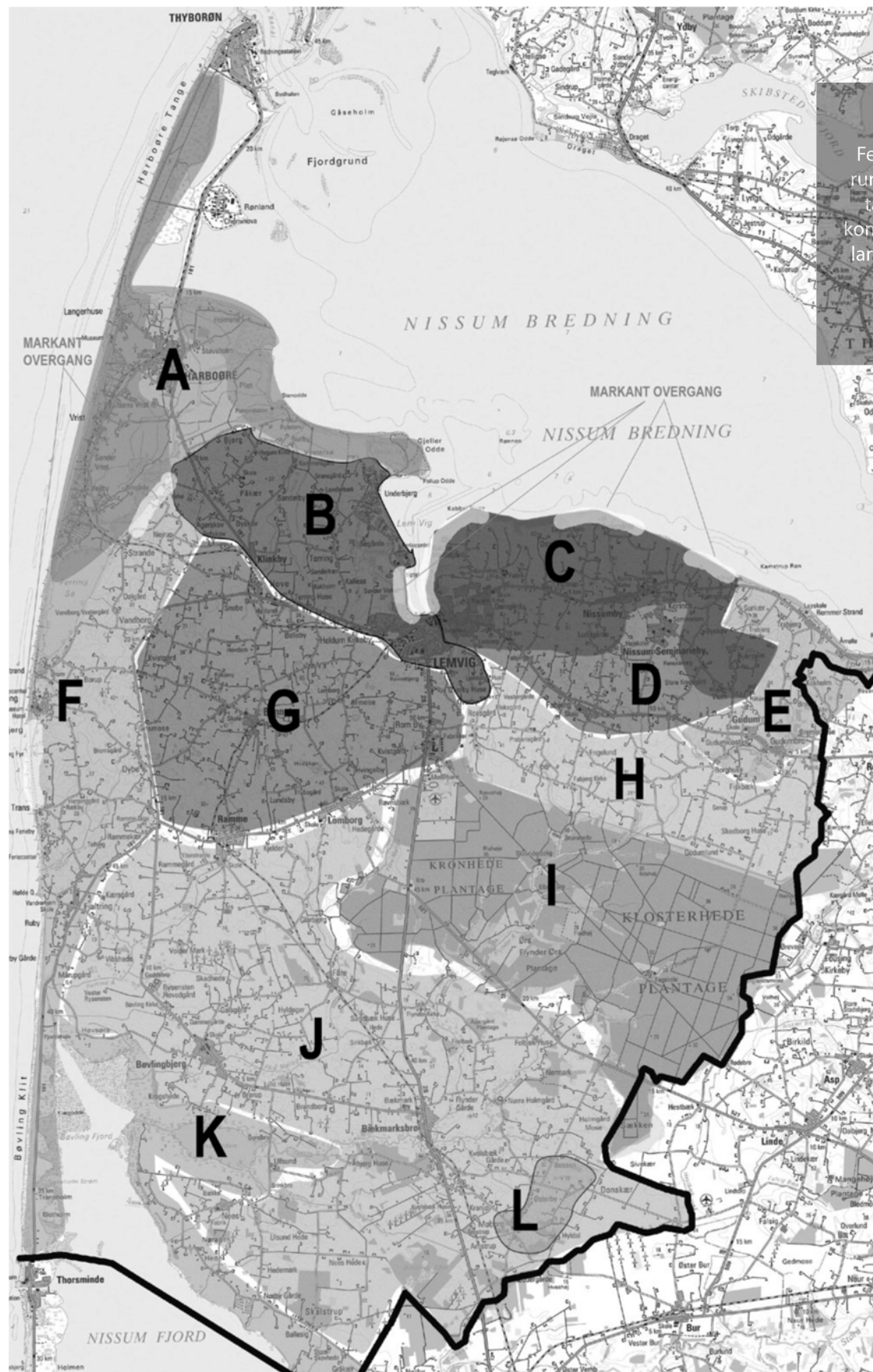
Igennem feltarbejde kortlægges hvert af de 12 områder ved hjælp af det, til metoden tilhørende kortlægningsskema. Derefter følges LKM med trinene landskabsvurdering og landskabsstrategi (figur 1), med henblik på implementering af mål og anbefalinger for karakterområderne i kommuneplanen. Yderligere kan kortlægningen og vurderingerne med tiden danne grundlag for politiske beslutninger og borgerinddragelse.

Figur 1. Redigeret fra Caspersen og Nellemann, 2005

Eksisterende analysemateriale - Landskabstyper 2008

Kort 2.
Temaplan 2008
(SJ-Consult)

Fremgangsmåde

Med denne beskrivelse af fremgangsmåden, opdelt i trin, er det hensigten at lette det fremtidige arbejde med udførelsen af landskabskarakteranalyserne. Derved kan de enkelte områder bearbejdes etapevis af forskellige medarbejdere. Landskabskarakterområderne A, B, F og G er udført i første etape i juli-august 2013, som eksempel på hvorledes arbejdet med de eksisterende analyser og LKM bearbejdes. Landskabskarakterområderne C, D, E, H, I, J, K og L er udført i marts-juli 2014.

Trin

Inddelingen af landskabstyper fra 2008 i forbindelse med vindmølletemaplanen, er udført på baggrund af både naturgeografiske og kulturgeografiske analyser. Disse analyser er dog ikke beskrevet, men derimod kortfattet nedskrevet i en karakterbeskrivelse for hvert område. For at verificere og uddybe disse karakterbeskrivelser anvendes Kortlægningskemaet fra 2010, er en metode til at samle registreringer, analyser og beskrivelser således, at der er samme overskuelige tilgang til hvert område.

1.

Første trin er at verificere inddelinger af karakterområderne fra temaplanen og kortlægge områdernes kulturgeografiske og naturgeografiske forhold. Områderne er dog ganske nøje og korrekt inddelt, så det er udelukkende med henblik på at have en beskrivelse af forholdene til evt senere brug, samt for at samle arbejdet efter LKM.

Anvendt kortmateriale:

- *Landskabstyper 2008 (Temaplan)*
 - *Landskabsudpegninger 2005 (Regionplan)*
 - *Højdekurver (ArcMap)*
 - *Geologi.lyr / Jordarter (ArcMap)*
 - *Høje Målebordsblade (ArcMap)*
 - *Lave Målebordsblade (ArcMap)*
 - *DDO 20cm GeoMidt 2010 (ArcMap)*
 - *DTK/Kort 25 (ArcMap)*
- (Skrivebordsarbejde)

2.

Derefter en verificering af områderne i forhold til det rumlige og visuelle. Dette gøres ved en gennemkørsel af områderne, specielt nær områdegrænserne.

Anvendt materiale:

- *Landskabstyper 2008 (Temaplan)*
 - *Bærbar computer med kortlægningskema*
 - *Kamera*
- (Feltarbejde)

3.

Der udarbejdes på baggrund af analyserne en karakterbeskrivelse af hvert landskabsområde. Her kan tages udgangspunkt i den eksisterende fra Vindmølleplanen 2008.

(Skrivebordsarbejde)

4.

Herefter gives en vurdering af landskabets karakter i forhold til styrke, tilstand og sårbarhed, samt tiltag der vil styrke/genoprette den oprindelige landskabskarakter.

(Skrivebordsarbejde/Feltarbejde)

5.

Opstilling af målsætninger samt anbefalinger til planlægning og forvaltning. Med udgangspunkt i de konkrete landskabsforhold, som er beskrevet og vurderet i karakterbeskrivelserne og landskabsvurderingerne opstilles for hvert karakterområde en målsætning. Målsætningerne belyser den indsats, der skal gøres i de enkelte områder, hvis der ønskes en forbedring af landskabskarakteren (figur 2).

(Skrivebordsarbejde)

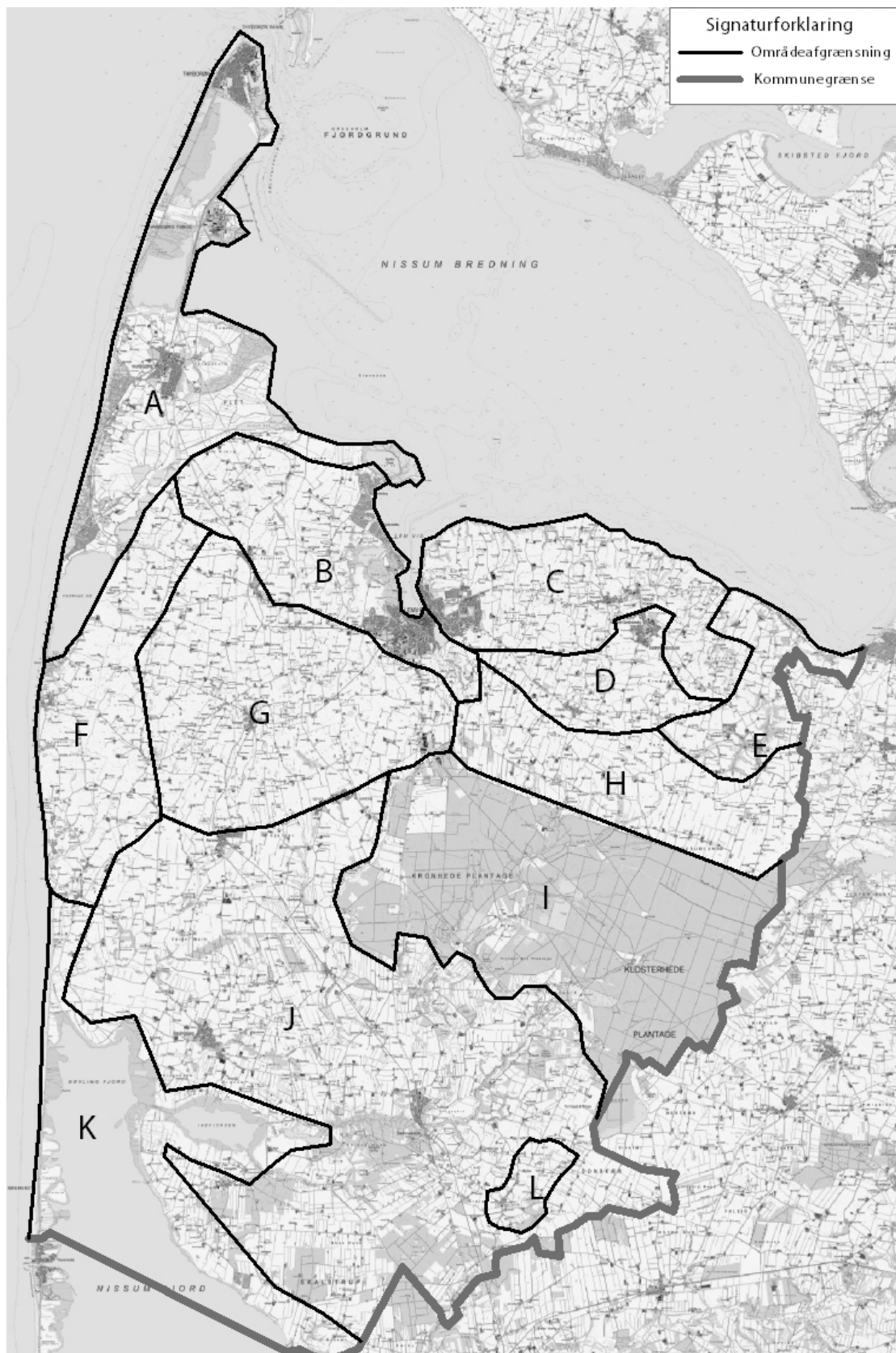
For forståelsen og overblikkets skyld anvendes samme områdebetegnelse som de fra Vindmølletemaplanen 2008, hvilket vil sige bogstaverne fra A til L. Dertil er hvert karakterområde tildelt et navn, der er kort og sigende med hensyn til områdets beliggenhed og vigtigste nøglekarakteristika. Kortmateriale er importeret fra Kort og Matrikelstyrelsen via ArcMap og derefter behandlet i Photoshop. Analysekortene med afgrænsninger og illustrationer er udarbejdet i illustrator, med DTK/kort25 klassisk som baggrundskort. Analysekortene i denne rapport findes altså ikke i GIS, men det anbefales at de hurtigst muligt bliver det og at de udarbejdes i henhold til metoden.

Som det også er beskrevet i metodevejledningen, foreslås det, at der til udarbejdelse af fremtidige områder er en GIS-kyndig medarbejder indover projektet til udformning af kortmateriale. Derved bliver analysedataet fra starten implementeret i kommunens kortdatabase.

Tilstand	Landskabskvalitet			
		Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
		Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
	God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
	Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe	

Figur 2. Caspersen og Nellemann, 2005

Oversigtskort over landskabskarakterområder i Lemvig Kommune

Kort 3.
Landskabskarakter-
områder

Tabel med landskabskarakterområder i Lemvig Kommune

Karakterområde	Karakterområde navn
A	Harboøre Marine Forland
B	Lemvig Morænelandskab
C	Nørre Nisum Kirkeby Morænelandskab
D	Nørre Nisum Seminarieby Morænelandskab
E	Remmerstrand Marine Forland og Randmoræne
F	Bovbjerg Morænelandskab
G	Bonnet Morænelandskab
H	Fabjerg Hedeslette
I	Klosterheden Plantage
J	Bækmarksbro Hedeslette
K	Nisum Fjord
L	Møborg Bakkeø

Harboøre Marine Forland

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E A

Afgræsning af strandenge ved Gjellerodde

Landskabskarakteranalyse.....	13 - 19
Landskabsvurdering.....	20 - 29

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Transparent til åbent, fladt marint forland med landbrugsdrift, græsning og klitlandskaber. Søer og vådområder i et bælte langs den tidligere stenalderkyst samt diger i øst-vest og syd-nordgående retninger. Spredt bebyggelse med sporadisk placerede levende hegn. Afgrænset af vej 181 er områdets nordøstligste del præget af tekniske anlæg. Der er to bydannelser i området, samt sommerhusområder langs det vestligste dige.

Beliggenhed og afgrænsning

Harboøre Marine Forland udgør det nordligste karakterområde i kommunen og grænser ud til Limfjorden mod øst og Vesterhavet i vest. Mod syd afgrænses området af den kystklint, der udgjorde stenalderhavets kystlinje.

Se kort 4. Landskabskarakterområde A.

Landskabskarakter

Karakteristisk for landskabet ved Harboøreland og Gjellerodde er et fladt terræn og et åbent landskab. Området er domineret af småsøer og vådområder, der følger den tidligere stenalderkyst fra Gjellerodde til Ferring Sø. Flere steder er landet drænet og inddæmmet og digerne er derfor karakteristiske i den nordvestligste og vestlige del af området. Her ses desuden enkelte steder sporadisk placerede levende hegn.

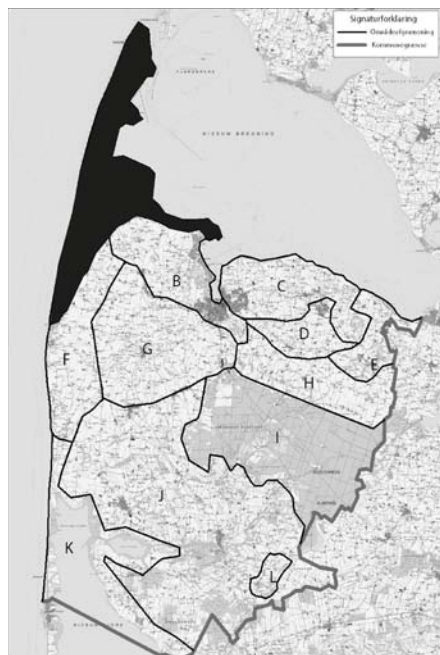
Området, der er sammensat af forskellige elementer, anvendes til intensivt dyrkede landbrugsflader samt græsningsenge, foruden uopdyrket jord, klitlandskaber og natur-/fuglebeskyttelsesområder.

I området, der strækker sig langs kysten af hele den nordlige del af kommunen, ligger spredt bebyggelse, primært i form af landbrug og hobbylandbrug. Derudover ligger sommerhusområderne Langerhuse, Vrist og Vejlbj, samt byerne Harboøre og Thyborøn.

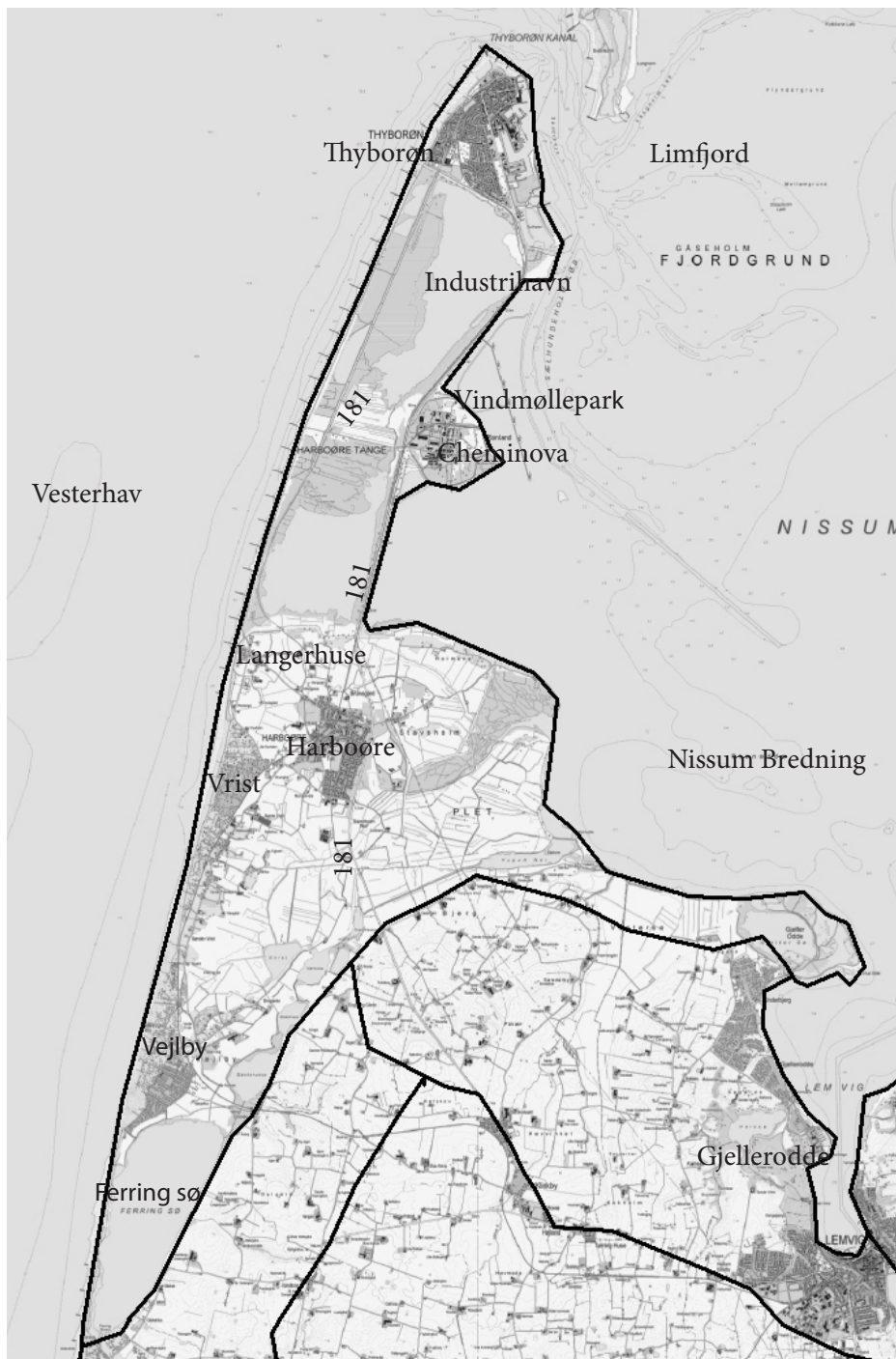
Området er i den nord-østligste del præget af tekniske anlæg i form af Vindmølleparken, Cheminova samt Thyborøn industrihavn.

Sydlig afgrænsning af område A med Stenalderhavets kystklint, set fra det marine forland

Kort 4.
Landskabskarakter-
område A

Naturgrundlag

Kendetegnende for geologien er, at området er hævet marint forland, med en klar afgrænsning til Vesterhavet og Limfjorden og mod syd Stenalderhavets kystlinje. Området er derfor præget af småsøer, vandløb og de to større søer Ferring Sø og Gjeller Sø.

Jordtypen er domineret af marint sand og ler, med islæt af flyvesand.

Terrænet er karaktergivende for området, der over store strækninger fremstår fuldstændig fladt. I den sydlige del af karakterområdet, sker der en brat ændring af terrænet, hvor moræneplateauet, med landskabskarakterområderne B og F, starter. Karakterområdet ligger altså væsentligt lavere i forhold til moræneplateauet mod syd og karakterområdet har før dræning og opdyrkning i høj grad været præget af moser og enge. Opdyrkningen, herunder dræning og kanalisering af vandløb, har ændret områdes karakter. Der er kun få mindre mose- og engarealer tilbage og de kanaliserede vandløb opleves kun stedvis og i ringe grad som karaktergivende elementer i landskabet.

De naturlige hydrologiske forhold er derfor i dag væsentligt indskrænket og kun punktvis aflæselige i landskabet, dog er området stadig karakteriseret af mindre og større søer.

Se kort 5. Karakterområde A - Naturgrundlag.

Per Smed. GEUS.

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Der er ikke nogen større struktur i stedets bevoksning, der mere fremstår som en sporadisk placering af levende hegn i lave rækker af nåletræer. En tættere karakter opleves omkring Harboøre, og der er en mindre plantage af nåletræsbevoksning ved Gjellerodde.

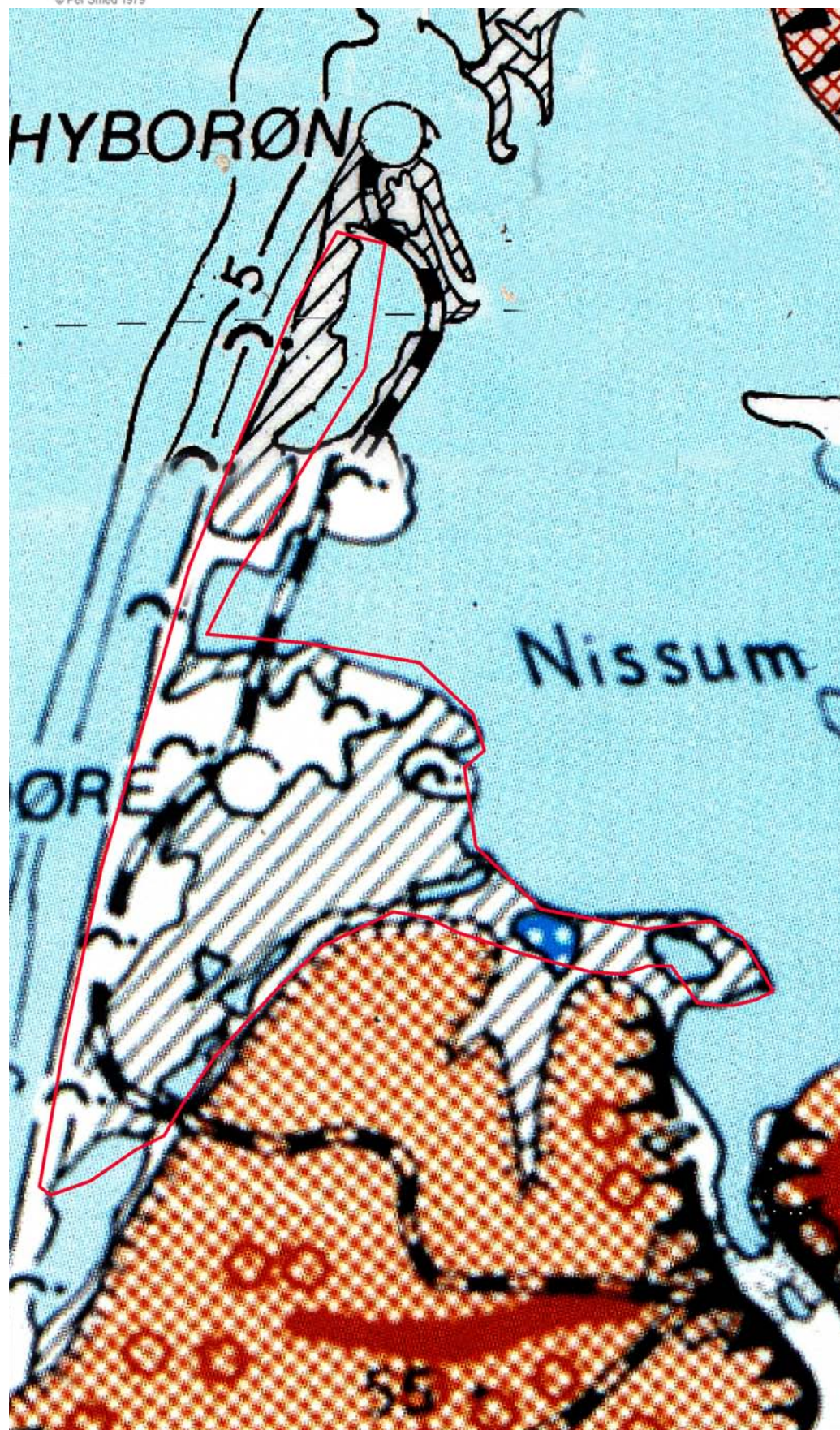
Græssede strandenge grænsende til landbrugsdrift. Engbjerg Kirke skimtes i baggrunden.

Kig ned over det marine forland med søer og inddæmmede områder. Sommerhusområdet Vrist skimtes i baggrunden.

- Ekstramarginal smeltevandsfloddal
- Kystklint
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikærkerne er skematiske højdekurver)
- Kiltlandskab
- Landskab med dødisrelief
- Randmorænelandskab
- Smeltevandsflodterrasse
- Tunneldal

© Per Smed 1979

Kort 5.
Karakterområde A
- Naturgrundlag

Per Smed. GEUS.

Dyrkningsform

Den flade karakter er præget af drænede og opdyrkede engarealer, der nu bruges til intensiv landbrugsdrift. Stranden på Gjellerodde er græsningsarealer for får. Områderne omkring diget i vest har et mere ekstensivt naturpræg med klitlandskaberne, der leder ud til kystarealerne. Desuden findes der i området Natura 2000-, Ramsar- og fuglebeskyttelsesområder.

Kulturhistoriske helheder og enkelt elementer

Området der altid har været meget lavtliggende er beskyttet af flere diger både i nord-sydgående retning og i øst-vestgående retning. Desuden har kystbeskyttelse og dræning af engarealerne været vigtige elementer her, der ligeledes har præget landskabet, hvor større søer er rørlagt og pumpelagene går langt tilbage.

Derudover er bystrukturerne karakteristiske for området, med udviklingen fra de mindre fiskerlejer Vrist og Langerhuse til Kirkebyen Harboøre, samt byudviklingen omkring Thyborøn. Se eventuelt Kulturmiljødegrørelserne for disse byområder.

Vestkyststrækningen er desuden præget af bunkersanlæg fra Anden Verdenskrig.

Bebyggelsesstruktur

Inden for området ligger byerne Harboøre og Thyborøn samt sommerhusområderne nær diget i vest. Sommerhusområderne er tidligere fiskerlejer. Den tydeligste byudviklingsstruktur er den imellem Harboøre, Vrist og Langerhuse. Derudover findes der en spredt bebyggelse i form af gårde.

Tekniske anlæg

Vej 181 og jernbanen deler området i en vestlig og en østlig side, hvor den nordøstlige del er præget af tekniske anlæg i form af fabrikken Cheminova, industrihavnen i Thyborøn, der i øjeblikket udvides mod syd, og vindmølleparken. Den vestlige del er derimod friholdt og giver uforstyrrede kig over Harboøre Tange og Vesterhavet. Den sydligste del i bællet, omkring stenalderkysten, er ligeledes relativt uforstyrret og af en åben karakter. Enkelte undtagelser ses i form af dominerende bebyggelser og landbrugselementer ved stenalderkystlinjens kystskrænter.

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse/udgangspunkt

Som følge af teknologiens udvikling og viden omkring dræning og inddæmning, i takt med landbrugets intensivering, er flere af de oprindelige engområder nu underlagt dyrkning. En proces der har været igang i flere århundrede, med en historisk oprindelse i områdets anvendelse til landbrugsformål på enkeltgårde. En udvikling der også har medvirket til karakteren af de mange diger i området, hvorfra der er gode udsigtsmuligheder. Der ses dog stadig søer og engområder, blandt andet

er der områder underlagt naturbeskyttelse og fuglebeskyttelse. Disse arealer samt klitlandskaberne ses i deres mere eller mindre naturgeografisk oprindelige form.

Rumlige og visuelle forhold

De karaktergivende elementer i form af det flade terræn, digerne og søerne giver området en stor skala. Enkelte områder virker, på grund af beplantningen, tættere og af mindre skala. Dette er gældende for områder ved Gjellerodde og lige øst for Harboøre.

Fjorden danner en klar defineret grænse mod øst, og der er lange sigtelinjer i den retning. Mod vest hindres udsigten af det nord-sydgående dige, der løber fra Thyborøn til Ferring Sø, men med gode udsigtsmuligheder fra digets top. Den sydlige afgrænsning af området er desuden af stor karaktermæssig værdi med de markante skrænter grænsende til område B og F. De tekniske anlæg i form af hovedvejen, jernbanen, industrien og vindmølleparkerne virker ikke dominerende for hele området, men fungerer som en helhed i det område, hvor det er samlet.

Kysten fremstår som en helhed på vestsiden med lange strandarealer, diger og høfder som strandbeskyttelse. Fjordsiden er ligeledes flad og overskuelig med karakter som fjordkystområde. De modstående kystarealer er meget markante med de stejle moræneskrænter i område C og skrænterne i Thy.

Oplevelsesmæssige delområder og enkelt elementer

Harboøre Tange, Gjellerodde og Ferring Sø, samt stenalderkysten.

Planlægningsmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At friholde landskabsområdet for større tekniske anlæg.
- At friholde landskabsområdet for skovrejsning og etablering af energiafgrøder.
- At planlægge for store landbrug og sikre at disse anlæg tilpasses landskabets karakter.
- At planlægge for fritids- og sommerhuse.
- At kystsikre det udsatte vestkystareal.
- At planlægge for havneudvidelse og inddæmning, således at dette tilpasses områdets karakter.

Kig ned over karakterområde A, set fra område F

Landbrugsdrift øst for Harboøre

Klitlandskabet syd for Vrist

Landbrugsdrift og kig til Cheminova og vindmølleparken

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

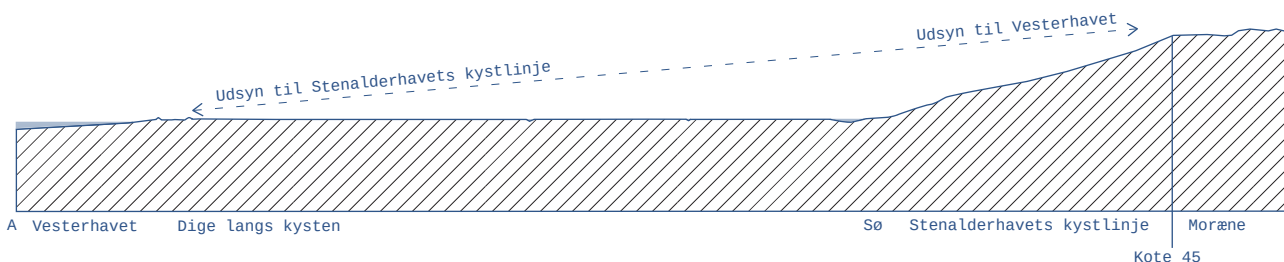
- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.

Karakteristisk

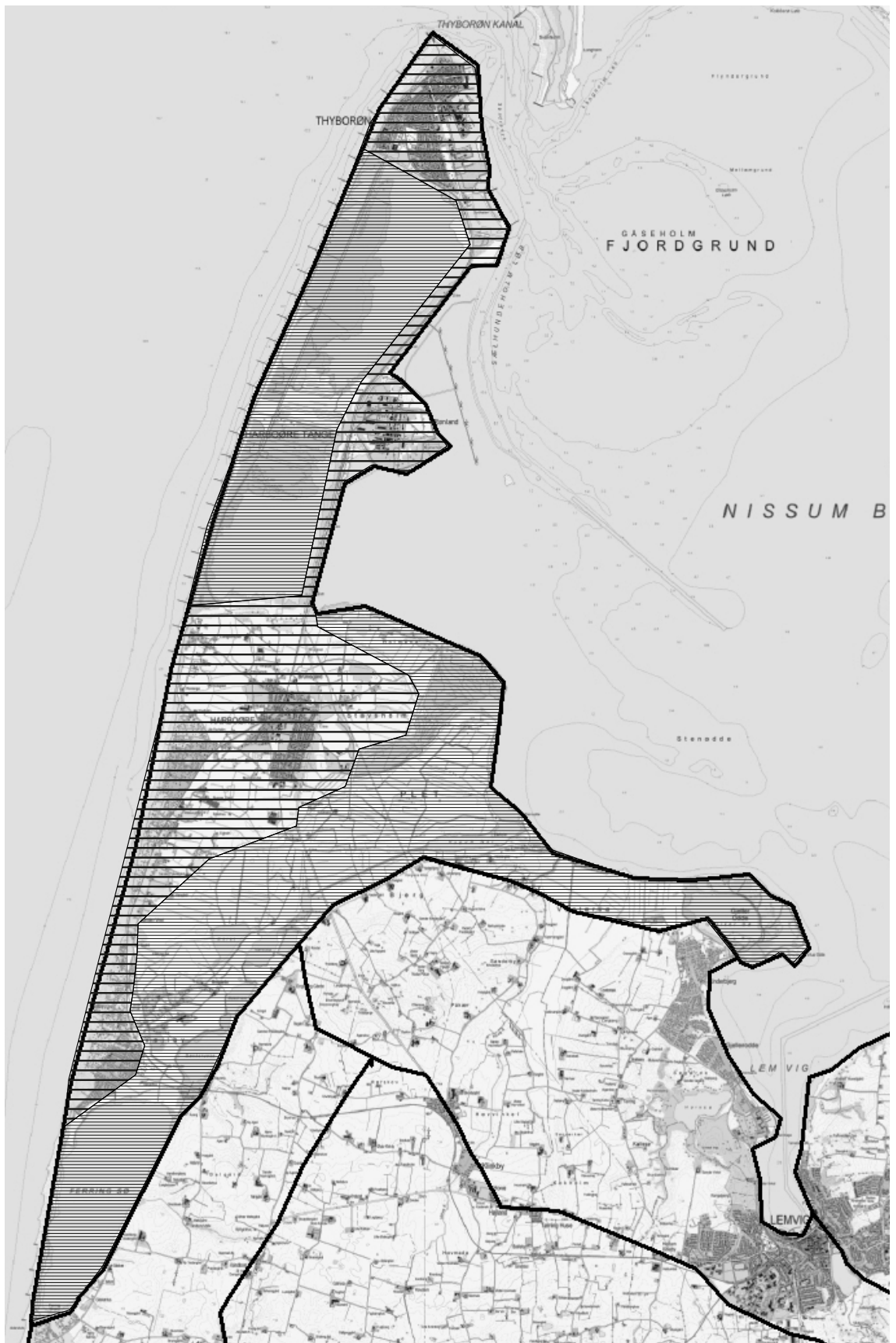
De karaktergivende elementer i form af et fladt og åbent terræn, med søer og engarealer fremstår tydeligt i denne del af karakterområdet, hvor den kulturhistoriske oprindelse ses i form af drænedes marker i samspil med åbne søer og græssede enge. Her ses den markante kontrast til moræneplateauet i område B og F tydeligt og giver et stærkt landskabeligt udtryk. Ved tungen ses kontrasten til diger og mod øst de tekniske anlæg.

Karaktersvagt

Den nordøstlige og sydvestlige del af karakterområdet er mere præget af bymæssig bebyggelse, tekniske anlæg, og virker generelt af mindre skala og mere lukket karakter. Dette skyldes blandt andet også flere diger og levende hegn. Den intensive landbrugsmæssige udnyttelse af det flade landområde, der i vid udstrækning er drænedes enge og søer, viser et dårligere samspil mellem områdets benyttelse og de naturgivne forhold i denne del af område A.

Figur 3
Koteplan og principsnit.
Områdets afgrænsninger: Vesterhavet mod vest og Stenalderhavets kystlinje mod syd/øst.

21

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

Nogle af de sydlige dele i området samt Harboøre Tange vurderes at være i relativ god tilstand, med små og større søer, afgræssede engarealer i kombination med drænede og opdyrkede marker. Karakteren er åben og med det flade terræn som tydelig kontrast til moræneskrænterne.

Middel tilstand

Generelt vurderes det øvrige område til at være middel tilstand, hvor bystrukturerne og den spredte bebyggelse i landskabet nogenlunde er holdt og fortsat med en løs struktur i placeringen af de levende hegn.

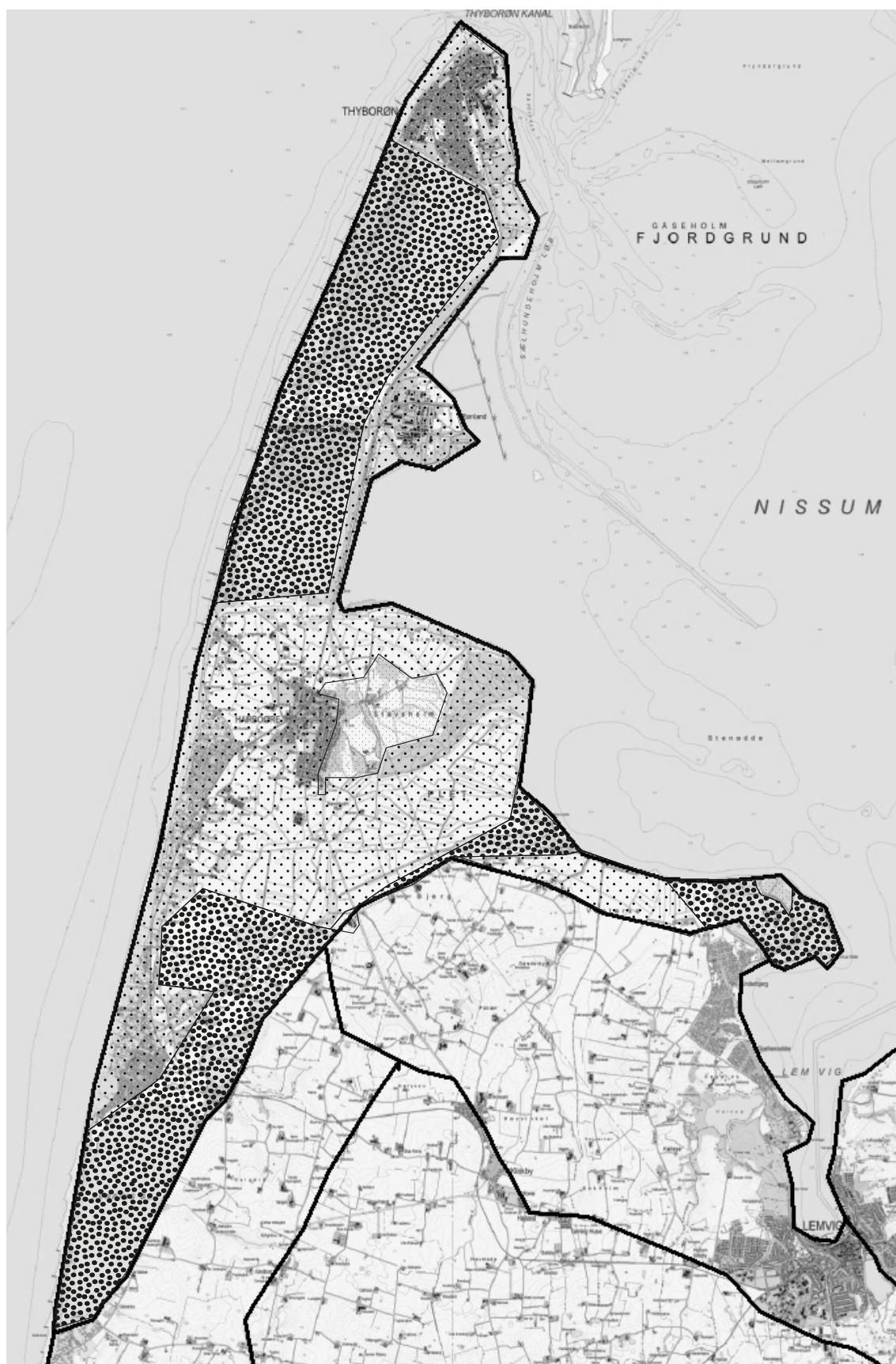
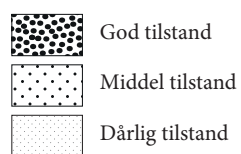
Der er enkelte større anlæg i form af siloer, gylletanke og husstandsmøller, der virker dominerende ved Stenalderhavets kystlinje. Ellers er de større tekniske anlæg forholdsvis velplacerede i den nordlige del omkring Cheminova, hvilket giver en helhed i dette område.

Dårlig tilstand

I området lige omkring Harboøre mod øst, opleves en meget lukket karakter, der står i skarp kontrast til karakterområdets ellers meget åbne landskab. Plantagen ved Gjellerodde står ligeledes som et fremmedelement i skarp kontrast til den åbne landskabskarakter. Ved stenalderkystlinjen ses et eksempel på en meget uheldig placeret landbrugsbygning med tilhørende gylletank. Denne bygning spolerer hele oplevelsen af den storslåede terrænformation.

Her ses et grelt eksempel på etablering af gylletanke ved stenalderkystlinjen, der er yderst sårbar overfor tekniske anlæg.

Kort 7.
Karakterområde A
-Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter, og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

O p l e v e l s e s r i g e l a n d s k a b e r

Græsningslandskabet Gjellerodde

Oplevelsen af det helt karakteristiske marine forland med søer og græsningsenge samt udsigt over fjorden og til de modstående kyster.

Ferring Sø

Oplevelsen af sølandskabet med diget som eneste grænse mellem havet og søen.

Vesterhavskysten

Det karakteristiske landskab langs vestkysten, med kystsikrende høfder.

Stenalderhavets kystlinje

Skrænterne ligger som en markant rumskabende rand i området.

Digelandskabet - fuglebeskyttelsesområdet

Omkring Harboøre Tange er der både langs- og tværgående diger og området er under forskellige fredninger og beskyttelser. Området er derudover meget karakteristisk med sit flade terræn.

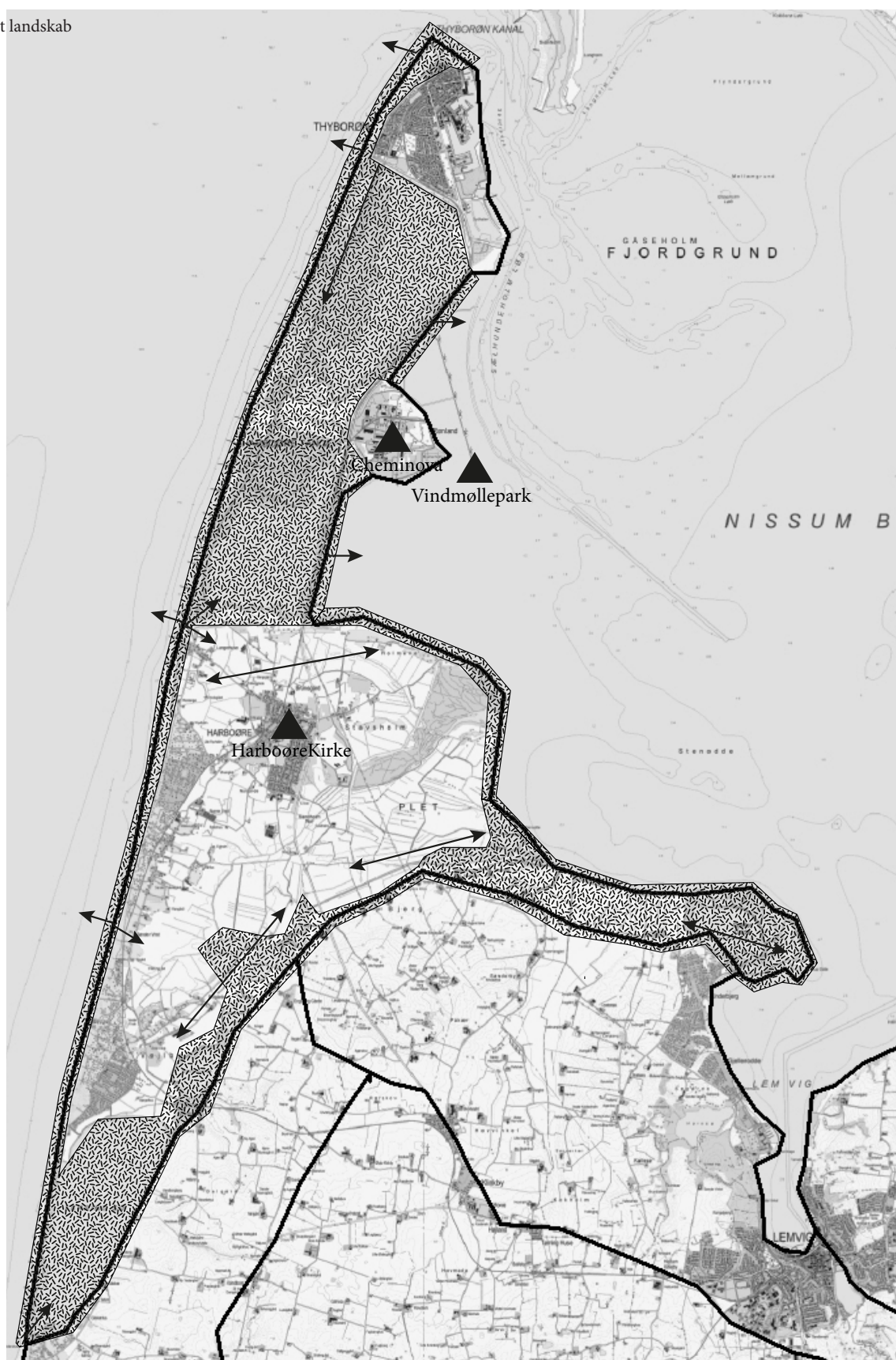
S æ r l i g e u d s i g t e r

Karakteristisk for området er det flade, åbne landskab, der giver mulighed for lange udsigter og kig på tværs af landskabet og Nissum Bredning. Fra Gjellerodde er der flotte kig til moræneskrænterne i område C samt til Thyholm. I den sydlige del af Thyborøn er der flotte udsigter ind i digelandskabet ved Harboøre tange. Desuden er der mange flotte kig langs diget og kysterne ud over vandet og det flade landskab.

L a n d m a r k s

Som et markant landmark ligger Harboøre Kirke i midten af området og kan ses fra flere vinkler i det åbne landskab. Cheminova og vindmølleparken kan ligeledes ses fra flere steder.

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

Kort 8.
Karakterområde A
- Oplevelsesrige områder

Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

Området er generelt et sårbart område og ligger inden for kystnærhedszonen og landskabsudpegningszonen fra 2005. Området er yderst sårbart overfor skovrejsning og større tekniske anlæg generelt. Harboøre Tange er på den østlige side mindre sårbar i forhold til for eksempel placering af vindmøller og andre tekniske anlæg.

Udsigt mod øst til den teknisk prægede side af vej 181

Udsigt mod vest til den uforstyrrede og sårbare side af vej 181

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbar udsigt
- Særligt sårbart landmark

Kort 9.
Karakterområde A
- Sårbare områder

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter, og landmarks, samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 4.

- Vedligeholde/Styrke
- Bevar/beskytte
- Genoprette/Styrke
- Ændre /nyskabe

Områder, hvor landskabskarakteren bør beskyttes:

Hele kystlinjen, samt Stenalderhavskystlinjen, med det nedenforliggende sø -og englandskab, udpeges som beskyttelsesområde. Disse områder er af kulturhistorisk værdi med den tydelige forbindelse mellem kultur og geologi. Specielt Gjellerodde er et vigtigt sted at bevare og beskytte i stedets åbne karakter med undtagelse af fremmedelementet i form af plantagen. Fuglereservatet ved Harboøre tange er ligeledes, på sin egen facon, et karakterisk landskab, der er værd at bevare.

Områder, hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes:

Den åbne karakter i området skal vedligeholdes og nogle steder styrkes, således at udsigterne og sigtelinjerne på tværs af landskabet forstærkes.

Områder hvor landskabskarakteren bør nyskabes:

I området omkring Harboøre er der potentiale for at udvikle/nyskabe stedets lukkede karakter. Her kan man med fordel udnytte det skift, der sker i den rumlige oplevelse. Derved kan stedets karakter vendes til noget positivt, frem for den bagsidekarakter, der opleves nu.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren bør opretholdes i sin nøglekarakter som transparent til åbent, fladt marint forland med landbrugsdrift, græsning og klitlandskaber. Nogle steder bør en genetablering af naturgrundlagets karaktertræk finde sted, hvor det kræver en ændring af de eksisterende forhold.

Natur

Karakterområdet har stor naturmæssig kvalitet, og er et af kommunens vigtigste og mest karakteristiske naturområder, med flere natur- og fuglebeskyttelsesområder samt kystarealer. Disse forhold skal fastholdes. Derudover kan dræned og rørlagte søer og vådområder i bæltet langs den tidligere stenalderkyst med fordel genetableres, med øje for tilgængelighed og oplevelseværdier.

Skov

Skovrejsning i dette område bør undgås, da det ville bryde med den kulturgeografiske karakter med den spredte placering af levende hegn. Den eksisterende plantage ved Gjellerode bør ryddes, da den fremstår som et fremmedelement i et åbent landskab. Derudover bør bevoksningen omkring Harboøre nytænkes og implementeres bedre i landskabet.

Bebyggelse

Den spredte bebyggelse der ligger i landskabet bør opretholdes, og udbygninger samt nybyggeri tilpasses landskabets karakter. Bystrukturerne omkring Harboøre og sommerhusområderne bør alle fastholdes i sin oprindelige struktur og kan med fordel styrkes.

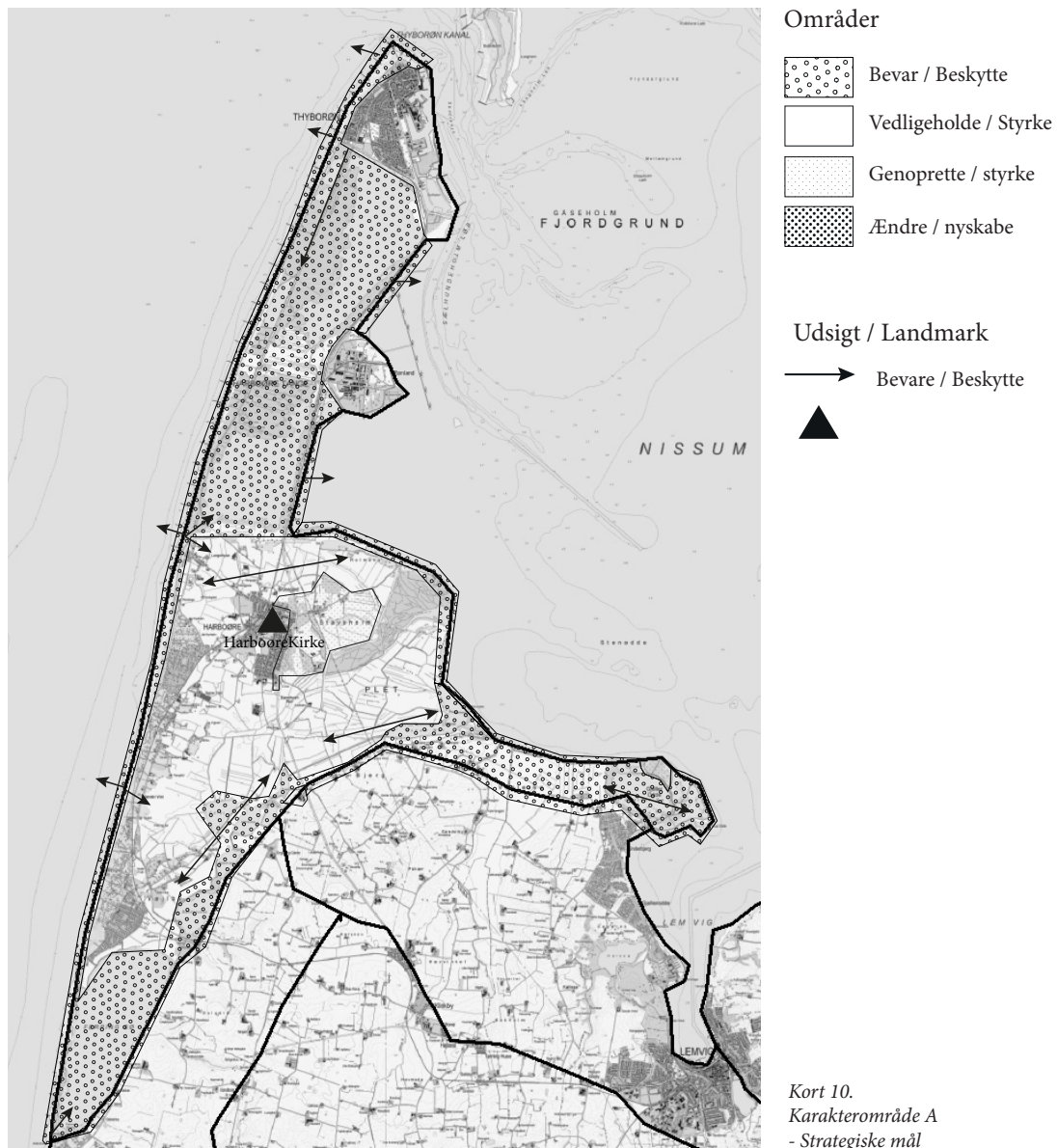
Tekniske anlæg

Den nordøstlige del af området er velegnet til placering af tekniske anlæg. Her kan de indpasses i den eksisterende industrielle karakter, med vej 181, Cheminova, vindmølleparken og industrihavnen.

Det anbefales derimod de øvrige arealer i området friholdes for større tekniske anlæg, der vil spolere et af kommunens mest særprægede og karakteristiske landskaber.

*Anbefalingerne er Teknik og Miljø
anbefalinger, og er alene baseret på
intentionen om at tilgodese
landskabelige interesser.*

*Manglende hjemmel i lovgivningen
eller hensyn til øvrige interesser i det
åbne land, der skal inddrages i inter-
esseafvejningen, kan bevirke at anbe-
falingerne ikke følges.*

Landskabskvalitet

Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
	Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 4. Caspersen og Nellemann, 2005

Lemvig Morænelandskab

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E B

Udsigt over storbakket og sammensat landskab set mod vest fra Gjellerodde sommerhuskvarter

Landskabskarakteranalyse.....	31 - 39
Landskabsvurdering.....	40 - 49

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Storbakket del af et større morænelandskab, middel til stor skala og en transparent til åben karakter. Sammensat kompleksitet, med forskellige bebyggelsesstrukturer, bevoksning og dyrkningsformer i en svag struktur. Området virker visuelt uroligt grundet kompleksiteten i landskabet, med større uro omkring Lemvig by, der dog, som hovedvej 181, ikke virker dominerende i landskabet. Ligeledes er støjen fra tekniske anlæg afdæmpet.

Beliggenhed og afgrænsning

Område B er en del af morænelandskabet, der strækker sig fra Vestkysten ind i Midtjylland. Området adskiller sig fra det bølgede og mindre sammensatte morænelandskab i område F, det småbakkede og mere sammensatte morænelandskab i område G, moræneplateauerne i område C og D og hedslettelandskabet i område H. Derudover afgrænses det af Limfjorden og Stenalderkystlinjen, der grænser til det marine forland i område A.

Se kort 11. Landskabskarakterområde B.

Landskabskarakter

Kendetegnende for område B er det storslåede og storbakkede morænelandskab, der er åbent og meget kuperet, med store oplevelsesværdier fra terræn til bebyggelse samt bevoksning. Terrænet er karakteriseret ved en tunneldal, der løber fra Limfjorden til det slettelandskab, der ligger sydøst for område B og danner et storslået landskab. Ligeledes ligger Hygum Bakke i den nordlige del som et særligt landskab på grænsen til område A, og er en del af stenalderkystlinjen. I området ses desuden to større søer med karakteristiske, afgræssede moræneskrænter omkring.

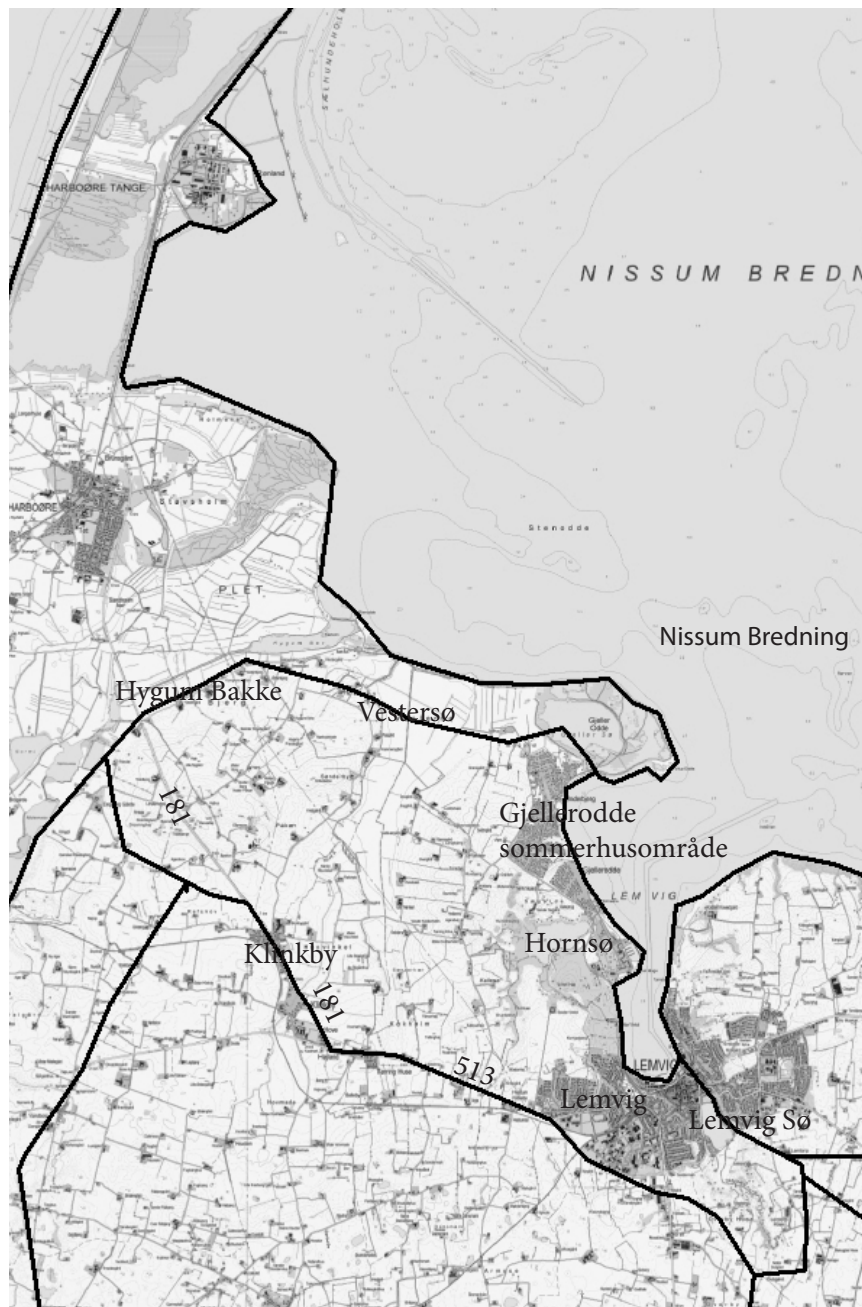
I området ses en spredt beplantning af varierende omfang. Der findes i området også flere kulturhistoriske og rekreative interesser, dels med sommerhusområdet ved Gjellerodde, dels med naturoplevelser langs kysten og ved sølandskaberne. Landskabet er ikke videre domineret af tekniske anlæg, der hovedsageligt består af hovedvejen og enkelte mindre vindmøller.

Det storbakkede terræn er karakteristisk for område B, her ses en del af tunneldalslandskabet ved Lemvig Sø.

Kort 11.
Landskabskarakter-
område B

Naturgrundlag

Kendetegnende for geologien i område B er tunneldalen, der krydser igennem det større morænelandskab, som området er en del af. Tunneldalen forbinder slettelandskabet, der ligger syd for området, med fjorden. Det resterende landskab er ligeledes præget af store terrænvariationer formet under sidste istid.

Jordtypen er domineret af moræneler med islæt af smeltvandssand- og grus, samt ferskvandsdannelser og smeltevandsler.

Terrænet, der er karaktergivende for området og fremstår storbakket med åbne plateauer og bakkedale, er af relativ stor skala. I området ligger Lemvig Sø og Hornsø, der begge er karakteristiske hydrologiske elementer i terrænet med tilgrænsende skråninger. Derudover er der i området flere vandløb og Hove Å krydser ligeledes i nord-sydgående retning.

Se kort 12. Karakterområde B - Naturgrundlag.

Per Smed. GEUS.

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

I området ses ustrukturerede småplantninger på skråninger og rundt i det storbakkede terræn, derudover ses enkelte steder levende hegn. Bevoksningen i det åbne land er oftest nål og lavere kratbeplantninger, hvor der omkring byerne ses en større variation i arter og mere løv.

Dyrkningsform

Landskabet er præget af intensivt landbrug i et miks med flere afgræssede skråninger og engarealer, samt et mere naturpræget landskab omkring fjorden og søerne.

Bebyggelsesstruktur

Indenfor karakterområdet ligger kommunens hovedby, Lemvig, der rummer bolig- og erhvervsområder. Derudover ses fritidshus- og sommerhusområdet Gjellerodde, samt vejlandsbyen Klinkby inden for området. Det åbne land er karakteriseret af spredte enkeltgårde.

Fra det marine forland ved Gjellerodde ses de markante tunneldalsskråninger, der afgrænser område B fra Limfjorden

- Ekstramarginal smeltvandsfloddal
- Kystklint
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikækkkerne er skematiske højdekurver)
- Kiltandskab
- Landskab med dødisrelief
- Randmorænelandskab
- Smeltvandsflodterrasse
- Tunneldal

© Per Smed 1979

Kort 12.
Karakterområde B
- Naturgrundlag

Per Smed. GEUS.

Kulturhistoriske helheder og enkelt elementer

Lemvig by har i flere århundrede fungeret som købsstad placeret for enden af Lem Vig, hvor den ligger beskyttet fra vestenvinden af et storslået landskab med de omkringliggende skråninger. Vor Frue Kirke ligger som centrum i byen, der har flere bevaringsværdige kulturmiljøer. I området ligger desuden Tørring Kirke højt placeret i landskabet.

Tekniske anlæg

Af tekniske anlæg præger vej 513, der bliver til 181 vest i området ved nabokarakterområderne F og G. Vejen er dog ikke dominerende i landskabet. Jernbanen ses inden for byområdet, men ikke i det åbne land. Havneanlægget ligger ligeledes inden for Lemvig bygrænse. I det åbne land ses højspændingsledninger og store staldbygninger og i en bakkedal er placeret en gruppe af tre vindmøller, der dog ikke er dominerende i landskabet. Af rekreative anlæg ligger Lemvig Golfklub nord for Lemvig by, ligesom kystarealet langs den vestlige kyststrækning af Lem Vig flere steder er beregnet til rekreative formål.

De to større søer er ligeledes tilgængelige for rekreativ brug.

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse/udgangspunkt

Landskabskarakterens intakthed i forhold til den kulturhistoriske oprindelse vurderes til god. Landskabet er fortsat præget af landbrug, græsning og klyngevis beplantning i et enkeltgårdslandskab, med Lemvig som kommunens hovedby og den mindre vejlandsby Klinkby.

Højt placeret i landskabet på stenalderkystlinjens højedrag ses tre markante bunkers fra 2. Verdenskrig

En gård smukt placeret på toppen af det storbakkede landskab, med en nåletræsbeplantning i baggrunden.

En forblæst nålebeplantning i det åbne land ved Gjellerodde sommerhusområde.

Et sammensat landskab med Hornsø som et markant landskabslement.

Rumlige og visuelle forhold

De karaktergivende elementer i form af det storbakkede terræn, den spredte bebyggelse og klyngebeplantningerne har en middel til stor skala, med en generelt transparent til åben karakter. Det storbakkede landskab har en sammensat kompleksitet, med de forskellige bebyggelsesstrukturer, bevoksning og dyrkningsformer i en svag struktur. Området virker generelt roligt og hovedvejen 18,1 der krydser den vestlige del, virker ikke dominerende i landskabet, ligesom støjen fra tekniske anlæg er afdæmpet.

Området grænser til den vestlige side af Lem Vig, hvor kystlinjen er visuelt urolig med store variationer i terræn, beplantning og bebyggelse. Terrænvariationen er stor, både fra vandkant og ind i landet og langs kystlinjen. Her er generelt adgang til vandet og derefter et stigende terræn, med skråninger ind i landet. Terrænet er et meget karakteristisk istidslandskab med tunneldalen, hvor Lemvig by er lokaliseret.

Planlægningsmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

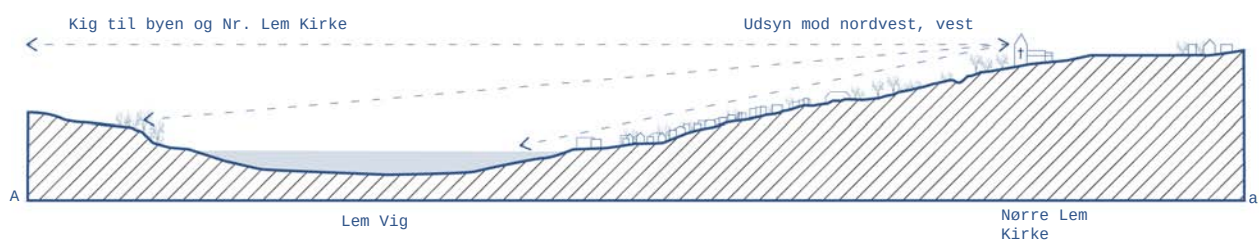
- At friholde landskabsområdet for større tekniske anlæg.
- At friholde landskabsområdet for skovrejsning og etablering af energiafgrøder.
- At planlægge for store landbrug og sikre at disse anlæg tilpasses landskabets karakter.
- At planlægge for byudvikling og sikre at denne tilpasses landskabets karakter.
- At planlægge for fritids- og sommerhuse.
- At bevare de karakteristiske bynære skrænter, såvel som de i det åbne land, ubebyggede.

Hvor der nu er landbrugsdrift formede isen og smeltevandet engang terrænet.

Figur 5.

Plan over Lemvig med tilhørende principsnit for oplevelsen af byen, tunneldalen. Bebyggelse og bevoksning på skråningerne.

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.

S æ r l i g t k a r a k t e r i s t i s k

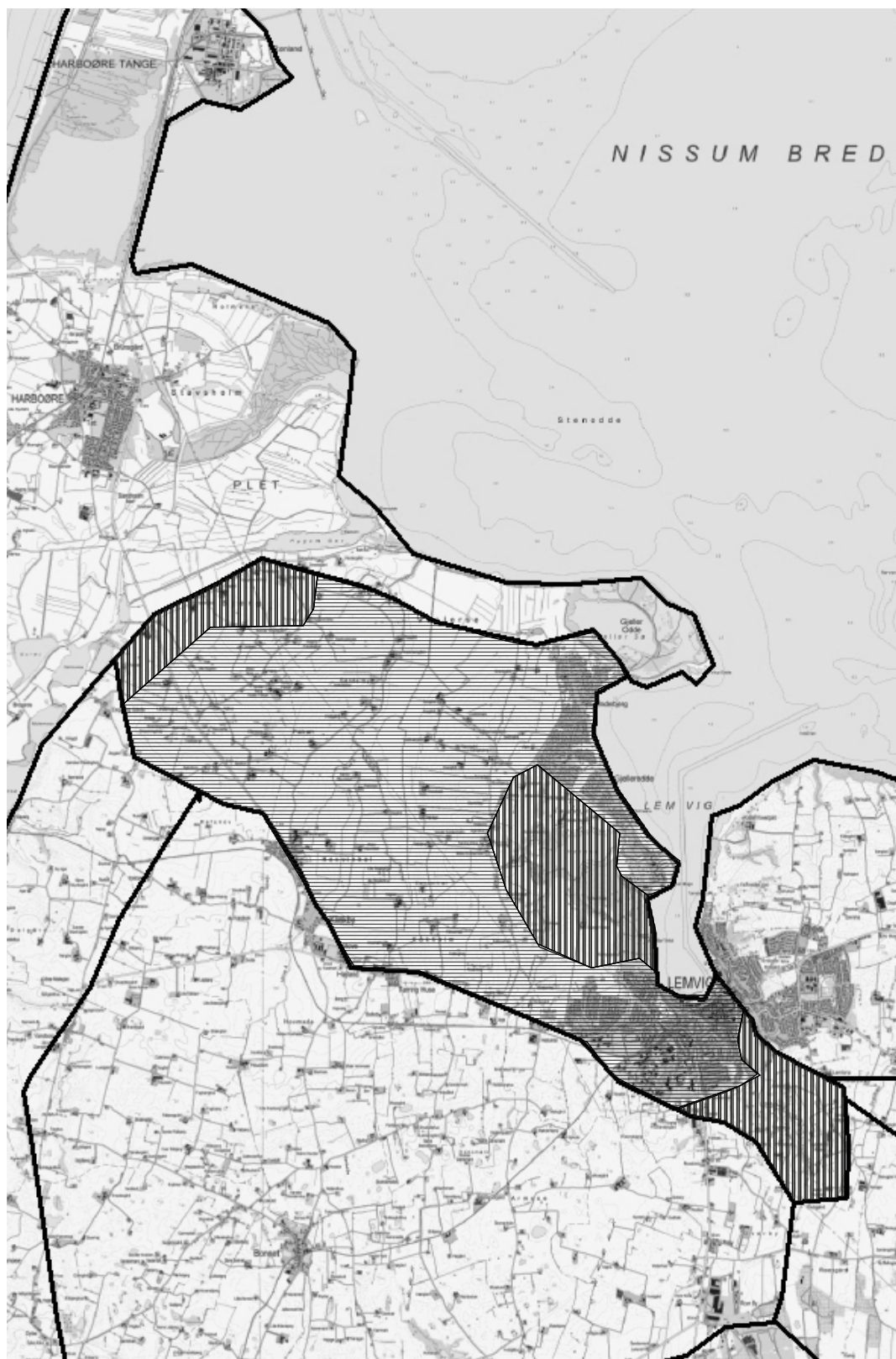
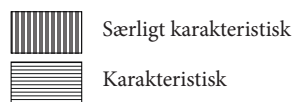
Områderne omkring Hygum Bakke, Hornsø og Lemvig Sø er særligt karakteristiske for området, der i sin nøglekarakter er beskrevet som et storbakket og åbent landskab, med markante skråninger, formet som følge af afsmeltningen fra sidste istid. Omkring Lemvig by har flere skråninger historisk været bebygget, dog er de sydligste og østligste skråninger omkring søen opretholdt i den oprindelige karakter og relativt friholdt for beplantning ved afgræsning. Den landskabelige, åbne karakter registreres ligeledes tydeligt ved Hornsø og Hygum Bakke.

K a r a k t e r i s t i s k

De karaktergivende elementer i form af et storbakket og åbent terræn med en sammensat karakter, fremstår tydeligt i den største del af området. Dog ses der flere steder en tættere beplantning og drænedes områder, hvor den lavtliggende karakter er udvasket, hvilket specielt gælder området omkring den tidligere Vestersø.

Udsigt fra Tørring Kirke til de karakteristiske skråninger og områdets sammensatte karakter.

Kort 13.
Karakterområde B
- Karakterstyrke

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

Områderne omkring Lemvig Sø og Hornsø er forholdsvis velbevarede med åbne og afgræssede skråninger med dyrkede marker på de større flader og uden forstyrrelse af tekniske anlæg.

Middel tilstand

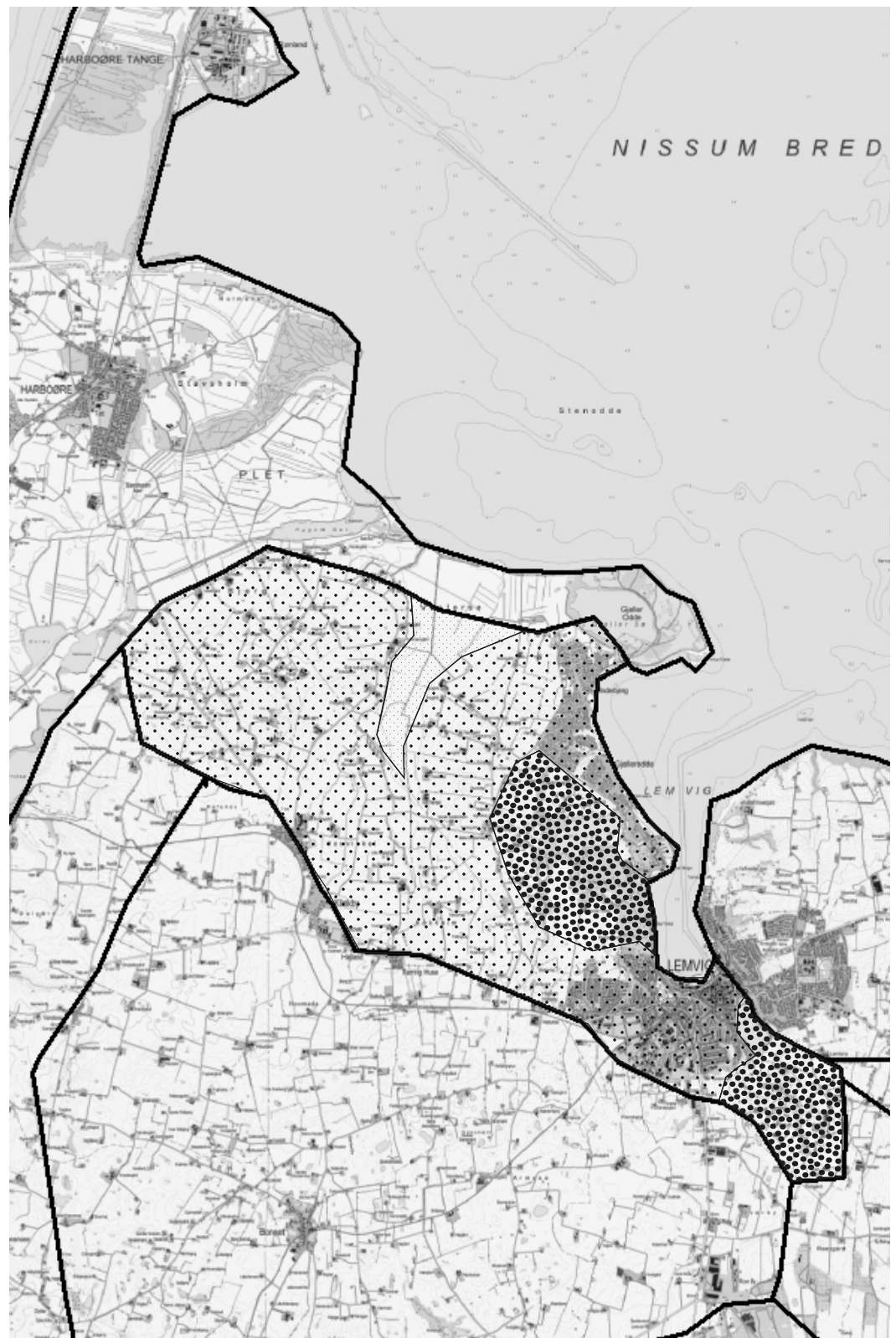
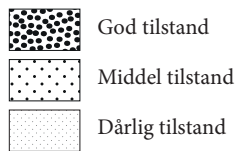
Generelt vurderes det resterende område at være af middel tilstand, hvor den åbne karakter, med enkelte større beplantninger ses i en sammensat karakter.

Dårlig tilstand

Dog vurderes området omkring det tidligere Vestersø at være i dårlig tilstand, da det er drænet og omdannet til landbrugsdrift, hvorfor den oprindelige karakter af sø og vådområde er forsvundet. Området er desuden præget af tre vindmøller, der dog ikke er så store, at de decideret udvisker fornemmelsen af terrænet.

Område hvor sommerhusområde møder det åbne landskab præget af enkeltgårde beskyttet af en lægivende beplantning

Kort 14
Karakterområde B
-Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter, og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Hygum Bakke

Et markant landskab, hvorfra der ses langt i alle retninger, samt et område der ses fra flere steder. Karakteristisk med oldtids-høje placeret på toppen af bakkekammen.

Stenalderkystlinjen

Skrænterne ligger som en markant rumskabende rand i området.

Hornsø og landskabet omkring

Karakteristisk landskab med græssede og opdyrkede skrån timer, offentlig tilgængelig med naturstier og golfbaneanlæg.

Sommerhusområdet Gjellerodde

På de østlige skrån timer ses et sommerhusområde, tæt bebyg get, med udsigter til Lemvig by og fjordlandskabet.

Lemvig by

Lemvig er kommunens hovedby og byder på flere oplevelses- og naturmæssige værdier ved sin placering i bunden af en tunn eldal.

Lemvig Sø

Udtrykket omkring søen er præget af sin bynære placering, men er som området omkring Hornsø af stor rekreativ værdi, med let tilgængelighed og friholdte skrån timer.

S æ r l i g e u d s i g t e r

Karakteristisk for området er det storbakkede landskab, hvorfra der flere steder er lange og åbne kig til det resterende land skab, Lemvig by og fjordlandskabet. Særligt er der fra Hygum Bakke udsigt til hele området samt de nærliggende landskabs- områder.

L a n d m a r k s

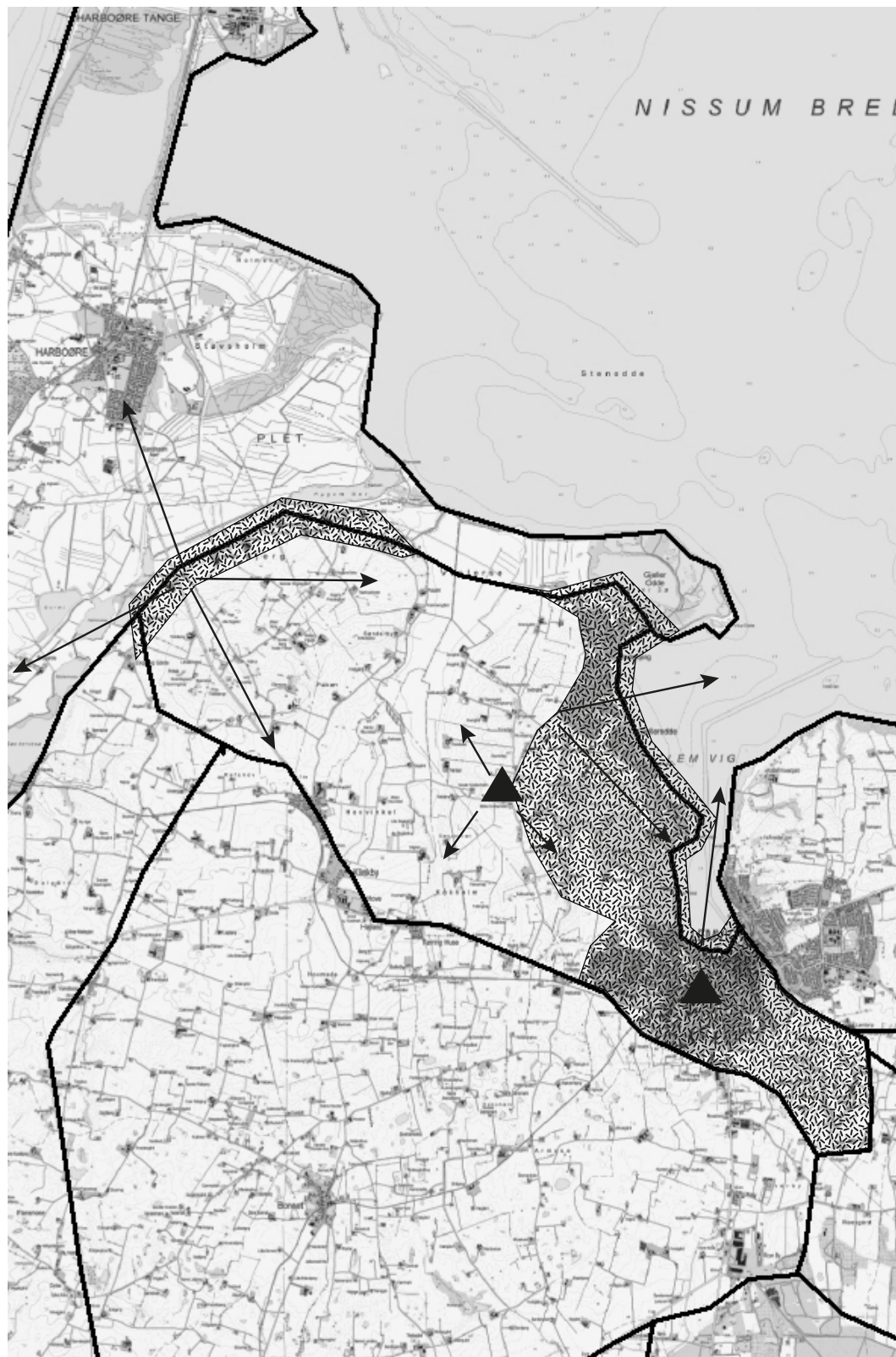
Som et markant landmark ligger Tørring Kirke højt placeret i landskabet, og kan ses stort set fra hele området, samt flere steder i de omkring liggende områder.

Lemvig by kan ligeledes ses fra flere steder og ligger som et større og mere udspreddt landmark i landskabet med Vor Frue Kirke centralt placeret i byen.

Hornsø ligger som et karakteristisk landskabselement, med Tørring Kirke i baggrunden som kulturhistorisk landmark.

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

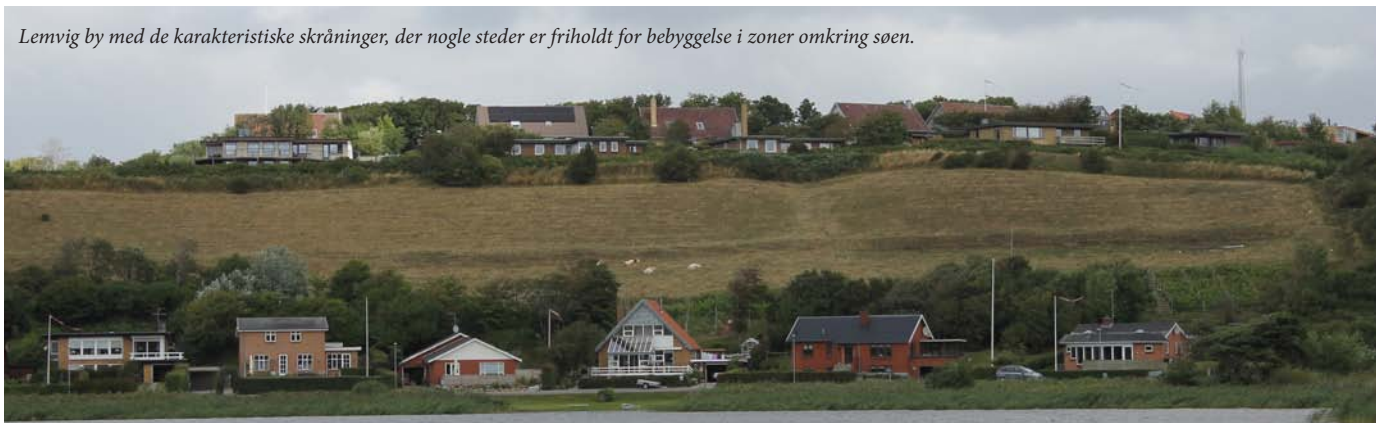
Kort 15
 Karakterområde B
 - Oplevelsesrige områder

Sårbarhed

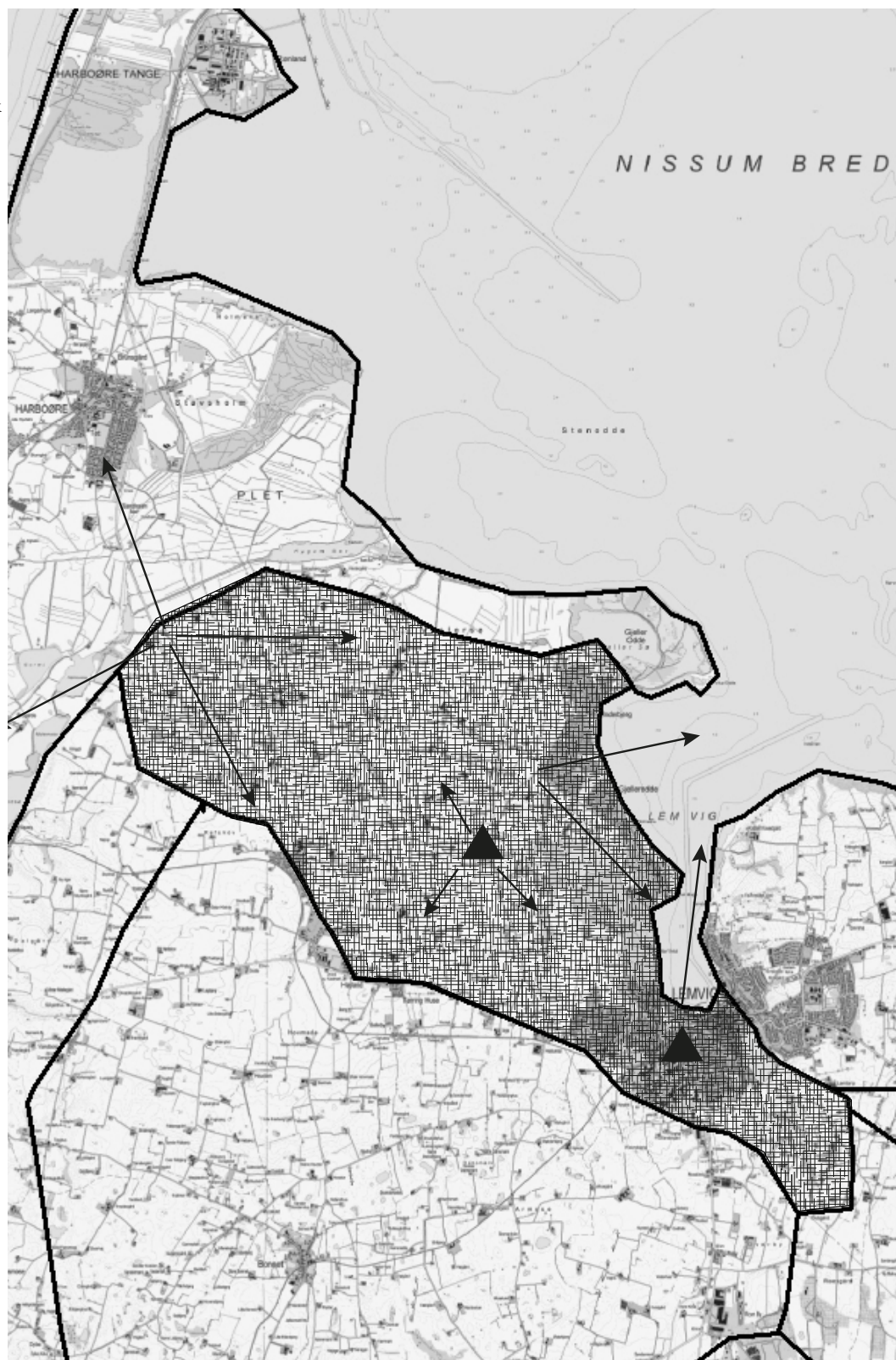
Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

Området er generelt meget sårbar overfor større tekniske anlæg af enhver form, grundet det åbne landskab med de mange markante landmarks og udsigtsmuligheder. Høje og markante elementer, skovrejsning eller etablering af energiafgrøder vil forstyrre og udviske fornemmelsen af det karakteristiske, storbakkede terræn samt stedets skala. Det er et sårbart område, der ligger inden for kystnærhedszonen og den regionale landskabsudpegning.

Lemvig by med de karakteristiske skråninger, der nogle steder er friholdt for bebyggelse i zoner omkring søen.

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbar udsigt
- Særligt sårbart landmark

Kort 16
Karakterområde B
- Sårbare områder

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter, og landmarks, samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 6.

- Vedligeholde/Styrke
- Bevar/beskytte
- Genoprette/Styrke
- Ændre /nyskabe

Områder, hvor landskabskarakteren bør beskyttes:
Det vurderes at området generelt bør beskyttes og de åbne kig i landskabet og mod landmarks bevares. Hele området udpeges derfor som beskyttelsesområde.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren bør opretholdes i sin nøglekarakter som transparent til åbent storbakket landskab med landbrugsdrift og græsning. Der kan med fordel foretages en genetablering af naturgrundlagets karaktertræk, dette gælder for eksempel området omkring den tidligere Vestersø.

Natur

Karakterområdet har stor naturmæssig kvalitet med fjordkystlinjen og de to større søer og skråningerne omkring. Derudover kan drænedes og rørslatte søer og vådområder ved den tidligere Vestersø med fordel genetablers, med øje for fugleliv, tilgængelighed og oplevelseværdier.

Skov

Skovrejsning i dette område bør undgås, da det ville bryde med den kulturgeografiske karakter med mindre beplantninger spredt i landskabet, samt udvaske fornemmelse af terrænet.

Bebyggelse

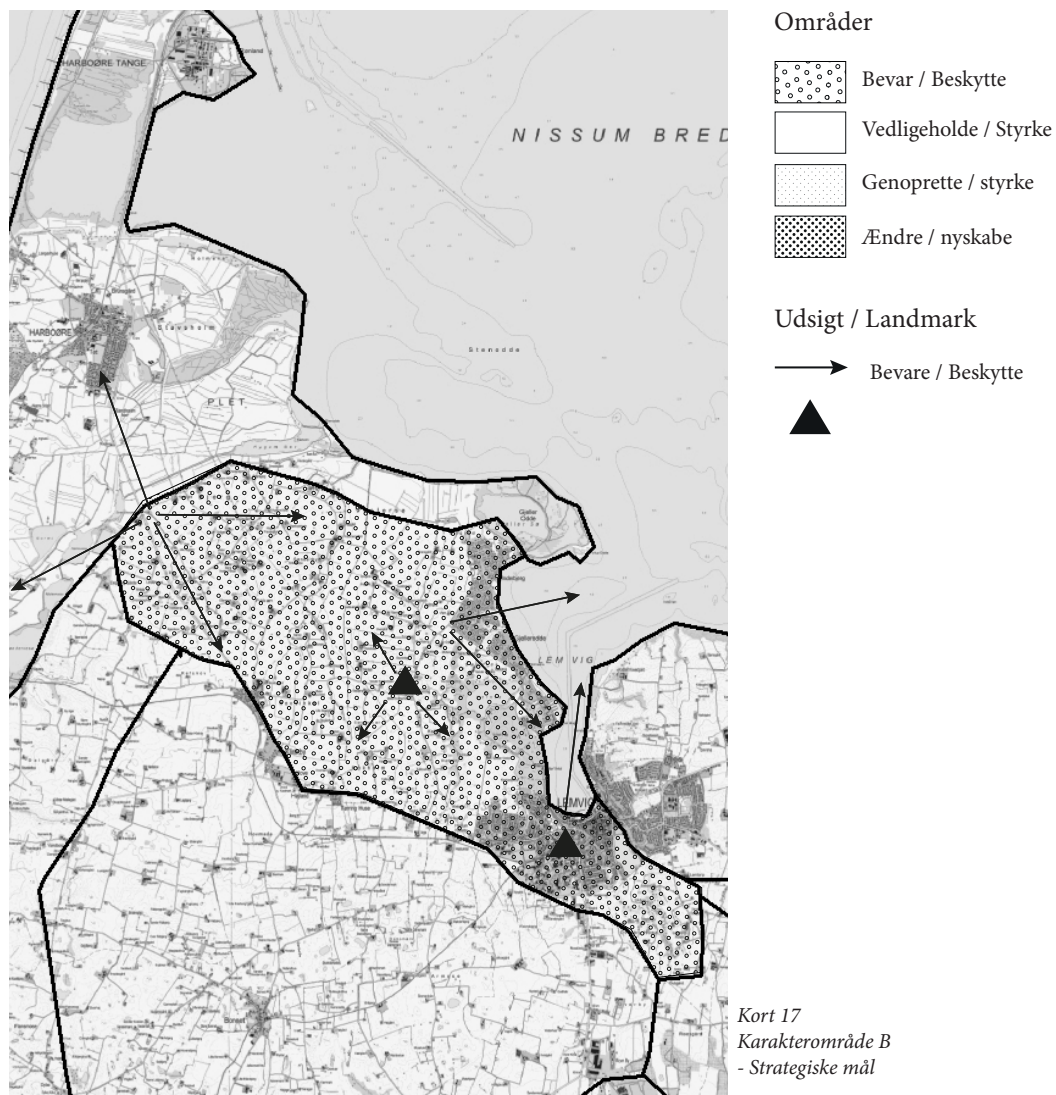
Den spredte bebyggelse der ligger i det åbne landskab bør opretholdes, og udelukkende udbygges med hensyn til landskabets karakter. Bystrukturerne omkring Lemvig by og sommerhusområderne bør fastholdes i sin oprindelige struktur og ved nybyggeri tilpasses den landskabelige karakter.

Tekniske anlæg

Der bør ikke opføres større tekniske anlæg i landskabet og bør i tilknytning til byzonen tilpasses den eksisterende karakter.

Anbefalingerne er Teknik og Miljøs anbefalinger, og er alene baseret på intentionen om at tilgodese landskabelige interesser.

Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.

Landskabskvalitet

Tilstand		Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
		Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
	God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
	Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
	Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 6. Caspersen og Nellemann, 2005

Nørre Nissum Kirkeby Morænelandskab

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E C

Kystskrænter ved Kappel

Landskabskarakteranalyse.....	51 - 65
Landskabsvurdering.....	66 - 75

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Det kuperede morænelandskab der hæver sig markant fra den sydligere hedeslette og morænelandslab. Ved kysten står de stejle kystskrænter, der danner markante overgange fra det bakkede landskab til fjorden. Syd for kysten, i bakkelandet, findes adskillige smeltevanddale, der markerer sig terrænmæssigt og ofte i forbindelse med bevoksning. Der er vide udsyn over Limfjorden og Lem Vig. I Kabbelområdets overdrevslandskab ser man istidslandskabet mere eller mindre markante formationer.

Beliggenhed og afgrænsning

Området er den nordlige og meget kuperede del af moræneplateauet, der strækker sig ned til karakterområde D mod syd og karakterområde E mod øst. Mod øst afgrænses området af Lem Vig og mod nord af Limfjorden. Kystlinjen er let bugtet og tegnes af et smalt strandareal, der afgrænses brat af kystskrænterne. Mod syd og sydøst afgrænses området af et mindre kuperet landskab, som er en del af samme moræneplateau.

Se kort 18. Landskabskarakterområde C.

Landskabskarakter

Kendetegnende for Nørre Nissum Kirkeby Morænelandskab er det kuperede terræn særligt nord for Nissumvej. Landevejen ligger på en randmoræne, hvis sydskrænt er særlig tydelig i landskabet.

Kystskrænterne er særligt karakteristiske. De følger hele fjordsiden med deres stejle profil, som indimellem beklædes af en overdrevspræget bevoksning. Ud til fjorden løber adskillige smeltevanddale, der markerer sig i bakkelandskabet syd for hele kyststrækningen i karakterområdet. De danner variation i terrænet, og der ses ofte tætte krat i forbindelse med dalene. Længere mod øst aftager beplantningen og findes mere sparsomt placeret ved dalene.

Imellem bydannelserne, Lemvig og Nørre Nissum, består området hovedsageligt af dyrkede marker. Kabbelområdet, nord for Lemvig, består af overdrev, der afgræsses af husdyr, og dyrkningsjorder. Overdrevet ses fx. ved Teglværksbakkerne, som er et område, der ligger lige nord for hovedbyen, og som er en del af Kabbel.

Bebyggelsen består af en spredt lav bebyggelse i det åbne land, imens den i byområderne ses i sin tæt lave struktur. Karakteristisk for byområderne er det grønne element, der trækkes med ind fra det åbne land. Dette ses fx. i Lemvig. Her står det nordligere Kabbelområde helt grønt og overgangen til byen sker i kraft af en vekslen imellem bebyggelse og den grønne bevoksning.

Udsynet til fjorden er særligt, som i høj grad kan opleves fra Nissumvej, der ligger langs randmorænen top. Af og til forstyrres udsynet af elmaster og en husstandsmølle, der er placeret på de dyrkede marker imellem Nissumvej og fjorden.

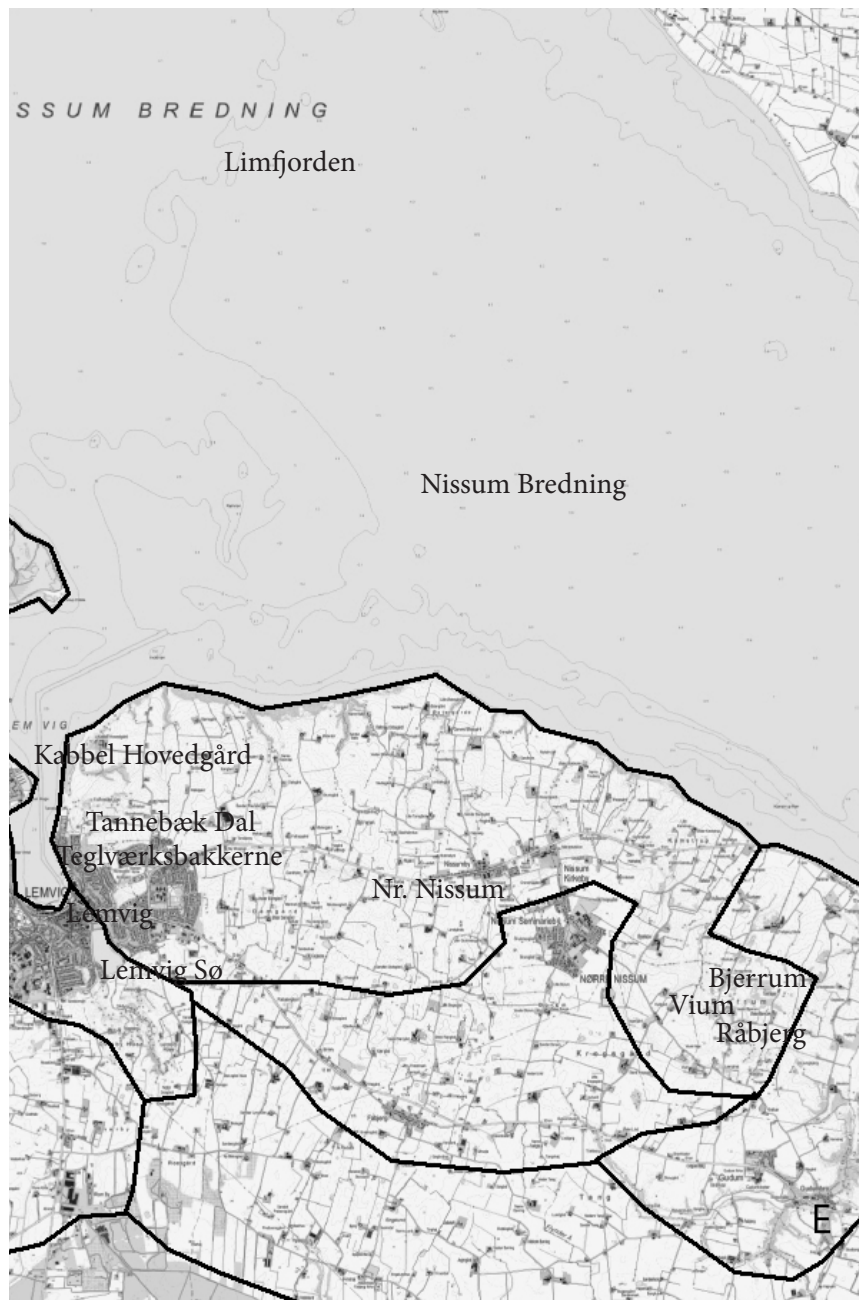
Med sit kuperede terræn og bevoksning har området en middel skala, dog er skalaen større i de fjordnære områder, hvor udsynet til kysten står utilsløret.

Kabbelområdet fra kysten: De græsbeklædte skrænter med tæt bevoksning i form af hvidtjørn.

Kort 18.
Landskabskarakter-
område C

Naturgrundlag

Landskabet er dannet i sidste istid, hvor det lå dækket af is. Isafsmeltningen dannede sidenhen det bakkede morænelandskab og smeltevandsdalene. Et kuperet terræn ses i forbindelse med en randmoræne, der ligger i en øst-vestgående retning i området. Randmorænen er dannet ved en gletchers rand, ved at gletchere har skubbet det foranliggende materiale sammen og op. Der findes mange hatformede bakker i området. Nord-vest for Gudum ligger der flere hatbakker, fx. Råbjerg. Ligeledes findes der hatbakker ved Bjerrumvej. De er dannet i slutningen af sidste istid, da isen smeltede. Smeltevandet tog store mængder sand og grus med sig og noget af det endte i søer, som lå oppe på isfladen. Da al isen smeltede væk, stod sandet i søerne tilbage som bakker - hatbakkerne.

Jorden består hovedsageligt af moræneler. I den østlige del forekommer der smeltevandsler og smeltevandssand og -grus i større grad. Ved skrænterne ud til Limfjorden, kan man i skredene se, hvordan lerklinten er opbygget. Øverst ligger et tyndt muldrag, derefter rødler. De mange sten i klinten og på de bagvedliggende marker vidner om, at det er en moræneaflejring fra sidste istid.

Området er en del af et større moræneplateau, der i terrænet fremstår stor- og småbakket. Mod nord findes den mest kuperede del af moræneplateauet, der også har sine markante overgange til Limfjorden i form af kystskrænter. Fra bakkelandet og ud mod fjorden findes flere markante smeltevandsdale. På Per Smeds kort (*kort 19*) ses en randmoræne, der strækker sig langs karakterområdets nordligere del og svinger mod syd længere øst på. Randmorænen højderyg ligger langs Nissum-

vej. Terrænet herfra og mod nord ligger forhøjet i forhold til terrænet syd for. Syd for randmorænen forekommer terrænet mindre kuperet, dog stadig bakket.

Området grænser op til Nissum Bredning i nord, der er en del af Limfjorden. Kyststrækningen er særlig interessant med sine skrænter, der meget markant møder fjorden. Vandhuller findes sporadisk placeret særligt i karakterområdets sydlige del.

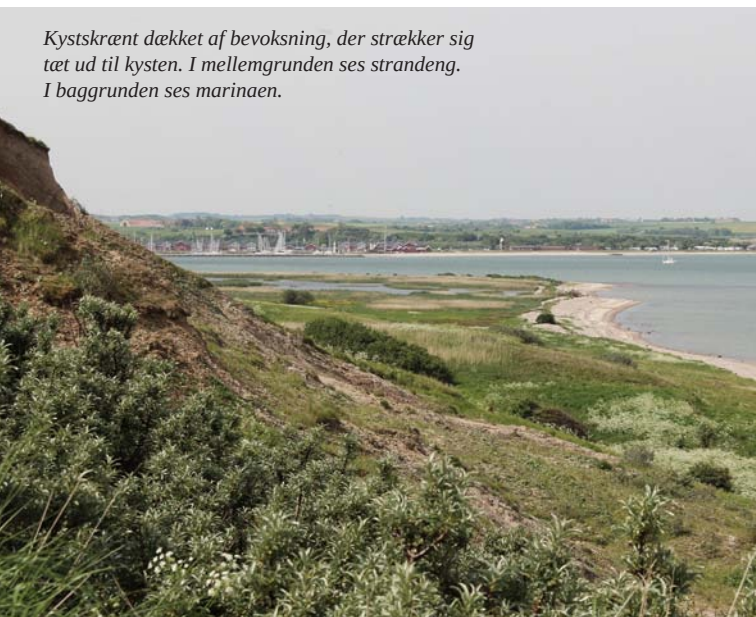
Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Der er ikke nogen større struktur i bevoksningen, den fremstår sporadisk placeret på de bakkede flader og til tider i større mængder. Nord for Nissumvej samler beplantningen sig i større og mindre klynger på de dyrkede marker og i form af levende hegn. De er forholdsvis lave i højden og fremstår tætte. Ved og i bydannelserne skaber beplantningen overgangen imellem det åbne landskab og den tætte by. Ved Lemvig ses tydeligt hvordan beplantningen trækkes med ind i byen fra nord og mod syd.

Fra de grønne kystskrænter og ind på land ses en tættere bevoksning i forbindelse med smeltevandsdalene, særligt i Kabbelområdet. Nær kysten ses i særlig grad hvidtjørn, der løber op ad skrænterne og i forbindelse med nogle af dalene. Oftest fremstår kystskrænterne helt grønne, men forekommer også bare. Områder med ingen eller få planter på skrænterne er et tegn på, at der har været et skred for nylig.

Kystskrænt dækket af bevoksning, der strækker sig tæt ud til kysten. I mellemgrunden ses strandeng. I baggrunden ses marinaen.

Kystskrænt i Kabbel-området der fremstår med en sparsom bevoksning

- Ekstramarginal smeltevandsoverflod
- Kystkint
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikækkkerne er skematiske højdekurver)
- Klitlandskab
- Landskab med dedisrelief
- Randmorænelandskab
- Smeltevandsoverflodterrasse
- Tunneldal

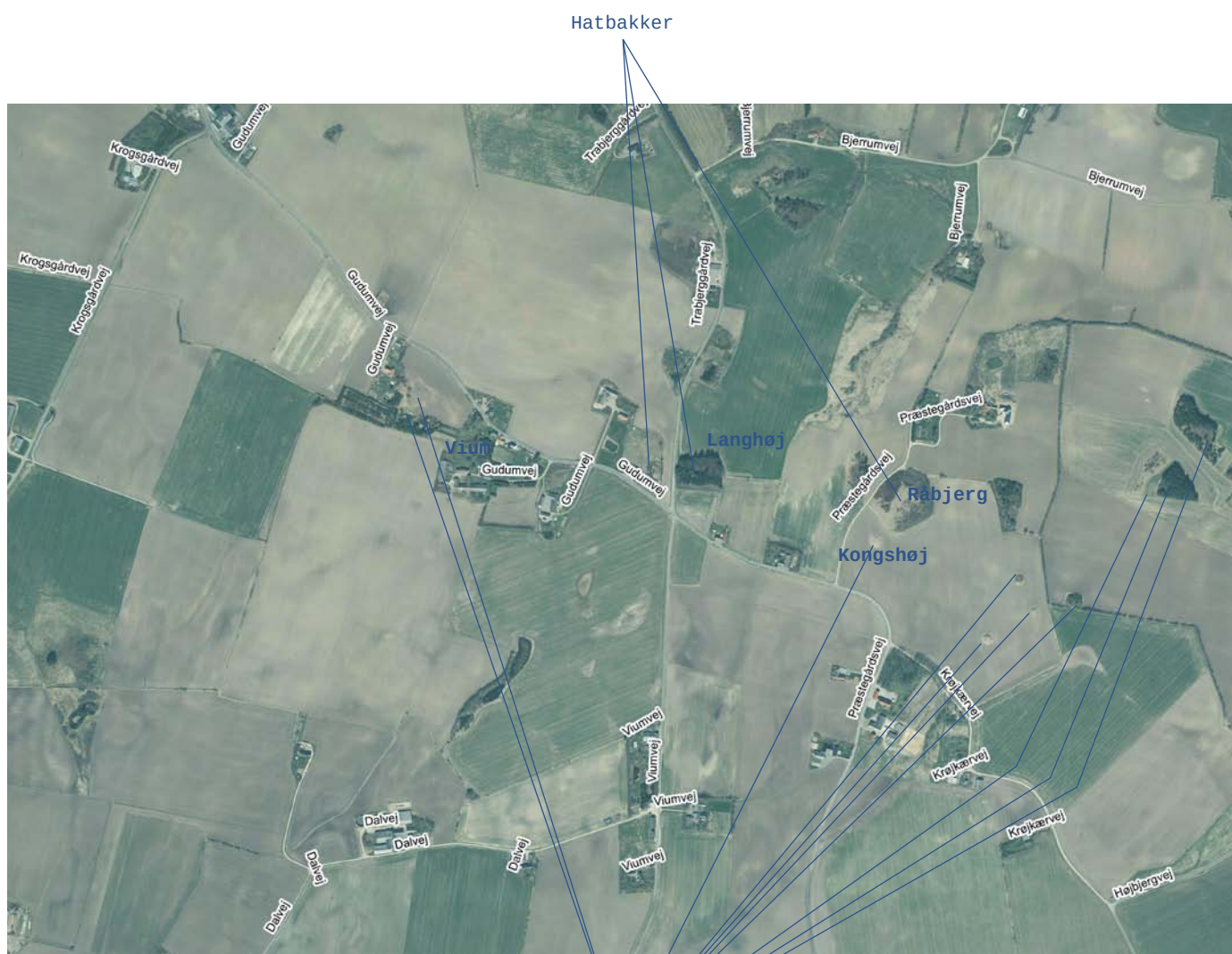
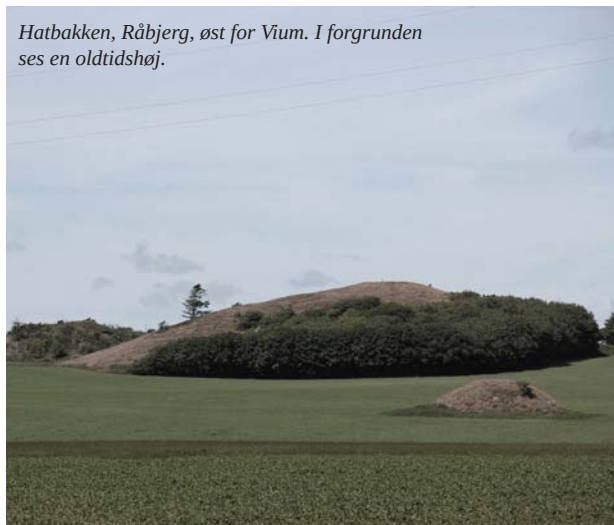
Kort 19.
Karakterområde C
- Naturgrundlag

Per Smed. GEUS.

Hatbakker, hvoraf den bevoksede Langhøj ses til højre.

Hatbakken, Råbjerg, øst for Vium. I forgrunden ses en oldtidshøj.

Figur 7.
Kort over gravhøje og hatbakker

Oldtidshøje: Fund som er under beskyttelse.

Hvidtjørn i Kabelområdet ved kysten.

*Overdrevet ved Teglværksbakkerne,
nord for Lemvig*

*Udsyn over bakkelandet fra Ringvejen ved Nørre Nisum.
Den lave beplantning i linjer.*

Dyrkningsform

Dyrkningsformen er hovedsagelig intensiv, der knytter sig til landbrugene i området. Overdrevsarealer repræsenteres i området ved Lemvig Sø, ved Teglværksbakkerne og Tannebæk Dal. (se figur nr. 9)

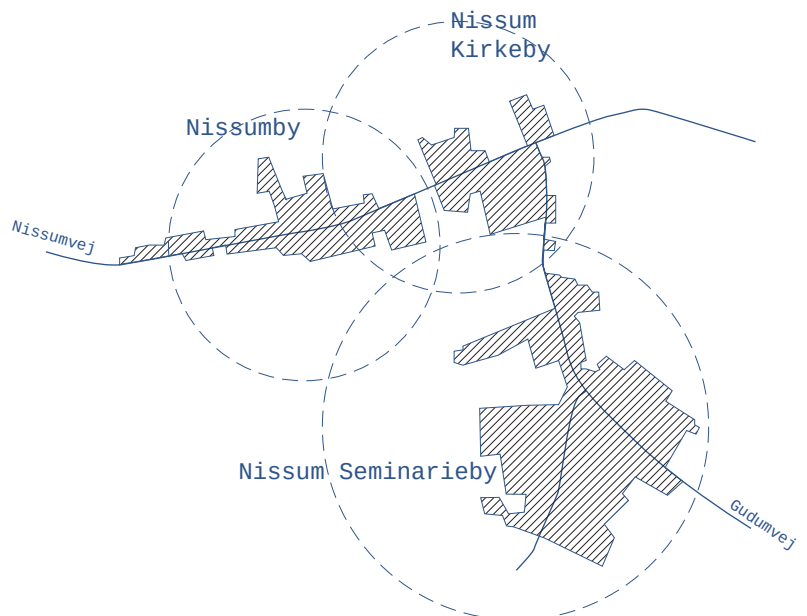
Områderne afgræsses af husdyr. Derudover findes engområder nær kysten ved Kappel.

Bebyggelsesstruktur:

Karakterområdet består af tre bydannelser. Længst mod vest ligger Lemvig, der er kommunens hovedby. Langs Nissumvej, længere øst på, findes Nørre Nissum, som består af tre bydele: Nissumby, Nissum Kirkeby og Nissum Seminarieby. Karakterområde C indeholder Nissumby og Nissum Kirkeby og de vil fremover i analysen for karakterområde C benævnes samlet som Nørre Nissum. Nørre Nissum orienterer sig mod Nissumvej. I resten af området findes en spredt lav bebyggelse i form af gårde og fritliggende huse. Gårdbebyggelsen ligger for det meste indrykket fra vejforløbene, og indskrives sig ikke i en større overordnet bebyggelsesstruktur.

Kulturhistoriske helheder og enkelt elementer

Kappelområdet, der ligger nord for Lemvig, er et fredet område, hvor man særligt ved Teglværksbakkerne kan se istidslandskabet. Kappel Hovedgård er et særligt eksempel på en stor vestjysk studegård. På de fede engarealer ved Limfjorden var det godt at opfede stude, og her boede der mange velstillede handelsbønder, blandt andet på Kappel Hovedgård. Hovedgården nævnes tilbage til 1400-tallet, og i dag er bygningen fredet og i privat eje. I 1700-tallet ejede en fremtrædende købmandsfamilie Kappel of Nørre Lem Kirke; Købmand Niels Jacobsen, hans kone Anna Maria Wandborg og deres søn Jens Wandborg de Stiernhielm. Langs med kirkegårdens syddige lod Anna Maria Wandborg i 1780 opføre det såkaldte Stiernhielms Hospital til minde om sin søn: Som et sidste projekt ønskede Jens W. de Stiernhielm at opføre hospital og skole ved kirken. Han døde forinden. Værket blev derfor fuldført af hans mor. Den vestlige ende var hospital, dvs. fattighus, og i husets østlige ende var der indrettet et lille rum til skolelæreren samt skolestue. Huset rummede Nørlem sogns første egentlige skole. I dag fungerer bygningen blandt andet som graverkontor. (Se billede s. 64; Nørre Lem Kirke med det gamle hospital syd for - til venstre i billedet.)

Figur 8
Nørre Nissum, bestående af
Nissumby, Nissum Kirkeby og Nissum Seminarieby.

Det grønne i Lemvig.
Billedet er taget fra Østergade.

*Landbrug med silobebyggelse ved Pilgårdvej.
Fjorden i baggrunden.*

*Elmaster og fjorden i horisonten.
Udsyn fra Hvidstenhedevej.*

Smeltevandsdal med en tæt bevoksning.

*Udsyn mod syd fra Nissumvej; det fladere
landskab med Klosterheden i baggrunden.*

Ved Teglværksbakkerne og Tannebæk Dal, den sydlige del af Kabbel, findes overdrev, hvor kreaturer græsser. I 1800tallet lå her et teglværk. Leret til teglværket blev gravet i store lergrave i området og kørt ned til teglværket i tipvogne. På stedet kan man stadig se nogle af de gamle tipvognsspor. I 1971 lukkede teglværket, og i dag er der opført boliger på grunden.

Nørre Lem Kirke ligger østligt i Lemvig og Nørre Nisum Kirke i Nørre Nisum Kirkeby. Begge ligger de forhøjet og åbent i landskabet, med deres placering på det langstrakte bakkedrag - randmorænen. I forbindelse med Nørre Lem Kirke ligger det gamle Stiernhielms Hospital, som blev opført i 1780 af Anna Maria Wandborg.

Østligt i karkateområdet ligger Vium, der rummer et kulturmiljø med adskillige oldtidsgravhøje. De ligger nær nogle af stedets hatbakker, fx. Råbjerg, som er meget markant.

Tekniske anlæg

På Lemvigs østside, tæt på fjorden, ligger et rensningsanlæg. Det er placeret meget bynært og er omgivet af en tæt beplantning.

I landskabet særligt imellem Nissumvej og fjorden står mange rækker af elmaster på de dyrkede marker. Derudover er der placeret et par husstandsmøller i karakterområdet.

De større landbrug nord for Nissumvej har ofte silobebyggelse i tilknytning til landbruget.

Landevej 565, der løber på bakkedraget, går fra Lemvig og igennem Nørre Nisum og kirkebyen og videre ud til Remmer-

strand.

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse / udgangspunkt

Den kulturhistoriske oprindelse knytter sig til landbrugets opdyrkning af et morænelandskab med en meget god lerjord. Intaktheden i forhold til den kulturhistoriske oprindelse og tidsdybde er god, da der er øje for landskabets naturgeografiske oprindelse. Området ved Tannebæk Dal er et godt eksempel herpå med dets overdrevslandskab. Tannebæk Dal er en smeltevandsdal og herved ses istidslandskabets kuperede terræn. Ligeledes er de andre karakteristiske smeltevandsdale i området holdt forholdsvis intakte.

Strandengen vest for Kabbel Hovedgård er genoprettet efter dræning af stedet. I 1950 blev der lavet et omfattende drænesystem med afvandingskanal og pumpestation. I dag er der enge og søer på de gamle marker, fordi drænvandet ikke længere pumpes i fjorden.

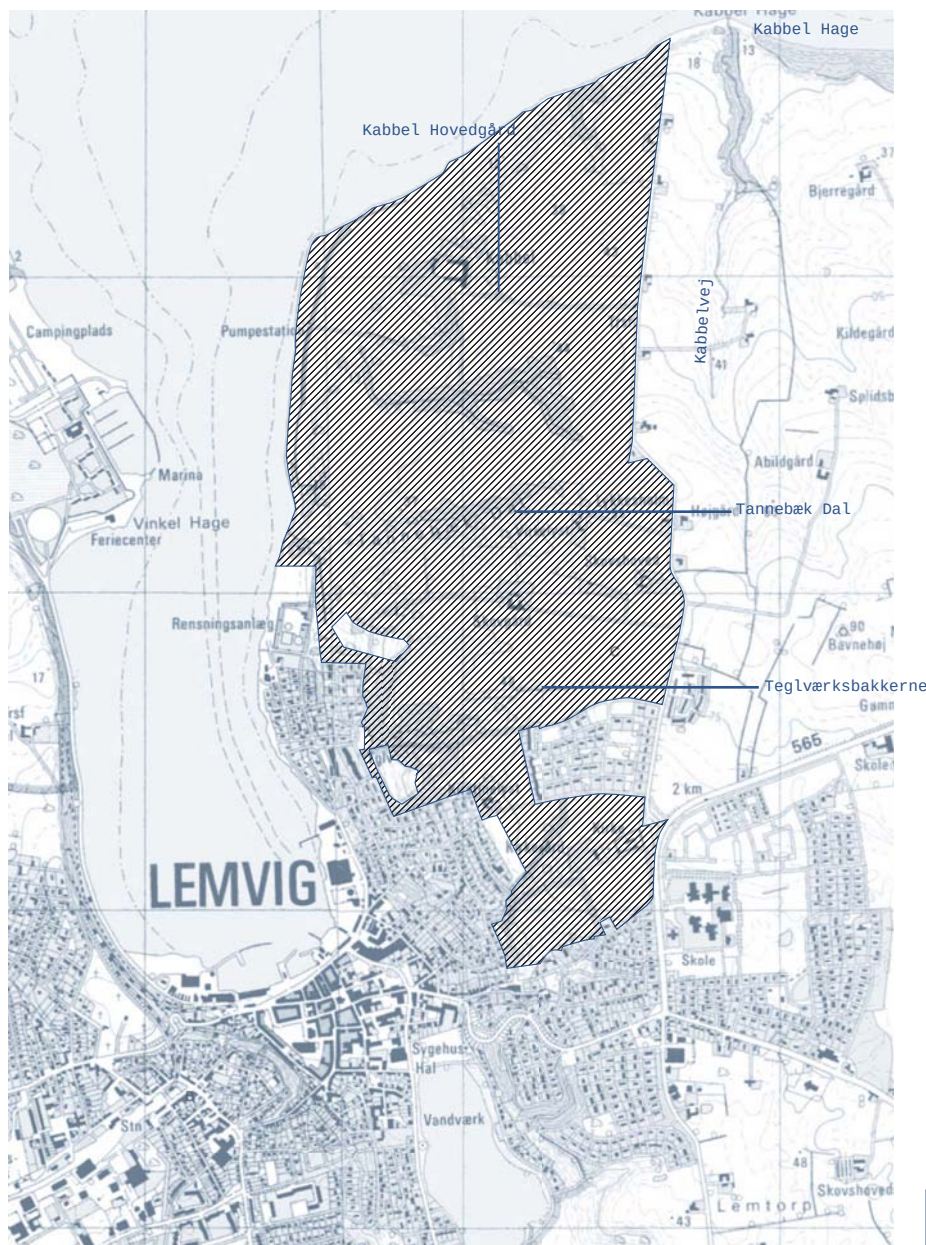
Kystskrænterne beskyttes ikke af nogen form for sikring, hvilket medfører en naturlig udvikling af karakteren her - og at landet netop her skrænker ind.

Kabbel Hovedgård

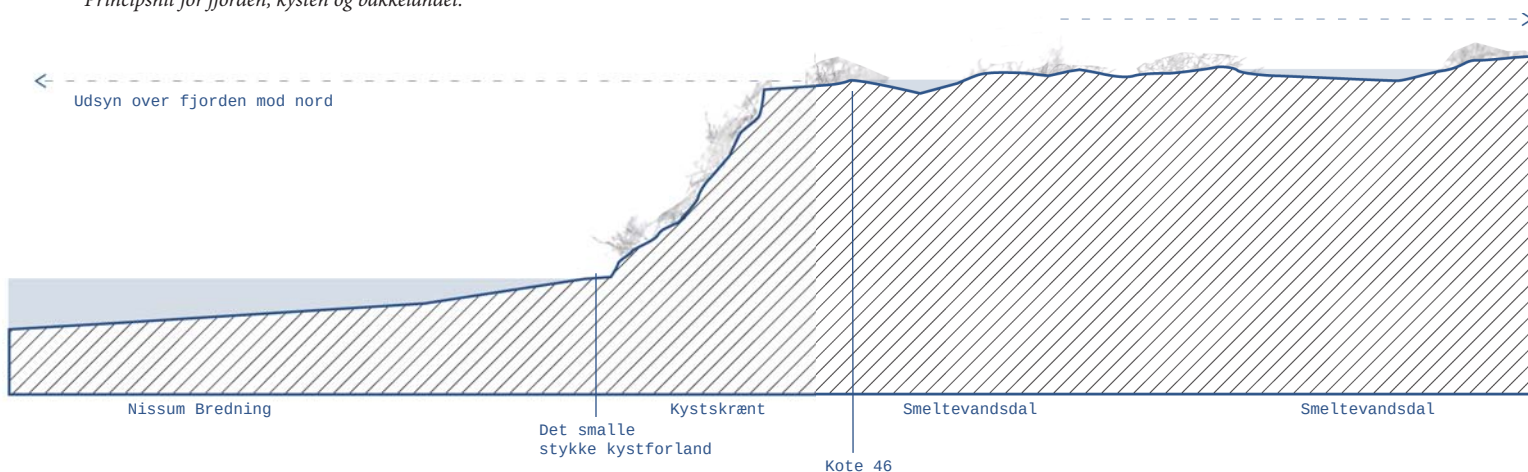
Strandengen nedenfor Kabbel Hovedgård.

Figur 9
Kabbelområdet.

Figur 10
Principsnit for fjorden, kysten og bakkelandet.

Rumlige og visuelle forhold

Det høje, smalle moræneplateau, som karakterområdet ligger på, giver et særligt udsyn dels mod nord til fjorden og dels mod syd til hedesletten. Området er af en middel skala, da det er meget bakket, dog med flere vide udsyn udover fjord og slette. Når man kører ad Nissumvej opleves morænebakkerne mod nord og med den bagvedliggende fjord i horisonten. Mod syd ser man det lavereliggende landskab af en mindre kuperet karakter.

Nørre Nissum ligger på toppen af et langstrakt bakkedrag, der løber fra Nørre Lem Kirke, over Nørre Nissum og videre sydøst på til Vium. Fra Nørre Nissum er der vid udsyn over bakkelandet mod nord og den bagvedliggende fjord. Mod syd er der udsyn over det bølgede terræn, og i horisonten skimtes Kronhede og Klosterhede Plantage.

Den sporadiske bevoksning på markerne er med til at gøre skalaen i karakterområdet mindre. Samtidig giver bevoksningsen også karakter, da den i sine løb forstærker oplevelsen af det bakkede terræn. Dette opleves ved Kabbelområdet, hvor især hvidtjørn, der løber nedover skrænter og lægger sig på overdrevet og i smeltevandsdalene, fortæller om det kuperede terræn. Ved Kabbel Hovedgård ses det særligt fra kysten, hvordan kystskrænternes foldede profil fremhæves af den grønne beklædte bund hvorpå hvidtjørn og andet krat nærmest løber nedad skrænttryggen. Den takkede kontur og røde gavle på hovedgården stikker op fra det grønne og indpasser sig i sin kontekst.

Bevoksningen vokser sig lidt større og tættere i den østlige del af området, især ved Vium og Bjerrum, sydøst for Nørre Nissum, hvor flere huse ligger indhyllet i det tætte grønne.

Bevoksningen spiller en stor rolle i overgangen fra det åbne land til bydannelserne. I kommunens hovedby, Lemvig, er det grønne et meget synligt element, der er trukket ind i byen fra det åbne land. Denne overgang er vigtig, da det rent visuelt og oplevelsesmæssigt, giver en bedre sammenhæng imellem og forståelse af byen og dens kontekst.

Imellem de dyrkede marker ligger landbrugsbygninger, enkeltgårde og husmandssteder. I forbindelse med den spredte bebyggelse ses generelt en tilknytning af beplantning, der sikrer en bedre sammenhæng imellem bebyggelse og det åbne land. Moræneplateauet afsluttes brat mod nord af de markante kystskrænter, der møder Limfjorden. Fra kystskrænterne er der et bredt udsyn til Thy mod nord, Gjellerodde og sommerhusområdet mod vest og længere i baggrunden Thyborøn med vindmølleparken og Cheminova. Der hvor det vide udsyn over fjorden gør sig gældende har landskabet en stor skala.

Kystskrænterne fremstår for det meste grønne, enkelte steder står de med en sparsom bevoksning, og her ser man tydeligt de skarpe, uslebne kanter, der fortæller om stedets hårdføre karakter og tilstand. Ved Kabbel Hovedgård ses et strandengsområde, der understreger den grønne karakter. Strandarealet er forholdsvis smalt på nordsiden forårsaget af kraftige erosioner af lerskrænterne.

I forbindelse med de større landbrug ses der af og til siloer, hvilket forstyrrer landskabsbilledet særligt mod nord med den bagvedliggende fjord. Generelt er landbrugsbygningerne ellers indpasset i landskabet, og opleves som en naturlig del heraf.

Rensningsanlægget, med sin bynære placering til Lemvig og fjorden, fremstår meget sløret og uforstyrrende i landskabet grundet en tæt bevoksning, der er plantet omkring.

*Den østlige kyststrækning ved Lem Vig.
Det grønne er trukket ind i byen.*

*Byen Lemvig og det grønne,
udsigt fra Nørre Lem Kirke.*

*Udsigten fra Kabbelvej udover fjorden. Fjorden med Gjellerodde
i mellemgrunden og Cheminova, vindmølleparken og Thyborøn i
horisonten.*

Oplevelsesmæssige delområder og enkeltlementer

Kabelområdet, nordøst for Lemvig, er med dets vide udsigt over fjorden og smeltevandsdalene oplevelsesrig.

Teglværksbakkerne og Tannebæk Dal ved Lemvig er rent landskabeligt oplevelsesrige samtidig med at spor fra teglværket stadig findes i området. Fra 1851 til 1971 lå der her et teglværk. I dag ses der lergrave fra forskellige perioder samt tracéer fra nedlagte tipvognsspor. Området ligger på grænsen mellem by og land og repræsenterer et stykke lokal industrihistorie i en flot landskabelig ramme.

Nørre Lem Kirke ligger østligt i Lemvig, på toppen af tunneldalen. Kirken rejser sig flot foran byen og nede fra dalen og længere vest på i kommunen står den som et klart pejlemærke bag bebyggelse og imellem grønne marker. Ligeledes åbner Nørre Nisum Kirke sig mod syd, hvorfra man ser den på lang afstand grundet dens placering på randmorænen.

Randmorænen er særlig tydelig ved Nørre Nisum by og Kirkeby. Når man står syd herfor opleves det stejle profil. Nørre Nisum Kirke er særlig tydelig fra syd. Fra Fabjergvej, når man oplever randmorænen på afstand, ses dens lange strækning tydeligt og Nørre Nisum Kirke står utilsløret frem, forhøjet i landskabet.

Viumvej har et bugtet forløb og vejen passerer et kulturmiljø med flere oldtidshøje. Derudover ligger nogle naturlige, større banker her, hatbakkerne (*se figur 7*).

Planmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At friholde landskabsområdet for større tekniske anlæg såsom vindmøller.
- At planlægge for byudvikling og sikre at denne tilpasses landskabets karakter.
- At bevare byens nærhed og dennes integration af det grønne, dette gælder i særdeleshed Lemvig.
- At bevare kystlandskabet med dets markante overgang til fjorden med skrænterne.
- At bevare smeltevandsdalene i området i deres oprindelige karakter.
- At planlægge for store landbrugsbygninger og sikre at disse anlæg tilpasses landskabets karakter.

Nørre Lem Kirke set fra øst.

Stiernhielm Hospital ses til venstre, som i dag fungerer som graverkontor og menighedshus.

Nørre Lem Kirke Lemvig, set fra Søndergade i Lemvig.

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i:

- *Hvor tydeligt nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).*
- *Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.*
- *Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.*

S æ r l i g t k a r a k t e r i s t i s k

Hele kystlinjen er særlig karakteristisk med sin markante overgang til Limfjorden i form af kystskrænterne. Derudover giver smeltevandsdalene også området en særlig karakter med sin ofte tilknyttede tætte bevoksning på de åbne, dyrkede marker. Randmorænen, der former bakkedraget fra Lemvig og over Nørre Nisum, er særlig karakteristisk i forhold til sin udsigt mod syd med det lavereliggende og fladere terræn. Bakkedragets sydlige skråning er særlig markant og er derfor af stor landskabelig værdi.

Det overdrevsprægede og åbne landskab ved sødalen, øst for Lemvig Sø, er af stor landskabelig værdi på grund af sin bynære placering.

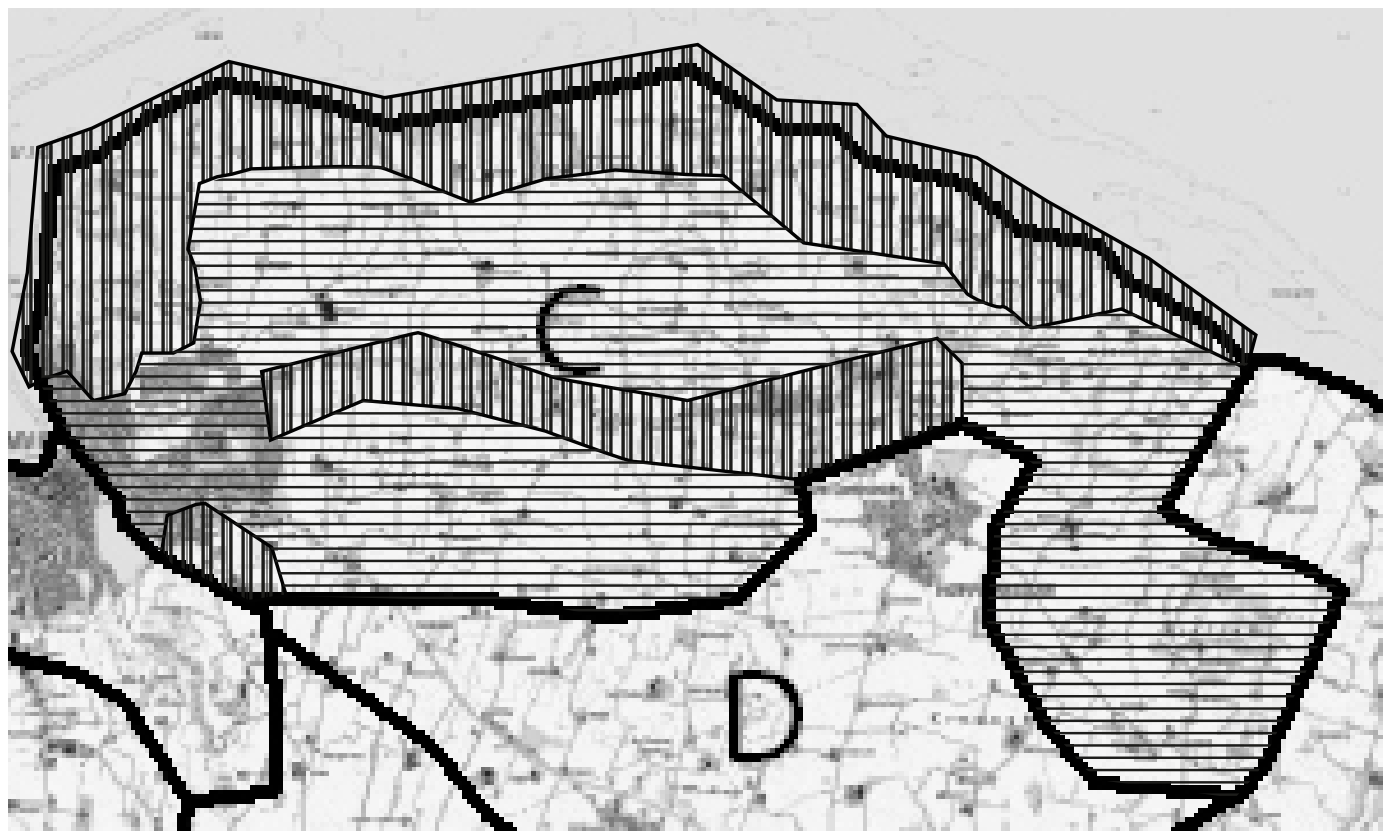
K a r a k t e r i s t i s k

Morænelandskabet er karakteristisk, med sin særligt bakkede profil i nord, der, syd for randmorænen, bliver mindre kuperet. Udsynet man har over fjorden fra bakkelandet og tilsvarende over det sydlige område, der flader ud mod Klosterheden Plantage, er karakteristisk.

Kultur- og naturmiljøet ved Vium er karakteristisk i form af oldtidshøjene og hatbakkerne.

*Kystskrænterne ved Nisum Bredning.
Udsigt mod nordøst for enden af Ringvejen ved Nørre Nisum.*

Særligt karakteristisk

Karakteristisk

Kort 20
Karakterområde C
- Karakterstyrke

Nord for Nissumvej. Tæt linje af lav beplantning ved smeltevandsdal. Nørre Nisum Kirke ses i baggrunden.

Nord for Nissumvej, ved Kongensgård. Overdrev.

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af:

- Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.
- Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.
- Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

Kabelområdet, som i dag er fredet område, vurderes til en god tilstand, med overdrevslandskabet ved Teglværksbakkerne og skovarealet, der ligger bynært.

Imellem de dyrkede arealer markerer smeltevandssdalene sig med deres tætte bevoksning og de fremstår intakte. Området er uforstyrret af tekniske anlæg. De kulturgeografiske lag er passet ind i naturgrundlaget, såsom Kabel Hovedgård, der understøtter stedets storslåede natur.

Området omkring Lemvig Sø er forholdsvis bevaret med åbne og afgræssede skrånninger med dyrkede marker på de større flader uden forstyrrelse af tekniske anlæg.

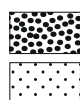
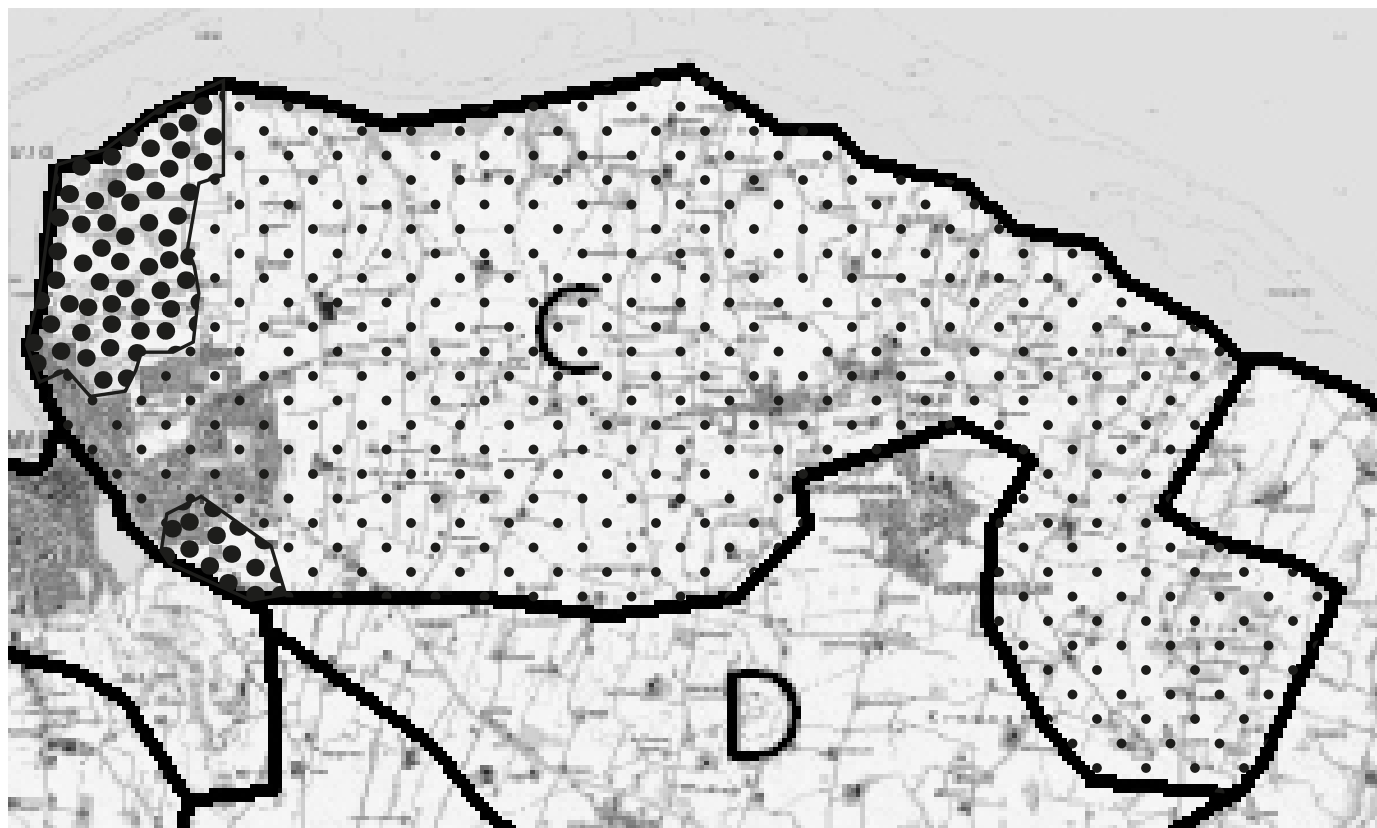
Middel tilstand

Det resterende område vurderes til en middel tilstand, hvor den forholdsvis åbne karakter, med en sporadisk, tæt beplantning gør sig gældende. Randmorænen, der med sin sydlige skråning er særlig karakteristisk, vurderes også til middel tilstand, da den nogle steder sløres. Et eksempel herpå ses øst for Nørre Nisum Kirke, hvor en sportsplads er indgravet i skråningen. Indgrebet er fremmedartet og bryder med den markante karakter, som randmorænen skrænt ellers udviser. Smeltevandssdalene er karakteristiske og de fremstår mere eller mindre intakte. Dog er der set eksempel på opfyldning af overskudsjord i en af smeltevandssdalene her, hvilket har ført til udhvisning af landskabskarakteren.

Området præges i nogen grad af tekniske anlæg i form af elmaster og enkelte husstandsmøller, der står i visuel forbindelse med fjorden.

Udsyn fra Seminariebyen til Nørre Nisum Kirke med sportspladsen ved siden af.

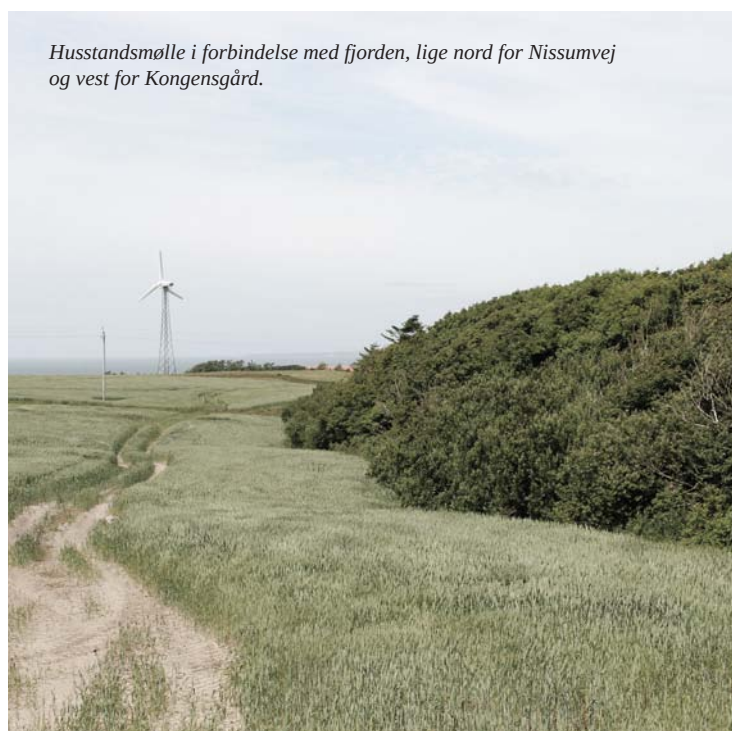

God tilstand

Middel tilstand

Kort 21
Karakterområde C
- Tilstand

Husstandsmølle i forbindelse med fjorden, lige nord for Nisumvej
og vest for Kongensgård.

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Oplevelsesrige landskaber

Kabelområdet

Fra Kabelområdet er der et vidt udsyn over fjorden mod nord og vest. Vest for Kabel Hovedgård ligger en strandeng, der kan opleves fra kyststrækningen. Området er fredet og ved Teglværksbakkerne ses overdrev, der afgræsses af husdyr.

Kyststrækningen

Hele kyststrækning er særlig oplevelsesrig grundet de markante kystskrænter, der danner en brat overgang til fjorden. Skrænterne opleves for det meste bevoksede og med en bølget profil, men kan også fremstå mere bare og deraf skarpe i landskabet.

Randmorænen

Randmorænen er særlig tydelig ved Nørre Nisum by og Kirkeby. Når man står syd herfor opleves det stejle profil. Nørre Nisum Kirke er særlig tydelig fra syd. Fra Fabjergvej, når man oplever randmorænen på afstand, ses dens lange strækning tydeligt og Nørre Nisum Kirke står utilsløret frem, forhøjet i landskabet.

Oldtidshøje og hatbakker ved Viumvej

Viumvej har et bugtet forløb og vejen passerer et kulturmiljø med flere oldtidshøje. Derudover ligger nogle naturlige, større banker her, hatbakkerne (se figur 7).

Særlige udsigter

Langs hele kyststrækningen har man det storslåede udsyn over fjorden og til modstående kyster. Mod nord kan man se Thyholm, og mod vest og nordvest, fra Kabbelhage, ses Gjel-lerodde og bagved Thyborøn.

Fra Nissumvej, på randmorænen, har man nogle steder udsynet over bakkelandet og den bagvedliggende fjord mod nord, samtidig med at man mod syd kan se det mere flade landskab. Mod syd skimtes Klosterheden og Kronhede Plantage i baggrunden.

Fra Nørre Lem Kirke, som er placeret på tunneldalens østlige top og i begyndelsen af randmorænen, er der et vidt udsyn over Lemvig mod sydvest, vest og nordvest. Ligeledes er der fra Nørre Nisum Kirke udsyn mod syd over det lavereliggende terræn helt ned til Klosterheden.

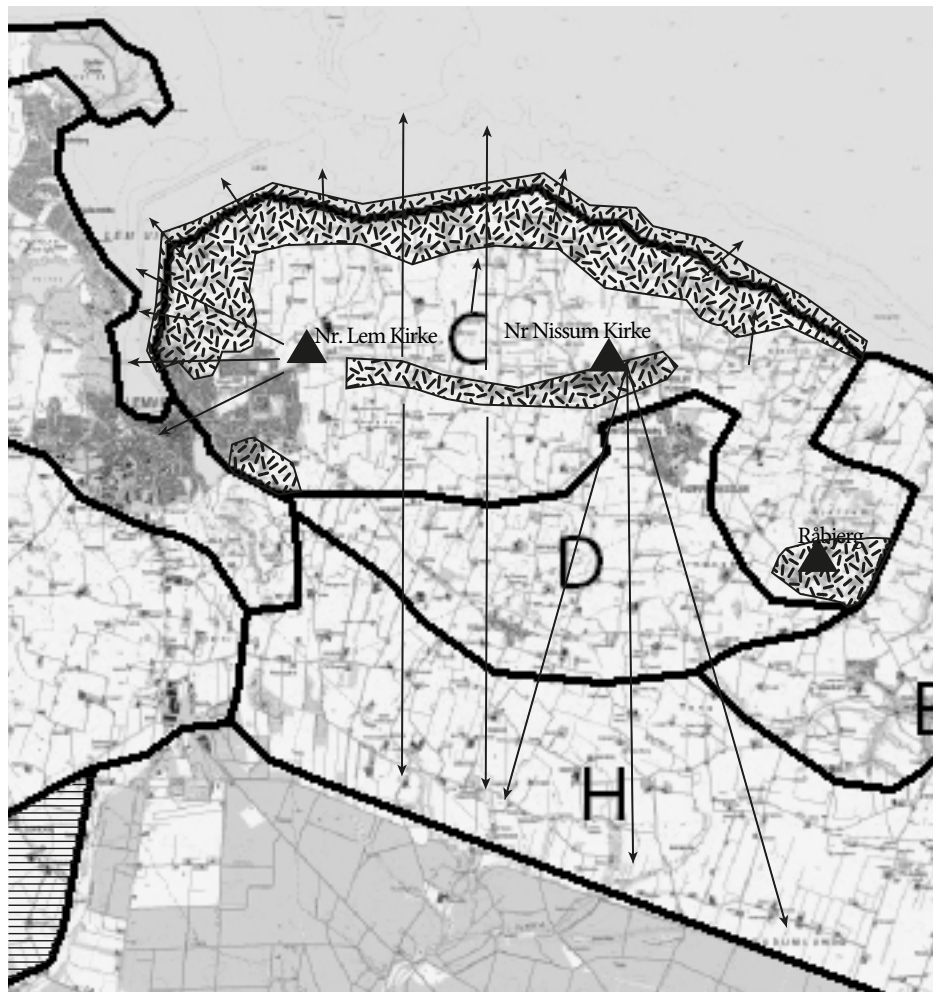
Landmarks

De to kirker, Nørre Lem Kirke og Nørre Nisum Kirke ligger forhøjet i landskabet og man ser dem tydeligt på længere afstand.

Hatbakken, Råbjerg, markerer sig i landskabet ved siden af de mindre oldtidshøje, og opfattes som et landmark. Den er særligt tydelig fra syd af.

Udsigt mod syd fra Nørre Nisum Kirke

Kort 22
Karakterområde C
- Karakterstyrke

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

Hatbakken, Råbjerg, rejser sig i landskabet, og den kan ses på længere afstand fra syd.

Sårbarhed

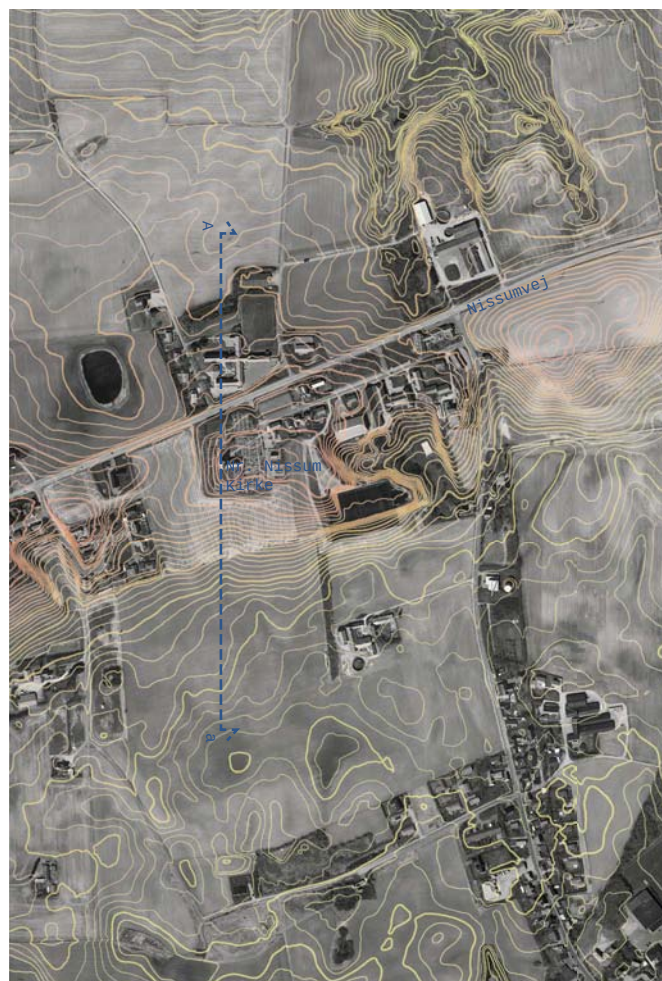
Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

Næsten hele området ligger indenfor kystnærhedszonen, hvilket gør det til et generelt sårbart landskab. I sårbarhedsvurderingen er der udpeget tre forskellige områder eller strækninger, der vurderes til særligt sårbare:

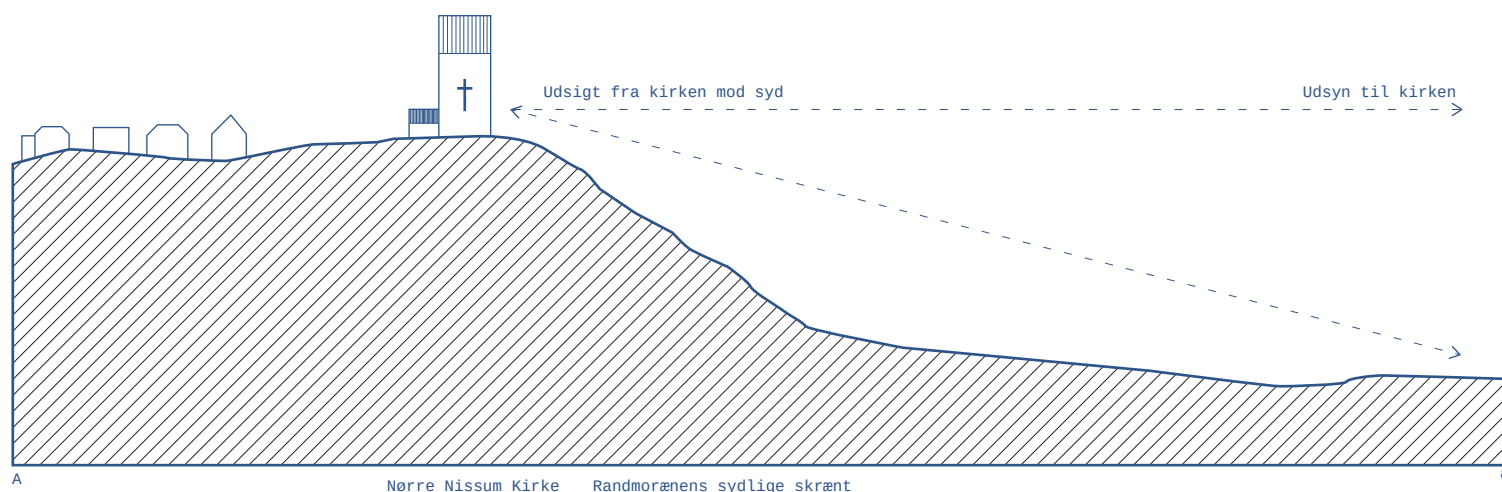
Kabelområdet, der i dag er et fredet område, er sårbar overfor ændringer, der udhviser eller forringer stedets landskabelige kvalitet i form af det bynære overdrev ved Teglværksbakkerne, smeltevandsdalene og kystskrænterne. Generelt vurderes hele kystlandskabet sårbart overfor ændringer, da den bratte overgang til Limfjorden er meget karakteristisk og bør bevares.

Lemvig Sø- og Sødal er beskrevet i landskabsanalysen for karakterområde B, men da karakterområdet grænser op til søen og derfor er en del af dette landskab, nævnes den også i dette karakterområde. Området er sårbart overfor ændringer, der forringer den landskabelige karakter i form af det åbne landskab med sine markante skrånninger.

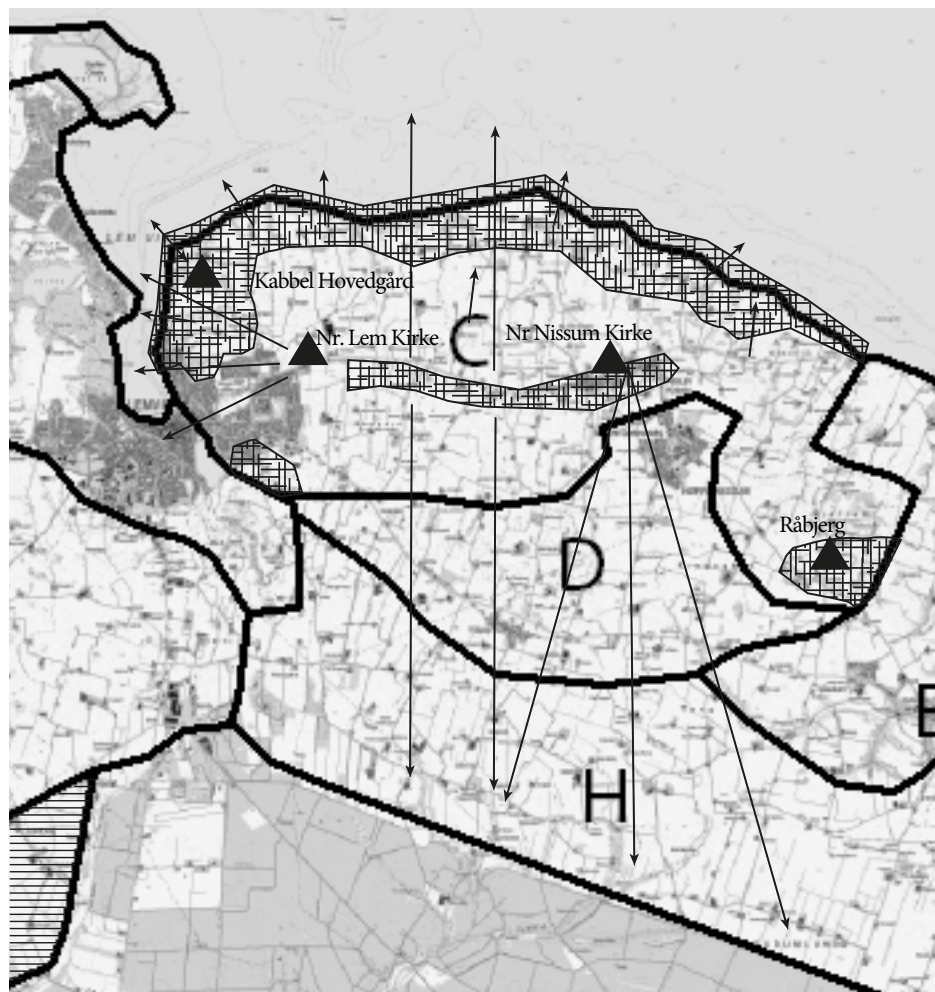
Randmorænen, der i dens sydlige skråning er særlig tydelig ved Nissumby og Kirkeby, er ligeledes sårbar overfor ændringer, der forringer eller udhviser særligt dennes sydlige skråning.

Figur 11
Koteplan med tilhørende principsnit af randmorænen, det forhøjede landskab med Nørre Nissum Kirke.

Kort 23
 Karakterområde C
 - Sårbarhed

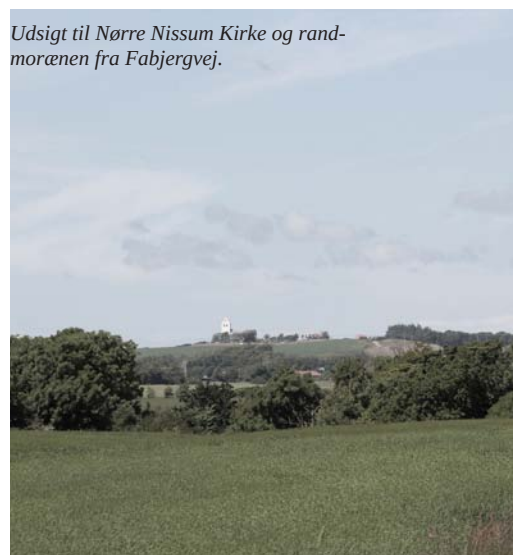

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbar udsigt
- Særligt sårbart landmark

Udsigt fra Fabjergvej mod nordvest.
 Det forhøjede landskab i baggrunden
 indikerer randmorænen.

Udsigt til Nørre Nisum Kirke og rand-
 morænen fra Fabjergvej.

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 12.

- Vedligeholde / Styrke
- Bevare / Beskytte
- Genoprette / Styrke
- Ændre / Nyskabe

- Områder hvor landskabskarakteren bør bevares/beskyttes: Kabbelområdet og området ved Lemvig Sø udpeges som beskyttelsesområde. Områderne er af stor landskabelig værdi i form af deres overdrevsarealer i en bynær placering. De står forholdsvist intakt uden større forstyrrelser fra tekniske anlæg. Fra Kabbelområdet er der et vidt udsyn mod vest, nordvest og nord ud over fjorden. Disse udsigter bør også bevares.

- Områder hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes/styrkes:

Størstedelen af karakterområdet bør vedligeholdes og styrkes i sin nuværende nøglekarakter i form af det bakkede morænelandskab nord for Nissumvej og det lavereliggende og bølgede terræn syd for. Randmorænen er et særligt oplevelsesrigt landskabstræk, som gør det muligt at have udsigten både over bakkelandet og fjorden mod nord og mod syd det lavereliggende bølgede terræn ned mod israndslinjen. Iagttaget man randmorænen fra syd, ser man dens skråning meget tydelig. Der ses kulturgeografiske elementer integreret på randmorænen, mest på toppen af den, i form af landevejen, bebyggelse og en sporadisk bevoksning. Randmorænen lange linje i landskabet er forholdsvis tydelig. Dog ses et eksempel på et teknisk anlæg, der forstyrrer; En sportsplads sydøst for Nørre Nissum Kirke står som et fremmedelement ind i skråningen og bryder med den lange landskabslinje.

Hele kyststrækningen, bør vedligeholdes i sin nuværende karakter med de grønne kystskrænter, der danner en brat overgang til fjorden.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren bør opretholdes i sin nøglekarakter som det hævede morænelandskab i sin forholdsvis åbne og bakkede karakter og med sine markante overgange til Limfjorden.

Natur

Karakterområdet har stor naturmæssig kvalitet med skrænterne ved kysten og den varierede terræn på land. Mod nord opleves det hævede bakkeland med sine bevoksede smelte-

vandsdale. Ved Nissumvej er der udsyn mod syd til det lavereliggende morænelandskab, der dog er knap så kuperet. I baggrunden står Klosterheden og Kronhede Plantage som en mørk mur. Randmorænen, der løber imellem de to landskaber, markerer sig ved sin sydskråning og i form af udsigten, man har herfra.

De naturmæssige kvaliteter bør fastholdes og nogle steder styrkes. Fx. kan randmorænen på sin sydlige skråning visse steder fremstå mere utilsløret. Smeltevandsdalene er meget karakteristiske og bør bevares og fremstå utilsløret i landskabet. Tilgroning med træer og bevoksning bør undgås i smeltevandsdalene, de bør i stedet afgræsses, så de står utilsløret frem.

Læbælter bør ligeledes undgås, så den åbne karakter og terrænet fremstår tydeligt.

Skov

Der bør ikke rejses skov ved kyststrækningen og i det kuperede terræn nord for Nissumvej. Ydermere bør randmorænen og området i dennes nærhed, friholdes for skovrejsning, da det lange løb og den markante sydskråning ellers vil sløres. Hatbakkerne i karakterområdet østlige del, bør ligeledes friholdes for skovrejsning, der vil sløre deres landskabelige karakter og dominerende udtryk i landskabet. I det fladere landskab, sydligere for randmorænen, kan skov rejses under forudsætning af, at det integreres i den mere sammensatte karakter af bevoksning og bebyggelse.

Bebyggelse

Stedets spredte bebyggelsesstruktur, der bliver tæt omkring bydannelse, bør opretholdes i sin nuværende karakter. Særlig varsom skal man være ved planlægningen af bebyggelse nord for Nissumvej i forhold til udsynene til fjorden, smeltevandsdalene og bakkelandet, der findes her.

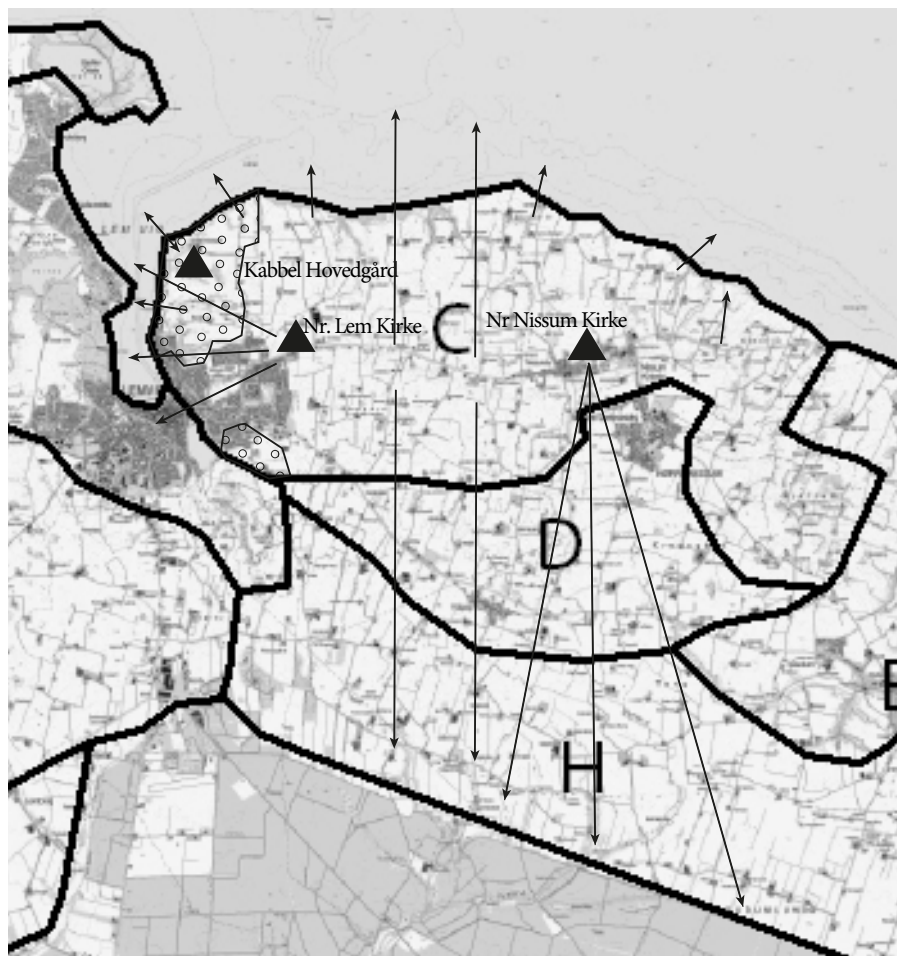
Tekniske anlæg

Høje tekniske anlæg bør ikke placeres på det høje moræneplateau nord for Nissumvej, da det vil sløre for de særlige udsigter her. Ydermere bør randmorænen sydskrænt friholdes for tekniske anlæg. Det anbefales at indgreb lignende den førnævnte sportsplads undgås.

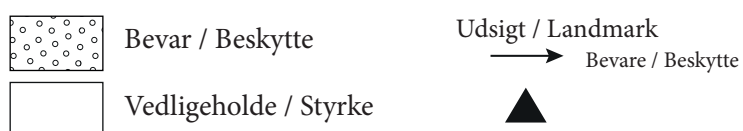
I det sydlige område kan tekniske anlæg placeres med øje for landskabskarakteren; den sporadiske beplantning og den spredte bebyggelse på den bølgede flade.

Anbefalingerne er Teknik og Miljø anbefalinger, og er alene baseret på intentionen om at tilgodese landskabelige interesser.

Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.

Kort 24
Karakterområde C
- Strategiske mål

Landskabskvalitet

Tilstand

	Særligt karakteristisk Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Karakteristisk Visuelle oplevelsesmuligheder.	Karaktersvagt Uden visuelle oplevelsesmuligheder
God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 12. Caspersen og Nellemann, 2005

Nørre Nissum Seminarieby Morænelandskab

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E D

*Det lavereliggende og mere bølgede terræn
sydvest for Nissum Seminarieby.*

Landskabskarakteranalyse.....	77 - 85
Landskabsvurdering.....	86 - 95

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Den sydlige del af det østlige moræneplateau med et bølget til bakket terræn, der falder ned mod hovedopholdslinjen i karakterområde H. Randmorænen mod nord er tydelig fra Nissum Seminarieby. Det åbne land har en sammensat karakter med hegn og bebyggelse, der ikke indgår i nogen større sammenhæng.

Beliggenhed og afgrænsning

Karakterområdet ligger i den nordøstlige del af Lemvig Kommune. Med det meget bakkede morænelandskab i nord og det fladere landskab mod syd, danner karakterområdet en slags overgang imellem de to landskaber. Området er en del af et større moræneplateau, der strækker sig nord og øst på til karakterområde C og E.

Se kort 25. Landskabskarakterområde D.

Landskabskarakter

Kendetegnende for Nørre Nissum Seminarieby Morænelandskab er det bølgede og bakkede terræn, der i den nordlige del ses i sit småbakkede terræn, der aftager lidt mod syd. Mod nord der der udsyn til det højereliggende morænelandskab i karakterområde C, hvor Nissum Kirke står markant i landskabet. Mod syd ses den fladere landskab, hedesletten, med Klosterheden i baggrunden.

Det åbne land fremstår sammensat, der især fremkommer af bevoksningen på marker og enge. Bevoksningen er i høj grad en medspiller i områdets skalaforhold, da den giver landbrugslandet en mindre skala.

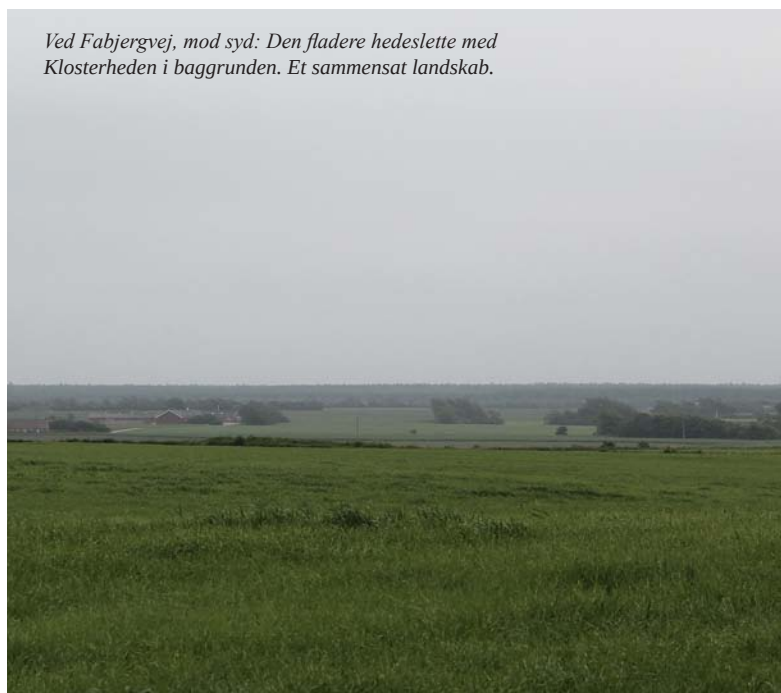
Imellem de to bydannelser, Fabjerg i syd og Nissum Seminarieby i nord, tegner sig et landbrugsland med større dyrkede markarealer i irregulære felter. Imellem markerne gør en spredt lav bebyggelse sig gældende, hovedsageligt i den sydlige del. Ved bydannelserne Fabjerg og Nørre Nissum Seminarieby danner sig en tættere bebyggelsesstruktur.

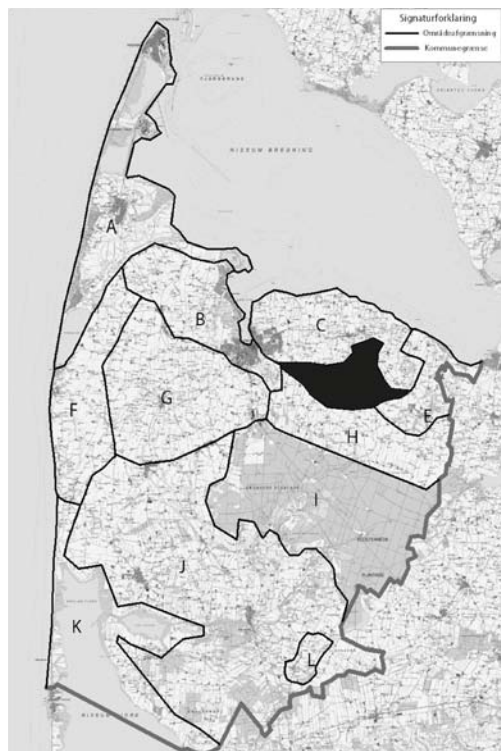
Området har en middel skala, og den afgrænses af randmorænen i karakterområde C og det fladere slettelandskab mod syd.

Ved Fabjergvej, mod nord: Nissum Seminarieby og det højereliggende landskab, randmorænen, skimtes i baggrunden.

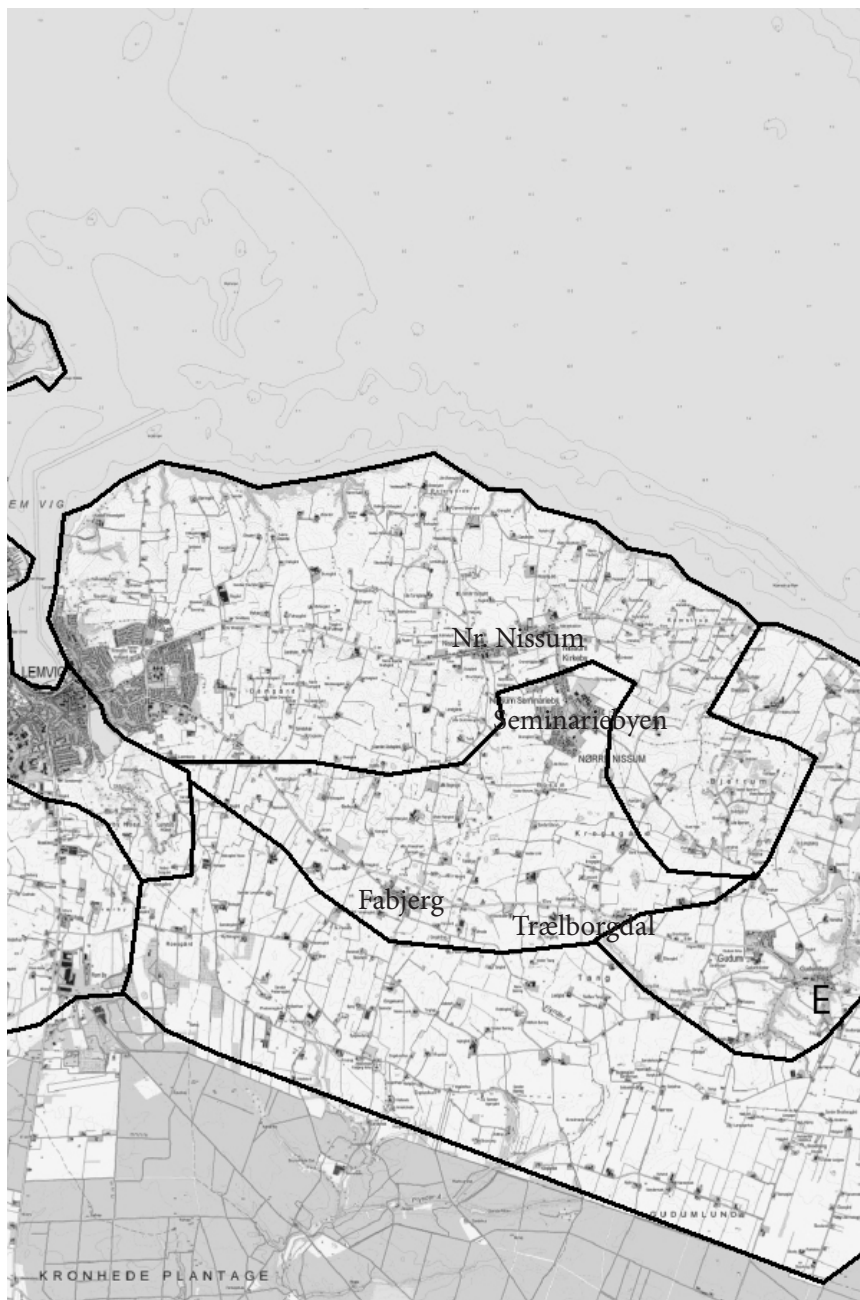

Ved Fabjergvej, mod syd: Den fladere hedeslette med Klosterheden i baggrunden. Et sammensat landskab.

Kort 25
Landskabskarakter-
område D

Naturgrundlag

Karakterområdet, der er en del af det østlige moræneplateau, blev dannet i sidste istid. Et døditerræn ses i området i form af de mange små vandhuller og småsøer. Døditerrænet strækker sig i et bælte nord for og langs med hovedopholdslinjen, der løber på tværs af karakterområderne lidt sydligere i kommunen.

Området består hovedsageligt af moræneler, som jorden i de tilstødende karakterområder også består af.

I kraft af moræneplateauet findes et småbakket og bølget terræn. Det er et lavereliggende område end karakterområde C mod nord. Det mere kuperede terræn fra nord aftager væsentligt i karakterområde D, selvom der stadig hersker et bakket terræn. Mod syd bliver terrænet mere bølget til fladt - en overgang til smeltevandsletten i det sydlige karakterområde, Fabjerg Hedeslette.

Nord for Fabjerg har Flynder Å sit udspring, hvorfra den løber mod syd. Øst herfor løber Klostermølle Å, der har sit udspring ved Nisum Seminarieby. Derudover består området af mange småsøer og vandhuller, især beliggende i den midterste del.

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Levende hegn og kratbevoksning er sporadisk placeret på den åbne landbrugsjord. Hegnene varierer imellem at være meget tætte til transparente og hullede. Ligeledes ligger en variation i heggenes højde. Disse faktorer gør, at beplantningen fremstår uden nogen større struktur eller sammenhæng. Den er med til at gøre det åbne land sammensat og i en mindre skala. I den sydøstlige del forekommer der i mindre grad bevoksning, og markerne står mere åbne frem,

Nisum Seminarieby ligger trykket ned i landskabet, og på afstand ser man hovedsageligt kun byens omkringliggende bevoksning. Derudover hersker bevoksningen også i byen; store, høje løvtræer imellem husene og parken, der er tilknyttet seminariet. Nørre Nisum består af tre bydele, hvoraf Seminariebyen er den ene del. Denne bydels forbindelse til resten af Nørre Nisum, mod nord, er sammenbundet af en bevoksning i form af et tæt, mørkt hegn, der strækker sig opad skråningen. Den spredte bebyggelse i det åbne land er ledsaget af lægigende beplantning, der i nogen grad skærmer for landbrugsbebyggelse.

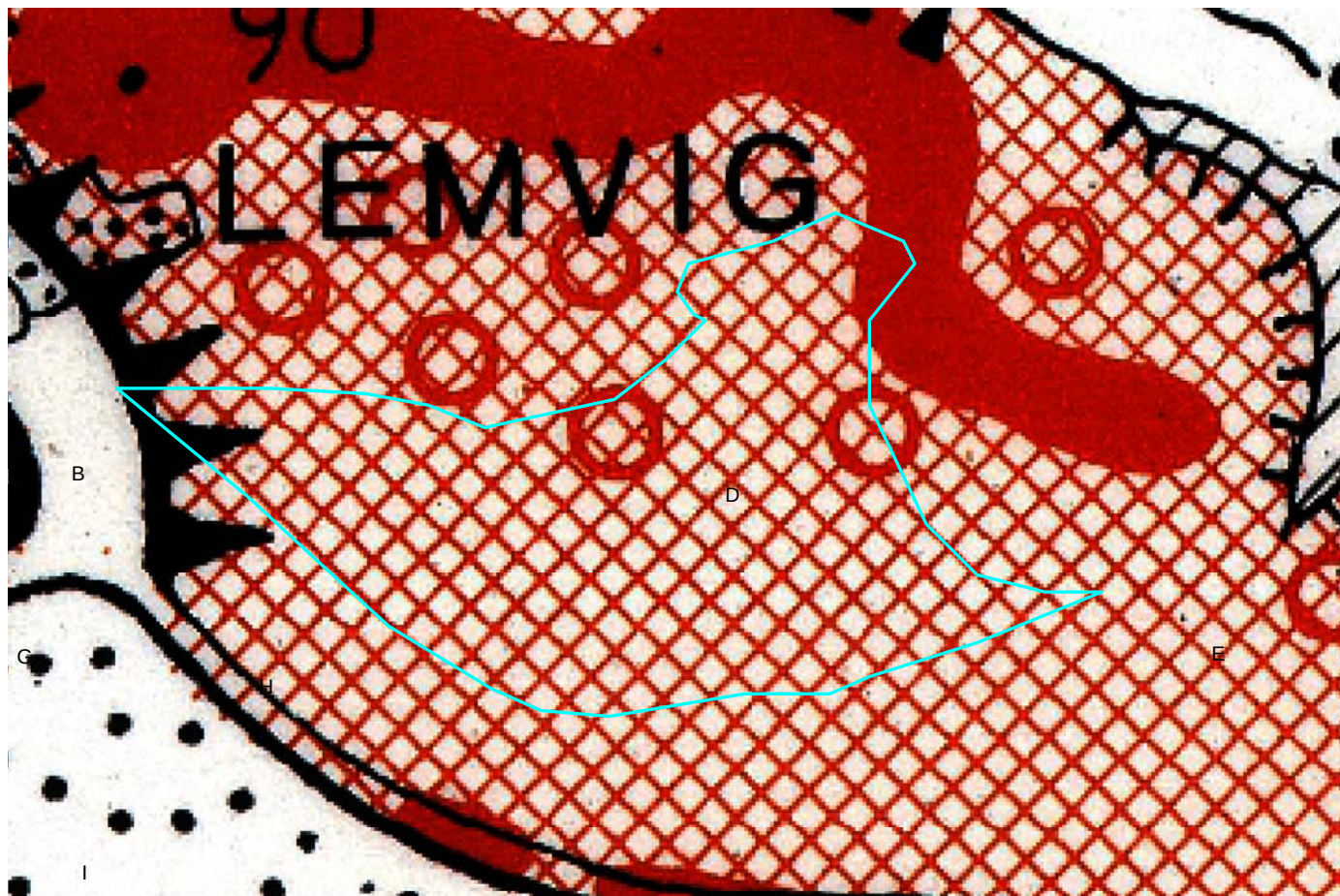
Dyrkningsform

Området er præget af en intensiv dyrkning i det åbne land med markarealer på det bølgede og bakkede terræn. Større markarealer befinder sig øst, syd og vest for Nisum Seminarieby samt i den helt sydøstlige ende af karakterområdet. I overgangen til Fabjerg Hedeslette, karakterområde H, begynder markstørrelserne ligeledes at vokse.

Ved Tvedvej, det bølgede til bakkede terræn med en sporadisk bevoksning

*Ved Svendstrupvej.
Et sammensat landskab med både en tæt og transparent bevoksning, landbrugsbebyggelse og tekniske anlæg i form af elmaster og silo-bebyggelse.*

- Ekstramarginal smeltevandsskoldal
- Kystkint
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikækkkerne er skematiske højdekurver)
- Kiltandskab
- Landskab med dødisrelief
- Randmorænelandskab
- Smeltevandsskoldterasse
- Tunneldal

© Per Smed 1979

Kort 26.
Karakterområde D
- Naturgrundlag

Per Smed. GEUS.

Bebyggelsesstruktur:

Overordnet består karakterområdet af en spredt lav bebyggelse i form af enkelte større landbrug, mindre landbrug og fritliggende huse. I de to bydannelser, Fabjerg i syd og Nisum Seminarieby i nordøst, eksisterer en tættere lav bebyggelse. Nørre Nisum består af tre bydele: Nisumby, Nisum Kirkeby og Nisum Seminarieby. I karakterområde D ligger Seminariebyen. I planstrukturen ses de tre bydeles placering i forhold til hinanden, hvoraf Seminariebyen, ligger syd for resten af Nørre Nisum (se figur 8 s. 58). Seminariet er placeret midt i byen, og derudfra er byen vokset omkring.

Fabjerg er en mindre bydannelse, der ligger parallelt med og syd for Fabjergvej. Landbrugsejendomme ligger forholdsvist tæt på byen mod syd, imens Fabjergvej nord for tegner skellet imellem den lille by og det åbne land.

Kulturhistoriske helheder og enkelt elementer

Nisum Seminarieby har sin oprindelse i seminariet, der blev opført i 1892. Seminariet har været bevæggrund for byens vækst og byen betegnes i dag som 'Skolernes By', da den foruden lærerseminariet huser HF, folkeskole, højskole og tre efterskoler. I byen ses de gamle seminariebygninger, der giver stedet en hvis tidsdybde og historik.

I den sydøstlige del af området ligger Trælborgdal, der strækker sig ind i karakterområde E. Her ligger der, nord for Fabjergvej, to jernaldervolde, der vidner om tidligere tiders aktivitet.

Tekniske anlæg

Fabjergvej, landevej 513, løber i en øst-vestgående retning sydligt i området. Derudover er der placeret seks møller i områdets vestlige og sydlige del, hvoraf de fleste ligger i tilknytning til ejendomme. Vindmøllerne, der er placeret nord for Fabjergvej, ligger i et forholdsvist sårbart område grundet den landskabelige karakter i terrænet og udsynet til randmorænen i karakterområde C.

De dyrkede marker er i nogen grad præget af elmaster. Disse er både placeret i markskel og på tværs af marker. Især præger de landskabet i områdets midterste del, syd for Nørre Nisum. Øst for Nørre Nisum er et elværk placeret utilsløret og dominerende i landskabet, trods det ligger ved foden af en bakke.

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse / udgangspunkt

Områdets kulturhistoriske oprindelse knytter sig overordnet til landbrugets opdyrkning af jorden. I den nordlige og midterste del, hvor det mere bakkede terræn forekommer, ses markerne i højere grad irregulære og i forskellige størrelser. Syd for Fabjerg danner sig et mere ensartet billede og nogle regulære afgrænsninger af markerne. Dette skal ses i lyset af terrænet, der bliver fladere mod syd.

De små moseområder og småøer er underlagt naturbeskyttelse, hvilket har resulteret i en vedligeholdelse af deres naturgeografiske oprindelse.

Vindmølle ved Svendsgårdvej i tilknytning til ejendom.

*Elmaster fylder i landskabsbilledet.
Her: Syd for Nisum Seminarieby ved Borumvej.*

Rumlige og visuelle forhold

Karakterområdet ligger nedenfor det karakteristiske bakke-
drag, randmorænen, i karakterområde C. Fra området ses
randmorænen tydeligt, særligt fra Seminariebyen. Herfra er
der et flot udsyn til Nørre Nisum Kirke, der ligger åbent og
forhøjet på bakkekammen. Seminariebyen ligger trykket ned
i landskabet, med en stigning op mod resten af Nørre Nisum
nord for. Stigningen understreges af et læhegn. På denne måde
indrammes byen flot og karakterfyldt af det højereliggende
landskab mod nord.

Seminariebyen opleves grøn, hvilket især den sydøstlige by-
front formidler. Her ses store træer imellem den tættere be-
byggelse. Der er givet plads til det grønne og overgangen fra
det åbne land til byen fremstår sammenhængende. Af denne
grund bliver byen ikke dominerende i det overordnede land-
skabsbillede.

Området opleves generelt i en middel skala, med de større
markarealer omkring Nørre Nisum og sydligt ved Fabjerg.
Terrænet er bølget og flader mere ud mod syd. Udsynet mod
syd er større, hvor man kan skimte Klosterheden og Kronhede
Plantage i horisonten. Et eksempel på de to forskellige udsyn
og skalaer, kan ses fra Haldvej, der ligger omtrent midt i karak-
terområdet. Her ser man område C's randmoræne med kirken
mod nord, den bølgede landbrugsflade med sporadisk bevoks-
ning og den tættere bevoksning omkring bydannelse. Mod
syd, fra samme sted, opleves et åbent landskab i en større skala,
dog med bevoksning og spredt bebyggelse, der skærmer for det
helt vide udsyn.

Landbrugslandet er sammensat af landbrugsbebyggelse, be-
voksning og vandhuller, hvilket er med til at give området en
generelt middel skala. På markfladerne ses ofte rækker af el-
master, der både står i skellene og på tværs af de dyrkede fla-
der. I nogen tilfælde understreger elmastene det bølgede ter-
ræn, men sammenlagt forstyrrer de i landskabet og er med til
at skabe den sammensatte karakter. Ved Nørre Nissums østlige
byfront er der placeret et elværk utilsløret i landskabet. Dette
præger den grønne byfront med den bagvedliggende kirke på
bakkekammen.

Oplevelsesmæssige delområder og enkeltlementer

Flynder Å har sit udspring nord for Fabjerg, hvor den krydser
Tvedvej, og senere Fabjergvej i sit slyngede løb. Ofte ses det,
hvordan markarealer er afgrænset i henhold til ådalen, således
at den så vidt muligt får lov til at passere i sit naturlige løb.
På samme vis løber Klostermølle Å vest for Flynder Å, dog i
et mindre slynget løb. Åløbene er med til at give landskabet
karakter, og understøtter også sammensatheden, da de ofte er
fulgt af bevoksning i større eller mindre grad.

Planmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At friholde landskabsområdet for større tekniske anlæg
såsom vindmøller.
- At planlægge for byudvikling og sikre at denne tilpasses land-
skabets karakter.
- At bevare byens nærhed til det grønne og integrationen af
det grønne.
- At planlægge for store landbrugsbygninger og sikre at disse
anlæg tilpasses landskabets karakter.
- At friholde området nord- og nordvestligt for Nisum Semi-
narieby for skovrejsning, så randmorænen med blandt andet
Nørre Nisum Kirke ikke sløres. Med dette menes ikke, at der
ikke kan plantes bynær skov ved Nørre Nisum, blot at frem-
tidig planlægning heraf ikke må sløre randmorænen karakter
og tydelighed.

*Flynder Å, hvor den krydser Tvedvej.
Mod vest.*

Udsyn fra Haldvej mod nord.

Bakkedraget med den højt- og fritliggende Nisum Kirke. Til højre i billedet ses læhegnet, der forbinder Seminariebyen med resten af Nørre Nisum. Seminariebyen, nedenfor løbæltet, ses næsten ikke grundet bevoksning og det lavere terræn her.

Udsyn fra Haldvej mod syd.

Det fladere landskab, hvor Klosterhede og Kronhede Plantage kan skimtes i baggrunden.

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.

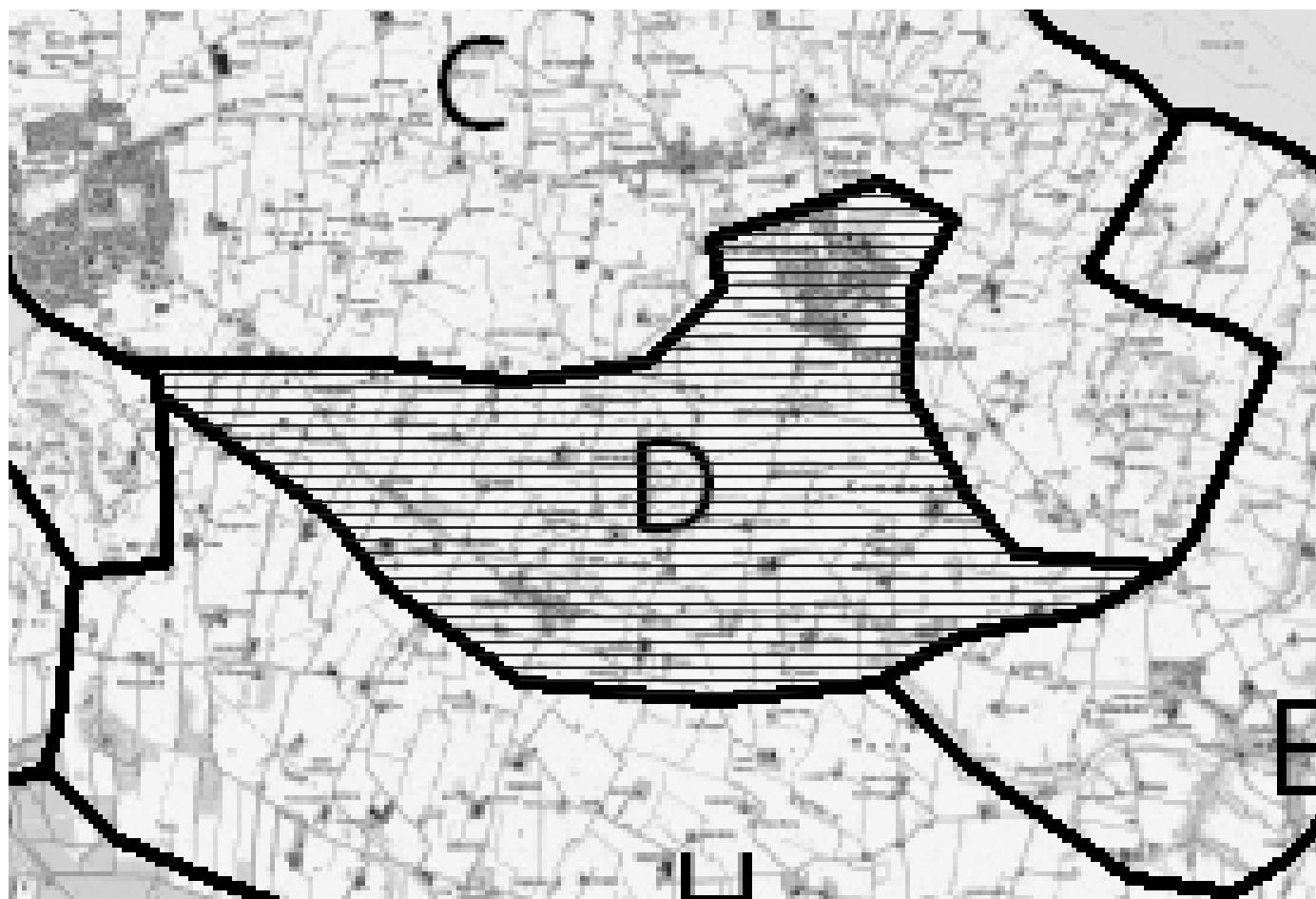
K a r a k t e r i s t i s k

Hele karakterområdet vurderes til karakteristisk, med sin mere bakkede terrænprofil i nord og det bølgede terræn mod syd. Den sammensatte karakter, der fremkommer af bevoksning, åløb, vandhuller, tekniske anlæg og den spredte bebyggelse, fremstår tydeligt i hele området. Den spredte og tætte bevoksning er karakteristisk for området, og den træder særligt frem i forbindelse med Nørre Nisum, hvor den lægger sig i og omkring byen og derved giver et grønt udtryk.

Afgrænsningen af området er karakteristisk i form af bakke- og draget mod nord, der ligger i karakterområde C, og det fladere landskab mod syd med Klosterheden og Kronhede Plantage i baggrunden.

Udsyn fra Fabjergvej og mod nord.

 Karakteristisk

Kort 27.
Karakterområde D
- Karakterstyrke

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering tilstanden i forhold til:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

Nisum Seminarieby indpasser sig i landskabet med sin meget grønne profil. Derfor vurderes byen og dens omkringliggende landskab til en god tilstand, på nær den østlige byfront, der forstyrres af et teknisk anlæg.

Middel tilstand

Generelt vurderes det resterende område til at være af en middel tilstand, hvor de åbne markflader ses i en sammensat karakter grundet bevoksning og den spredte bebyggelse i det åbne land.

Dårlig tilstand

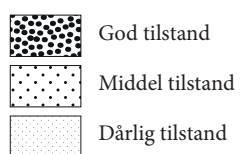
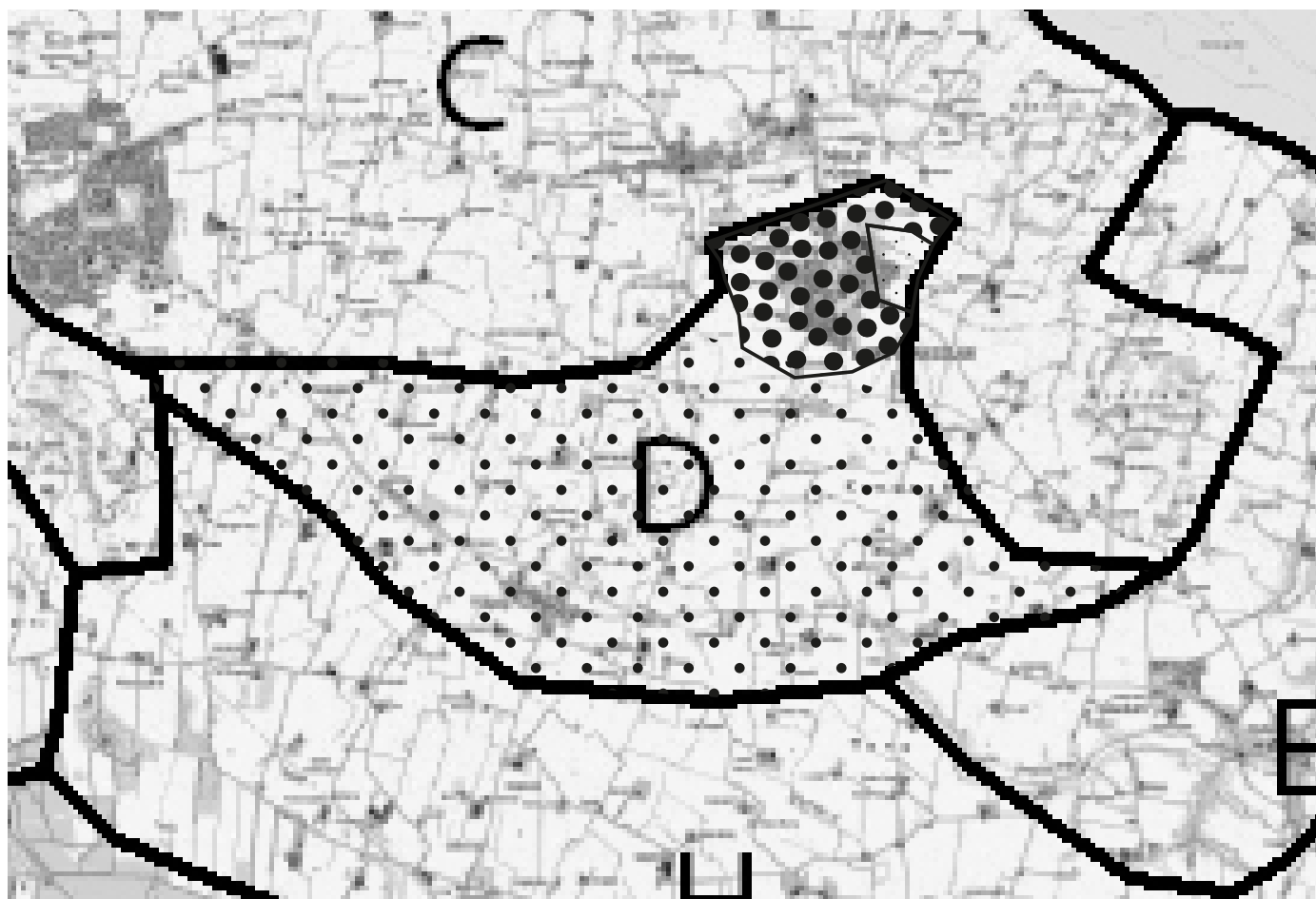
Seminariebyens østlige byfront påvirkes visuelt af et teknisk anlæg i form af et elværk. Dette forstyrrer i høj grad den østlige ankomst til byen, hvorfra indramningen af det bagvedliggende bakkedrag med Nisum Kirke særligt gør sig gældende. Da elværket står meget utilsløret i landskabet påvirker det udsigten og landskabskarakteren.

*Nørre Nisum Seminariebys sydøstlige byfront.
Elværket i forgrunden. I baggrunden, th. i billedet, kan
Nisum Kirke skimtes på bakkekammen.*

*Elværket, byen, den tætte bevoksning og
Nørre Nisum Kirke i baggrunden.*

Kort 28.
Karakterområde D
- Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Oplevelsesrige landskaber

Landskabet er, i form af de mange dødisvandhuller, interessant, men ikke videre sammenhængende som et oplevelsesrigt landskab. Af kulturhistoriske helheder ses den nordlige del af Trælborgdal i områdets sydøstlige hjørne. Dalen strækker sig ned i område E, med sin tætte bevoksning omkring.

Nissum Seminarieby er kulturgeografisk interessant da den er opstået og vokset på baggrund af seminariet, der blev etableret for mere end 100 år siden. Derudover er byen oplevelsesrig med sit omgivende landskab og dens grønne profil, foruden sammenhængen den har med resten af Nørre Nissum nord og nordvest for Seminariebyen.

Særlige udsigter

Der er ingen særlig udsigter at fremhæve indenfor karakterområdet, men der er udsyn til de omkringliggende karakterområder. Der er udsyn mod nord til randmorænen i område C med Nørre Nissum Kirke og anden bebyggelse på toppen. Mod syd er der kig ned til Klosterheden og Kronhede Plantage med den foranliggende hedeslette.

Landmarks

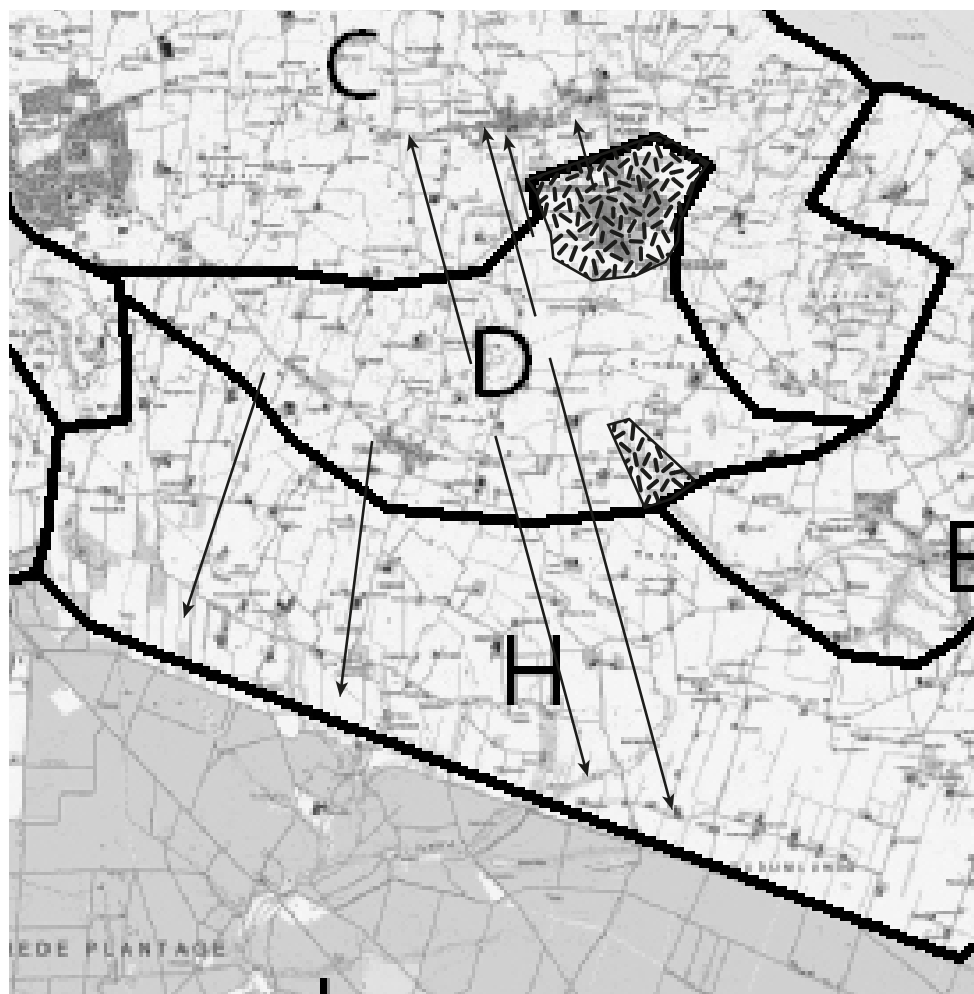
Der er ingen landmarks i området.

Udsigt fra Seminariebyen til Nørre Nissum Kirke og det langstrakte bakke drag

Udsigt fra Nissum Kirke ned over Seminariebyen. Her ses hvor meget plads bevoksningen har i og omkring byen.

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

Kort 29.
Karakterområde D
- Oplevelsesrige områder

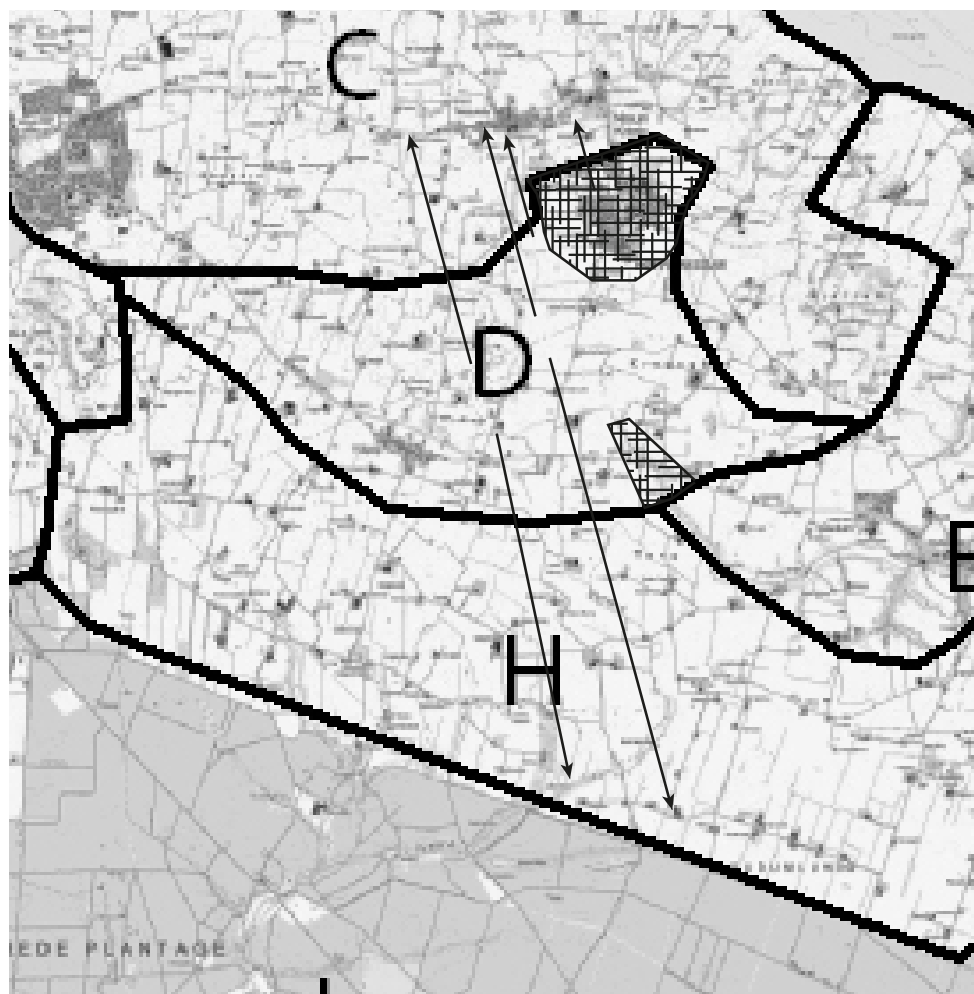
Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

Nisum Seminarieby vurderes sårbar i forhold til sin kulturhistoriske oprindelse og sammenhæng med resten af Nørre Nisum. Kiggene fra byen og mod nord til den højereliggende bydel af Nørre Nisum er af stor værdi, da man herfra oplever skråningen af randmorænen. Den høje grad af beplantning i og omkring Seminariebyen er ligeledes sårbar overfor ændringer, da dette lag er med til at skabe en god sammenhæng imellem byen og det åbne land.

Kulturmiljøet omkring Trælborgdal er sårbar overfor ændringer, der forringer eller udhvisker fortællingen om de gamle kulturmiljøer.

Ellers vurderes landskabskarakteren robust overfor ændringer. Større landbrug indgår i dag som en del af stedets landskabskarakter, og der vurderes muligt fortsat at integrere elementer som disse i den sammensatte karakter, med øje for områdets sårbare udsigter.

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbar udsigt
- Særligt sårbart landmark

Kort 30
Karakterområde D
- Sårbarhed

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 13.

- Vedligeholde / Styrke
- Bevare / Beskytte
- Genoprette / Styrke
- Ændre / Nyskabe

- Områder hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes/styrkes:

Generelt bør området vedligeholdes og styrkes i sin eksisterende, sammensatte karakter. Landskabskarakteren vurderes dog robust overfor ændringer i det åbne land. Ændringerne skal ske i henhold til landskabets eksisterende strukturer og særlige udsyn, som mod nord er til randmorænen i karakterområde C og mod syd til det fladere landskab med Klosterheden og Kronhede Plantage i baggrunden.

- Områder hvor landskabskarakteren bør genoprettes/styrkes: Nørre Nisum Seminarieby's østlige byfront og udsyn til Nørre Nisum Kirke påvirkes af et elværk, der står utilsløret i landskabet. Derfor bør mødet med byen fra øst genoprettes i sin landskabskarakter.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren bør i det åbne land opretholdes i sin sammensatte karakter med sin spredte bebyggelse, vandhuller, og den sporadiske placering af levende hegn og krat. Der kan med fordel skabes en struktur for beplantningen, så den fremstår mere sammenhængende. I forbindelse med bydannelserne, særligt Nisum Seminarieby, bør landskabskarakteren opretholdes i sin nuværende karakter, hvor sammenhængen imellem det åbne land og byen fremmes af beplantningen, der i høj grad er integreret i byen også.

Kulturmiljøet ved Trælborgdal bør vedligeholdes i sin nuværende karakter med de mindre landskabsrum, der dannes af den tættere bevoksning og af dalen.

Natur

De naturmæssige kvaliteter fremstår mest i udsynene man har til de omkringliggende karakterområder. Mod nord er der udsyn til det forhøjede moræneplateau ved Nisumby og Nisum Kirkeby og mod syd har man kigget til Klosterheden Plantage med det flade landskab foran. Disse bør opretholdes og styrkes.

De rigt repræsenterede vandhuller i området bør opretholdes, da de fortæller om stedets naturgrundlag og sammenhæng med landskaber på tværs af karakterområderne.

Skov

Der er mulighed for skovrejsning de fleste steder i området, hvor en integration til den eksisterende karakter skal ske. Der må tages hensyn til stedets værdifulde udsyn og den sammensatte karakter i landskabet. Fx. kan der i forbindelse med Trælborgdal plantes skov omkring, så den lukkede, tætte karakter yderligere forstærkes.

I forbindelse med Seminariebyen bør der ikke rejses skov, der vil sløre randmorænen's landskabsformation og udsynet til Nørre Nisum Kirke i karakterområde C.

Bebyggelse

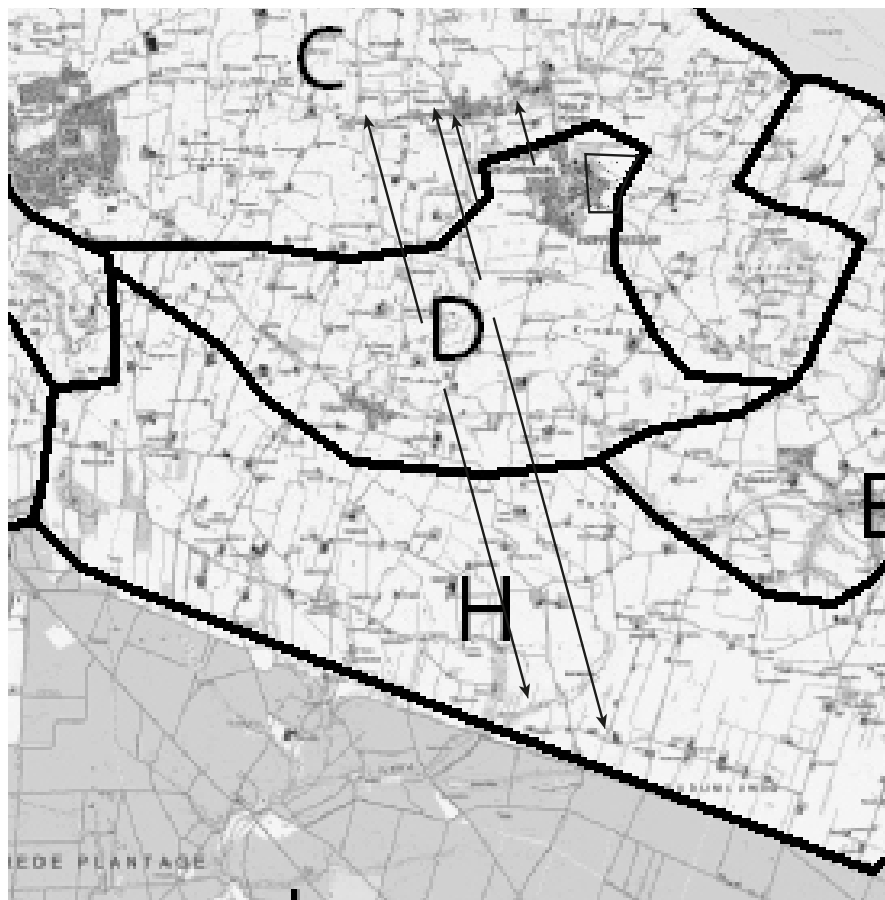
Den spredte bebyggelse, der gør sig gældende i det åbne land, bør opretholdes. Planlægning for nybyggeri og udbygninger bør ske i henhold til landskabskarakteren og med en afskærmende beplantning. Bystrukturen i Nørre Nisum bør opretholdes med sin grønne overgang til det åbne land. Fabjerg kan med fordel styrke sin landskabelige overgang til det åbne land ved brug af bevoksning, som det fx. ses i Seminariebyen. Særligt overgangen til landevejen mod nord og markerne mod sydvest kan forbedres og styrkes.

Tekniske anlæg

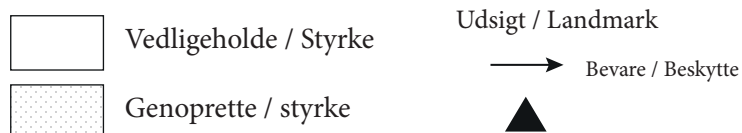
Der bør generelt ikke placeres høje tekniske anlæg i området. Ellers kan lavere tekniske anlæg, med hensyntagen til landskabskarakteren og de udpegede udsigter, placeres i det åbne land.

Anbefalingerne er Teknik og Miljø's anbefalinger, og er alene baseret på intentionen om at tilgodese landskabelige interesser.

Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.

Kort 31
Karakterområde D
- Sårbarhed

Landskabskvalitet

Tilstand

	Særligt karakteristisk Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Karakteristisk Visuelle oplevelsesmuligheder.	Karaktersvagt Uden visuelle oplevelsesmuligheder
God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 13. Caspersen og Nellemann, 2005

Remmerstrand Marine Forland og Randmoræne

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E E

*Ad Klostermøllevvej, syd for Gudum.
Et kuperet terræn med overdrevs- og englandskab.*

Landskabskarakteranalyse.....	97 - 107
Landskabsvurdering.....	108 -117

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Udover det vide udsyn man har ved kysten, er Remmerstrand Marine forland og Randmoræne i en forholdsvis lille skala. Området er en del af et større moræneplateau, der strækker sig mod vest, øst og syd. Morænelandskabet gør sig særligt gældende i den nordlige og vestlige del af karakterområdet. Kystnært ses et fladt marint forland dannet siden Stenalderen. En markant erosionsdal former terræn og landskab ind i landet, hvor der i tilknytning findes mindre bydannelser og en høj grad af tæt bevoksning.

Beliggenhed og afgrænsning

Afgrænsningen af området er i forhold til kyststrækningen sket på baggrund af det flade marine forland. Inde i landet ses den markante erosionsdal, der karakteriserer naturgrundlaget og er formgiver for de kulturgeografiske strukturer. Ådalen og dens omkringliggende landskab er med til at afgrænse området mod vest og syd. Vest for området ses et mere kuperet morænelandskab. Mod øst, over kommunegrænsen til Struer Kommune, fortsætter morænelandskabet langs kysten og ind i landet.

Se kort 32. Landskabskarakterområde E.

Landskabskarakter

Kendetegnende for karakterområdet er erosionsdalen, der løber i en nord-sydgående retning og det flade marine forland, der går til Stenalderhavets kystlinje (se figur 14, s. 103). Syd herfor findes et bakket morænelandskab. Kystskrænterne, der ellers karakteriserer overgangen til Limfjorden, flader ud i karakterområdet. Dog findes det karakteristiske kystskræntmotiv helt i øst og vest. I den nordøstlige del hæver landskabet sig i kraft af en randmoræne, der grænser op til det marine forland.

En tæt bevoksning findes i forbindelse med erosionsdalen, hvori Fold Å og Klostermølle Å har sit løb. Landbrugsjord og engarealer grænser op til dalen, og der vokser ydermere en tæt bevoksning her. I forbindelse med ådalen, knytter sig de to bydannelser, Gudum og Gudumbro. De fremstår grønne og tilfældige, især Gudumbro der lægger sig imellem de skovklædte skrænter.

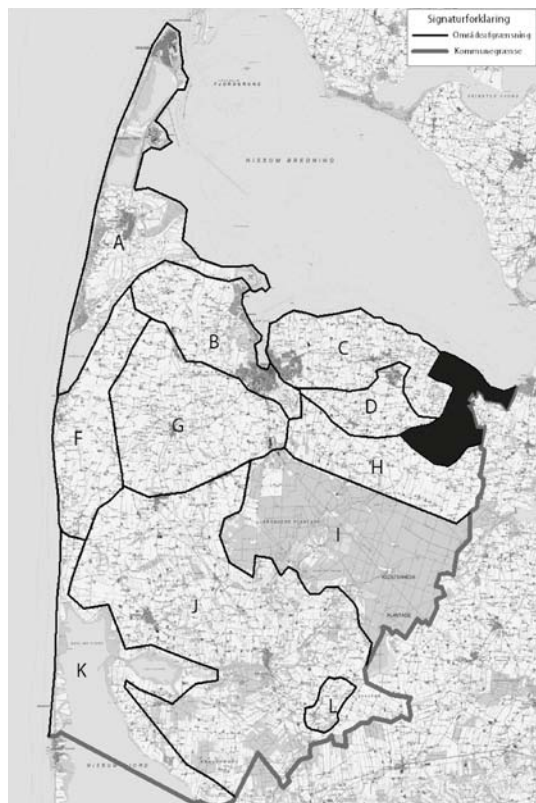
Udover bydannelserne Remmerstrand, Gudumbro og Gudum, ses en spredt lav bebyggelse i området.

Af kulturmiljøer findes Trælborgdal, der er en naturlig dal med ureguleret åløb i områdets sydvestlige ende. I forbindelse med dalen ligger to jernaldervolde.

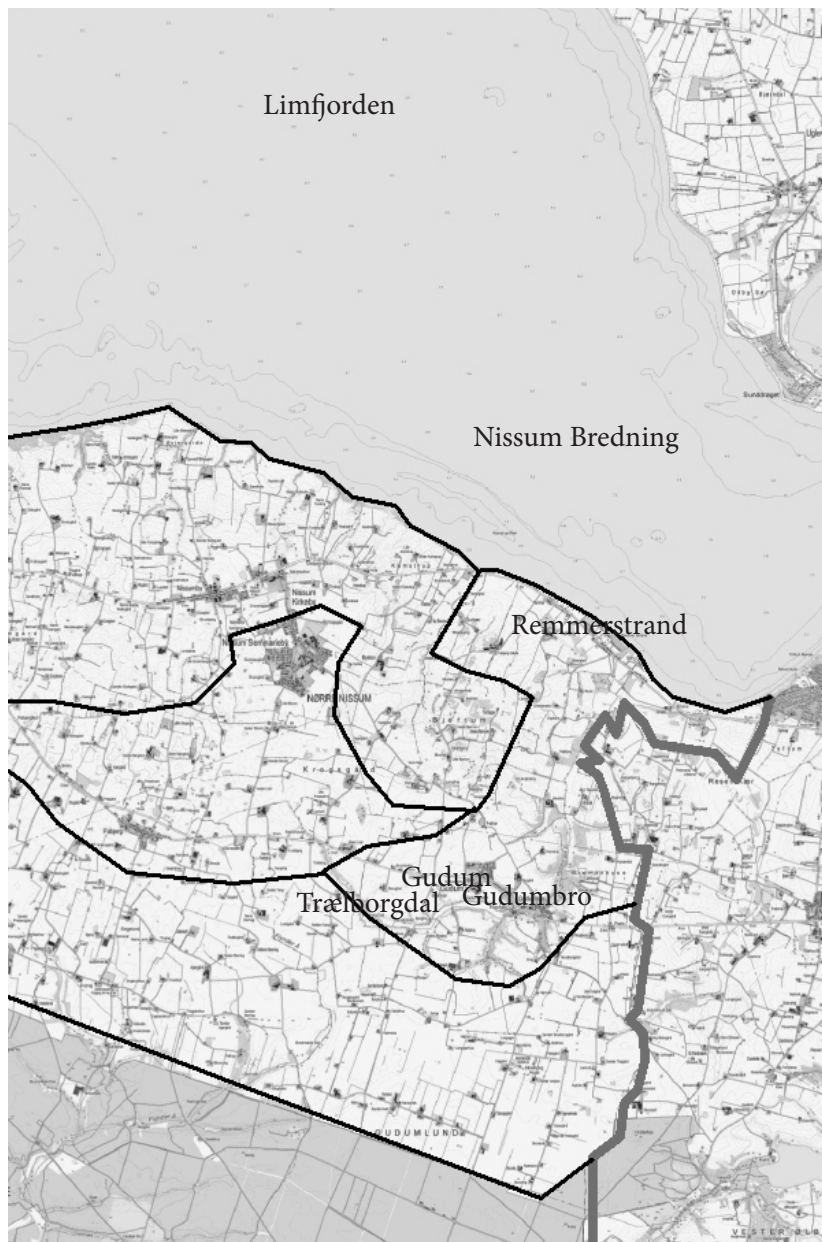
I Gudumbros vestende ligger en gammel foderstof, der stikker markant op fra det ellers skovbeklædte område. Derudover løber landevejen Remmerstrandvej i en øst-vestgående retning helt nordligt. Området har generelt en lille skala, grundet mængden af bevoksning og terrænet. Mod nord, ved kysten, opleves dog en stor skala med det vide udsyn over fjorden, til Toftum Bjerget i øst og kystskrænterne mod vest.

Syd for Remmerstrandvej ses Stenalderhavets kystlinje, der markeres af en skrænt med det foranliggende flade marine forland.

Kort 32.
Landskabskarakter-
område E

Naturgrundlag

Området er en del af en større moræneflade, der blev skabt i sidste istid, hvor området lå dækket af is. Kendetegnende for karakterområdet ved kysten er det marine forland, der er dannet siden Stenalderen, og er forholdsvist fladt. Stenalderhavets kystlinje løber forholdsvis parallelt med kysten, og ved Fold Å strækker den sig lidt ind i landet og ender i en spids. Et skræntmotiv i landskabet fortæller hvor Stenalderhavets kystlinje gik. I den nordøstlige del findes en randmoræne, der grænser op til det marine forland. Randmorænen er det tydeligste aftryk fra de gletcherere, der har skabt det danske landskab. Randmorænen er dannet langs gletcherens rand, ved at den fremadrykkende gletcher har sammenskubbet det materiale, der har ligget foran randen. Således er terrænet her blevet skubbet sammen og op. Terrænet er desuden præget af en erosionsdal, fra istidens slutfase. Den strækker sig fra nord til syd, hvor den drejer mod vest. Dalen præges nogle steder af skrænter.

Jorden består af moræneler mest i den sydlige del og afløses af smeltevandssand og -grus fra midten og mod nord.

Kysten består i øst af høje klinter med den bratte overgang til Nissum Bredning. Mod vest ses også skrænter, der har en mindre brat overgang til fjorden. Ellers er kyststrækningen i karakterområdet flad. Bevæger man sig mod syd fra det marine forland bliver terrænet bakket.

I erosionsdalen løber Fold Å og Klostermølle Å, der møder Gudumbro og Gudum. Ådalen forgrener sig nogle steder ud i mindre vandløb og småsøer, moser og overdrev. I områdets nordøstlige del har Dyndå sit udspring og løber herfra ud i fjorden.

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Området består af forholdsvis meget bevoksning. Ved kysten er skrænterne grønne og bevoksede.

Det åbne land bærer generelt præg af en sporadisk placering af bevoksning uden større sammenhæng, den er dog generelt af en tæt karakter.

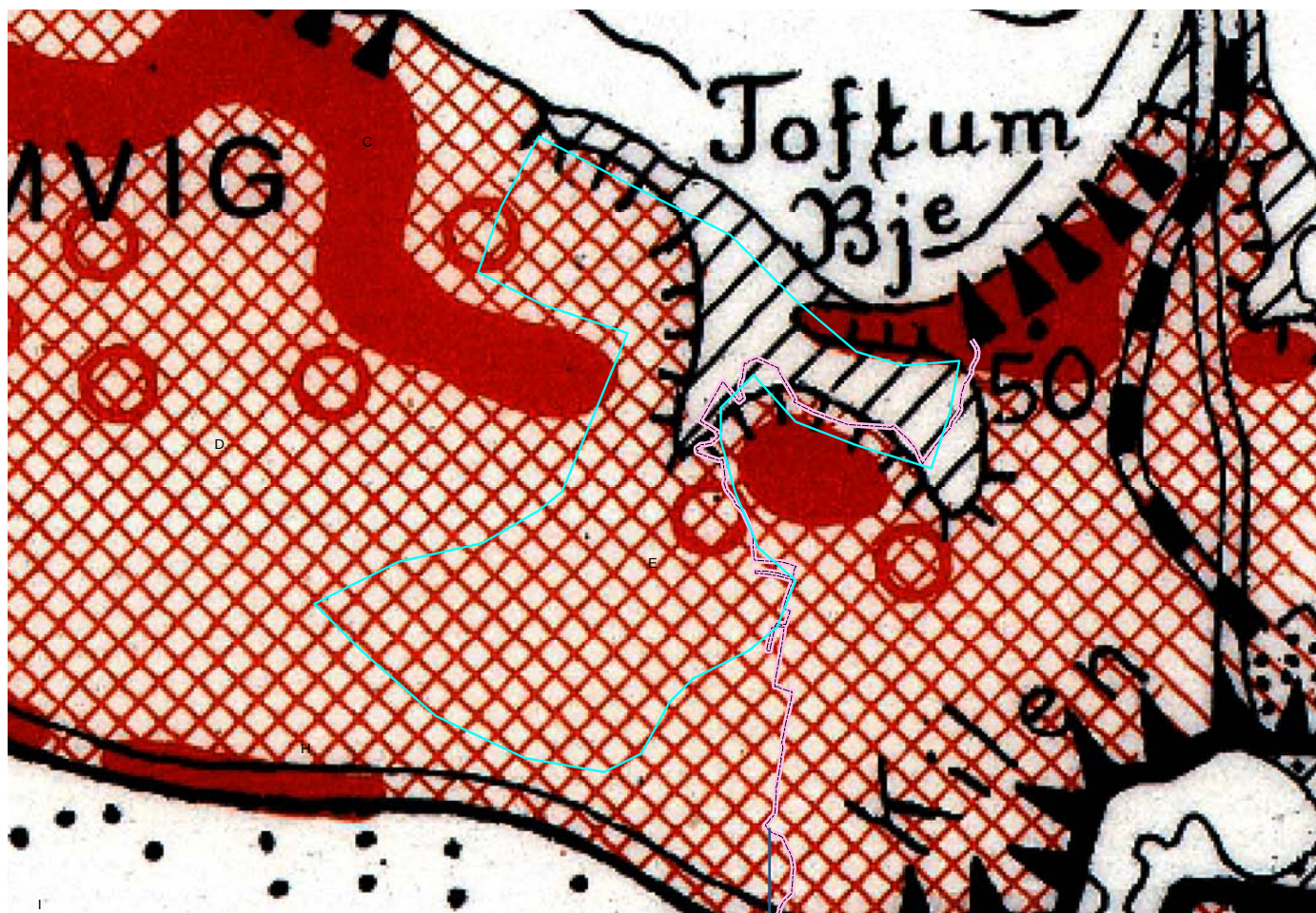
I forbindelse med ådalen og dennes enge, moser og overdrev, findes en stor grad af bevoksning. Den er tæt og markant. Ved og i bydannelserne Gudum og Gudumbro, der ligger i forbindelse med ådalen, er bevoksningen også karakteristisk, da den lægger sig meget bynært med de skovklædte skrænter.

Dyrkningsform

Foruden de små skovarealer findes hovedsageligt en intensiv dyrkning af markarealerne. Særligt sydvest for Remmerstrand, findes de store dyrkede marker. Den markante ådal forårsager eng- og overdrevslandskab, hvorfor der i nærhed til denne i mindre grad ses dyrkning.

Syd for Gudumbro, ved Klostermøllevej, græsser husdyr på overdrevet og i engen. Det kuperede terræn med sin tilknyttede bevoksning ses i baggrunden.

- Ekstramarginal smøtevandsfloddal
- Kystkint
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikærkerne er skematiske højdekurver)
- Kiltandskab
- Landskab med dødisrelief
- Randmorænelandskab
- Smøtevandsflodterrasse
- Tunneldal

© Per Smed 1979

Kommunegrænse

Kort 33.
Karakterområde E
- Naturgrundlag

Per Smed. GEUS.

Den skrå, sorte skravering ved kysten indikerer det marine forland og markeringen af Stenalderhavets kystlinje. Syd herfor ses randmorænen.

Bebyggelsesstruktur:

Området består af en spredt lav bebyggelse med landsbydannelserne Gudum og Gudumbro i syd og Remmerstrand i nord ved kysten. Bebyggelsen i Remmerstrand består fortrinsvis af mindre ejendomme, der systematisk er placeret omkring Remmerstrandvej. I Gudum ses en mere varieret struktur, der danner en klynge nord for kirken og rinder ud i en vejbebyggelse mod sydøst langs Gudumvej. Gudumbro er vokset op i den kuperede dalbund af en lang markant dalslugt omkring Foldå og Klostermølle Å. Den lille bydannelse fremstår som én sammenhængende struktur, selvom ådalen løber tværs igennem den.

I det åbne land består den spredt lave bebyggelse af landbrugs-ejendomme og fritliggende huse. Særligt ses et par store intensive landbrug i områdets nordvestlige del. Lige syd for Gudum Kirke ligger herregården Gudumkloster, meget bynært.

Kulturhistoriske helheder og elementer

Trælborgdal er en naturlig dal med et ureguleret åløb, Klostermølle Å. Rent kulturhistorisk består Trælborgdal af to jernaldervolde nord og syd for Fabjergvej, på vestsiden af dalen ligger et større middelaldervoldsted. Ved Trælborgdal lå et benediktiner nonnekloster fra 1200tallet tæt på Klostermølle Å. Klostret blev i stedet føjet til Gudum Kirke sidst i 1400tallet efter en ødelæggende oversvømmelse ved Trælborgdal. I 1700tallet blev en ny hovedbygning opført øst for kirken, og i dag fungerer stedet som herregården, Gudumkloster.

Gudum Kirke ligger i den sydvestlige ende af Gudum på et fladt plateau umiddelbart vest for herregården Gudumkloster og lige syd for landevejen. Kirkegården, der har måttet tage hensyn til klosteret, er derfor hovedsageligt anlagt syd og vest for kirken.

Åmølle er en fredet vandmølle fra 1839. Stuehuset der tilknytter sig til møllen er ligeledes fredet. Møllen ligger nordøst i området på Remmerstrandvej. Omkring Åmøllen findes en reetableret møllesø. I 1839 ødelagdes møllen af en kraftig storm, der pressede vand ind ved Thyborøn. Åmølle blev derefter opført hvor den står i dag, i 1839. Ligeledes ligger en gammel vandmølle, Klostermølle, ved Klostermøllevej i Gudum. Møllen og stuehuset er i dag fredet. Klostermøllens historie går tilbage til 1400tallet. Den ældste mølle blev skyllet bort under et voldsomt tøbrud i 1829 og genopført i 1835.

Tekniske anlæg

I Gudumbros vestende ligger en gammel foderstof, der dominerer bydelen og landskabet.

I det åbne land ses ofte elmaster over markerne samt silobebyggelse i forbindelse med større landbrug. Særligt én silo ved Remmerstrandvej stikker op, dog bag en tæt bevoksning.

Et mindre sommerhusområde i Remmerstrand ligger ud til kysten. Af rekreative anlæg findes ved kysten en jollehavn samt en lejrplads.

Landevej 513 løber i områdets sydlige del og kan virke dominerende og støjende. Ligeledes går landevej 565 i nord.

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse / udgangspunkt

Områdets kulturhistoriske oprindelse knytter sig i høj grad til naturgrundlaget; kystlandskabet, erosionsdalen med åløb og de tilknyttede mose- eng- og overdrevsområder. Ådalen har formet de små bydannelser, Gudum og Gudumbro. Gudumbro, der ligger i bunden af dalen, omkring Foldå og Klostermølle Å, er vokset frem på baggrund af de mange hulveje, der fra skrænterne er ført hertil. I dalbunden ses i dag et snævert vejforløb, der indskriver sig i stedets landskabelige ramme. Den fører ad sin snoede vej igennem det kuperede terræn ved Gudumbro.

Nonneklostret ved Trælborgdal, og senere ved kirken, har givetvis også været katalysator for Gudums tilblivelse.

Stenalderhavets kystlinje markeres og respekteres rent kultur-geografisk. Markskellene løber langs skråningen og nogle steder markeres den også i form af bevoksning uden den sløres.

Gudums vestlige byfront, den tætte bevoksning i byen, og det røde kirketårn mod syd, foran bevoksningen.

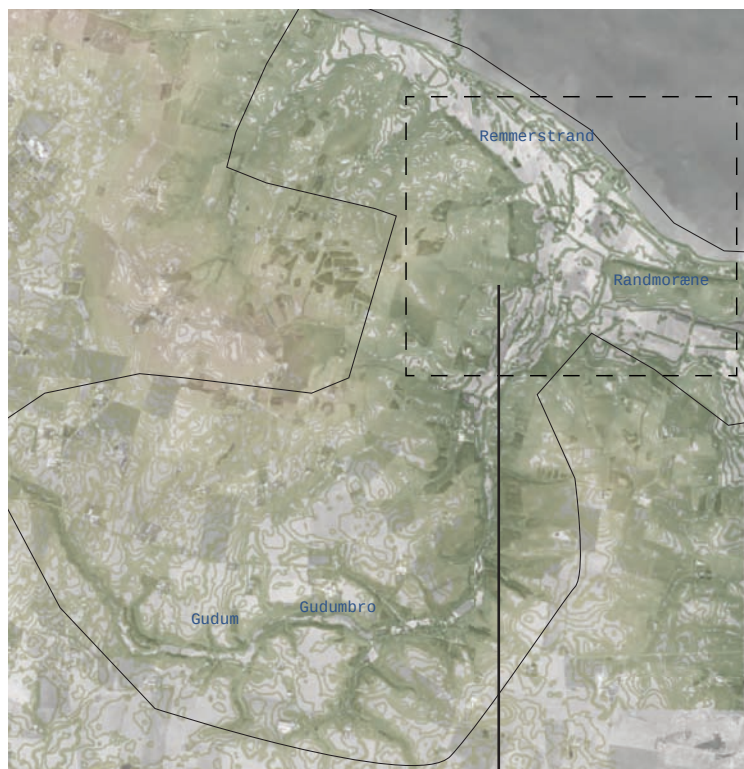
Kystlandskabet.

Det fladere marine forland med den gennemgående Remmerstrandvej.

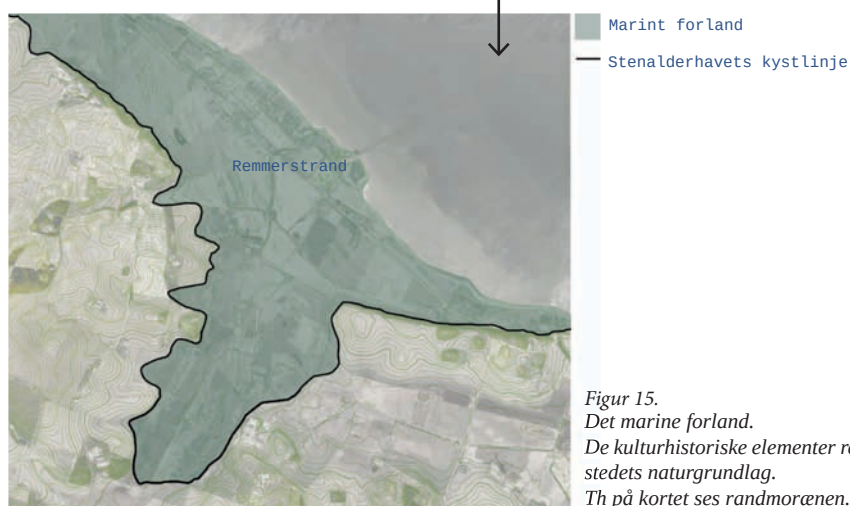
Krøjkærvej.

Elmaster på tværs af marker og læhegn.

Figur 14.

Korte-kort over karakterområdet fortæller om det forholdsvis flade marine forland, der tydeligt afgrænses i terrænet af skrænter - en indikation af Stenalderhavets kystlinje. Derudover ses den markante erosionsdal ned igennem karakterområdet, hvori Gudum og Gudumbrø er integreret.

Figur 15.

Det marine forland.

De kulturhistoriske elementer respekterer og formes af stedets naturgrundlag.

Th på kortet ses randmorænen.

Rumlige og visuelle forhold

Karakterområdet har en lille skala grundet den store grad af bevoksning og det bølgede til bakkede terræn. Bevoksningen opleves i særlig grad nær ådalen, hvor eng- og moseområder findes. Ved det kystnære område bliver landskabet mere åbent, trods en sporadisk beplantning på markerne. Fra Stenalderhavets kystlinje og mod nord er der udsyn over fjorden og til de nærliggende kystklinter langs fjorden. Mod øst ses den bølgede kontur og profil af Toftum Bjerges kystskrænter med sommerhusområdet kiggende frem på toppen. Mod vest ses kystskrænterne ligeledes, der er af en lidt mindre markant karakter, men meget grønne og med en bølget profil.

De små landsbydannelser, Gudum og Gudumbro, er oplevelsesrige, grundet terrænet og bevoksningen de ligger i og er omgivet af. I ankomsten til Gudum ad Fabjergvej/Gudumvej fra vest, møder man det røde kirketårn mod syd og de røde tage fra den tættere bebyggelse mod nord, der stikker op fra bevoksningen. Den røde og grønne farve giver allerede herfra en identitet til stedet. Efter at have passeret kirken, falder landevejen markant mod øst, og man er med ét omgivet af store træer og en tæt bevoksning på de høje skrænter og de få huse, der grænser op til vejen. I bunden af dalen, øst for Gudum, møder man en høj og markant industribygning i form af en gammel foderstof. Denne ligger i den vestlige ende af Gudumbro, landsbyen der løber parallelt med landevejen. Gudumbro er ligeledes karakteriseret af sine omgivende grønne skrænter, der sætter den lille landsby i relief og ramme. Ad den smalle, snoede og kuperede vej, Gudumbro, ledes man igennem husrækkerne, der ligger i dalslugten. Disse elementer karakteriserer landsbyen og området og er af en stor landskabelig værdi. Den gamle foderstof, der ligger i Gudumbros vestende, markerer sig med sin silo-bebyggelse. Siloen stikker op imellem de tætte grønne træer, når man ser byen og dalen på afstand. Den sætter et teknisk præg på området samtidig med at den fortæller om landbrugshistorien. Den udtrykker en kulturhistorisk dimension, hvilket giver den rå og markante betonbebyggelse en dybde og særlig æstetik til stedet.

I det kystnære område, ved én af de større landbrugsbebyggelser, stikker en silo op fra en lavere tæt bevoksning. De lavere landbrugsbygninger er fint afskærmet af krattet, men siloen står markant frem i landskabet. Dog ser man den ikke i forbindelse med udsigten over fjorden.

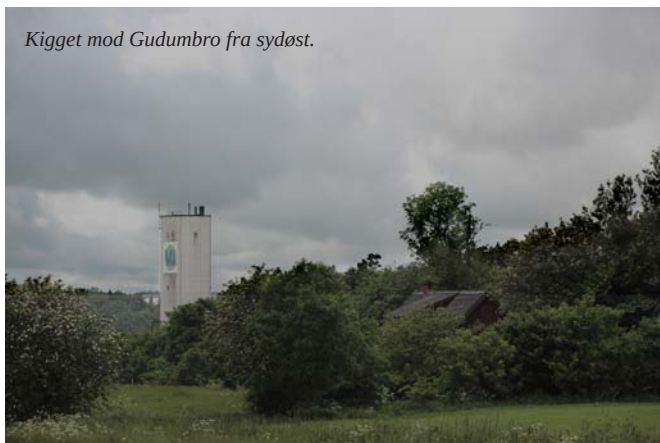
Gudum, på vej ned i dalen. Foderstoffens ved Gudumbro ses bag træerne.

Den nordlige byfront til Gudum; den røde bebyggelse.

Kigget mod Gudumbro fra sydøst.

En silo stikker op bag den tætte bevoksning. I forgrunden det helt flade marine forland, i mellemgrunden ses overgangen til det mere bakkede og bølgede landskab.

*Erosionsdalen med sin tilknyttede tætte bevoksning.
Her ses den fra Højbjergvej*

*Ved fjorden.
Kigget mod vest/nordvest.*

*Ved fjorden.
Kigget mod øst/nordøst. Sommerhusområdet kan skimtes på toppen af
skrænten til højre i billedet.*

Oplevelsesmæssige delområder og enkeltlementer

Klostermøllevvej er et gammelt vejforløb, der er omgivet af et storslået og meget roligt landskab. I dens nordlige ende ligger vandmøllen, Klostermølle.

Landskabet i Gudum er præget af høje bakker og dybe slugter. Omkring byen findes nogle meget flotte hulveje. Disse hulveje er gamle veje, hvor trafikken gennem mange hundrede år har gået.

Kystområdet er oplevelsesrigt i form af udsynet til kystklinter og modstående kyst, Thyholm.

Planmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

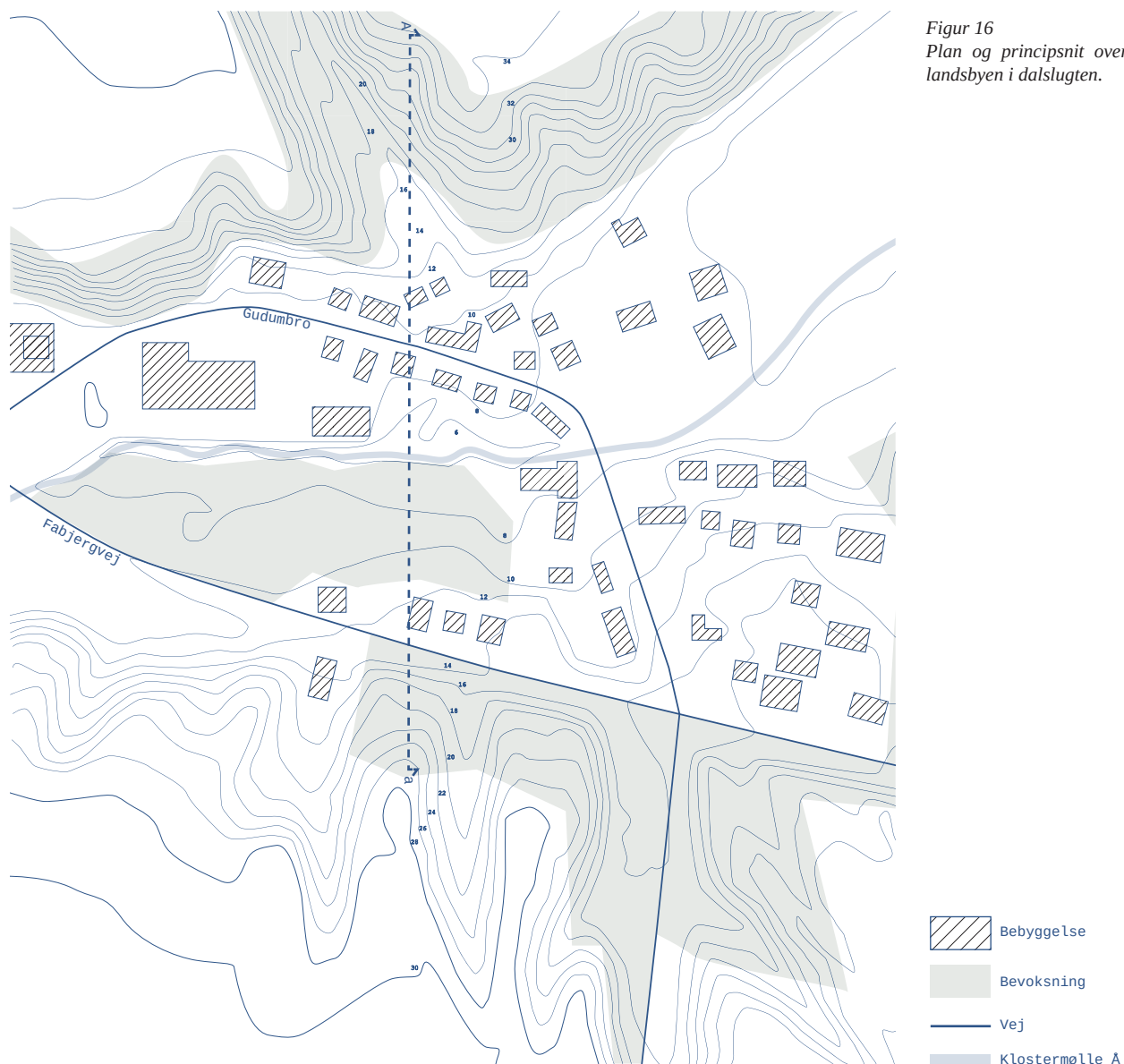
- At bevare den tætte bevoksningskarakter, der i øvrigt kan bruges som slørende element for bebyggelse eller mindre tekniske anlæg.
- At planlægge for byudvikling og sikre at denne tilpasses landskabets karakter.
- At bevare byens nærhed til det grønne og integrationen af det grønne.
- At planlægge for store landbrugsbygninger og sikre at disse anlæg tilpasses landskabets karakter.
- At bevare ådalene i deres naturlige løb og med deres tilhørende eng- og moselandskab.

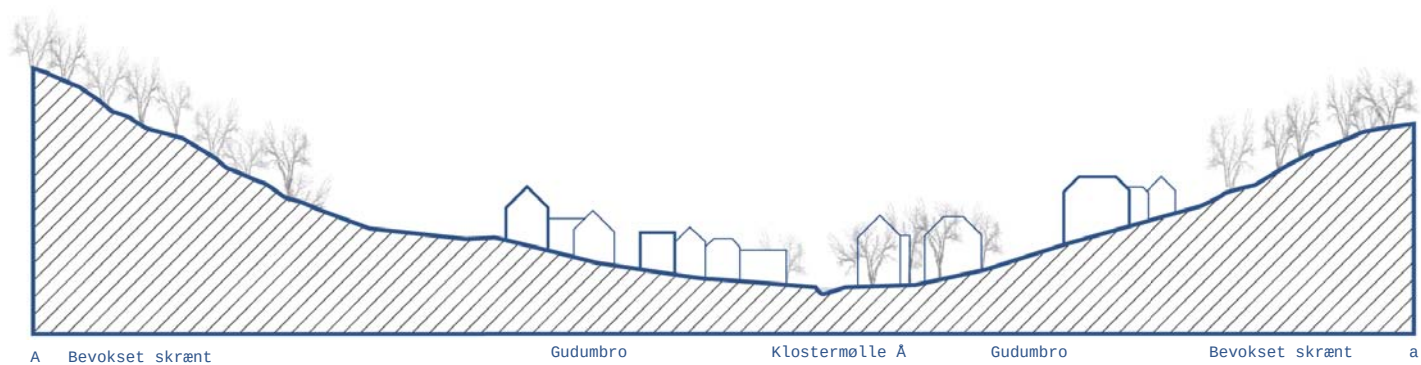
Gudumbro.
Mod nord

Gudumbro.
Mod syd

Figur 16
Plan og principsnit over Gudumbro,
landsbyen i dalslugten.

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.

S æ r l i g t k a r a k t e r i s t i s k

En stor del af området vurderes til særlig karakteristisk. Mod nord findes det flade marine forland, hvorfra man har udsynet over fjorden. Forlandet afgrænses af Stenalderhavets kystlinje lidt længere inde i landet, der markerer sig i form af et skræntprofil. Ydermere er randmorænen i den nordøstlige side ved kysten også særlig karakteristisk på grund af dens dominans og tydelighed. Den respekteres af de kulturgeografiske strukturer i form af bebyggelse, bevoksning og dyrkning.

Erosionsdalen, der løber ned igennem området, er meget karakteristisk og form skaber for landskabet. I dalen løber Fold Å og længere sydpå Klostermølle Å. Den er fulgt af en meget tæt og større bevoksning, der afsætter en lille skala for området. Ligeledes er dalen respekteret af de kulturgeografiske elementer såsom bebyggelse og dyrkede flader, der grænser tæt op til den.

Klostermøllevej er et gammelt vejforløb, der passerer det meget karakteristiske istidslandskab. Husdyr græsser i overdrevs- og englandskab og her hersker en stilhed, der forstærker landskabsoplevelsen.

K a r a k t e r i s t i s k

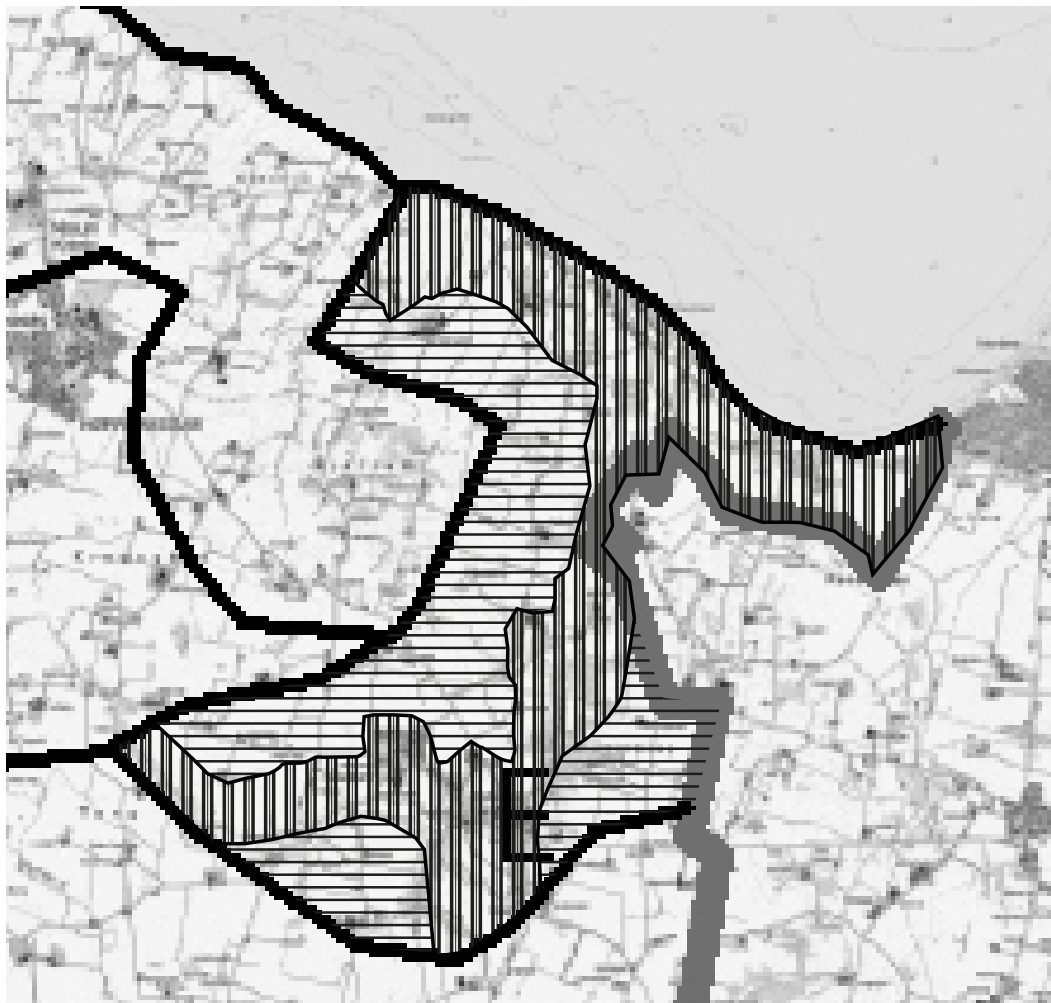
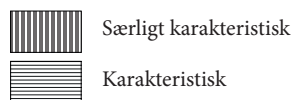
Resten af området omkring ådalen og syd for kystlandskabet vurderes til karakteristisk. Her findes en mindre skala og en tættere bevoksning, men ikke i samme markante grad som i forbindelse med erosionsdalen.

Nordøstligt i området ses randmorænen, der er tæt bevokset. Den hæver sig markant i landskabet.

Trælborgdal. Fra Borgvej hvor Klostermølleå krydser vejen. Her: mod øst. Den tætte bevoksning og skrænter.

Kort 34.
Karakterområde E
- Karakterstyrke

Landskabet omkring Klostermøllevej er meget karakteristisk i form af skråningerne, bevsoksningen og overdrevslandskabet.

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering tilstanden i forhold til:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende)*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

Området ved Gudum og Gudumbro vurderes til god tilstand, da intaktheden i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er god. Bebyggelsen indskrives sig i landskabet med den markante dal og tætte bevoksning. På samme måde vurderes Trælborgdal til en god tilstand, hvor der er en fin sammenhæng imellem naturgrundlaget og de kulturgeografiske strukturer.

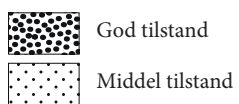
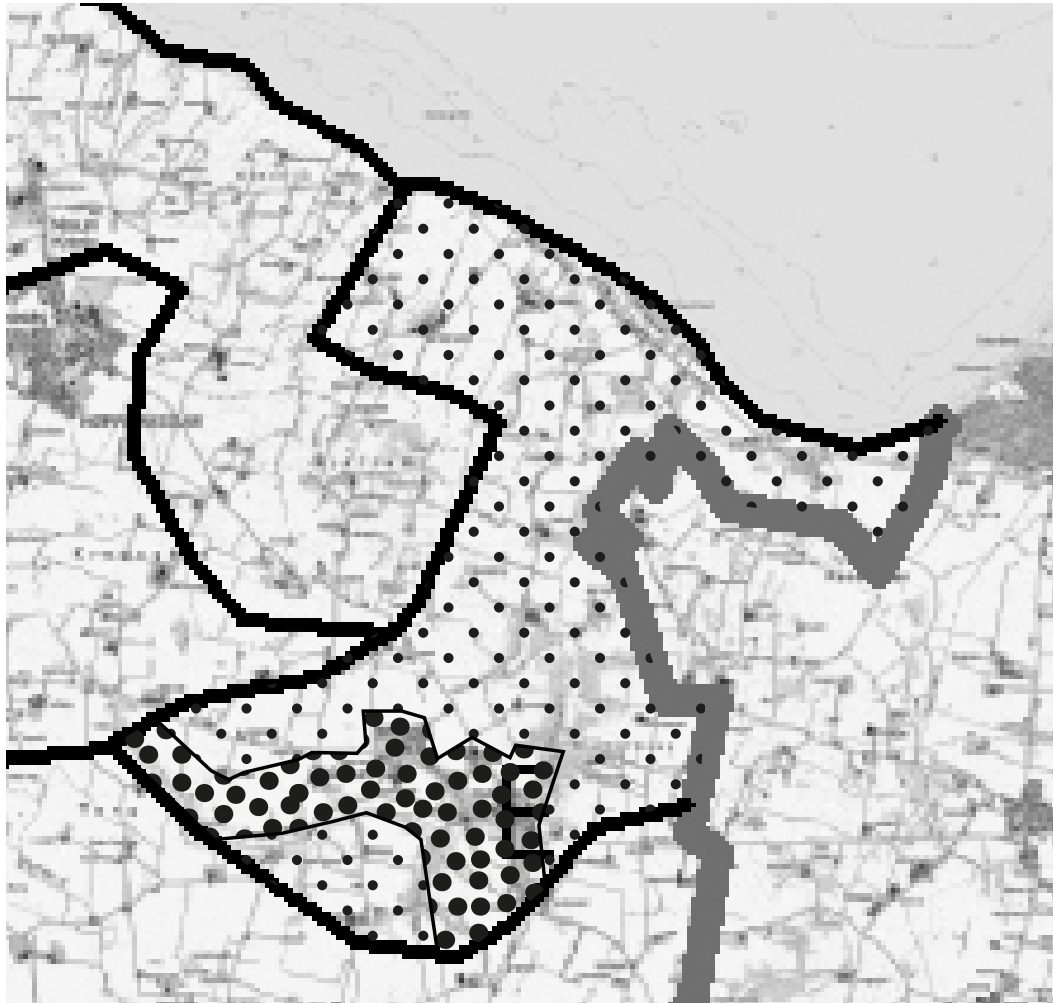
Den karakteristiske landskabelige karakter ved Gudumbro forstyrres i nogen grad af den gamle foderstof. Foderstoffens silo stikker op imellem den tætte bevoksning og sætter både et teknisk præg på området men fortæller også om et kulturhistorisk lag, hvilket gør den særlig. Siloens kontrast til de landskabelige omgivelser kan derfor betragtes som positiv, da den giver en æstetisk og historisk kvalitet til stedet.

Middel tilstand

Karakterområdet vurderes generelt til at være af middel tilstand. Naturgrundlaget er fastholdt og bevaret i form af det marine flade forland med markeringen af Stenalderhavets kystlinje samt erosionsdalen, der løber ned igennem området. Grundlaget forstyrres i nogen af grad af silobebyggelser i det nordlige område og bevoksning nær Stenalderhavets kystlinje. Generelt er landbrugsbebyggelsen i det åbne land skærmet med bevoksning. Ved Gudum og Gudumbro respekterer bebyggelsen ådalen og det tæt bevoksede område.

Bevoksning præger markeringen af Stenalderhavets kystlinje.

Kort 35.
Karakterområde E
- Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Oplevelsesrige landskaber

Det marine flade forland med den tydelige markering af stenalderhavets kystlinje vurderes til et oplevelsesrigt landskab. Her er vide udsyn over fjorden mod nord til Thy, mod øst til Toftum Bjerger og mod vest til de grønne kystskrænter. Ligeledes opleves randmorænen meget tydeligt i det ellers flade område. Den fremstår som en høj, grøn bakke med en tæt bevoksning. Erosionsdalen har formet landskabet ned igennem karakterområdet, og dette ses tydeligt ved Gudum og Gudumbro med de grønne skrån timer, der danner rammerne for bydannelserne. Dalen er fulgt af en tæt bevoksning, der også i høj grad opleves ad Højbjergvej. Den tætte bevoksning ses også i Trælborgdal, sydvest for Gudum. Her igennem løber Klostermølle Å. I forbindelse med ådalen opleves et meget kuperet terræn og et snoet vejforløb, der er af stor landskabelig oplevelsesværdi. Klostermøllevej og landskabet omkring, der ligger i forbindelse med Klostermølle i sin nordlige ende, er oplevelsesrig i form af intakttheden af istidslandskabet samt stilheden, der findes her.

Særlige udsigter

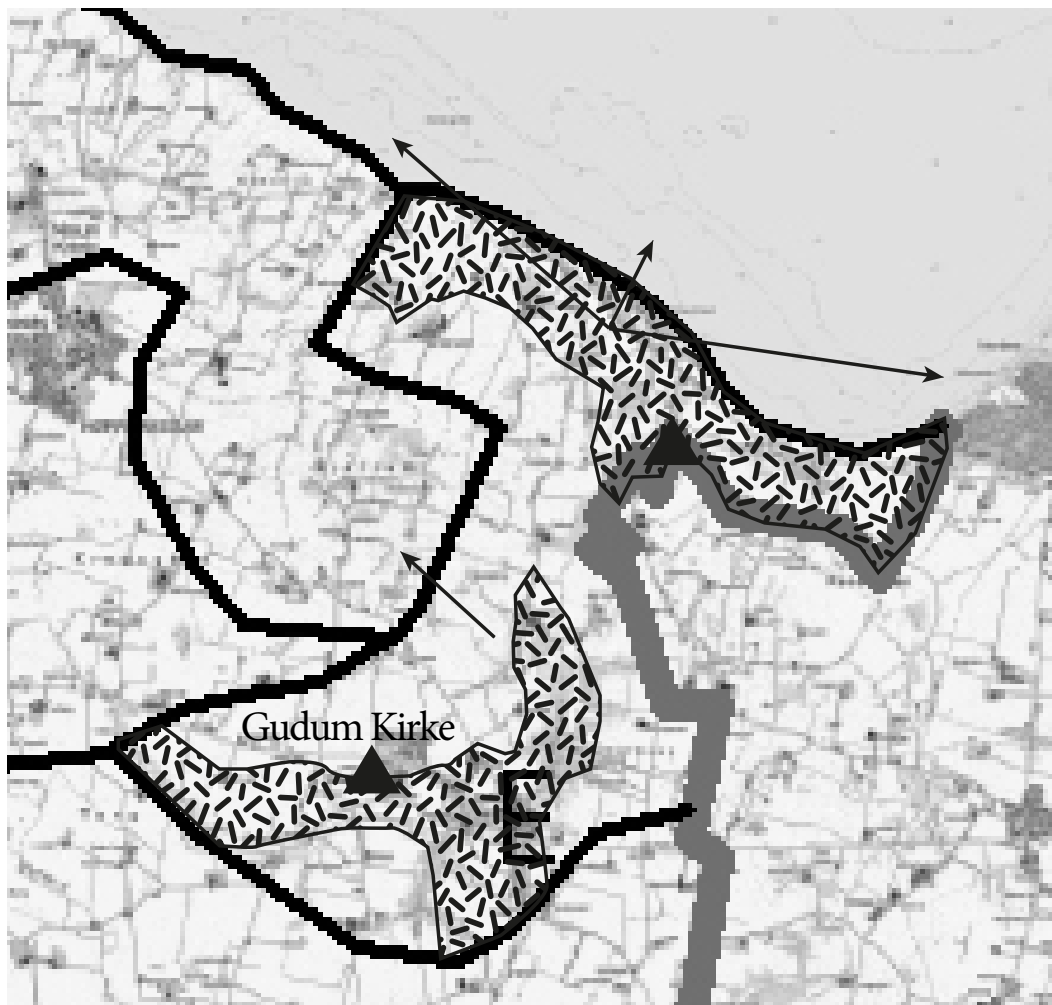
Områdets særlige udsigter knytter sig til kysten, hvor den store skala kommer til udtryk. Her er der et vidt udsyn over fjorden og til den modstående kyst, Thyholm. Derudover er der udsyn til Toftum Bjerger mod øst og kystskrænternes grønne profil. Udsynet mod vest til hatbakkerne i karakterområde C og kulturmiljøet her med flere oldtidshøje er særligt.

Landmarks

Gudum Kirke ligger ved ankomsten til Gudum fra vest ad Fabjergvej. Her stikker kirketårnets røde facade op foran den grønne bevoksning, der hersker i området. Randmorænen ved kysten er meget markant og den ses på længere afstand, hvilket gør den til et element, man orienterer sig efter.

*Udsigt over fjorden og til Toftum Bjerger.
Det flade marine forland.*

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

Kort 36
Karakterområde E
- Oplevelsesrige områder.

Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

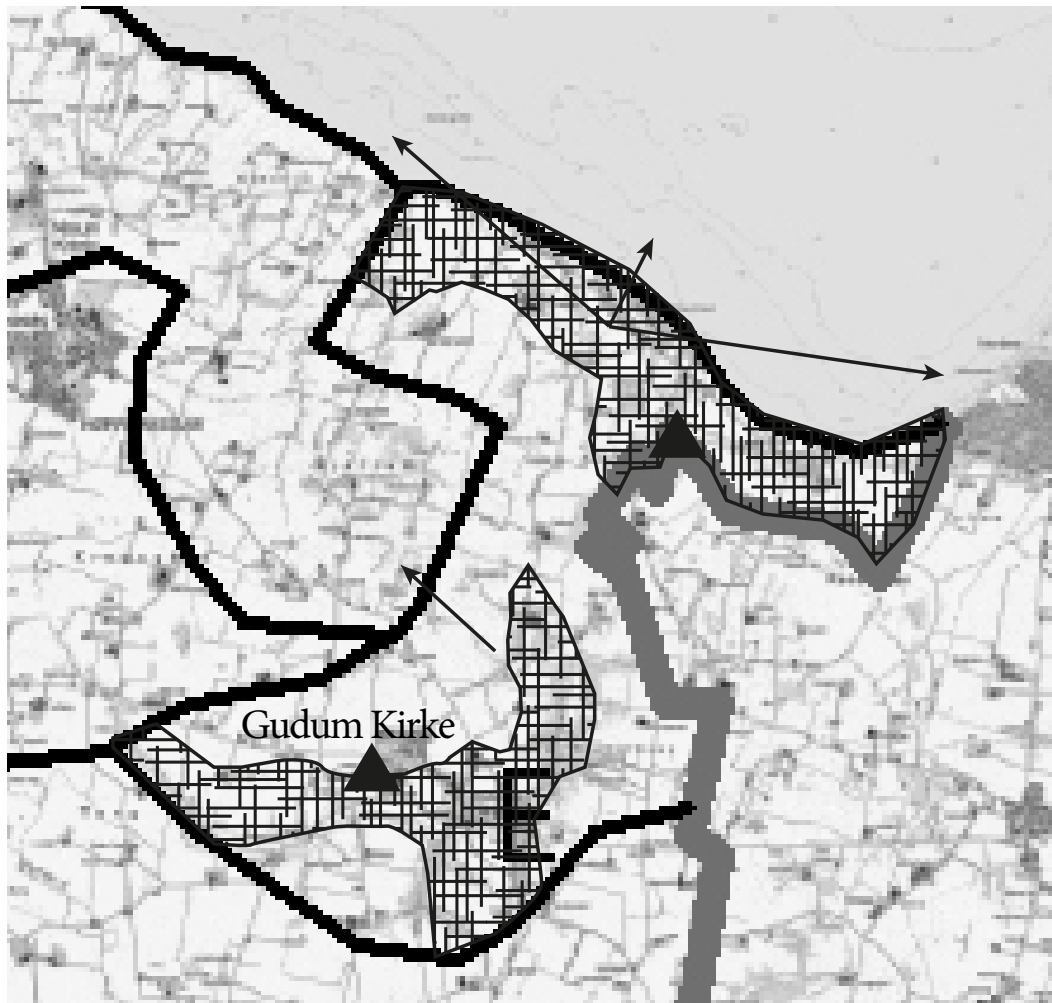
En del af området ligger indenfor kystnærhedszonen; fra kysten og til nord for Gudum. I dele af kystnærhedszonen er landskabet vurderet til sårbart. Hele det marine forland, randmorænen og markeringen af stenalderhavets kystlinje er sårbar overfor ændringer, der forringer eller slører den mere eller mindre markante overgang imellem det flade kystforland og det bakkede morænelandskab.

Ligeledes er erosionsdalen ned igennem området sårbar overfor ændringer, der slører landskabskarakteren; Det kuperede terræn med den tætte bevoksning.

Udsynet til natur- og kulturmiljøet ved Vium, øst i karakterområdet, er sårbar overfor ændringer, der slører dette. Særligt hatbakken, Råbjerg, ses meget tydeligt fra Højbjergvej.

Udsigt fra Højbjergvej. Den tætte bevoksning i forbindelse med erosionsdalen. Bevoksningen giver området en lille skala.

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbart udsigt
- Særligt sårbart landmark

Kort 37
Karakterområde E
- Sårbarhed

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 17.

- Vedligeholde / Styrke
- Bevare / Beskytte
- Genoprette / Styrke
- Ændre / Nyskabe

- Områder hvor landskabskarakteren bør bevares/beskyttes: Trælborgdal har sin karakteristiske tætte karakter og sit kuperede terræn. Disse karakterer bør bevares og stå uforstyrret, som de opleves i dag.

Landskabet i og omkring Gudum og Gudumlund er af stor værdi, hvor naturgrundlaget og de kulturgeografiske strukturer har en rigtig god sammenhæng. Denne karakter bør bevares.

- Områder hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes/styrkes:

Området bør generelt vedligeholdes og styrkes i sin eksisterende landskabskarakter; det åbne, flade marine forland med sine særlige udsigter over fjorden og til modstående kyster. Syd herfor bør den mindre skala med den meget tætte beplantning vedligeholdes.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Den store skala ved kysten bør opretholdes og eventuelt styrkes ind i landet på det flade marine forland. I dag ses en sporadisk placering af tæt bevoksning på det marine forland, der mest knytter sig til bydannelsen ved Remmerstrand og landbrugsbebyggelse. Landskabskarakteren kan med fordel blive af en mere åben karakter, således at det særlige udsyn over det flade landskab og til stenalderhavets kystlinje fremstår mindre sløret.

Syd herfor bør landskabskarakteren, den lille skala med den tætte bevoksning og det kuperede terræn, opretholdes.

Natur

De naturmæssige kvaliteter, i form af kysten, terrænvariation, ådale og bevoksning, er karaktergivende elementer for området. Disse bør opretholdes og styrkes. Stenalderhavets kystlinje kan med fordel fremstå mere utilsløret, da den danner et historisk grundlag for kystområdet, samtidig med at den rent visuelt afgrænser det marine forland. I dag ses en sporadisk bevoksning på skråningen, hvilket er med til at sløre karakteren. Bevoksning ses gerne i forbindelse med den gamle kystlinje, men det anbefales at den bliver af en mere struktureret art.

Den tætte bevoksning, der er i nær forbindelse med erosionsdalen, bør opretholdes. Den bynære placering til ådalen, i Gu-

dumbro, er en kvalitet, der ligeledes bør opretholdes. Ådalen er trukket igennem byen i stedet for omkring den, hvilket skaber en nærhed til naturen og rekreative værdier. Den markante dal med de skovklædte skrænter ved Gudum og Gudumbro er et naturmæssigt karaktertræk, der bør bevares.

Dalen ved Klostermøllevvej bør vedligeholdes og styrkes i sin karakter, så istidslandskabets terrænformationer træder frem. Derfor bør afgræsning af området fortsætte.

Skov

Det anbefales ikke at rejse skov i det kystnære område, som består af det marine forland med stenalderhavets kystlinje, da det forholdsvis vide udsyn bør opretholdes og styrkes. Randmorænen, nordøst i området, som grænser op til det marine forland er i dag meget karakteristisk i form af sit hævede terræn med den tætte bevoksning. Bevoksningen kan med fordel fylde mindre, så selve terrænet fra randmorænen står synligt frem nogle steder, fx. på toppen. Der kan rejses skov i forbindelse med den bevoksede randmoræne, men det må ikke sløre for randmorænen møde med det marine forland.

I forbindelse med erosionsdalen eksisterer i dag en tæt bevoksning omkring. Skovrejsning kan ske i forbindelse med den eksisterende bevoksning, dog uden at sløre ådalen. Ved Trælborgdal kan der ligeledes rejses skov i forbindelse med den eksisterende bevoksning.

Bebyggelse

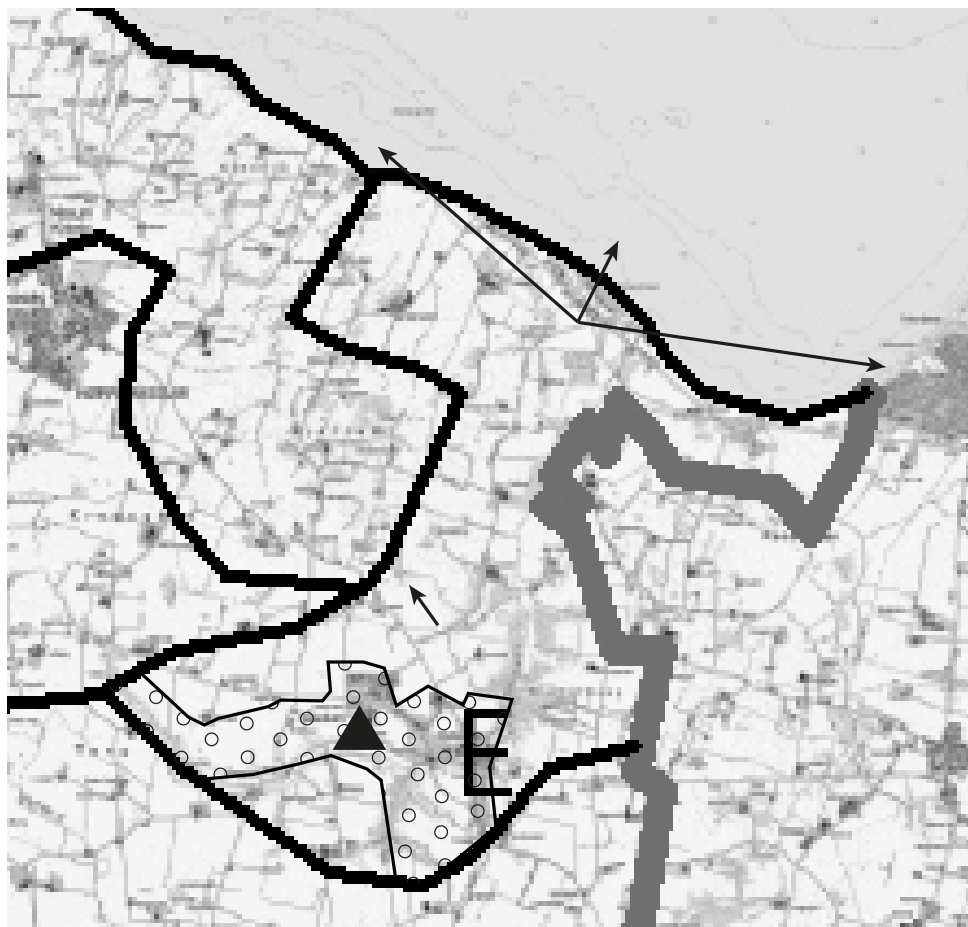
Bydannelserne i området bør opretholdes i sin nuværende karakter. Gudum og Gudumbro bør vedligeholdes i sin nærhed til naturen.

Tekniske anlæg

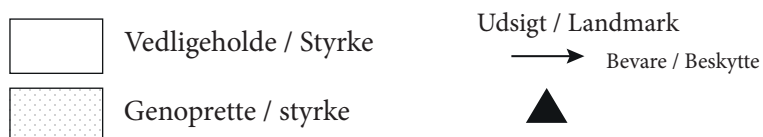
Foderstofflen i Gudumbro har en meget teknisk karakter i det ellers grønne og bynære område. Foderstofflen understreger samtidig et kulturhistorisk lag, og dens kontrast til de landskabelige omgivelser kan derfor også forstås som positive. Hvis området havde haft flere tekniske anlæg, havde foderstofflen sandsynligvis indgået i et bedre samspil med konteksten. I dag møder man foderstofflen meget pludseligt og ensomt i bunden af dalen. Derfor kan den nære kontekst til foderstofflen med fordel forbedres, da den står meget ensomt og bart i ankomsten til Gudumbro.

Anbefalingerne er Teknik og Miljø anbefalinger, og er alene baseret på intentionen om at tilgodese landskabelige interesser.

Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.

Kort 38
Karakterområde E
- Strategiske mål

Landskabskvalitet

Tilstand

	Særligt karakteristisk Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Karakteristisk Visuelle oplevelsesmuligheder.	Karaktersvagt Uden visuelle oplevelsesmuligheder
God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 17. Caspersen og Nellemann, 2005

Bovbjerg Morænelandskab

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E F

Mod vest mødes område F og Vesterhavet, med de karakteristiske kystklinter og Bovbjerg Fyr som pejlemærke

Landskabskarakteranalyse.....	119 - 127
Landskabsvurdering.....	128 - 137

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Et storladent landskabsområde der opleves enkelt, roligt og stille med åbne, bølgede vider, og et stort overblik over landbrugsfladerne i morænelandskabet og over Vesterhavet, uden store forstyrrelser fra tekniske anlæg. Markante kystskrænter mod vest og stenalderkystlinjen mod nord. Spredt bebyggelse og mindre landsbysamfund, med enkelte småplantninger og levende hegn. Kulturhistorisk interessante enkeltelementer og helheder i form af kirker, oldtidshøje og forsvarsværker.

Beliggenhed og afgrænsning

Karakterområdet er en del af et større morænelandskab, der spænder fra Vestkysten og ind i Midtjylland. Mod nord afgrænses området af stenalderhavets kystlinje med det marine forland i område A, mod syd område K med det flade fjordlandskab omkring Nissum Fjord og diget. I vest afgrænses området af Vesterhavet og mod øst deler vej 181 område F fra områderne B, G og J.

Se kort 39. Landskabskarakterområde F.

Landskabskarakter

Landskabskarakteren er især præget af det bølgede, intensivt opdyrkede morænelandskab med store, åbne markfelter og store til mellemstore gårde spredt i det åbne land. I vest er området karakteriseret af stejle morænekystskrænter ud til Vesterhavet og mod nord af skrænterne fra den tidligere stenalderkystlinje. Der er flere steder dyrket helt til kystskrænterne, men der ses også afgræssede områder langs kysten, samt klitlandskaber og strand-arealet nedenfor moræneskrænterne. I landskabet ses få småplantninger og levende hegn, primært i forbindelse med den spredte bebyggelse. De hvidkalkede kirketårne i Ferring, Trans, Fjaltring og Engbjerg og det røde fyrtårn på Bovbjerg Fyr udgør en menneskeskabt målestok i et storslået og dramatisk landskab. I området opleves desuden Ramme Dige og de mange oldtidshøje tydeligt i det åbne, bølgede terræn, som elementer af historisk interesse. Ligeledes ligger der flere steder langs kysten store bunkersanlæg fra 2. Verdenskrig.

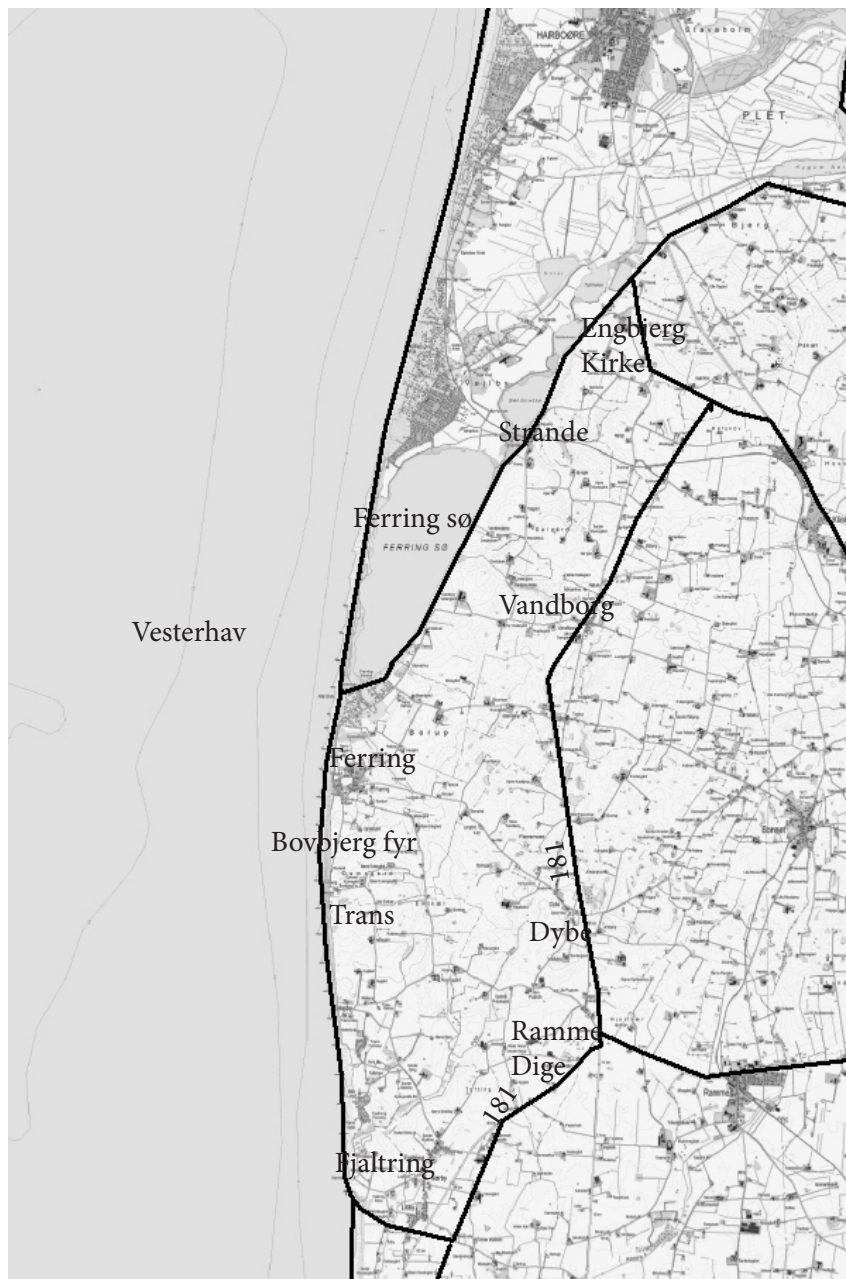
Vej 181 adskiller område F i østlig retning fra områderne B, G og J. Hvor område F er friholdt for større vindmølleanlæg, er områderne G og J præget af vindmølleparker. I område F ses primært tekniske anlæg i form af større gårdanlæg med enkelte siloer og gylletanke.

I forgrunden ses Ramme Dige med de bagvedliggende oldtidshøje og i baggrunden anes Bovbjerg fyr

Kort 39
Landskabskarakter-
område F

Naturgrundlag

Kendetegnet for geologien i område F er det bølgede morænelandskab, der afgrænses mod vest af stejle morænekystskrænter til Vesterhavet og mod nord af skrænterne fra den tidligere stenalderkystlinje. Mod syd flader området ud og løber ind i område K med det flade fjordlandskab omkring Nissum Fjord og ligeledes mod slettelandskabet i område J. Områderne B og G er også morænelandskaber og en del af samme moræneplateau. Område B er dog mere storbakket og med større beplantningsgrupper. Område G er mere småbakket og har en mere sammensat karakter med dødisrelief i form af vandhuller, kratbevoksning og generelt en lidt tættere karakter.

Jordtypen i området F er domineret af moræneler med islæt af smeltevandssand og grus. Geologien i kystområdet er helt speciel i Danmark, hvor de voldsomme landskabsformer i området er skabt i sidste istid. Isbræens hovedopholdslinje løb øst-vest midtvejs mellem Bovbjerg Fyr og Trans Kirke, og her kan man i klinten, som det eneste sted i Danmark, se et tværsnit af overgangen mellem morænenes stenblandede lerlag og hedeslettens sand- og grusaflejringer.

Landskabet er meget åbent og terrænet, der er karaktergivende for området, opleves derfor tydeligt. Fra stranden ses de karakteristiske kystskrænter med meget markante overgange til strandbredden.

Der er i området, foruden kontakten til Vesterhavet, enkelte vandløb og søer, et karaktertræk der dog er fjernet flere steder og hvor jorden nu anvendes til landbrug.

*Se kort 40. Karakterområde F - Naturgrundlag
Per Smed. GEUS.*

Karakteristisk for området er de store åbne landbrugsflader i et bølget terræn uden større forstyrrelser af tekniske anlæg

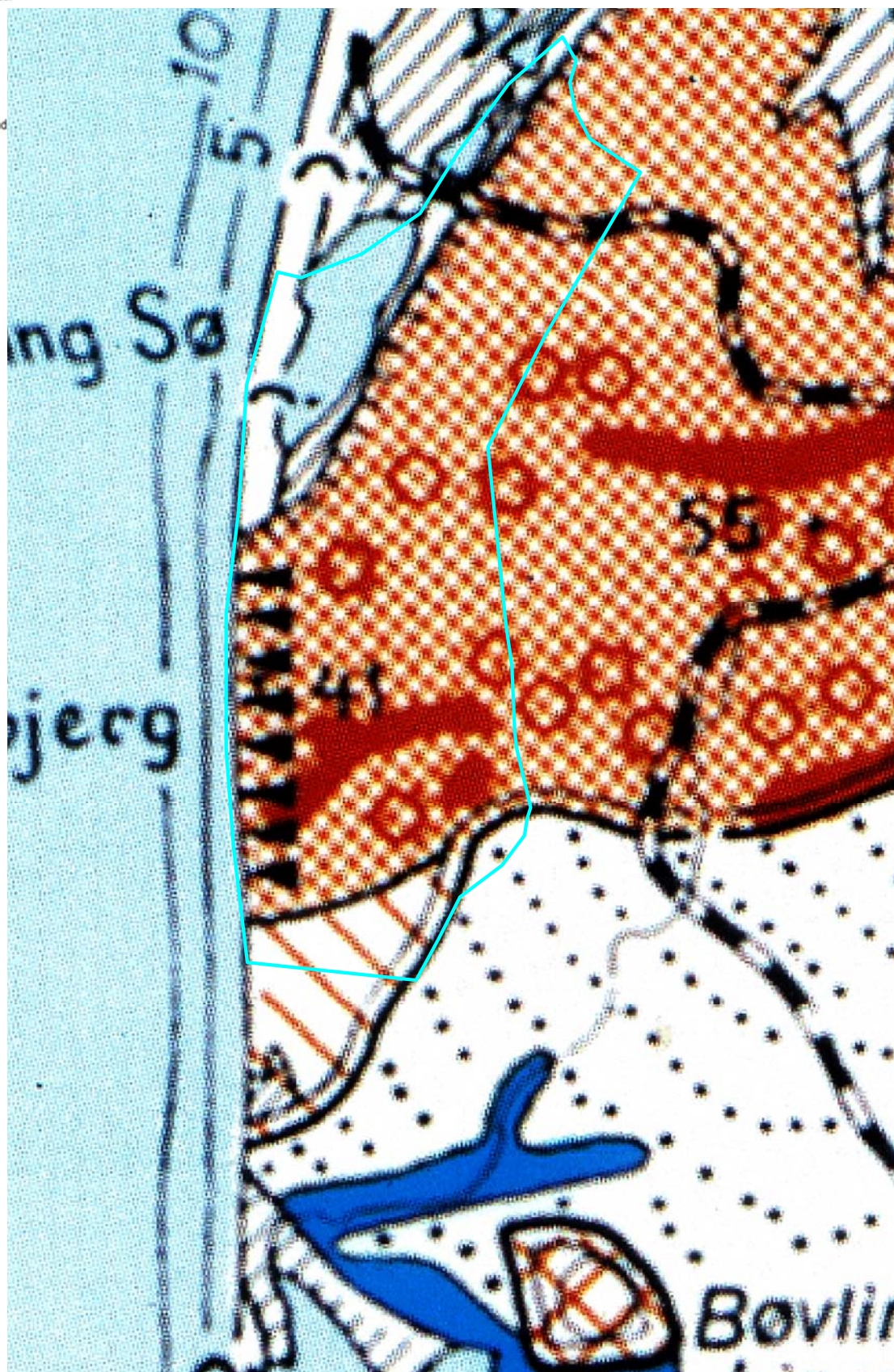

Enkelte steder i landskabet ses en lav lægivende beplantning eller levende hegn

- Ekstramarginal smeltevandsskold
- Kystkint
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikærkerne er skematiske højdekurver)
- Kiltandskab
- Landskab med dedisrelief
- Randmorænelandskab
- Smeltevandsskoldterasse
- Tunneldal

© Per Smed 1979

Kort 40.
Karakterområde F
- Naturgrundlag

Per Smed, GEUS.

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Der ses i landskabet få småplantninger og levende hegn, primært i forbindelse med den spredte bebyggelse og landsbyerne. Generelt har landskabet en meget åben karakter.

Dyrkningsform

Området er præget af store, intensivt dyrkede marker, der opleves som bølgede flader i landskabet og flere steder dyrket helt til kystskrænten. Der ses også mere ekstensive områder med afgræsning langs kystskænten og klitlandskaber længst mod vest.

Bebyggelsesstruktur

Inden for området ligger landsbyerne Ferring, Fjaltring og Strande samt en del af Dybe og Vandborg. Det er små fiskerlejer og vejlandsbyer. I landskabet ses desuden spredte enkeltgårde, samt flere fritids- og sommerhuse, der står frem i landskabet, enkelte omgivet af en lægivende beplantning.

Kulturhistoriske helheder og enkelt elementer

De hvidkalkede kirketårne i Ferring, Trans, Fjaltring og Engbjerg og det røde fyrtårn på Bovbjerg Fyr udgør en menneskeskabt målestok i et storslået og dramatisk landskab. Bygningsværkerne ses fra flere steder i landskabet og har fra gammel tid fungeret som sømærker fra havet. De ligger yderst og højt i landskabet med åbne marker og ingen eller få bebyggelser omkring sig. I området opleves desuden Ramme Dige og de mange oldtidshøje tydeligt i det åbne, bølgede terræn, som elementer af historisk interesse. Flere steder langs kysten ligger store bunkersanlæg fra 2. Verdenskrig. Langs kyststrækningerne ses desuden høfder, anlagt gennem tiden, som strand- og kystsikring.

Tekniske anlæg

Vej 181 adskiller område F i østlig retning fra områderne B, G og J. Hvor område F er friholdt for større vindmølle anlæg er områderne G og J præget af vindmølleparker. Vejen fungerer som en naturlig grænse mellem områderne og de mange trafikanter, der dagligt kører herad, har et uforstyrret kig mod vest over landskabet og havet.

Hvis man kigger ind i området er det et åbent landskab med uforstyrrede kig, der præger landskabet samt enkelte større gårdanlæg.

Dog forstyrres en større radiomast og to vindmøller af ældre dato i områdets nordligste del. Der ses også enkelte højspændingsledninger på tværs i landskabet, ligesom jernbanen krydser den nordligste del af området omkring Strande.

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse / udgangspunkt

Den kulturhistoriske oprindelse knytter sig til landbrugets opdyrkning af et morænelandskab med relativ god lerjord samt afgræssede overdrev. En kulturhistorie der går flere hundrede år tilbage. Intakthed i forhold til denne kulturhistoriske oprindelse og tidsdybde er god. I landskabet ses fortsat landsbyer og spredt bebyggelse omgivet af åbne, store, intensivt opdyrkede markflader og flere steder langs kystklinerne et levende græsningslandskab.

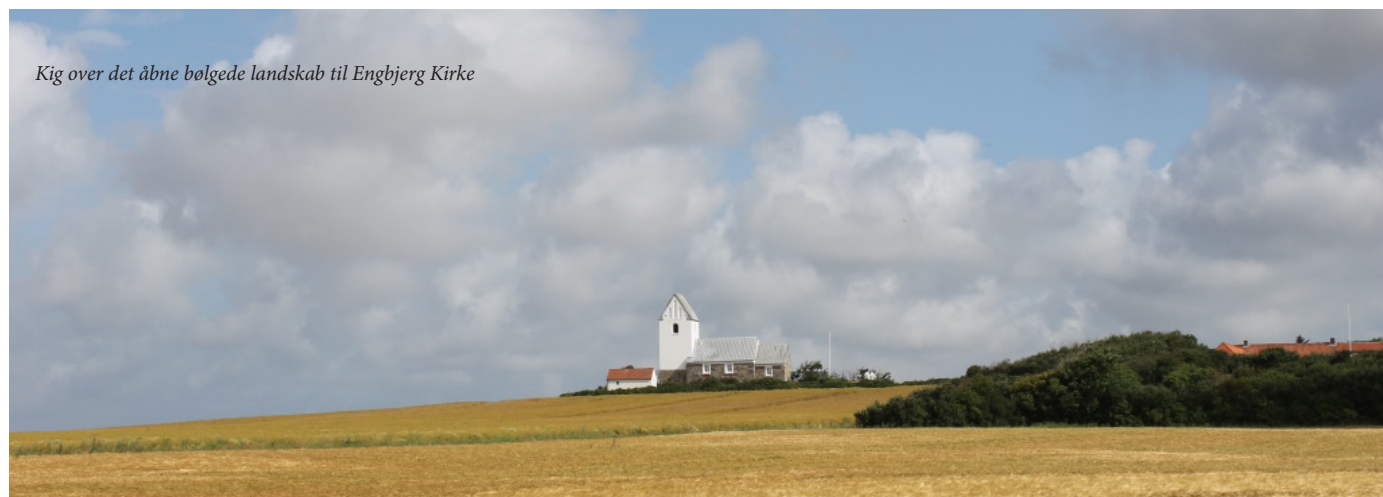
Kig over det åbne bølgede landskab til Bovbjerg Fyr

Kig over det åbne bølgede landskab til Fjaltring Kirke

Kig over det åbne bølgede landskab til Engbjerg Kirke

Kig over det åbne bølgede landskab til Trans Kirke

Rumlige og visuelle forhold

De karaktergivende rumlige og visuelle forhold i det storladne landskab er et enkelt, roligt og stille område, der opleves med åbne, bølgede vider, et stort overblik over morænelandskabet og Vesterhavet, uden større forstyrrelser fra tekniske anlæg. Et landskabsområde med uforstyrrede kig over store marker og til flere kulturhistoriske enkeltelementer, der ligger som historiske fikspunkter i landskabet.

Inden for område F er der en visuel sammenhæng langs den åbne kyst med det bølgede landskab og de markante kystklinter flere steder, uden påvirkning af modstående kyster. Derudover ligger der langs kysten, som markante visuelle pejlemærker, mange hvidkalkede kirker samt det røde Bovbjerg fyr.

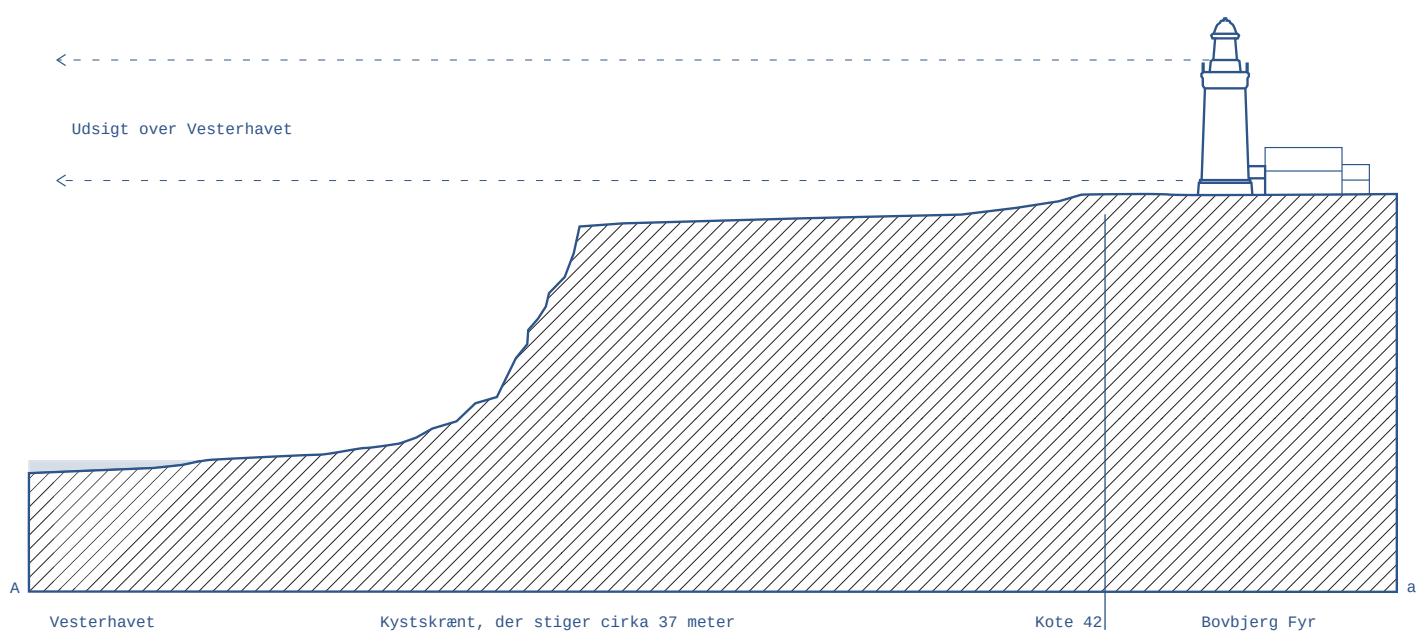
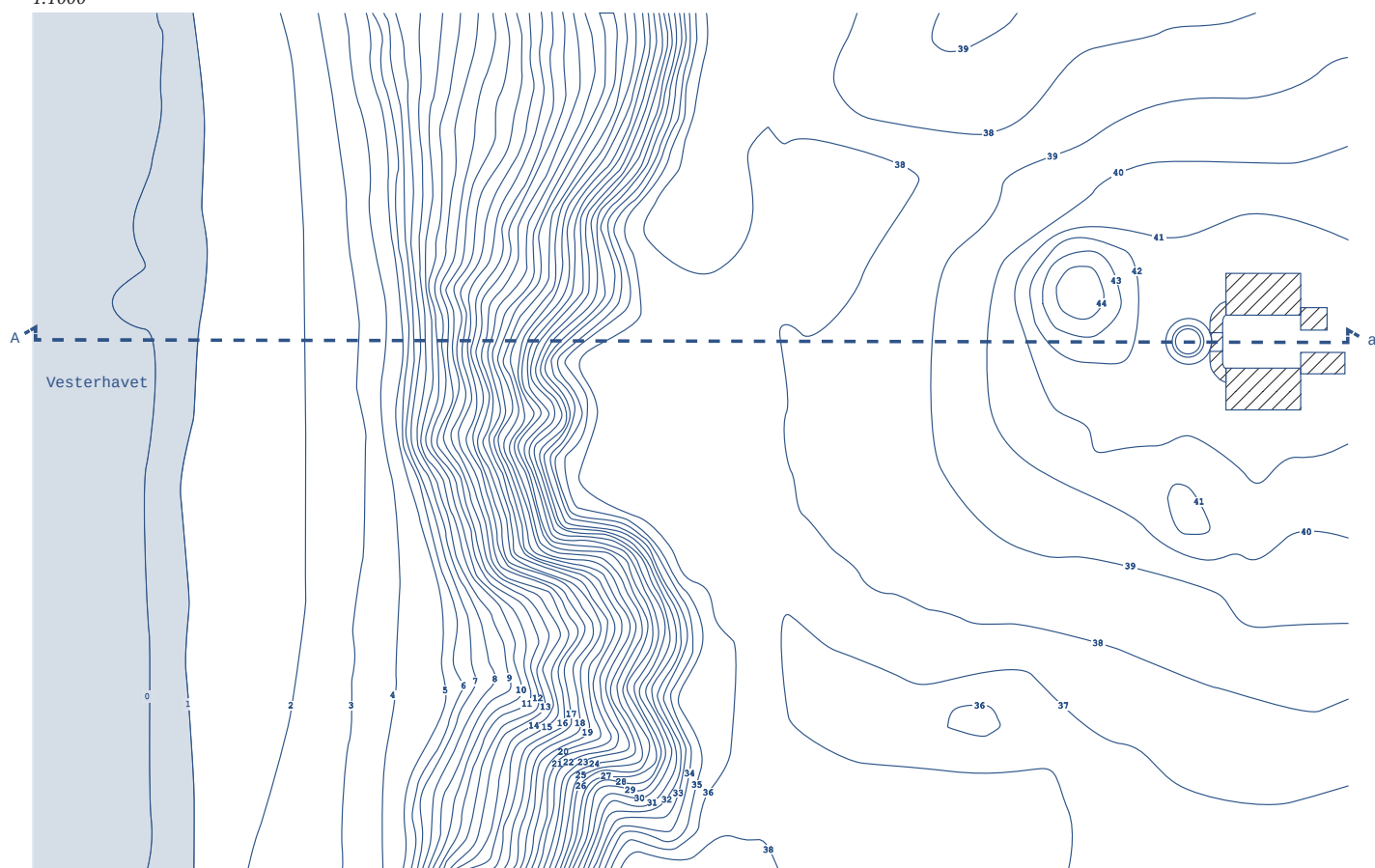
Området er, på nær to, fritholdt for vindmøller. Derudover ses der, i forbindelse med de større gårde, tekniske anlæg i form af siloer og gylletanke. Den største visuelle påvirkning fra tekniske anlæg sker først, når man vender sig væk fra området og kigger ind over det resterende landskab i områderne G og J, hvor de større vindmølleparker er placeret.

Planlægningsmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At friholde landskabsområdet for større tekniske anlæg.
- At planlægge for store landbrug og sikre at disse anlæg tilpasses landskabets karakter.
- At planlægge for fritids- og sommerhuse.
- At friholde landskabsområdet for skovrejsning og etablering af energiafgrøder.
- At kystsikre geologisk interessante kystklinter.

Figur 18
Plan og snit ved Bovbjerg Fyr
1:1000

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Noglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.

S æ r l i g t k a r a k t e r i s k t i s k

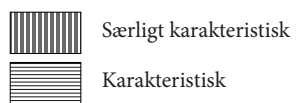
Længst mod vest ses landskabskarakteren særlig tydeligt, med de bølgede markflader og afgræssede arealer. Den bratte overgang til havet og det marine forland er særlig karakteristisk for dette område, samt den åbne karakter omkring de kulturelle enkeltelementer som kirkerne og fyret.

K a r a k t e r i s t i s k

De karaktergivende elementer i form af den bølgede og intensivt opdyrkede moræneflade med spredtliggende, mellemstore til store gårde og de små landsbysamfund, samt småplantningerne omkring bebyggelserne fremtræder tydeligt i landskabet. Ligeledes opleves vandløb og mindre søer, dog forekommer der en hvis svækkelse af denne karakter i og med at enkelte vådområder er opdyrket.

Karakteristisk for området er de åbne bølgede marker med kig til kulturhistoriske landmarks. Her til højre ses Trans kirke.

Kort 41
Karakterområde F
- Karakterstyrke

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af:

- Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.
- Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer
- Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

Tilstanden i en del af det vestligste område vurderes til at være god, idet flere af de landskabstræk, der er karakteristiske for området, er bevaret. Flere markveje, der ikke er taget af havet, er bevaret som stier langs kysten, der ses vandhuller og græsningsarealer foruden de større dyrkede markarealer. Landsbyerne her har desuden bevaret deres karakter og strukturer.

Middel tilstand

Generelt vurderes det øvrige område til at være middel tilstand, hvor landsbystrukturerne og den spredte bebyggelse i landskabet er fastholdt med en tilknyttet, lægivende beplantning. Området er et af kommunens få, relativt, uforstyrrede landskabsområder. Dog bryder flere sommerhusområder og drænedede vådområder, søer og vandløb med den oprindelige karakter.

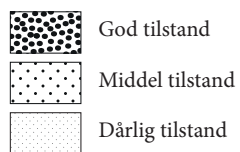
Der er enkelte større anlæg, i form af siloer og hustandsmøller, der virker dominerende ved Stenalderhavets kystlinje, ellers er de større tekniske anlæg holdt uden for området, på den modsatte side af vej 181.

Dårlig tilstand

I området forstyrrer to vindmøller af ældre dato i landskabet samt kiggene til Ferring kirke og Bovbjerg fyr i den nordlige del. Ligeledes ligger en større mast højt placeret i landskabet som et fremmedelement i dette område.

En radiomast og to vindmøller spolerer i den midterste del områdets ellers rolige og uforstyrrede karakter.

Kort 42
Karakterområde F
-Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Generelt er området et uforstyrret landskabområde, hvor terrænet og åbenheden er et væsentlig og oplevelsesrigt karaktertræk.

Oplevelsesrige landskaber

Bovbjerg klint

Oplevelsen af de, i Danmark, meget karakteristiske og specielle kystskrænter, hvor man kan se istidens historie markeret i jordlagene.

Vesterhavskysten

Det karakteristiske landskab langs vestkysten, med kystsikrende høfder.

Stenalderhavets kystlinje

Skrænterne ligger som en markant rumskabende rand i området, med lange kig over område A, Vesterhavet og til kysterne i Thy.

Ramme Dige og Oldtidshøjene

Det specielle kulturhistoriske landskab omkring Ramme Dige hvor man kan lære om regionens kulturhistorie.

Særlige udsigter

Karakteristisk for området er det bølgede åbne landskab, der giver mulighed for lange udsigter og kig på tværs af det bølgede landskab og med særdeles gode udsigtsmuligheder over Vesterhavet og det marine forland i nord.

Landmarks

Som markante landmarks ligger kirkerne Engbjerg, Ferring, Trans og Fjaltring sammen med Bovbjerg Fyr majestætisk langs kysten. Længere inde i landskabet ligger Dybe kirke, oldtidshøjene og Ramme Dige som historiske landmarks og som en markering af, at stedet har været beboet i flere årtusinde.

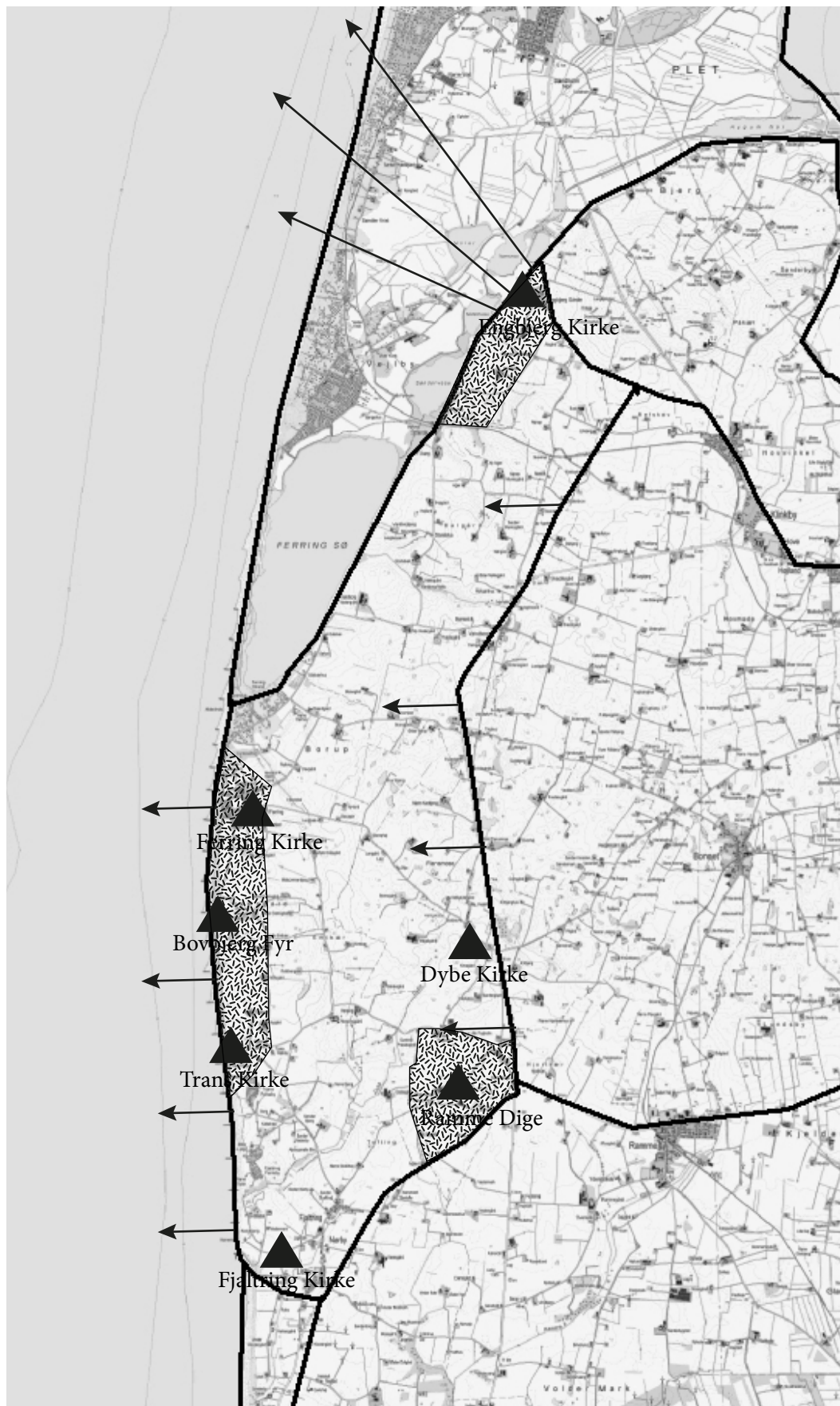

Kirketårnene langs kysten fungerede som sømærker før etableringen af fyret.

Høfderne har i flere år fungeret som kystbeskyttelse langs Vestkysten.

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

Kort 43
Karakterområde F
- Oplevelsesrige områder

Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

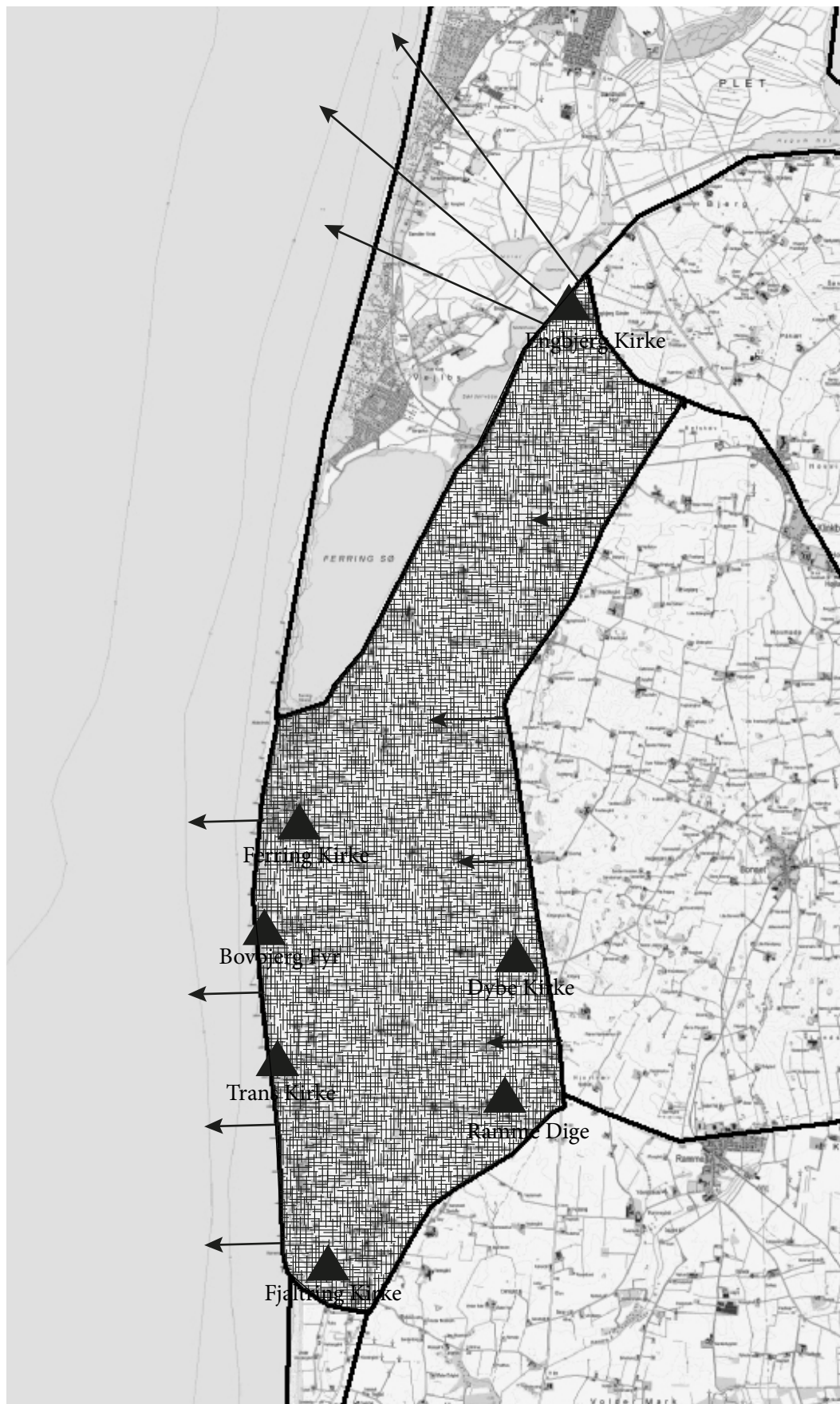
Området er generelt meget sårbar overfor større tekniske anlæg af enhver form, grundet det åbne, bølgede landskab med de mange markante landmarks og udsigtsmuligheder.

Høje og markante elementer, skovrejsning eller etablering af energiafgrøder vil forstyrre og udviske fornemmelsen af terrænet og skalaen. Det er et sårbart område, der ligger inden for kystnærhedszonen og den regionale landskabsudpegning.

De lange, åbne og uforstyrrede kig er karakteristiske for område F og yderst sårbare overfor tekniske anlæg og skovrejsning.

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbare udsigt
- Særligt sårbart landmark

Kort 44
Karakterområde F
- Sårbare områder

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter, og landmarks, samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 19.

- Vedligeholde/Styrke
- Bevar/beskytte
- Genoprette/Styrke
- Ændre /nyskabe

Områder, hvor landskabskarakteren bør beskyttes:
Generelt bør hele området beskyttes og de åbne kig fra vej 181, samt flere steder i landskabet og mod landmarks bevares. Hele området udpeges derfor som beskyttelsesområde. Disse områder er af kulturhistorisk værdi, med den tydelige forbindelse mellem kultur, benyttelse og geologi.

Områder hvor landskabskarakteren bør nyskabes:
De to eksisterende og forstyrrende vindmøller samt radiomas-ten i området bør fjernes.

Anbefalinger til planlægning og for- valtning

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren bør opretholdes i sin nøglekarakter som åbent, bølget morænelandskab med landbrugsdrift, græsning og kystlandskab.

Natur

Karakterområdet har stor naturmæssig kvalitet i og med det grænser op til åbent hav. Her opleves nogle af regionens og landets mest karakteristiske kystskrænter, nuværende og fra stenalderhavet.

Derudover har området omkring Strande potentiale for flotte naturområder, hvor der nu er drænede og rørlagte søer og vådområder i bællet langs den tidligere stenalderkyst. Disse kan med fordel genetableres, med øje for tilgængelighed og oplevelsesværdier.

Skov og energiafgrøder

Skovrejsning skal undgås i hele området, da dette vil bryde med både den naturgeologiske udnyttelse af morænejorden, samt de visuelle og kulturhistoriske træk og stedets åbne karakter. Ligeledes skal etablering af energiafgrøder af større skala undgås i dette område.

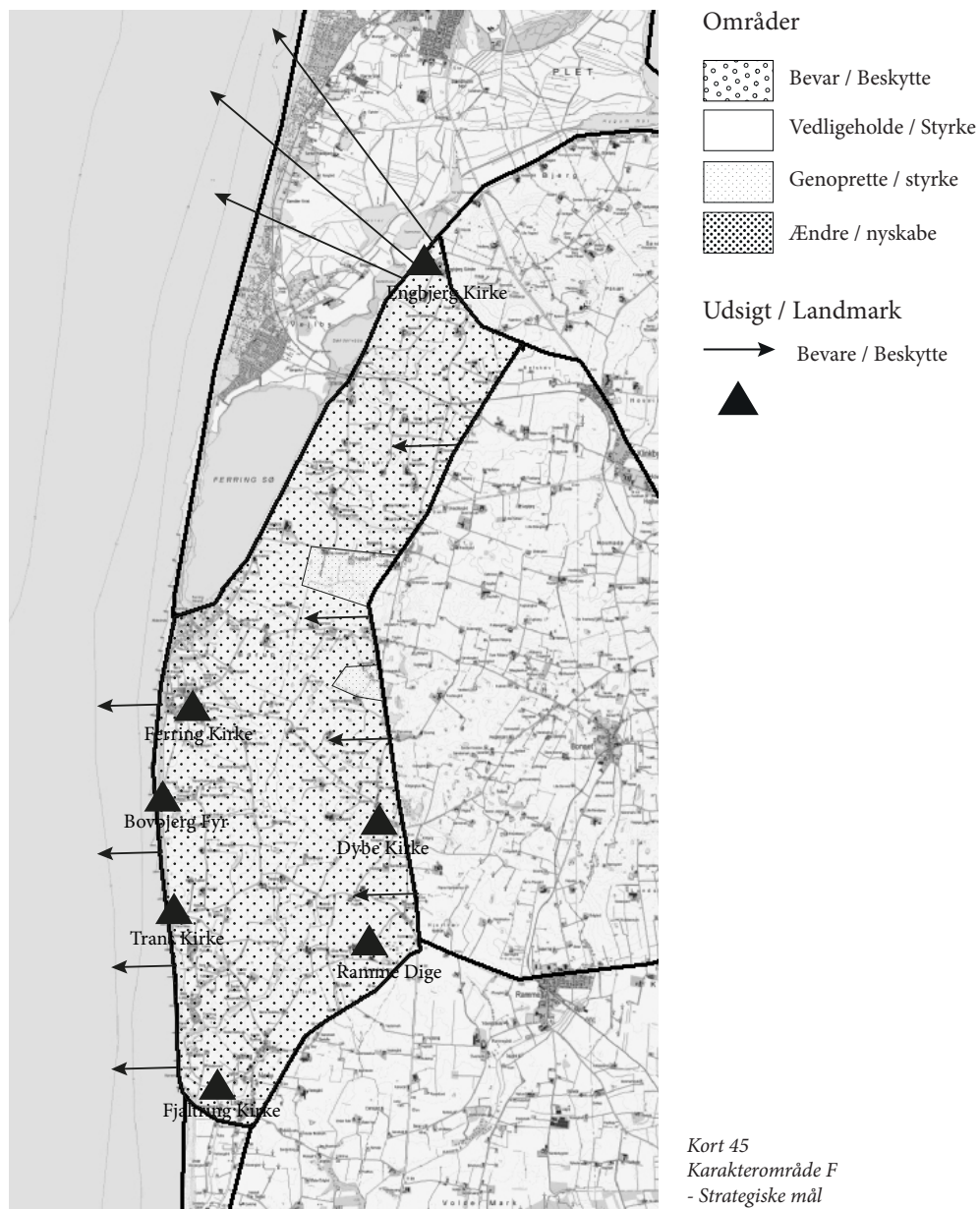
Bebyggelse

Den spredte bebyggelse, der ligger i landskabet, bør opretholdes, og udelukkende med udbygninger tilpasset landskabets karakter. Derudover bør landsbystrukturerne vedligeholdes og sommerhusområderne tilpasses denne struktur, samt landskabet.

Tekniske anlæg

Området opleves dagligt af flere trafikanter langs vej 181, der løber som grænse mellem område F og områderne B og G. Det anbefales at område F friholdes fuldstændig for større tekniske anlæg, da disse ville spolere landskabets skala og udsigten til flere, for stedet og regionens, vigtige landmarks. Det vil desuden være svært at tilpasse sådanne anlæg i områdets åbne og enkle karakter.

*Anbefalingerne er Teknik og Miljø
anbefalinger, og er alene baseret på
intentionen om at tilgodese
landskabelige interesser.
Manglende hjemmel i lovgivningen
eller hensyn til øvrige interesser i det
åbne land, der skal inddrages i inter-
esseafvejningen, kan bevirke at anbe-
falingerne ikke følges.*

Landskabskvalitet

	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
	Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 19. Caspersen og Nellemann, 2005

Bonnet Morænelandskab

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E G

Bølget og lukket landskab med mindre bevoksninger og intensiv landbrugsdrift vest for Bonnet

Landskabskarakteranalyse..... 139 - 145

Landskabsvurdering..... 146 - 155

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Moræneplateau af middel skala med en transparent til lukket karakter. Visuelt uroligt og meget sammensat af intensiv landbrugsdyrkning, vandhuller, beplantning, industri- og erhvervsområde samt bebyggelse. Svag struktur, hvor beplantningen er punktvis og sporadisk fordelt i landskabet. Området, der afgrænses af større hovedveje og landsbyer, krydses af flere mindre veje og jernbanen, og der ses en spredt bebyggelse.

Beliggenhed og afgrænsning

Område G er geologisk en del af et større morænelandskab, hvor denne del er mere kompleks, med stor variation i terrænet, en mindre skala, samt en mere lukket karakter. Det afgrænses fra område F, der er en del af samme moræneplateau men af større og mere åben skala. Ligeså er område B en del af dette naturgrundlag, men af større skala og generelt mere storbakket. Områderne H og J er hedeslette og har dermed en meget flad karakter, hvor område I står i skarp kontrast med en tæt og struktureret plantagebeplantning.

Se kort 46. Landskabskarakterområde G.

Landskabskarakter

Kendetegnende for område G er stedets dødisrelief, med mange små vandhuller og vandløb. Den bølgede karakter i område G er præget af intensiv opdyrket morænejord, med vandhuller og mindre søer. Mange af disse er drænedes og rørlagte og ligeledes henlagt til landbrugsjord, hvilket flere steder har ændret landskabets karakter.

Der er ikke nogen større struktur i stedets bevoksning, der hovedsageligt består af småplantninger og kratbevoksninger omkring vandhuller og vandløb. Der ses i landskabet en meget punktvis og spredt beplantning samt levende hegn.

Området er tæt bebygget med en del landsbyer og kirker langs landevejene i områdets kant, samt mange spredte gårde og landsbyen Bonnet centralt i området. I den østlige del ses et erhvervsområde mellem Lemvig og Rom, hvor også Lemvig biogasanlæg er placeret. Den sydlige afgrænsning følger oldtidsvejen, der er kantet med utallige gravhøje og er, sammen med Ramme Dige, et markant kulturhistorisk område indenfor område G.

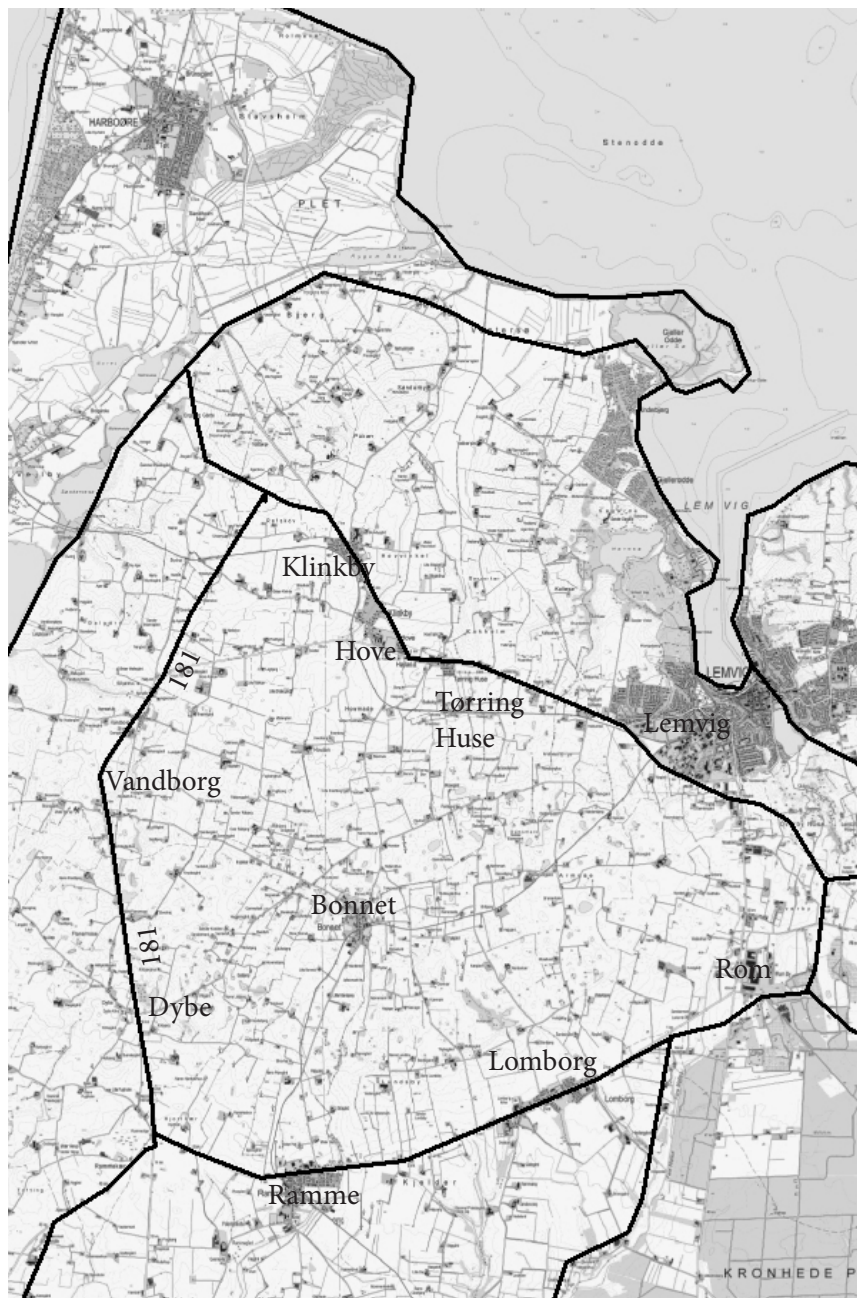
De tekniske anlæg i form af hovedvejene i områdets kant, jernbanen, der flere steder løber på tværs, bebyggelserne af industrikarakter og vindmølleparkerne tilpasses menneskelig skala i dette sammensatte landskab

Et sammensat landskab i menneskelig skala, hvor øjet flere steder standses af småbeplantning og bebyggelser.

Kort 46.
Landskabskarakter-
område G

Naturgrundlag

Kendetegnende for geologien er, at området er en del af det moræneplateau, der løber langs Nisum Bredning. Terrænet i område G er præget af dødisrelief, med mange små vandhuller og vandløb, hvilket giver stedet en mindre skala end de omkringliggende områder.

Jordtypen er domineret af moræneler, med enkelte ferskvandsdannelser samt smeltevandssand og -grus.

Terrænet i området varierer fra åbent til bølget, med en større kompleksitet i den midterste del. Mod syd flader området ud mod hedesletten, i område J. Opdyrkningen, herunder dræning og kanalisering af vandløb og søer, har ændret landskabets karakter nogle steder i området. De naturlige hydrologiske forhold er i dag væsentligt indskrænket og punktvis aflæselige i landskabet.

*Se kort 47. Karakterområde G - Naturgrundlag
Per Smed. GEUS.*

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Der er ikke nogen større struktur i stedets bevoksning, der hovedsageligt består af småplantninger og kratbevoksninger omkring områdets vandhuller og i markskel. Der ses i landskabet en meget punktvis og spredt beplantning samt levende hegn.

Dyrkningsform

Områdets bølgede karakter er præget af intensiv opdyrket morænejord, med vandhuller og mindre søer. Mange af disse er drænede og rørlagte og ligeledes henlagt til landbrugsjord. Ikke alle er drænede, hvorfor denne form for halvkulturnatur ses spredt i landskabet. Derudover findes der ikke nogen karakteristiske naturområder inden for området.

Område G er karakteriseret ved sit morænelandskab med dødisrelief, og derved flere vandhuller

- Ekstramarginal smeltvandsfloddal
- Kystklint
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikækkene er skematiske højdekurver)
- Klitlandskab
- Landskab med dødisrelief
- Randmorænelandskab
- Smeltvandsflodterrasse
- Tunneldal

© Per Smed 1979

Kort 47.
Karakterområde G
- Naturgrundlag
Per Smed. GEUS.

Bebyggelsesstruktur

Området er tæt bebygget med en del vejlandsbyer langs landevejene i områdets kant, samt mange spredte gårde og landsbyen Bonnet centralt i området. Særligt er den bebyggede struktur omkring Vandborg et interessant kulturmiljø. I den vestlige del ses et erhvervsområde mellem Lemvig og Rom, hvor Lemvig Biogasanlæg ligger som et landmark for denne del af området.

Kulturhistoriske helheder og enkelt elementer

Den sydlige afgrænsning følger oldtidsvejen, der er kantet med utallige gravhøje og er, sammen med Ramme Dige, et markant kulturhistorisk område inden for område G.

Inden for området ses desuden Vandborg Kirke, Hove Kirke, Heldum Kirke, Rom Kirke og Lomborg Kirke, der alle ligger rundt i kanten af området.

Tekniske anlæg

Område G afgrænses af tre større veje og gennemskæres af en fjerde, således at området også inkluderer det østlige erhvervsområde. Disse linjer fungerer som en naturlig grænse mellem området og de tilgrænsende områder. Jernbanen løber tværs gennem landskabet ligesom flere mindre veje krydser på tværs. Der findes i området flere vindmøllegrupper, af variende størrelse og primært i den sydlige del af området. Landskabet er desuden præget af større landbrugsejendomme, og omkring Rom har stedet en industriel karakter.

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse/udgangspunkt

Den kulturhistoriske oprindelse knytter sig til landbrugets opdyrkning af et morænelandskab med relativ god lerjord. En kulturhistorie der går flere hundrede år tilbage. Intakthed i forhold til denne kulturhistoriske oprindelse og tidsdybde er god. Landskabet er stadig domineret af mindre landsbyer og spredt bebyggelse omgivet af store intensivt opdyrkede markflader.

Som følge af teknologiens udvikling og viden omkring dræningstekniker og i takt med landbrugets intensivering er flere af de oprindelige engområder og vandhuller nu underlagt dyrkning.

Rumlige og visuelle forhold

De karaktergivende rumlige visuelle forhold i området afsætter en generel middel eller lille skala, med et transparent til lukket udtryk. Et landskab med stor terrænmæssig variation, meget sammensat af landbrug, vandhuller, beplantning, erhvervs- og industriområder, samt en spredt bebyggelse.

Landskabet har en svag struktur og beplantningen er punktvist og sporadisk fordelt. Området, der er omkredset af større veje og med flere mindre veje på tværs samt flere bebyggelser og landsbyer, er middel roligt og afdæmpet. Dog er landskabet visuelt uroligt med den store kompleksitet og sammensathed. De tekniske anlæg, i form af hovedvejene langs områdets kanten, jernbanen der flere steder løber på tværs, bebyggelserne af industri karakter og vindmølleparkerne, tilpasses let en menneskelig skala i dette sammensatte landskab.

Oplevelsesrige delområder og enkelt elementer

I landskabet opleves flere små vandhuller, hvilket gør det interessant at færdes i, oftest er de dog omgivet af opdyrket landbrugsjord og dermed utilgængelige. Af kulturhistoriske helheder ses Ramme Dige og Oldtidsvejen med omkringliggende gravhøje. Inden for området ses desuden Vandborg Kirke, Hove Kirke, Heldum Kirke, Rom Kirke og Lomborg Kirke, der alle ligger rundt i kanten af området, hvorfra man kan kigge ind i området.

Planlægningsmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At planlægge for by- og erhvervsudvikling, således at det indpasses bedst muligt i landskabet efter karakteren.
- At planlægge for vindmøller og andre tekniske anlæg, således at de indpasses bedst muligt i landskabet efter karakteren.
- At planlægge for store landbrug og sikre at disse anlæg tilpasses landskabets karakter.
- At planlægge for fritids- og sommerhuse, således at disse tilpasses landskabets karakter.
- At friholde landskabsområdet for skovrejsning og etablering af energiafgrøder.

Landskabets bølgede terræn er præget af spredt beplantning og vandhuller

Terrænavariationen og den spredte beplantning skærmer og bringer de tekniske anlæg ned i en menneskelig skala

Markeringen af Ramme Dige og det åbne landskab hvor øjet standses af beplantningen og de bagvedstående vindmøller

Lemvig Biogasanlæg ligger som et landmark i områdets østligste del

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

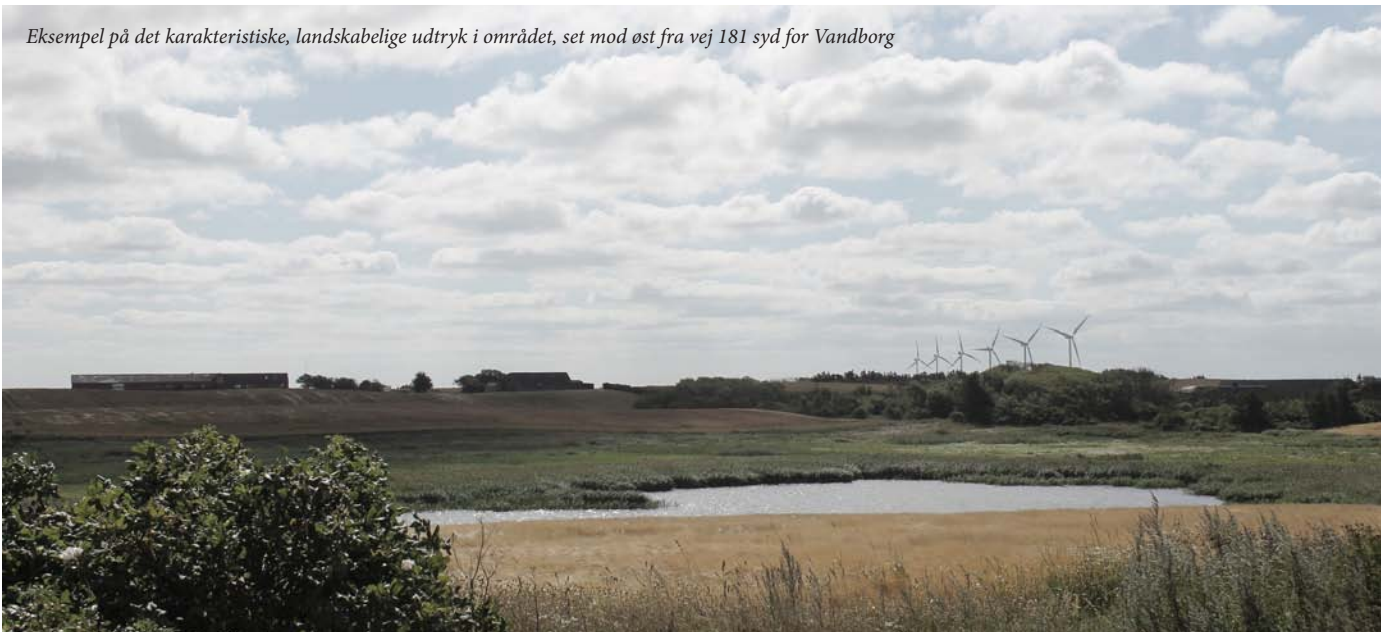
Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.

K a r a k t e r i s k t i s k

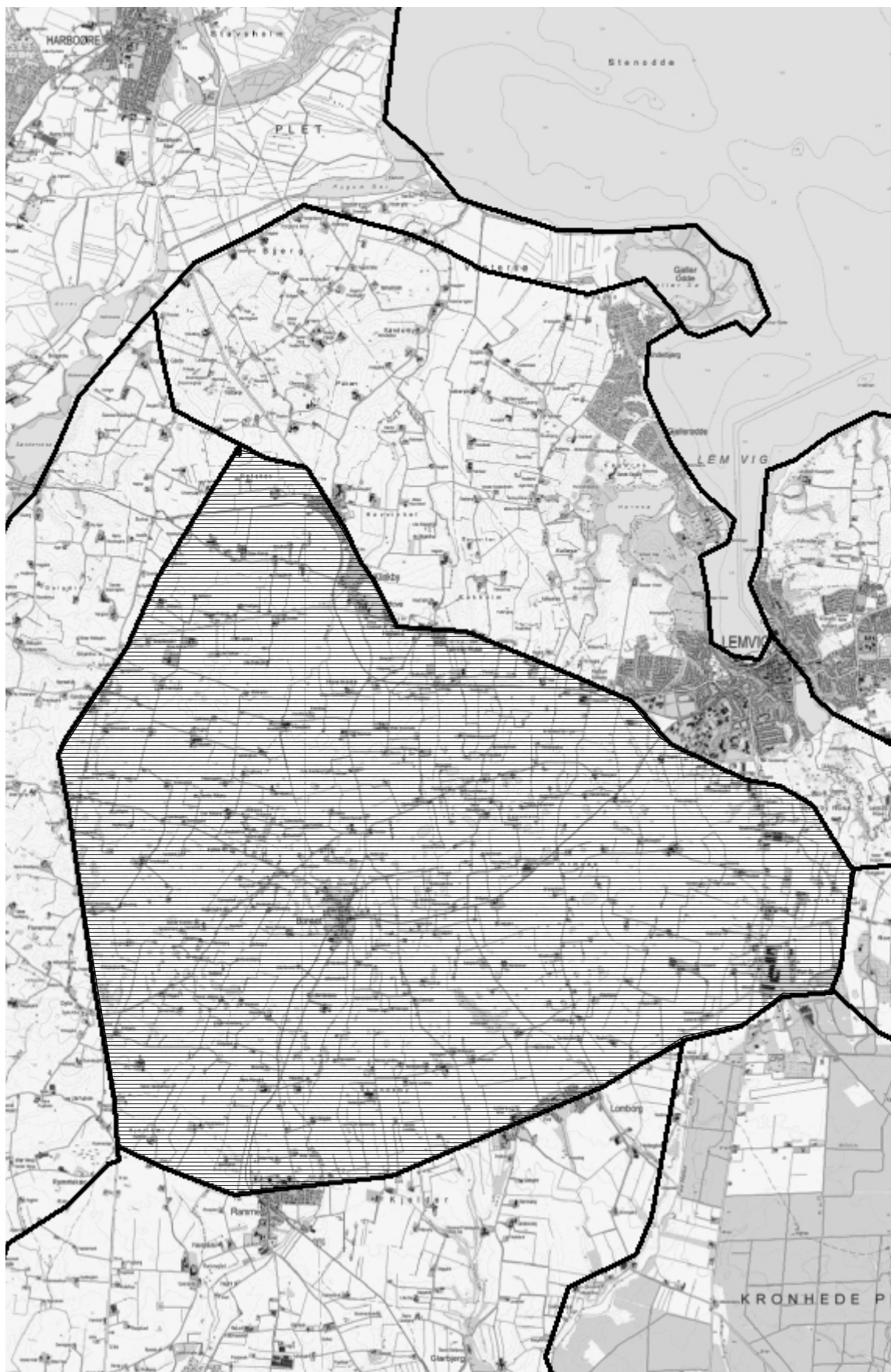
De karaktergivende elementer i form af den bølgede og intensivt opdyrkede moræneflade med dødisrelief, spredtliggende gårde samt den spredte beplantning ses fortsat i landskabet. Dog opleves vandhuller og vandløb ikke i lige så høj grad som tidligere, da flere er drænet og omlagt til landbrugsjorde, hvorved en hvis svækkelse af karakteren forekommer.

Eksempel på det karakteristiske, landskabelige udtryk i området, set mod øst fra vej 181 syd for Vandborg

Karakteristisk

Kort 48
Karakterområde G
- Karakterstyrke

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

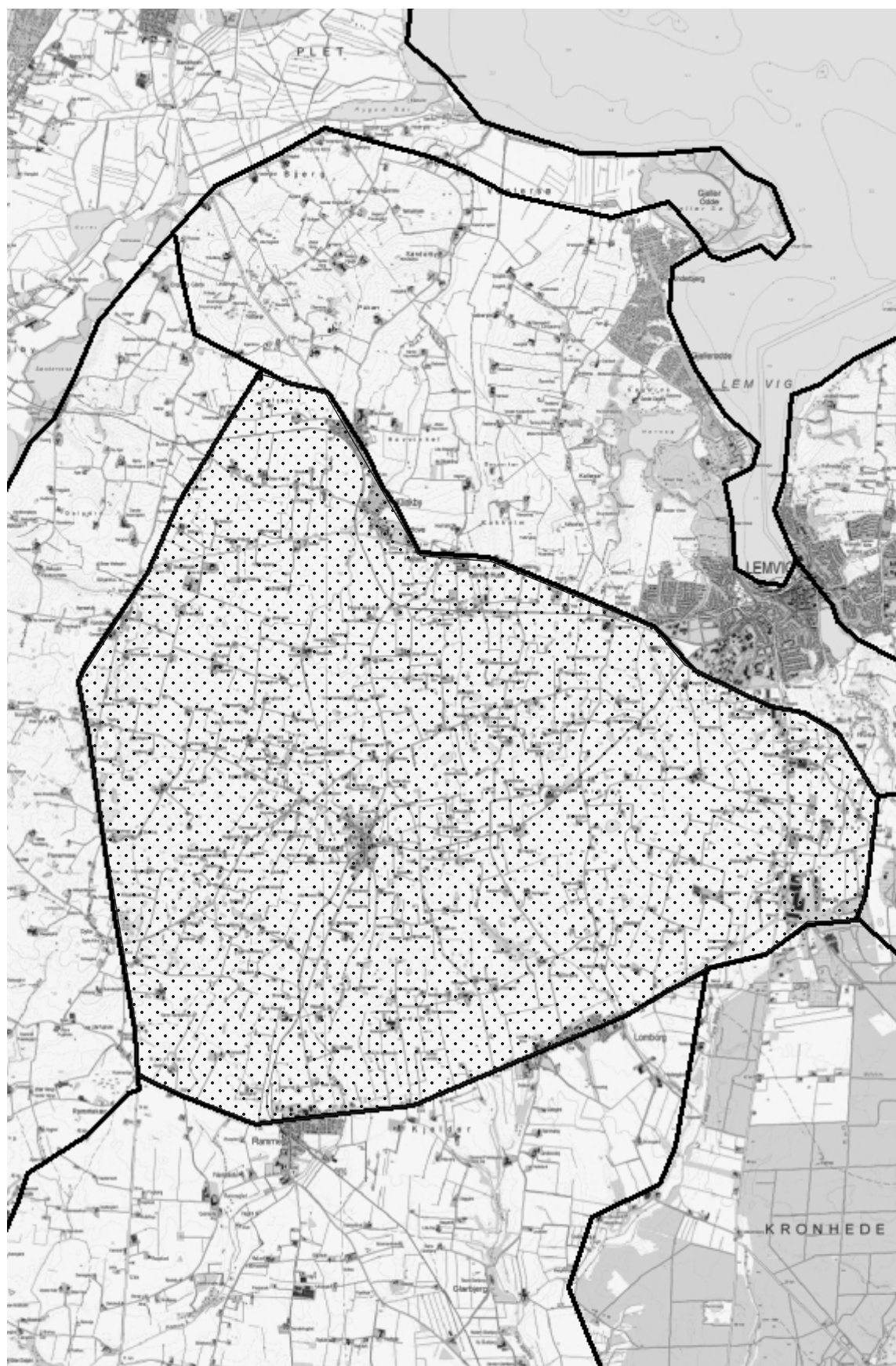
M i d d e l t i l s t a n d

Generelt vurderes området til at være af middel tilstand, hvor landsbystrukturerne langs kanten og centralt i området, samt den spredte bebyggelse i landskabet i form af enkelt gårde er fastholdt. I landskabet ses de intensivt opdyrkede markflader, med spredt beplantning og vandhuller, flere af hvilke der dog er drænet og nu indgår i landbrugsdyrkningen.

Landskabet er i høj grad præget af forskellige tekniske anlæg, såsom jernbanen, krydsende veje og omkringliggende hovedveje. Derudover er der i områdets sammensatte landskab indpasset flere vindmølleparker, landbrugsbygninger og højspændingsledninger.

Området er i høj grad præget af tekniske anlæg, - her ses jernbanen, landbrugsbebyggelse og en vindmøllepark syd for Bonnet

Kort 49
Karakterområde G
-Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter, og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Landskabet er i form af de mange dødisvandhuller interessant, men ikke videre sammenhængende som et oplevelsesrigt landskab. Af kulturhistoriske helheder ses derimod Ramme Dige og Oldtidsvejen med omkringliggende gravhøje, samt det kulturhistoriske landsbymiljø omkring Vandborg.

S æ r l i g e u d s i g t e r

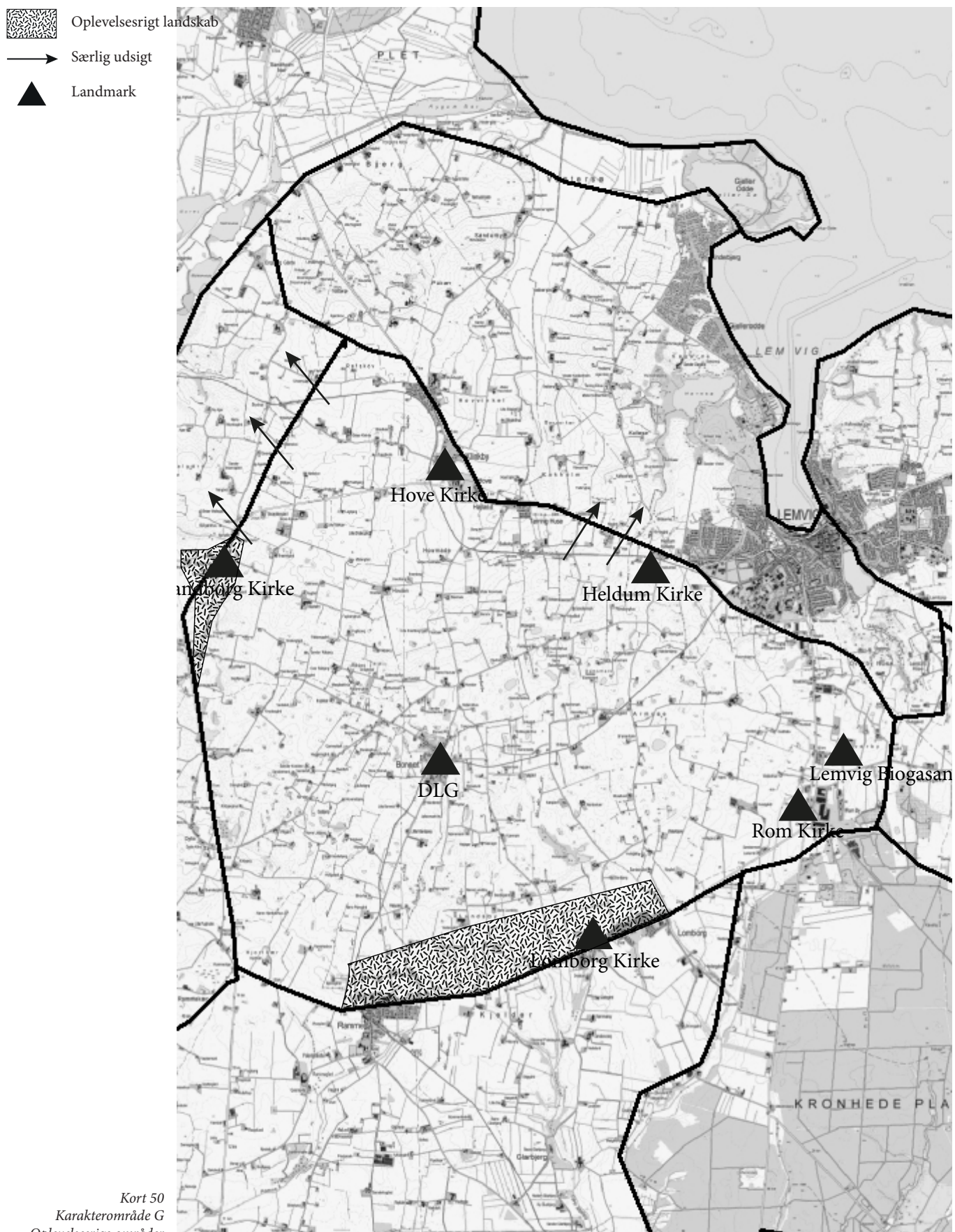
Der er ingen særlige udsigter at fremhæve indenfor karakterområdet. Fra området langs vej 181 er der dog fine kig ind over den åbne karakter og de lange sigtelinjer i naboområdet F og i den nordlige del ligeledes kig over det bakkede landskab i område B.

L a n d m a r k s

Som en markering af områdets grænse ligger landsbykirkerne som kulturhistoriske landmarks langs grænsen. I den sydlige del af landskabet ligger oldtidshøjene og Ramme Dige som lavere kulturhistoriske landmarks. Derudover ligger Lemvig Biogasanlæg og dlg's bygninger i Bonnet som markante industrielle landmarks i landskabet.

Udsigt til område G fra Rom Kirke

Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

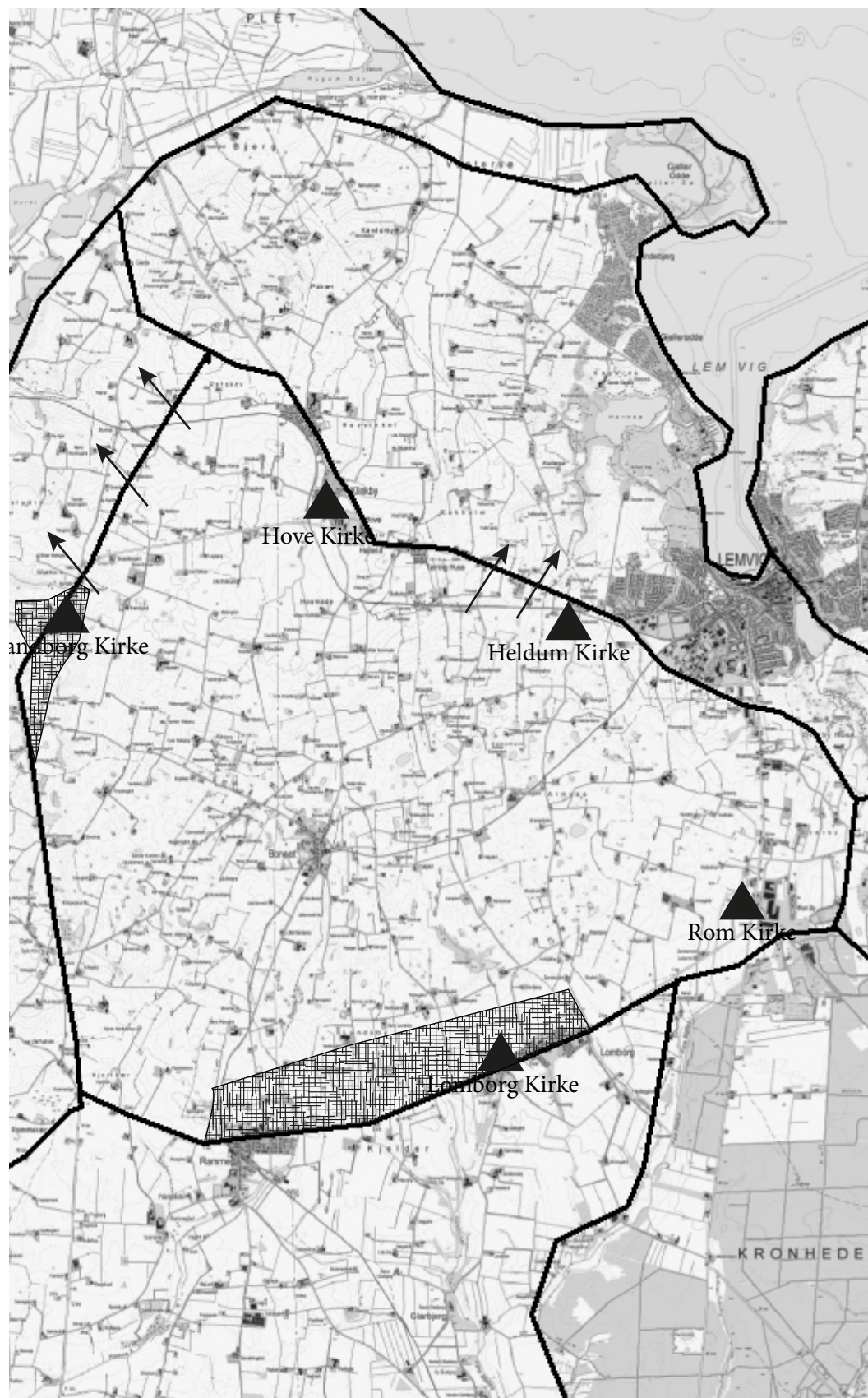
Den sydlige del af området omkring Ramme Dige og Oltidsvejen og kulturmiljøet omkring Vandborg er sårbart overfor ændringer der forringer eller udvisker fortællingen om de gamle kulturmiljøer.

Ellers vurderes landskabskarakteren generelt robust over for ændringer. Større landbrug indgår i dag som en del af landskabskarakteren, og det vurderes muligt at integrere disse i området under forudsætning af, at de strukturmæssigt og udtryksmæssigt fremstår homogene og tilpasset det omgivende landskab. Ligeledes er området mindre sårbart overfor høje elementer, der kan indpasses i landskabets sammensatte karakter og fremstå lavere i skala ved de varierende terræformer og beplantningsstrukturer.

I området kan tekniske anlæg indpasses i en allerede sammensat landskabskarakter

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbar udsigt
- Særligt sårbart landmark

Kort 51
 Karakterområde G
 - Sårbare områder

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter, og landmarks, samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 20.

- Vedligeholde/Styrke
- Bevar/beskytte
- Genoprette/Styrke
- Ændre /nyskabe

- Områder, hvor landskabskarakteren bør beskyttes:
Området omkring Oldtidsvejen samt Ramme Dige bør beskyttes for sin kulturhistoriske værdi. Ligeledes bør kulturmiljøet i og omkring Vandborg beskyttes.

- Områder hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes:
Generelt bør området vedligeholdes og styrkes i sin eksisterende, sammensatte karakter. Landskabskarakteren vurderes dog robust over for ændringer, hvilket betyder, at der i området kan ske ændringer, når ændringerne er tilpasset landskabets karakter og eksisterende strukturer.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren bør opretholdes som landbrugsland, med vandhuller og varierende terræn. Steder hvor vandhuller er drænet til fordel for dyrkning, kan disse med fordel genetableres, således at landskabets oprindelige karakter træder tydeligere frem.

Natur

Udover de spredte vandhuller, opleves ingen større naturmæssig værdi i området, der primært er præget af landbrug.

Skov og energiafgrøder

Området er landskabeligt set, ikke egnet til større strukturer som skovrejsning, der vil stå i skarp kontrast til landskabets ellers spredte beplantninger og trævækst og udviske fornemmelsen af det småbakkede terræn.

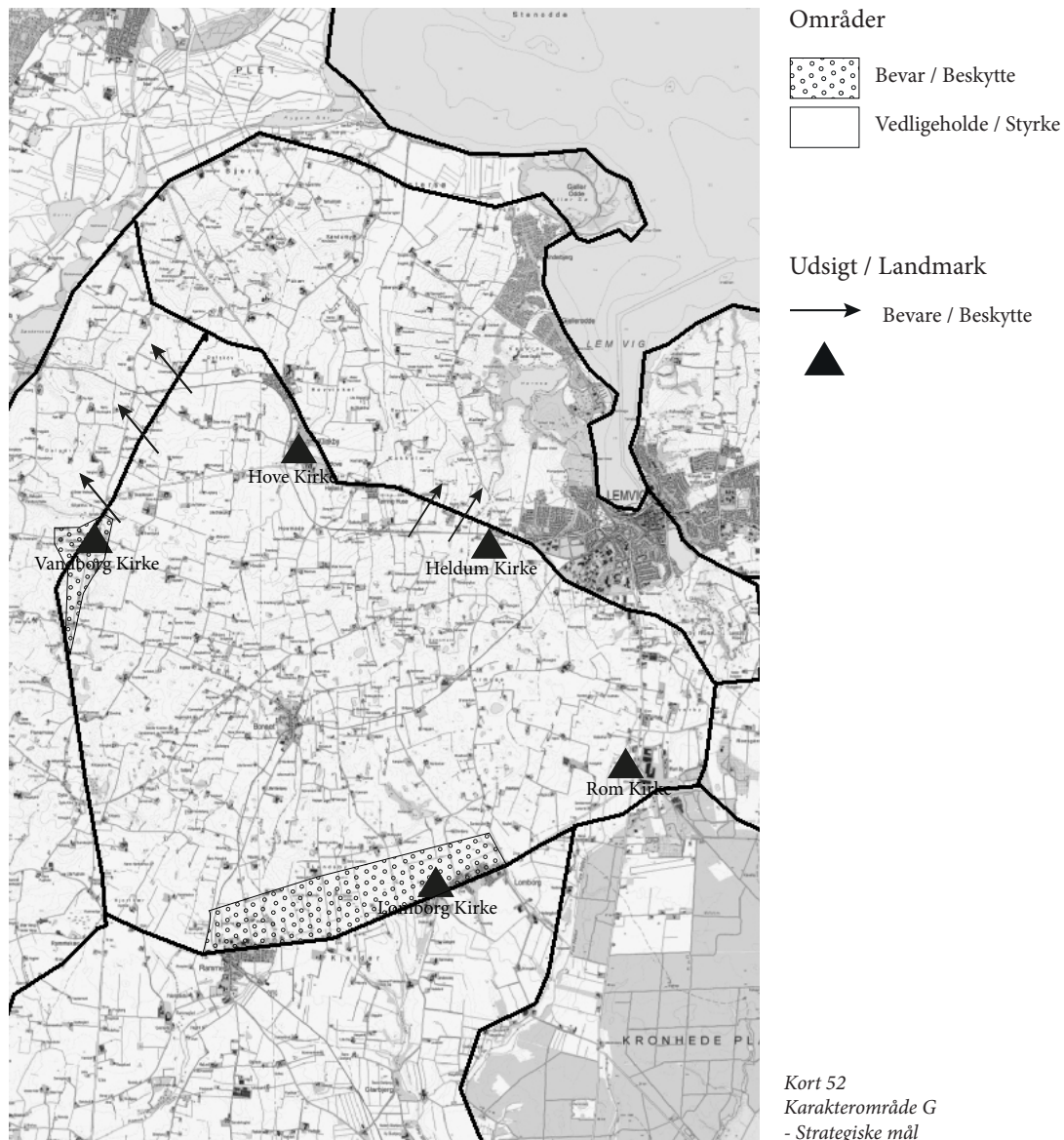
Bebyggelse

Den spredte bebyggelse, der ligger i landskabet, bør opretholdes, og udelukkende med ny- og udbygninger tilpasset til landskabets karakter. Derudover bør landsbystrukturerne vedligeholdes i landskabet.

Tekniske anlæg

Området er ganske robust overfor større tekniske anlæg, og der er allerede flere eksisterende anlæg i variende størrelser indpasset i det sammensatte landskab.

Anbefalingerne er Teknik og Miljø's anbefalinger, og er alene baseret på intentionen om at tilgodese landskabelige interesser. Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.

Landskabskvalitet

Tilstand

	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
	Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 20. Caspersen og Nellemann, 2005

Fabjerg Hedeslette

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E H

Den nordvestlige del af karakterområdet. Dyrkede marker på den bølgede til letbakkede flade.

Landskabskarakteranalyse.....	157 - 167
Landskabsvurdering.....	168 - 177

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Det bakkede morænelandskab i nord med overgangen til den fladere, letbølgede hedeslette i syd, hvor Klosterheden står som en mørk, dominerende mur i baggrunden. Der er udsyn over de bølgede vider, som hovedsageligt består af intensivt dyrkede landbrugsarealer. Særligt i den nordlige og centrale del af området er markarealerne sjældent afgrænset af levende hegn, hvilket medvirker til et større landskabsrum. Den spredt lave bebyggelse gør sig gældende og udspiller sig i form af større landbrug, hobbylandbrug og fritliggende huse. Langs Oldtidsvejen ses kulturhistoriske helheder og enkeltelementer i form af oldtidshøje og Fabjerg Kirke.

Beliggenhed og afgrænsning

Fabjerg Hedeslette ligger i den nordlige og østlige del af kommunen. Området afgrænses meget klart mod syd af Klosterheden og Kronhede Plantage. Mod vest, nord og øst afgrænses stedet af et større morænelandskab, som generelt er mere bakked end det ses i karakterområde H. Den nordlige del af Fabjerg Hedeslette er en del af dette morænelandskab, som strækker sig på tværs af kommunegrænsen til Struer Kommune.

Se kort 53. Landskabskarakterområde H.

Landskabskarakter

Fabjerg Hedeslette kendetegnes ved den flade og letbølgede hedeslette i syd til det let bakkede morænelandskab i den nordligere del.

Området består hovedsageligt af intensivt dyrkede marker, hvorimellem en spredt lav gårdbebyggelse, enkelthuse og husmandssteder gør sig gældende. Markarealerne afgrænses ofte af skel i jorden i stedet for levende hegn, hvilket medvirker til et større landskabsrum. Dette får istidslandskabets bølgede flade til at fremstå tydeligt og i en større skala.

Bebyggelsen orienterer sig primært mod det slyngede vejforløb, hvilket får selve bebyggelsesstrukturen til at fremstå tilfældig men i overensstemmelse med stedets karakter. I Gudumlund ses en mere retlinet og 'tænkt' struktur i både bebyggelse og vejforløb grundet planlægningen af 15 husmandssteder for stedet i 1948.

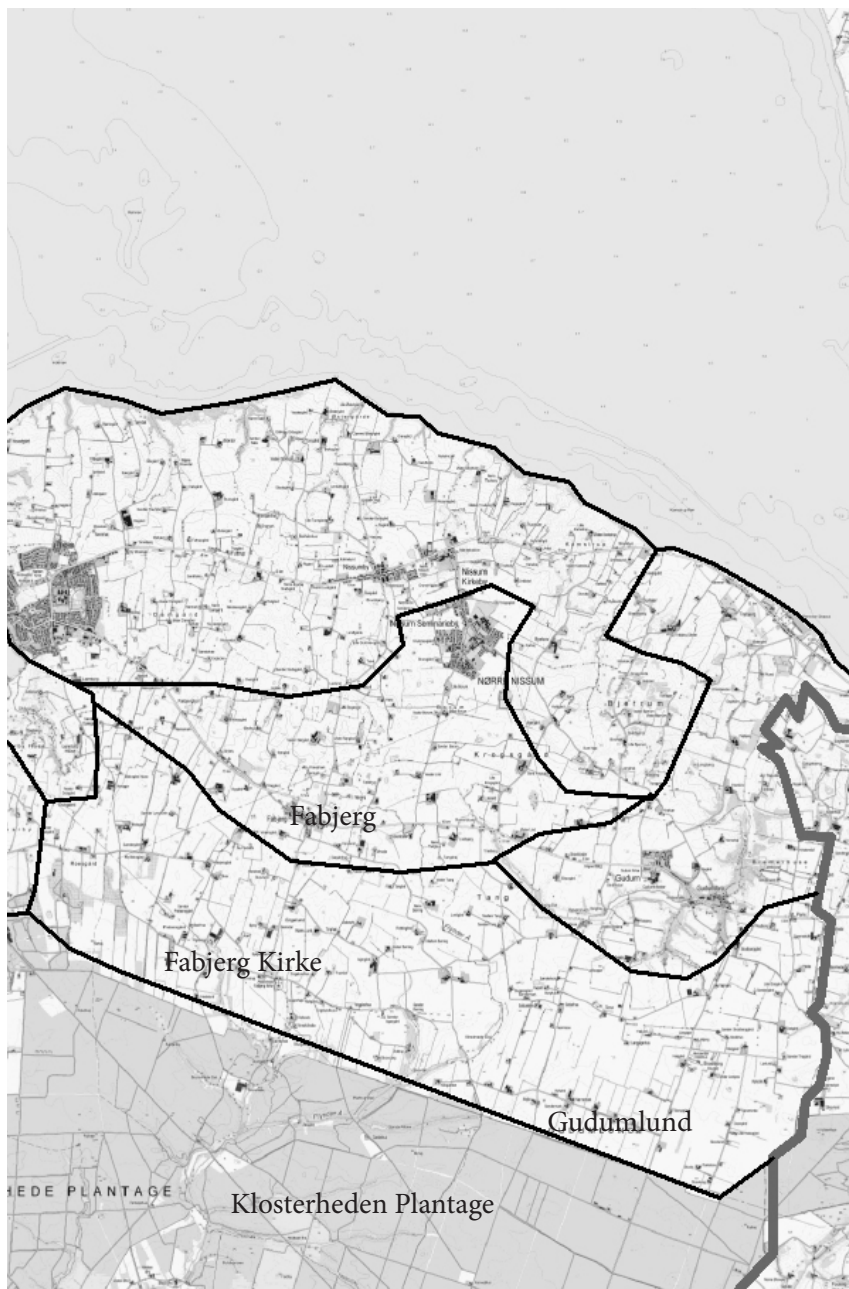
Klosterheden og Kronhede Plantage opleves tydeligt i området, selvom den ikke er en del af karakterområdet. Med sin markante mørke karakter, optræder plantagen som en gennemgående mur i baggrunden i udsynet mod syd. Den sætter det utilslørede og lette landskab, Fabjerg Hedeslette, i relief.

De mange gravhøje har en stor kulturhistorisk værdi for området, og de fortæller om tidligere tiders aktivitet på stedet.

Udsynet over de åbne marker er særligt, men forstyrres ofte af elmaster, særligt østligt i karakterområdet. Området har en middel til stor skala.

Den bølgede flade med Klosterheden i baggrunden, der danner en mørk, retlinet mur. Her ved Gudumlund.

Kort 53
Landskabskarakter-
område H

Naturgrundlag

I sin geologi er området interessant, fordi *Hovedstilstandslinjen*, også kaldet *Israndslinjen*, løber igennem. Israndslinjen er betegnende for den opbremsning af isfremrykningen, der skete i sidste istid. Israndslinjens forløb kan følges fra Bovbjerg ved Vestkysten og i en østlig retning til Viborg-egnen, hvorfra den løber mod syd. Isafsmeltningen, fra Israndslinjen og isen nord og øst herfor, førte til dannelsen af de flade smeltevandssletter mod vest og syd, hvor der var isfrit.

Jorden består af moræneler i den nordlige del. I den sydlige del findes smeltevandssand og -grus.

Israndslinjen har forårsaget forskellige terrænformer. Nord for denne, hvor isen lå, findes i dag et varieret morænelandskab. Syd for israndslinjen, hvor landskabet forblev isfrit men præget af gennemstrømningen af smeltevandet, dannedes den flade hedeslette. Da israndslinjen går igennem Fabjerg Hedeslette, deler den rent terrænmæssigt området op i to parter; I den sydlige del ses hedeslettens fladere terræn, let bølget, imens der nordligere danner sig et begyndende morænelandskab. Området fortæller således om overgangen fra den flade hede til den bakkede moræneflade.

Ådalene fra Klosterheden Plantage berører Fabjerg Hedeslettens sydlige del. Flynder Å er den mest markante, der krydser Saugmandsvej.

Se kort 54. Karakterområde H - Naturgrundlag.

Per Smed. GEUS.

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Generelt markerer bevoksningen sig ikke særligt i karakterområdet. Markernes opdeling er hyppigt markeret ved dyrkningsgrænser. Der forekommer også lægivende beplantning imellem markerne, men ikke i samme grad, som det ellers optræder mod syd i kommunen. Der findes af og til en gruppe nåletræer placeret på markerne.

Et par undtagelser skal nævnes. Tæt på Klosterheden er der placeret flere markante og høje nåletræsrekker, der går vinkelret på Klosterheden. Ved Gudumlund ses de levende hegn også i forbindelse med Klosterheden. Her er de lavere og opdeler mindre markarealer. Ved Gudumlund, ad Gudumlundvej, findes en karakteristisk og identitetsskabende allé, der løber på begge sider af vejen langs marker og husmandsbrug.

Dyrkningsform

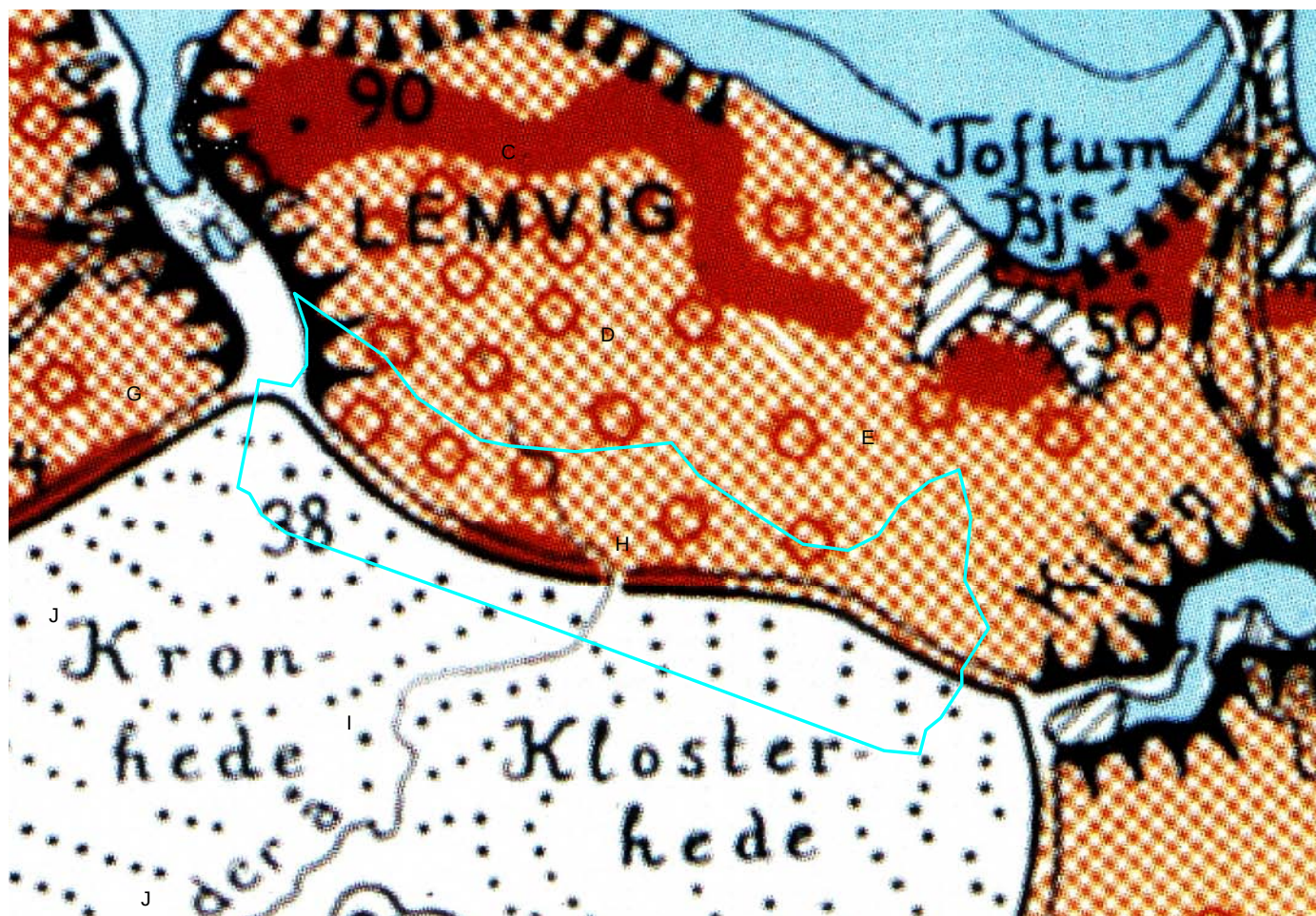
Området består hovedsageligt af større marker og landbrug, der fortæller om en intensiv landbrugsdyrkning. I enkelte områder er markerne mindre og bærer præg af ekstensivt brug, fx. i Gudumlund, hvor de fleste husmandsudstykningssteder fungerer som hobbylandbrug. En enkelt af de udstykkede husmandssteder fra 1948 i Gudumlund er betydeligt udvidet og fungerer i dag som intensiv landbrug. Her har markarealerne vokset sig større til forskel fra naboernes mindre hobbylandbrug.

Dyrkningsgrænser der lader landskabet stå åbent

Det bakkede morænelandskab i nord

© Per Smed 1979

- Ekstramarginal smeltvandsfloddal
- Kystklint
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikærkerne er skematiske højdekurver)
- Kiltlandskab
- Landskab med dødsrelief
- Randmorænelandskab
- Smeltvandsflodterrasse
- Tunneldal

Kort 54.
Karakterområde H
- Naturgrundlag
Per Smed. GEUS.

Bebyggelsesstruktur:

Der findes ingen bydannelser i området, hvilket lader det åbne land træde frem. En spredt lav bebyggelse gør sig gældende i form af større landbrug, hobbylandbrug og fritliggende huse. De to sidstnævnte står som punkter i bebyggelsesstrukturen i forhold til de store landbrugsbyggerier.

Bebyggelsen orienterer sig hovedsageligt mod vejene, men findes også trukket tilbage på markerne. Vejene har et bølget forløb, som giver bebyggelsen forskellige orienteringer. Ser man alene på bebyggelsesstrukturen, fremkommer et nærmest rodet billede. Det bølgede vejforløb skal ses som en vigtig medspiller, da den danner rygraden for bebyggelsesstrukturen og er udgangspunktet for bygningernes indbyrdes forskellige orienteringer.

Et anderledes billede tegnes ved Gudumlund, som ligger i karakterområdets sydøstlige hjørne. Dette er en udstykningsplan fra 1948 for 15 husmandssteder. Det ses tydeligt, at der er en sammenhæng imellem de eksisterende elementer. Bygningerne orienterer sig i samme retning ad den lige strækning, Gudumlundvej. Her ligger bebyggelsen på begge sider af vejen med næsten samme afstand imellem sig. Markarealerne retter sig efter bebyggelsens linjer og størrelse, hvilket er med til at udtrykke en sammenhæng i området.

Se figur 22.

Kulturhistoriske helheder og enkelt elementer

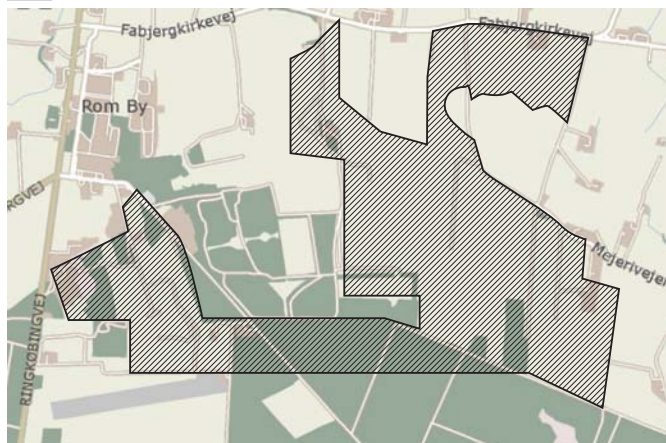
Landevejen fra Rom til Gudum, Fabjergkirkevej, ledsages af et stort antal gravhøje. Forløbet udgør noget af Oldtidsvejen, der løber fra Vesterhavet ved Trans til syd for Skive ved Karup Å og videre mod Viborg. Oldtidsvejen består af en lang række gravhøje, der i område H ligger langs Israndslinjen.

Middelalderkirken, Fabjerg Kirke, ligger omtrent midt i Fabjerg sogn, placeret langs Oldtidsvejen. Den er omgivet af enkelte huse og gårde mod nord og vest, og mod syd og øst åbner den sig i landskabet. Syd for kirken ligger en oldtidshøj, som man mener har været udgangspunktet for placeringen af kirken.

Figur 21.

Udpegningsaf råstofgraveområde fra 2008

▨ Råstofgraveområde

Tekniske anlæg

I områdets nordøstlige hjørne er der placeret fire vindmøller på række. Derudover ses adskillige elmaster i området, hvoraf en række af dem løber i forbindelse med vindmølleområdet.

I områdets sydvestlige del findes en mere teknisk og industripræget karakter. Her ligger et grusgravsområde der udgør et større område. Derudover er der en nær kontakt til biogasanlægget, der ligger i karakterområde G.

Området rummer større landbrugsbygninger, som ofte har siloer tilknyttet.

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse / udgangspunkt

Fabjerg Hedeslette er et landbrugsområde med dyrkede marker, større intensive landbrugsproduktioner, hobbylandbrug og husmandssteder, der ligger spredt i landskabet. De større landbrug ligger hovedsageligt i den nordlige del, hvor jordtypen er det næringsrige moræneler. Her hersker det bakkede morænelandskab også, som afsætter et snoet vejforløb.

Landbrugslandet på den åbne, letbølgede flade i den sydlige del af Fabjerg Hedeslette

Ved Gudumlund. De mindre græsningsarealer afgrænset af tæt, levende hegn.

Figur 22

Plandiagrammer over bebyggelsesstruktur, Fabjerg Hedeslette

Diagrammerne viser bebyggelsesstrukturen i karakterområdet som overordnet består af en spredt bebyggelse, der ikke har nogen sammenhængende orientering. Bebyggelsen orienterer sig efter det snoede vejforløb. Et anderledes billede tegner sig i Gudumlund, hvor bebyggelsen, vejene og markskellene står retvinklet på hinanden og i en mindre skala. Dette udtrykker en sammenhæng på stedet og skiller sig ud fra resten af karakterområdet.

Landbrugslandet på den åbne, letbøgede flade i den midterste/vestlige del af Fabjerg Hedeslette

Rumlige og visuelle forhold

Området er af en middel til større skala, med det fladere terræn i syd, der skifter til det lidt mere bakkede morænelandskab i nord.

Den overordnede struktur og brug af området, landbrugslandskapet, afspejles tydeligt i oplevelsen af stedet. Man ser de dyrkede markflader, på den letbølgede flade og i det bakkede terræn. Markarealernes afgrænsning består oftest af et markskel, der markerer sig ved dyrkningsgrænserne, i stedet for den lægivende beplantning, der er rumdannende. Rent visuelt medfører dette større landskabsrum trods det let kuperede terræn. Imellem de dyrkede marker ligger landbrugsbygninger, enkeltgårde og husmandssteder. Omkring nogle af bygningerne findes lægivende beplantning, imens andre står tydeligere frem mod landskabsfladen.

De levende hegn, der dog ikke optræder så hyppigt, er karakteriseret af en transparent og hullet karakter. For eksempel ses det, hvordan de store nåletræshegn ved Sandehusvej skaber sig imellem sig. Man kan eksempelvis mod nordvest se Fabjerg Kirke imellem nåletræerne. Et andet eksempel på markante træer ses imellem Nørrelundvej og Saugmandsvej ved gravhøjene langs Fabjergkirkevej. Her fremtræder de enkelte, mørke træer i landskabet. I Gudumlund opleves i midlertid tættere levende hegn, der afgrænser de mindre markarealer. Kigger man mod syd fra Gudumlund opleves en visuel overgang fra det mindre tætte levende hegn til de store, mørke nåletræer, der markerer Klosterheden. En kontrast der udspiller sig igennem skala og farvenuancer.

Karakteristisk for de levende hegn er også deres møde med det bølgede og mere snoede vejforløb. Tæt på Klosterheden, særligt ved Sandehusvej, ses de rette, markerede hegn, der går vinkeltret på Klosterhedens skarptskårede linje. I den anden retning, mod nord, møder hegnene det bølgede vejforløb, Fabjergkirkevej. Hegnene formidler overgangen fra den tætte plantage til det åbne land med et bølget og bakket terræn.

Klosterheden Plantage er en del af den visuelle oplevelse i området, selvom den står udenfor karakterområdet. Den opleves som en markant, grøn 'mur' i baggrunden af landskabsbilledet, når man kigger mod syd.

De tekniske anlæg opleves primært i form af elmaster på de store marker. Ofte står de meget synligt frem i landskabet og skaber en kontrast rent skalamæssigt til den sparsommelige beplantning og spredte gårdbebyggelse. Nordøstligt opleves en linje af elmaster i forbindelse med de større vindmøller. Elmasterne er placeret i et markskel, der indeholder en sporadisk beplantning, og her indpasser masterne sig skalamæssigt i landskabet. De tværgående vindmøller har en større skala, og elmasterne formidler overgangen imellem den lavere beplantning og de store vindmøller. I forhold til de givne linjer i landskabet, såsom hegn, markskel og vejforløb, er vindmøllerne placeret nærmest på tværs af disse. På grund af dette kan de opleves forstyrrende.

I forbindelse med nogle af de større landbrug stikker siloer tydeligt op, hvilket forstyrrer landskabsbilledet især i den

sydlige del med det flade terræn. Generelt er landbrugsbygningerne ellers indpasset i landskabet.

Oplevelsesmæssige delområder og enkeltelementer

Flynder Å løber igennem området i en nord-sydgående retning. Den krydser Saugmandsvej og det er her, man i karakterområdet oplever ådalen tydeligst. Terrænet skråner ned mod Flynder Å, og den viser sit slyngede forløb på marken.

Husmandsudstykningsen i Gudumlund er oplevelsesmæssigt interessant, da man fornemmer en sammenhæng i stedet. Først og fremmest skabes sammenhængen og den fælles identitet i kraft af alléen ad Gudumlundvej. Husmandsudstykningserne er placeret på hver side af vejen, tilnærmelsesvist beliggende overfor hinanden. Omkring bygningerne findes mindre markarealer afgrænset af en lægivende, tæt beplantning. Af denne grund opleves området i en mindre skala end resten af karakterområdet, hvilket skaber en lokal identitet.

Gravhøjene langs Fabjergkirkevej markerer og fortæller historien om Oldtidsvejens forløb. Midt i Fabjerg Sogn, på Fabjergkirkevej, ligger Fabjerg Kirke i tæt forbindelse med en oldtidshøj.

Planmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At planlægge for vindmøller, så de indpasses bedst muligt i landskabet - med øje for oplevelsen af overgangen fra den flade hedeslette til morænebakkerne i nord.
- At planlægge for store landbrugsbygninger og sikre, at disse anlæg tilpasses landskabets karakter.
- At friholde zonen langs Klosterheden for skovrejsning samt andre elementer, der slører for plantagens skarpt skårede linje.
- At friholde åløbene for ændringer.

*Gravhøje ved Fabjergkirkevejs østlige ende.
Kulturmiljøet forstyrres af et større landbrug i baggrunden.*

*Gudumlund.
Bebyggelse på begge sider af vejen,
placeret tilnærmelsesvist overfor hinanden.*

Alléen i Gudumlund

De meget tydelige levende hegn ved Sandehusvej, der går vinkelret på Klosterheden

Kig til Fabjerg Kirke mod nordvest, igennem det markante hegn ved Sandehusvej

Fabjerg Kirkes syd- og vestfacade. Kirken ligger forhøjet og herfra forholdsvis åbent i landskabet.

De to sydligste vindmøller i samspil med elmaster, der løber langs markskellet

Fra Mølgårdvej mod nord. De fire vindmøller og elmaster til venstre

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.

K a r a k t e r i s t i s k

Tilnærmelsesvist hele området fortæller om nøglekarakteren; det let bakkede morænelandskab i nord med overgangen til den fladere hedeslette i syd. Ydermere ses hovedsageligt dyrkede marker og en spredt lav bebyggelse.

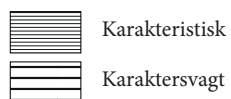
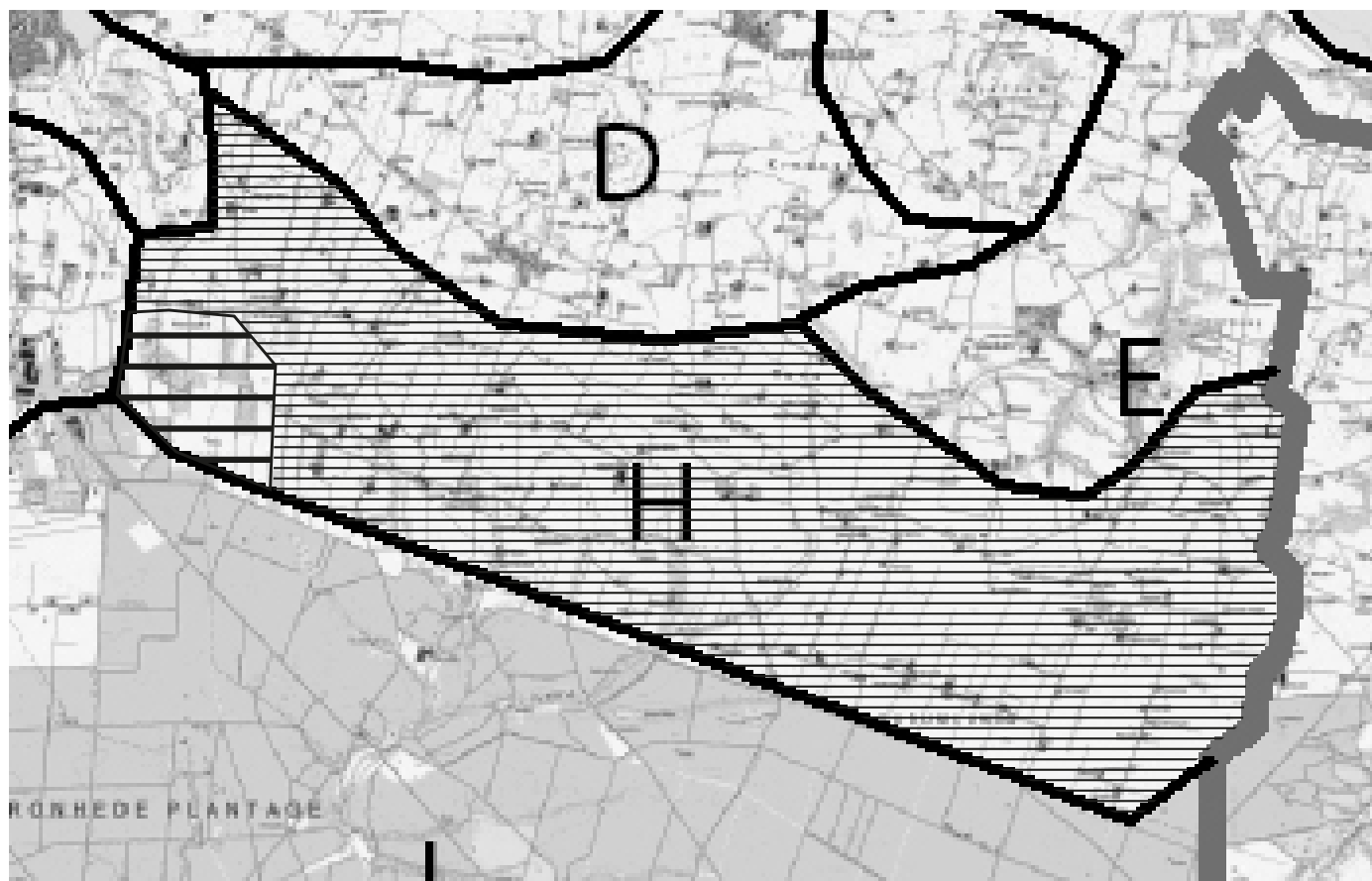
K a r a k t e r s v a g t

I områdets sydvestlige hjørne ligger Rom Grusgrav. Et biogas-anlæg ligger rent visuelt i nærhed hertil - dog i karakterområde G. Stedet har alt i alt et teknisk præg, hvilket slører nøglekarakteren.

Skovlundvej.

Det flade terræn i forgrunden med overgangen til det mere bølgede og bakkede terræn i nord (i baggrunden).

Kort 55
Karakterområde H
- Karakterstyrke

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

Langs oldtidsvejen opleves mange bevarede gravhøje, hvilket gør området af stor kulturhistorisk værdi. Desuden markerer området også israndslinjen, med overgangen imellem det let bakkede morænelandskab mod nord og det fladere terræn mod syd.

Husmandsudstyknings i Gudumlund er også et eksempel på et område i god tilstand, da det er bevaret i sin tænkte karakter og planmæssige sammenhæng.

Middel tilstand

Området nord for Oldtidsvejen vurderes til middel tilstand. Her er det bakkede terræn særligt og i en forholdsvis stor skala, grundet de store dyrkningsflader uden en større forekomst af levende hegn. De åbne flader forstyrres i nogen grad af elmas-ter og større landbrugsbygninger med tilhørende siloer. I den sydlige del, der grænser op til Klosterheden og Kronhede Plan-tage, bliver skalaen mindre grundet flere markante levende hegn, og plantagen som muren i baggrunden. Hegnene kan ses som en overgang fra den tætte plantage til den åbne hedeslette, dog slører de lidt for plantagens klare linje.

Rom Grusgrav, Klosterheden i baggrunden

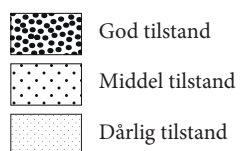
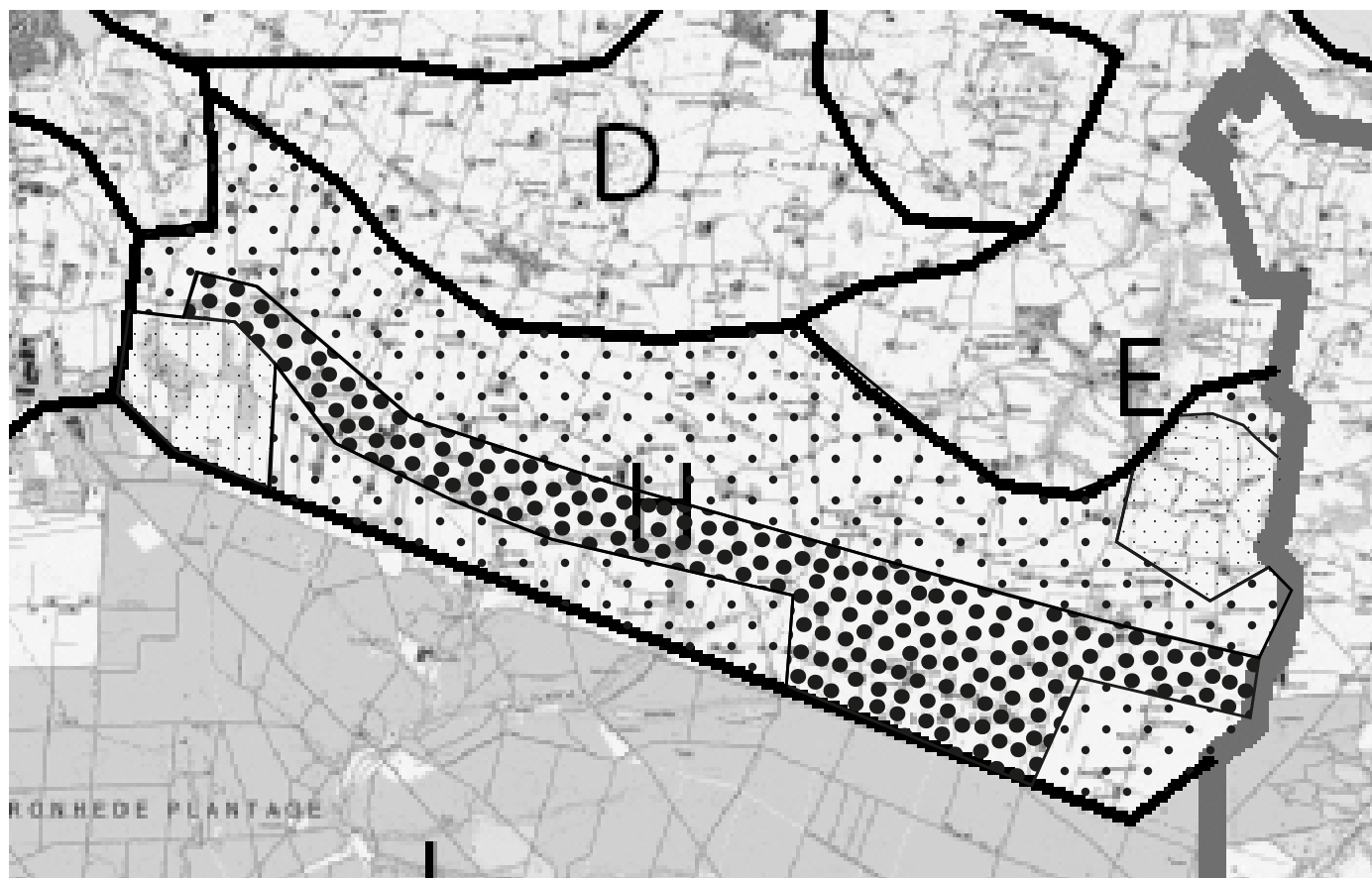
Dårlig tilstand

Områdets sydvestlige hjørne har et teknisk udtryk. Rom Grus-grav er placeret her, som er meget dominerende i landskabsop-levelsen og slører for overgangen til plantagen. Vest herfor, i karakterområde G, ligger biogasanlægget, som understreger den tekniske karakter.

I nordøst er der placeret fire vindmøller på række. Disse går på tværs af landskabslinjer, hvilket gør dem dominerende fra nogle vinkler.

Vindmølle-rækken set mod sydvest fra Skodborgvej.

Kort 56
Karakterområde H
- Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

O p l e v e l s e s r i g e l a n d s k a b e r

Oldtidsvejen

Ad oldtidsvejen opleves et kulturmiljø i form af mange oldtids-høje, der kan ses fra Fabjergkirkevej.

Gudumlund

Gudumlund er interessant i sin planlægning af de 15 husmandsudstyknings fra 1948. På stedet opleves en særlig sammenhæng imellem elementerne. Skalaen er mindre og mere intim og allén ad Gudumlundvej er især med til at skabe stedets sammenbindende karakter.

S æ r l i g e u d s i g t e r

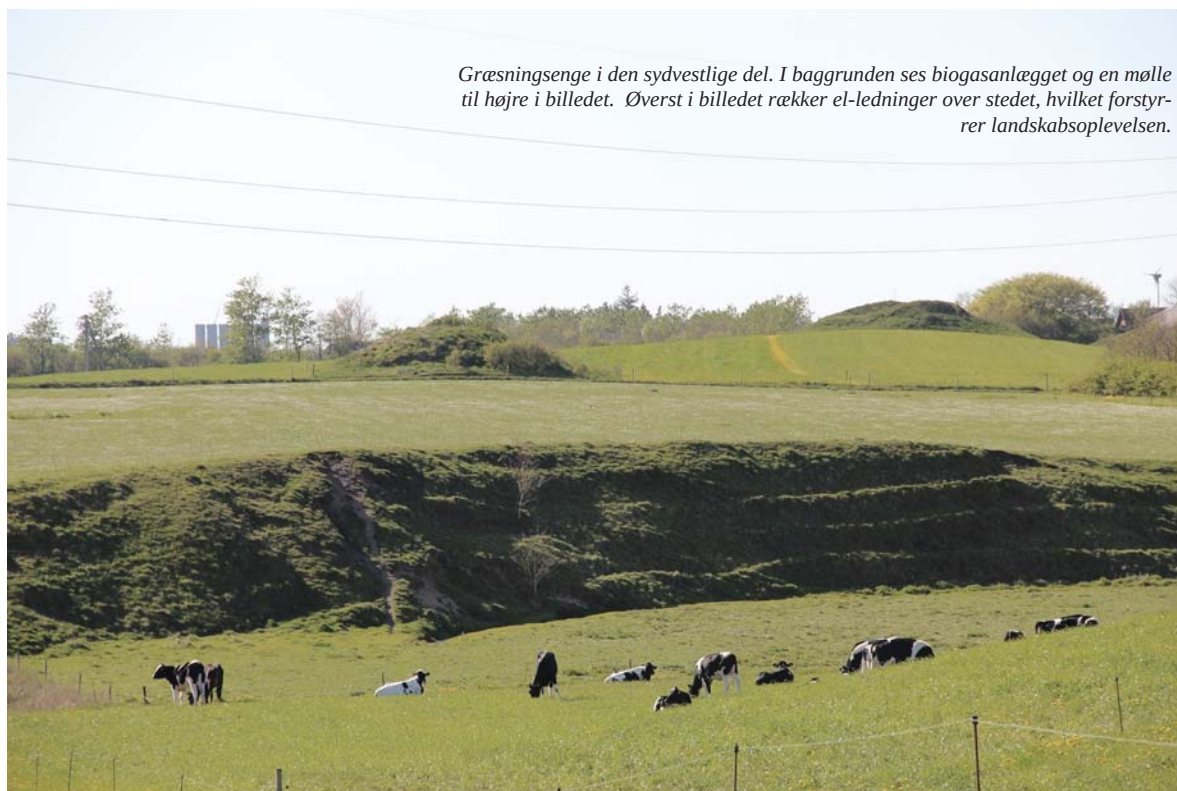
Der er ingen særlige udsigter at fremhæve indenfor karakterområdet, dog kan udsynet til Klosterheden og Kronhede Plantage være interessant i forhold til den lige linje, som plantagen trækker.

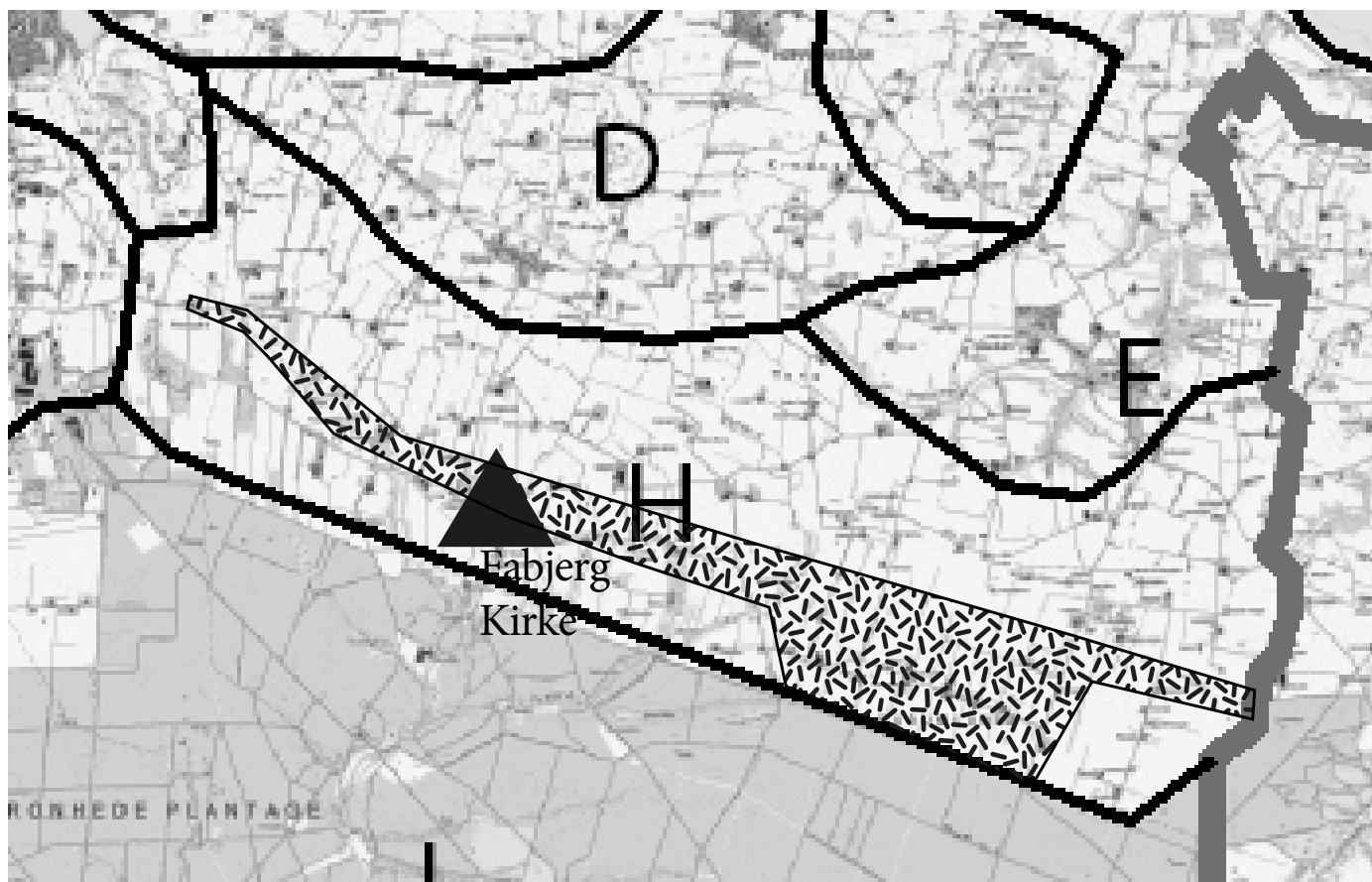
L a n d m a r k s

Fabjerg Kirke ligger omtrent midt i karakterområdet. Kirken er placeret langs Oldtidsvejen, hvilket gør det muligt at se flere gravhøje herfra og dele af istidslandskabet især mod øst. Ydermere er der udsyn til Klosterheden mod syd.

I den sydlige del ligger oldtidshøjene nærmest som perler på en snor i en øst-vestgående retning. Disse er lavere kulturhistoriske landmarks.

Græsningsenge i den sydvestlige del. I baggrunden ses biogasanlægget og en mølle til højre i billedet. Øverst i billedet rækker el-ledninger over stedet, hvilket forstyrrer landskabsoplevelsen.

 Oplevelsesrigt landskab

 Særlig udsigt

 Landmark

Kort 57
Karakterområde H
- Oplevelsesrige områder

I den vestlige del, fra Tingvej. Gravhøj i mellemgrunden, elmast til højre og Klosterheden i baggrunden.

Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

Kulturmiljøet, der udspiller sig i den sydlige del i kraft af de mange gravhøje, er særlig sårbar overfor ændringer, der udhvisker eller forringer fortællingen om stedet.

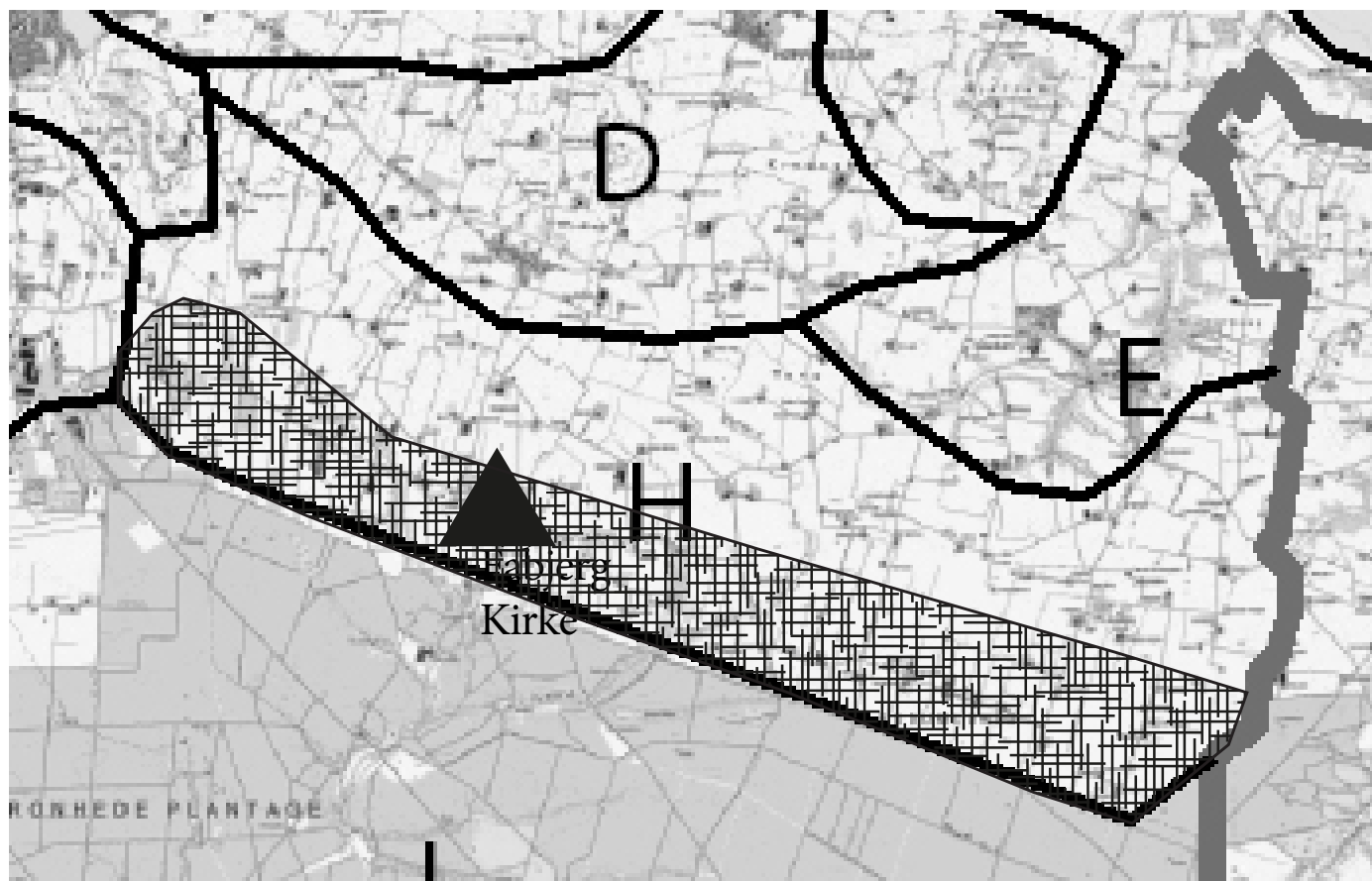
Ligeledes vurderes området langs Klosterheden sårbart overfor ændringer, der vil sløre dennes tilstedeværelse og markante linje, den trækker i landskabet.

Derudover vurderes landskabskarakteren til at være forholdsvis robust overfor ændringer. Større landbrug indgår i dag som en del af nøglekarakteren i området, og det vurderes muligt fortsat at integrere disse under forudsætning af, at de tilpasser sig det omkringliggende landskab i størrelse og struktur. Alt i alt skal man i planlægningen have øje for landskabets flade terræn mod syd, der indeholder overgangen til Klosterheden, og det bakkede morænelandskab i nord, hvor området er kendetegnende ved store dyrkningsflader.

Ved Saugmandsvej.

Elmasterne der rækker over marker og landbrugsbygninger i baggrunden.

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbart udsigt
- Særligt sårbart landmark

Kort 58
 Karakterområde H
 - Sårbarhed

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 23.

- Vedligeholde / Styrke
- Bevare / Beskytte
- Genoprette / Styrke
- Ændre / Nyskabe

- Områder hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes/styrkes:

Størstedelen af karakterområdet bør vedligeholdes og styrkes i sin nuværende nøglekarakter i form af det bakkede morænelandskab i nord med overgangen til den fladere hedeslette i syd. De to landskabstyper er vigtige for stedet, da det fortæller om det naturgeografiske udgangspunkt. Den forholdsvis åbne karakter over de dyrkede marker er ligeledes en karakter, der bør vedligeholdes og nogle steder styrkes.

Områdets sydlige del, der støder op til Klosterheden, bør i højere grad styrke fortællingen om Klosterhedens skarpe, rette afgrænsning.

- Områder hvor landskabskarakteren bør genoprettes:

De to markerede områder på kortet er områder, der er præget af tekniske anlæg og som i en hvis grad slører for landskabskarakteren. Rom Grusgrav er et større område, der slører for udsynet til Klosterheden og for terrænets flade karakter længst mod vest. Vindmølleområdet i nordøst er skalamæssigt indpasset i området, men forstyrrer landskabsoplevelsen, idet rækken går på tværs af givne landskabslinjer.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Synligheden af det bakkede morænelandskab i nord med overgangen til den fladere hedeslette i syd bør opretholdes i sin nuværende karakter. Kulturmiljøet i form af de mange oldtidshøje bør ligeledes opretholdes i sin synlige karakter.

Natur

I form af overgangen imellem de to landskabstyper forårsaget af israndslinjen, bærer karakterområdet på oplevelsesværdier. Man ser de åbne marker, der får lov til at bibeholde den forholdsvis store skala. Oplevelsen af Klosterhedens nordlige afgrænsning, som udgør karakterområde I, har en stor visuel sammenhæng med karakterområde H. Den oplevelsesmæssige værdi og forståelse ligger i den bratte overgang mellem hedesletten og den tætte plantage. Denne karakter bør styrkes.

Plantagens skarpt skårede linje kan med fordel fremhæves ved fjernelse af eksisterende beplantning og læhegn i det sydlige område af H.

Skov

Området rummer ingen skovarealer, men har udsyn til Klosterheden, der står som en lang mur i landskabsbilledets baggrund. Der bør ikke rejses skov i Klosterhedens nærhed, da dette vil sløre landskabskarakteren og værdien heri. Ydermere bør der ikke finde skovrejsning sted i vindmøllernes umiddelbare nærhed, da dette vil forårsage og styrke et misforhold skalamæssigt.

Bebyggelse

Stedets spredte bebyggelsesstruktur bør opretholdes i sin nuværende karakter. Større landbrug kan med fordel skærmes bedre af med beplantning. Planlægning for fremtidig bebyggelse skal tilpasses landskabet med øje for stedets varierende terræn og skala.

Tekniske anlæg

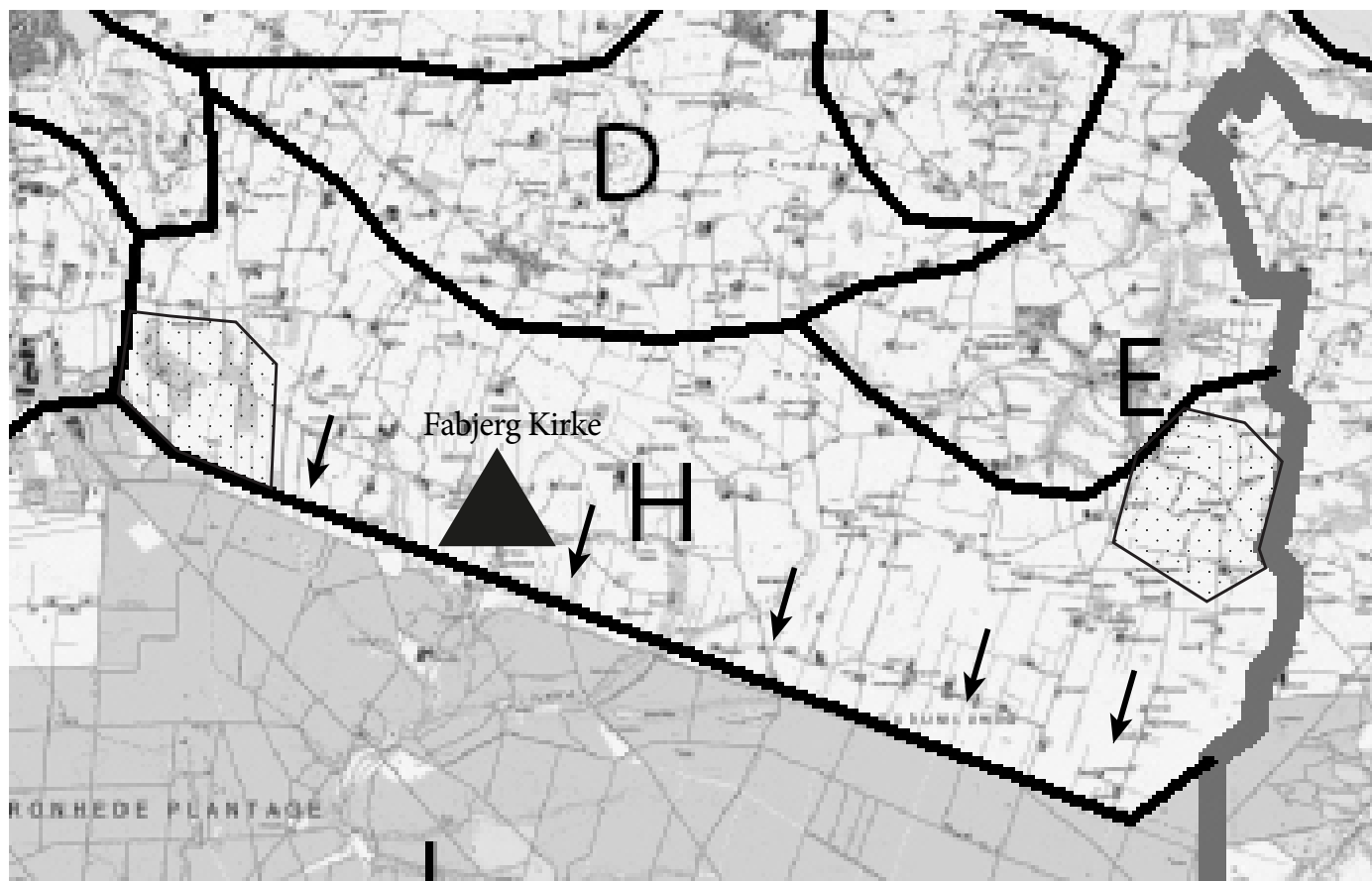
Der bør ikke placeres tekniske anlæg i plantagens nærhed, da det vil sløre karakteren her. Tekniske anlæg i form af elmaster, hvilke der i forvejen findes adskillige af i området, kan med fordel placeres i markskellene, så de følger landskabets linjer.

Reetablering af grusgravsområde

Grusgravning fjerner de oprindelige landbrugslandskaber og efterlader sig store huller i landskabet - som det ses ved Rom Grusgrav, der er et aktivt grusgravsområde.

Rom grusgrav bør, efter endt udgravning, sammentænkes med Klosterheden rent rekreativt og planlægningsmæssigt. Grusgravens dramatiske profil kan tænkes og udvikles som rekreativ natur med robuste og næringsfattige naturtyper. Hvis en tilgængelighed bliver skabt til grusgravsområdet, kan stedet være skaber for rekreative værdier såsom ophold og bevægelse. Et godt eksempel på reetablering af et råstofområde i kommunen er Møborg Sandgrav, hvor der i ly af det artsrige planteliv og søer, er skabt vandrestier og overnatningsmuligheder.

Anbefalingerne er Teknik og Miljø, og de er alene baseret på intentionen om at tilgodese landskabelige interesser. Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.

Kort 59
Karakterområde H
- Strategiske mål

	Vedligeholde / Styrke
	Genoprette / styrke

Udsigt / Landmark

→ Bevare / Beskytte

Landskabskvalitet

Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
	Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 23. Caspersen og Nellemann, 2005

Klosterheden Plantage

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E I

Landskabskarakteranalyse.....	179 - 189
Landskabsvurdering.....	190 - 199

Klosterheden _ Hegendalsvej

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Klosterheden og Kronhede Plantage kan i sig selv karakteriseres som ét stort landskabselement med dens mørke farve og tætte struktur. Plantagens nordlige afgrænsning er særlig interessant, da den danner en lige, skarptskåret linje. Plantagen, der er tilplantet på den bare, flade hede, indeholder hovedsageligt nåleskov, men en blandningsskov af nål og løv, er ved at træde frem. De rette linjer og felter i plantagen, i form af vejforløb og tilplantede arealer, er et stærkt, rationelt greb, der berøres af de karakteristiske slyngede ådale og søer.

Beliggenhed og afgrænsning

Området er en del af en større smeltevandsslette, der strækker sig syd på i kommunen samt ind i Struer og Holstebro Kommuner og længere syd på.

Klosterheden Plantage ligger østligt i kommunen og er udelukkende afgrænset af dens kulturgeografiske karakter som plantage. Dette skiller den ud fra det omkringliggende landskab i nord, syd og øst, hvis naturgeografiske udgangspunkt ellers er det samme; hedesletten.

Se kort 60. Landskabskarakterområde I.

Betonbanerne med sine høje nåletræer.

Landskabskarakter

Klosterheden og Kronhede Plantage udgør den nordlige del af et større område af hedeslette, der strækker sig ud over hele den sydlige del af kommunen og videre syd og øst på. Terrænet er fladt til letbølget.

Området er oprindeligt ét stort hedeareal. I 1874 foretog man de første tilplantninger på stedet og i 1880'erne, hvor staten opkøbte størstedelen af arealerne, fortsattes tilplantningen. Dette har medført et samlet plantageareal på ca. 6.400 ha i dag, hvilket gør den til et af de største skovområder i Danmark. Plantagen består hovedsageligt af nåleskov, men de seneste år har man plantet mere løvtræ, hvilket skal udmunde i en blandingskov.

Enkelte steder findes utilplantede hedearealer, der fortæller om stedets naturgeografiske udgangspunkt. Derudover rummer området mange fortidsminder i form af store bronzealderhøje og mindre høje fra Stenalderen. Særligt kan nævnes Fladhøj, der ligger på hedearealet centralt i plantagen.

Plantagen fremstår tæt og opleves som en mørk, grøn mur i det omkringliggende landskab. Når man færdes i plantagen opleves de tætte områder og de mere åbne arealer, der fremkommer i forbindelse med agerjord, hede og ådale.

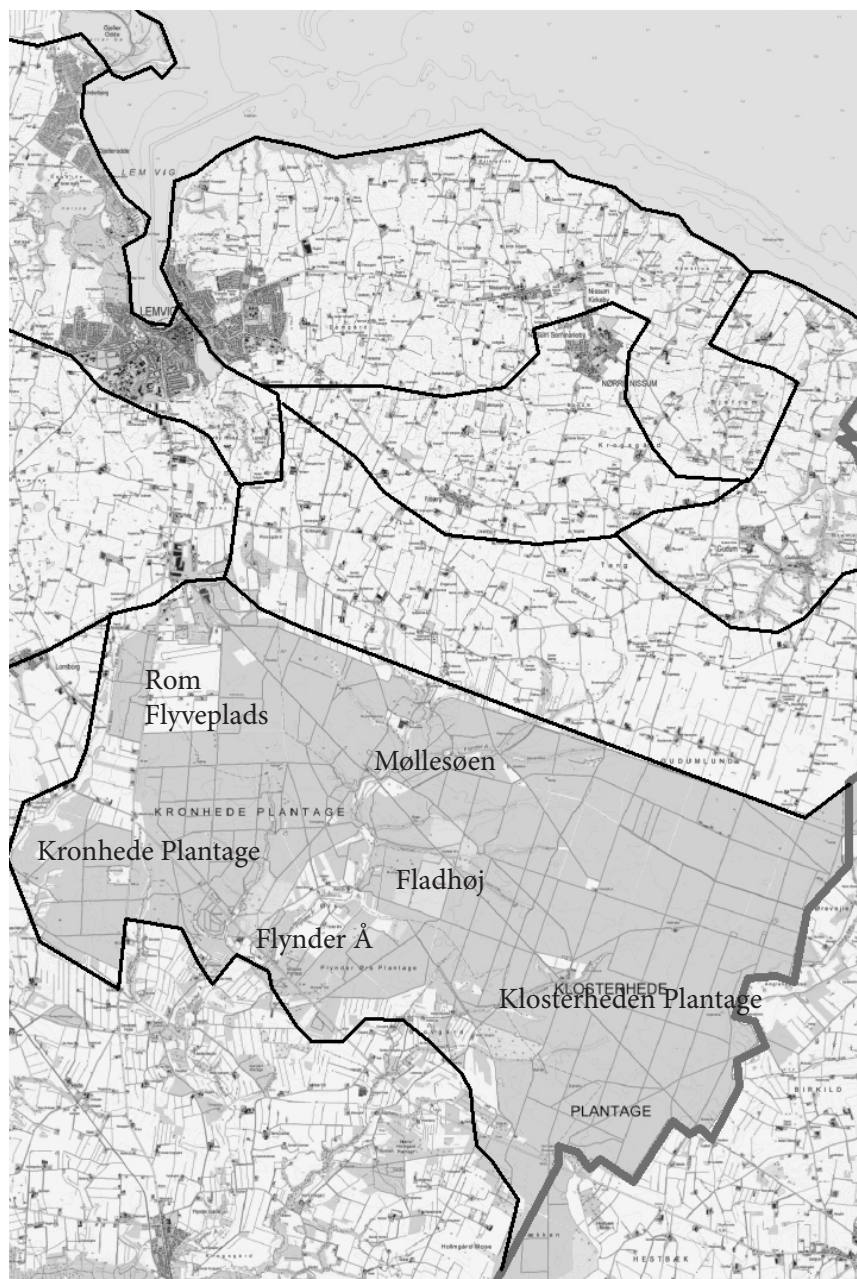
Overordnet har plantagen en meget rationel struktur i form af sit retvinklede vejsystem og rektangulære tilplantede felter. Dog er enkelte vejforløb af mere organisk karakter - og dermed mere oplevelsesrige. Et eksempel herpå er Saugmandsvej.

*Heden midt i plantagen.
I baggrunden ses muren af træer hvori de forskellige grønne nuancer giver et særligt spil til den brune flade.*

Kort 60
Landskabskarakter-
område I

Naturgrundlag

Klosterhede og Kronhede Plantage er hedeslette og aflejret af smeltevand i sidste istid for ca. 15.000 år siden. Området gennemfures af et antal smeltevandsdale.

Hedesletten består hovedsageligt af sand og grus, som den enorme mængde af smeltvand aflejrerede.

Området er relativt fladt, men grundet ådalene skabes et varieret og til tider kuperet terræn i nærhed til disse. Ydermere eksisterer et letbølget terræn i plantagens vestlige del.

I bunden af smeltevandsdalene løber nogle af landets reneste vandløb. De har forbindelse til Flynder Å, Dride Å og Fåre Mølleå. Flynder Å, der er beskyttet og af stor kulturhistorisk værdi, deler nærmest plantagen op i et vestlig og et østligt område.

Plantagen indeholder flere søer, blandt andet Møllesøen ved Gammel Landevej, der gennemstrømmes af Flynder Å. Derudover kan nævnes Tårnsøen og Ællebæksøerne, der ligger ved det større hedeområde i plantagens midte. I forbindelse med ådalene eksisterer mose- og engområder, og ved søerne findes rørskov.

Se kort 61. Karakterområde H - Naturgrundlag.

Per Smed. GEUS.

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Plantagen er tilplantet på et stort hedeareal. Hovedsageligt består området af nåleskov, men gennem de senere år er plantagen blevet dyrket mere naturnært, med en tilplantning af mere løvtræ. Dette resulterer i blandingsskov, der består af forskellige træarter i forskellige aldre på samme areal. Af træsorter kan blandt andet nævnes rødgran, ædelgran, skovfyr, eg, birk, røn, pil og hyld.

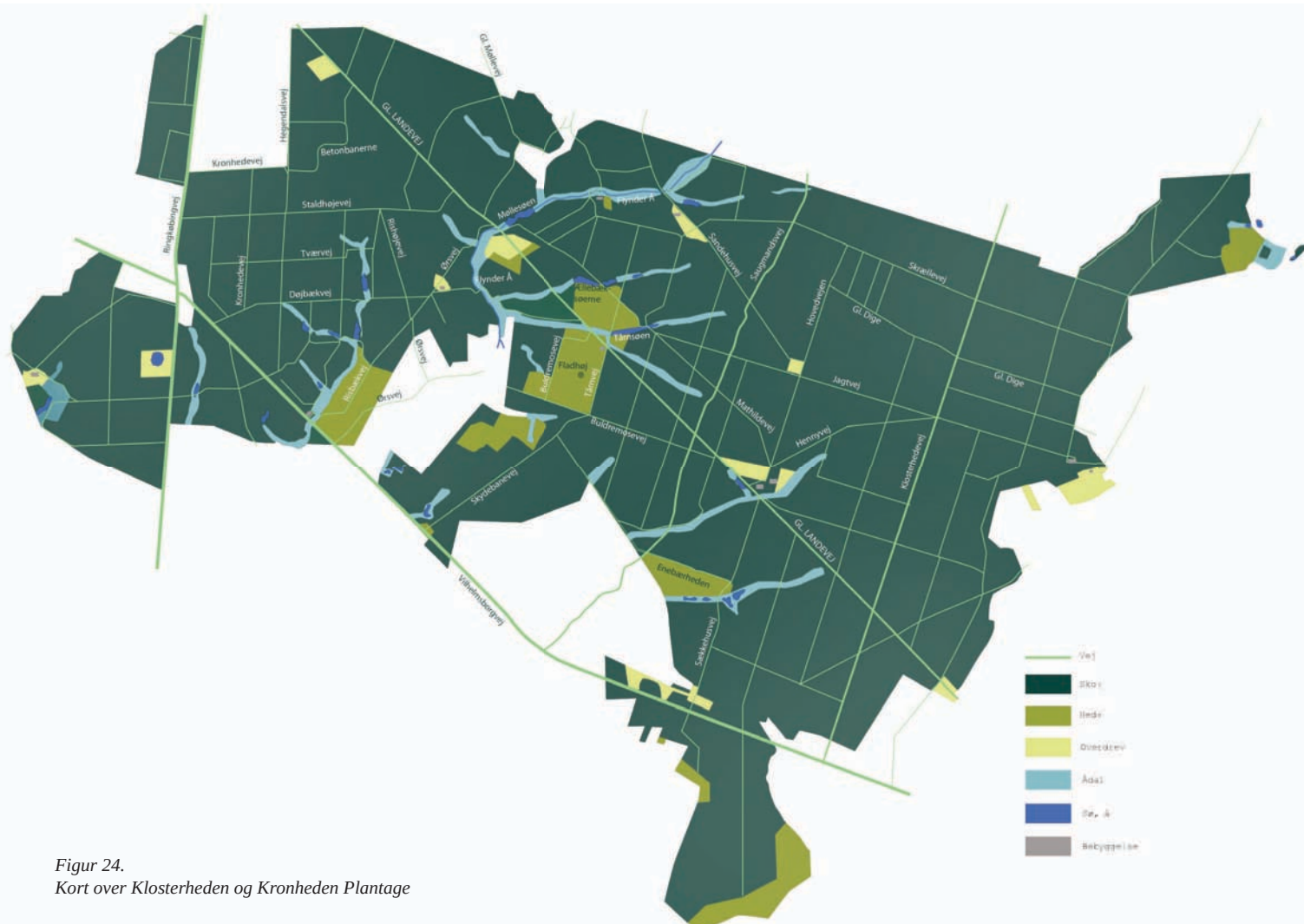
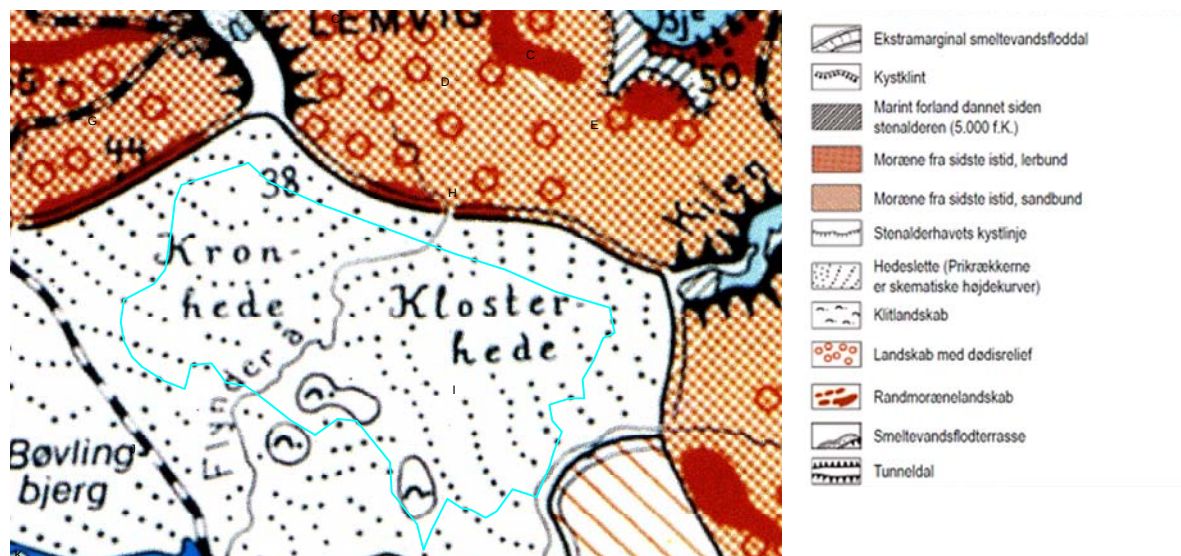
Plantagen rummer *fleretagerede skove*, som betyder at skoven minder om de skandinaviske naturskove. En sådan skov kan bestå af høje graner med mindre løvtræer imellem sig, der lever i lysningerne imellem de store stammer. I bunden kan der vokse forskellige buske og urter.

Syd for Ællebæksøerne, omtrent i plantagens midte, ses et større hedeareal, der afspejler stedets udgangspunkt, før det blev tilplantet. Derudover findes mindre hedearealer såsom Enebærheden i øst og et hedeareal mod vest ved Risbækvej. Enkelte steder findes agerjord, som ligger i forbindelse med de enkelte bygninger.

På grund af stedets karakter som tilplantet plantage på heden, er det relevant at nævne hvilke planter, der vokser her. Plantevæksten er domineret af almindelige hedeplanter som lyng og revling, og enkelte steder i skoven findes mere sjældne planter som ulvefod, linnæa og skælrod.

Ællebæksøerne som gennemstrømmes af Flynder Å

Dyrkningsform

Med et samlet areal på ca. 6.400 ha udgør Klosterheden og Kronhede Plantage et af de største skovområder i Danmark. I området findes skovdrift, der udover produktionen tager hensyn til landskabet med dets kulturhistoriske spor og mulighed for friluftsliv. I området flises bjergfyr og træer fra førstegangs-tyndinger, som bruges til brændselsflis.

Naturpleje af de utilplantede arealer, såsom hede, enge, ådale, vandløb og søer, er i dag en højt prioriteret del af skovens drift.

Bebyggelsesstruktur

Grundet områdets funktion som plantage, findes der i en meget sparsom grad bebyggelse. Bebyggelsen består af enkelte husmandssteder, hvoraf to af disse har funktion som henholdsvis skovriderbolig og skovfogedbolig. I Kronhede Plantages nordlige del eksisterer en bebyggelsesstruktur, som svarer til den spredte bebyggelse, der findes i kommunens åbne land.

Kulturhistoriske helheder og enkeltelementer

Hele området var oprindeligt hede. I 1874 foretog private de første tilplantninger til plantagen grundet manglen på træ i landet. Man startede i det nordøstlige hjørne af den i dag eksisterende plantage. I 1880'erne opkøbte staten arealerne og fortsatte tilplantningen.

I planstrukturen ses plantagens vinklede arealer tydeligt, som fortæller om en systematisering og logik skabt af mennesket. Plantagens nordlige grænse er især interessant, da den tegner en skarp, ret linje. Desuden er plantagen de fleste steder omkranset af beskyttede diger. Særligt understreger diget plantagens nordlige afgrænsning, hvor det løber langs den lige linje. I 1968 brændte skovarealet ved Fladhøj, der i dag står som det største oprindelige hedelandskab i plantagen.

Der findes opstemmede søer i Klosterheden, hvilke i høj grad er med til at forøge mangfoldigheden i plantagen. I forbindelse med opstemningen blev der for ca. 50 år siden skabt et antal kunstige småsøer. Møllesøen ved Skovridergården er reetableret, men hører sammen med den nu forsvundne Fabjerg Vestre Mølle, der var fra 1400-tallet.

Gammel Landevej danner en diagonal linje igennem plantagen. Den har forbindelse med Ringkøbingvej i nordvest og byen Linde i sydøst. Den er usædvanlig i forhold til tidligere tiders vejanlæg, fordi den har en fuldstændig lige sigtelinje, der passerer utilskåret over ådale og slugter. Den går blandt andet igennem det genskabte hedeareal, der fortæller om vejens oprindelige kontekst. Vejen findes på Ole Rømers kort fra slutningen af 1600-tallet og blev i slutningen af 1700-tallet afmærket med små granit-milesten. Disse milesten findes stadig langs Gammel Landevej.

Området rummer mange fortidsminder i form af oldtidshøje. Ved Tårnvej og Buldremosevej, på det genskabte hedeareal, ligger Fladhøj. Karakteristisk for højen er, at den er flad på toppen, i stedet for den normale kulede top som ellers kendetegner oldtidshøjene.

Der ses adskillige spor fra besættelsestiden under 2. Verdens-

krig. I det nordvestlige hjørne af Kronhede Plantage lå Rom Flyveplads med startbanen, bunkere og barakker. Den nordlige del af stedet bruges i dag som flyveplads for svævefly. Efter bestættelsen blev der på området etableret en stor flygtningelejr for tyske flygtninge. Det medførte at startbanen blev pløjet op og jorden opdyrket af beboerne i flygtningelejren. Da lejren blev opløst, besluttede man at udnytte den opdyrkede jord til anlæg af seks statshusmandsbrug, som i dag stadig ligger synligt på det åbne stykke land i skoven.

Tekniske anlæg

I den sydlige del af karakterområdet skærer landevejen, Vilhelmsborgvej, sig igennem og deler meget konsekvent plantagen over. Ligeledes deler Ringkøbingvej også plantagens vestlige side over.

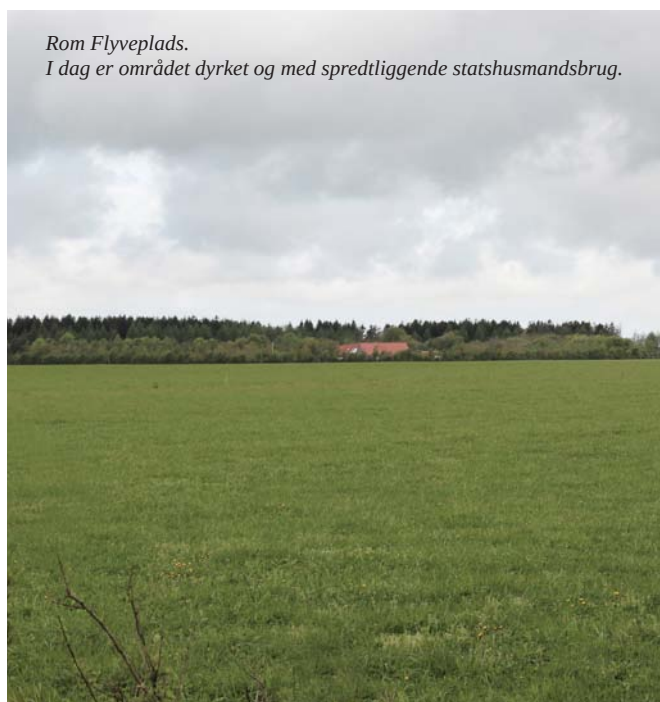
De 'større vejforløb' i plantagen er belagt med grus. Gammel Landevej, der også er grusbelagt, er det bredeste og mest markante vejforløb. Derudover er der anlagt adskillige gå- og mountainbikeruter.

I plantagens nordvestlige hjørne, ved Staldhøjevej, er der placeret en skovlegeplads. Ligeledes findes der rundt omkring i den vestlige del af plantagen bålpladser, lejrpladser og shelters. Ved Møllesøen ligger et rekreativt område med bålplads, broer over søen og et madpakkehus.

Fra Skrællevej og ned til Hennyvej ligger NATO's støtdepoter, både ud til vejene og inde i skovarealerne. De blev opført i 1970'erne til tyske, britiske og amerikanske styrkers materiel. Der findes skydebaner i nordøst, ved Æresportvej og sydligere ved Skydebanevej.

Rom Flyveplads.

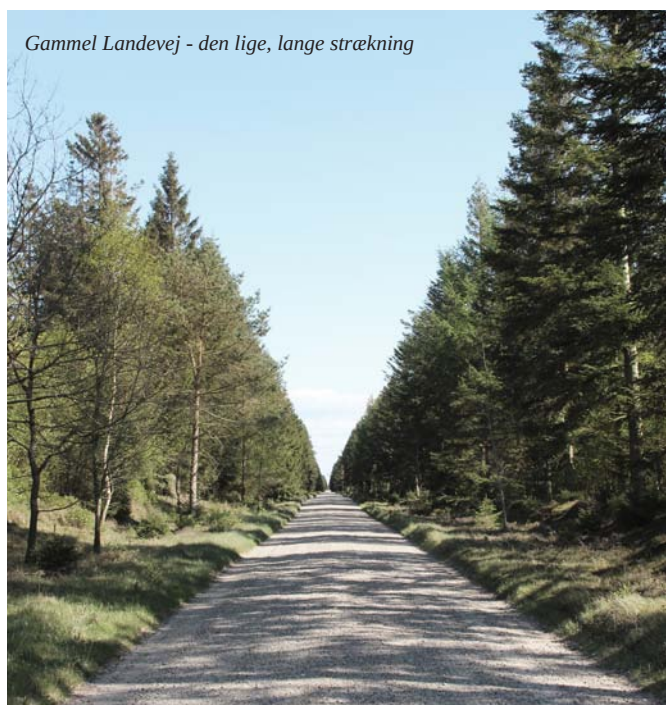
I dag er området dyrket og med spredtliggende statshusmandsbrug.

Fladhøj i hedelandskabet

Gammel Landevej - den lige, lange strækning

Vilhelmsborgvejs gennemskæring i plantagen.

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse / udgangspunkt

Plantagen består af to områder, Kronheden og Klosterheden, som henholdsvis ligger vest og øst for Flynder Å. Området var oprindeligt hede, som hedeboenderne i 1700tallet skiftevis dyrkede i en årrække og lod hvile i en årrække. Både heden og de hvilende jorder blev brugt til græsningsarealer.

I 1874 startede private den første tilplantning ved Gudumhus, grundet manglen på træ i egnen. I 1880'erne opkøbte staten store områder og fortsatte tilplantningen, hovedsageligt med den hårdføre bjergfyr. I takt med tilplantningen begyndte kronvildt at slå sig permanent ned i området.

Fra 1880'erne voksede plantagearealet stødt, men 2. Verdenskrig satte en stopper for udviklingen. Under krigen blev blandt andet Rom Flyveplads anlagt, der fungerede som reserveflyveplads for Karup Flyveplads. Efter krigen og nogle år frem blev flyvepladsen brugt som flygtningelejr for tyskere. I dag ses området som et større åbent og dyrket areal i plantagens nordvestlige hjørne.

Der findes enkelte hedearealer i plantagen, som viser stedets naturgeografiske udgangspunkt. Hedeområdet ved Buldre-mosevej var tilplantet plantage indtil 1968, hvor stedet brød i brand og hedelandskabet genetableredes. Man valgte at lade landskabet stå som hede.

I 1999 satte Skov- og Naturstyrelsen seks bæverfamilier ud i Klosterheden. De har ændret landskabet ved deres dæmninger og huler i søerne.

Rumlige og visuelle forhold

Kronhede og Klosterheden Plantage står som en tæt mørk mur i landskabet, når man ser den fra det omkringliggende landskab. Særligt nord for Klosterheden opleves plantagens nærmest monumentale karakter i form af dens høje, lange, mørkegrønne mur, der forstærkes af den helt skarpe afgrænsning til den flade hedeslette. Plantagen er i sig selv et markant landskabselement.

Det rationelle system i tilplantningsarealerne og sti-/vejforløbene ses og opleves meget karakteristisk i plantagen. Tilnærmelsesvist danner skovarealerne rektangulære felter - ét stort grid-system. I dette system gennemskærer Gammel Landevej sig i en diagonal linje fra nordvest mod sydøst. Den opleves som ét langt og lige vejforløb. Den passerer både tilplantede arealer og et genskabt stykke hede, der giver indtryk af vejens oprindelige omgivelser.

På tværs af Gammel Landevej løber den bugtede vejstrækning, Saugmandsvej. Vejforløbet starter nord for Klosterheden ved Borgdalvej, fortsætter ned igennem plantagen og kobler sig på Vilhelmsborgvej i syd. Dens slyngede forløb passerer både tæt og høj nåletræsbeplantning samt mere åbne og lyse områder. Overgangene imellem det lukkede/mørke og åbne/lyse er bratte. Sydligst passerer den et hedelandskab, Enebærheden, og derefter ud i det åbne landskab.

Ørsvej er også karakteristisk i det ellers lineære sti- og vejssystem. Den er oplevelsesrig i form af sine sving og det forskelligartede landskab, der omgiver den. Mod nord, ved Gammel Landevej, passerer den både nåle- og løvtræsområder. I sin sydlige ende gennemskærer den et større hedelandskab, der med sin brungyldne bund fremstår helt åben i forhold til den tætte plantagestrækning.

I kontrast til de tætte og mørke skovarealer opleves hedeområderne som åbne landskabsrum med deres bare, brungyldne flade. Kreaturer kan opleves flere steder på de åbne arealer, de bruges i forbindelse med naturpleje.

Åløbene er særligt karakteristiske for området, da de spiller op mod det nærmest retvinklede system, der hersker. Særligt hvor åløbene krydser vejforløb ses et interessant møde mellem de to. Gammel Landevej med dens fuldstændig lige sigtelinje, passerer over ådale og vandløb nærmest ubemærket. Anderledes er det for de fleste andre møder med ådalene. Døjbækvej er et fint eksempel på, hvordan et ellers meget ret vejforløb influeres af de steder, det møder ådale. Det opleves tydeligt hvordan terrænet stiger og falder i forbindelse med ådalene samt hvordan vejforløbet påvirkes i form af markante sving. Dette giver flere steder et særligt oplevelsesrig forløb og møde med vandløbene. I den nordøstlige del af plantagen findes adskillige NATO-depoter. Med deres græsbelagte facader ligger de som høje langs vejen og inde i skoven. Deres tekniske præg opleves i form af den betonbelagte flade og indgang.

Karakterområdet rummer generelt store oplevelsesværdier i kraft af stilheden og heri naturoplevelsen af fx vandløb, ådale, de åbne hedeområderne og de tætte skovarealer.

Oplevelsesmæssige delområder og enkeltelementer

Åløbene og søerne giver plantagen karakter og identitet. De kan ydermere ses som et orienteringselement i den store plantage. Fx inviterer stedet ved Møllesøen til ophold med lejrplads og madpakkehus. Som navnet antyder, har der ligget en mølle her fra 1400tallet og frem til 1889, hvor den brændte ned. Dette er et eksempel på en stedsforankring i det ellers helt lige forløb ad Gammel Landevej.

Der findes mange spor fra krigen i form af bunkers og forsvarsværker. De kan især opleves i det nordvestlige hjørne og ved Gl. Dige øst på. Der opstår et interessant møde imellem naturen og de gamle forsvarsværker. Den rå overflade på en bunker ved Gl. Dige fortæller historien om funktionen den engang har båret. Den fortæller om tiden, ældningen og forvitringen, der sidenhen har spillet ind, langsomt men sikkert. Det rå og robuste element med sin mørke farve og gyldenbrune strejf camoufleres mere og mere af sin kontekst - af naturen.

Der findes adskillige fortidsminder i Klosterheden i form af oldtidshøje. Særligt interessant er Fladhøj, der ligger på det nedbrændte plantageareal, og nu hedelandskab, i plantagens midte. Her hersker de lyse og mørke gyldenbrune farver i fladen og på højen, imens det mørkegrønne bælte, i form af plantagen, indrammer hedeområdet. Nogle steder changerer den grønne farve også imellem lys og mørk, hvilket giver et særligt spil til den gyldne og brune hede.

Bunker ved Gl. Dige.

*Hedearealet ved Buldremosevej, syd for Gammel Landevej.
I baggrunden ses plantagens tætte struktur med både mørke og lyse farver.*

Planmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At friholde området for tekniske anlæg. Danmark rummer kun få store skovområder, som bør fastholdes som områder uden tekniske anlæg.
- At bevare plantagens nordlige afgrænsning i sin karakteristiske skarptskårede linje.
- At friholde åløbene for ændringer.
- At friholde hedearealerne i plantagen for skovrejsning.

Tårnsøen i forbindelse med det slyngede vejforløb til højre i billedet.

*Hedearealet ved Risbækvej.
Her opleves robuste kreaturer, som bruges til afgræsning.*

NATO-depot imellem stammerne ved Hennyvej.

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstede-værelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kultur-geografiske strukturer.

S æ r l i g t k a r a k t e r i s t i s k

Området adskiller sig markant fra det omkringliggende landskab i sin tætte struktur og mørke farve. Den opleves som en markant mur i landskabet, når man iagttager den 'udefra.'

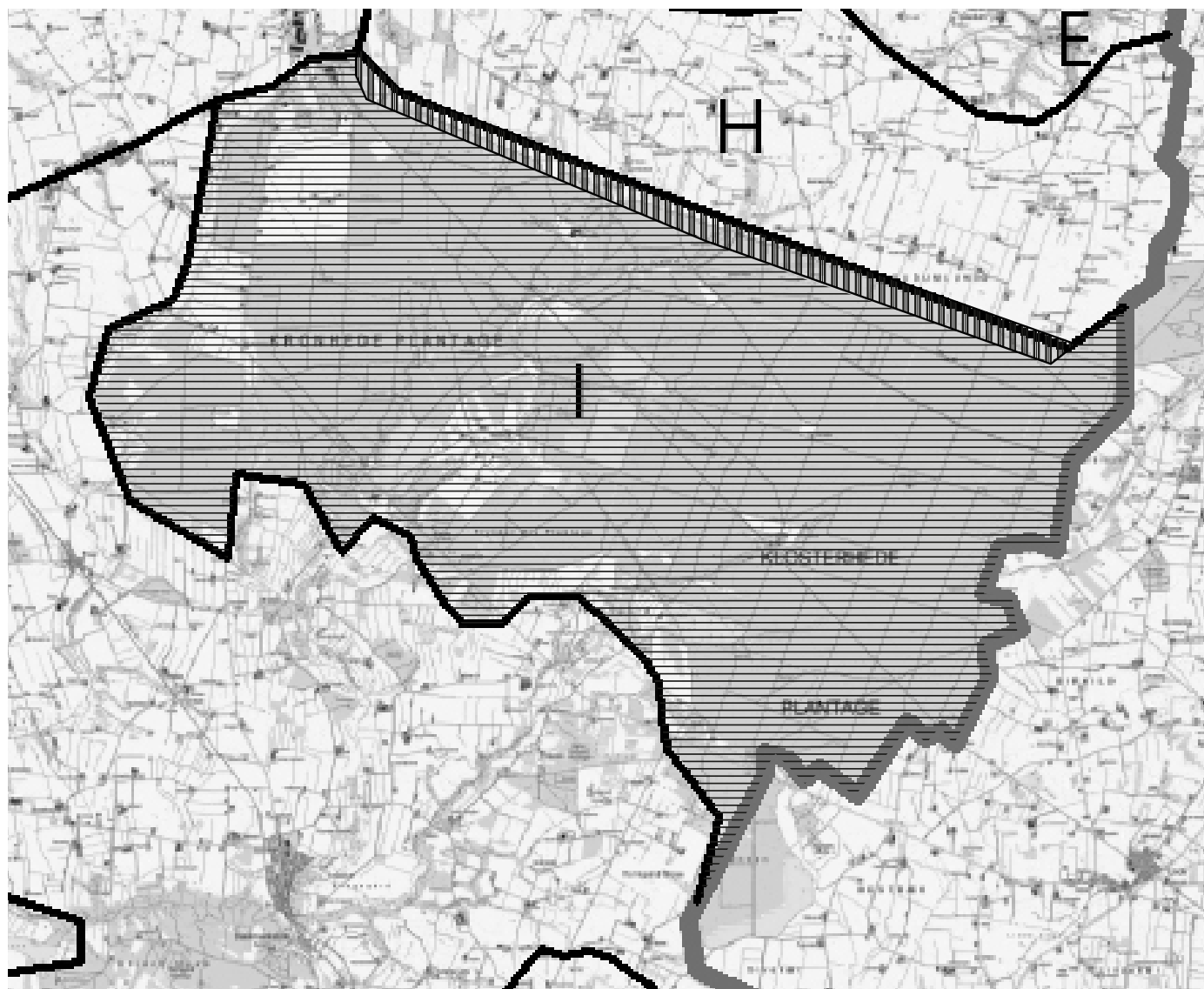
Et særligt område, eller snarere forløb, skiller sig ud i plantagen, idet det rent visuelt og planæstetisk i højere grad markerer sig. Den nordlige afgrænsning af plantagen tegner en skarp, lige linje i landskabet, hvilket fortæller om stedets kultur-geografiske oprindelse. Den rette linje er identitets- og værdiskabende. Mod vest, syd og øst er afgrænsningen mere organisk, selvom man ej heller her må underkende plantagens domnante figur.

K a r a k t e r i s t i s k

Overordnet vurderes området som karakteristisk igennem stedets nøglekarakter, som anvendelse af området til plantage og opdyrkningen af heden. De kultur-geografiske strukturer lægger sig hen over stedets natur-geografiske lag, hvoraf sidstnævnte kommer til syne i hedearealerne, som plantagen rummer. Derudover bærer stedet på kulturmiljøer i form af adskillige oldtidshøje. Rent historisk ses også spor fra anden verdenskrig med bunkers og lignende forsvarsanlæg.

Klosterhedens nordlige afgrænsning, ved Saugmandsvej.

Særligt karakteristisk

Karakteristisk

Kort 62
Karakterområde I
- Karakterstyrke

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

Intaktheden af de karaktergivende elementer vurderes som værende i god tilstand. Området fremstår overordnet som en nåletræsplantage i opdyrket hedeområde.

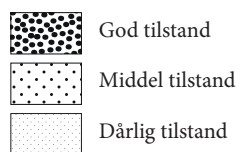
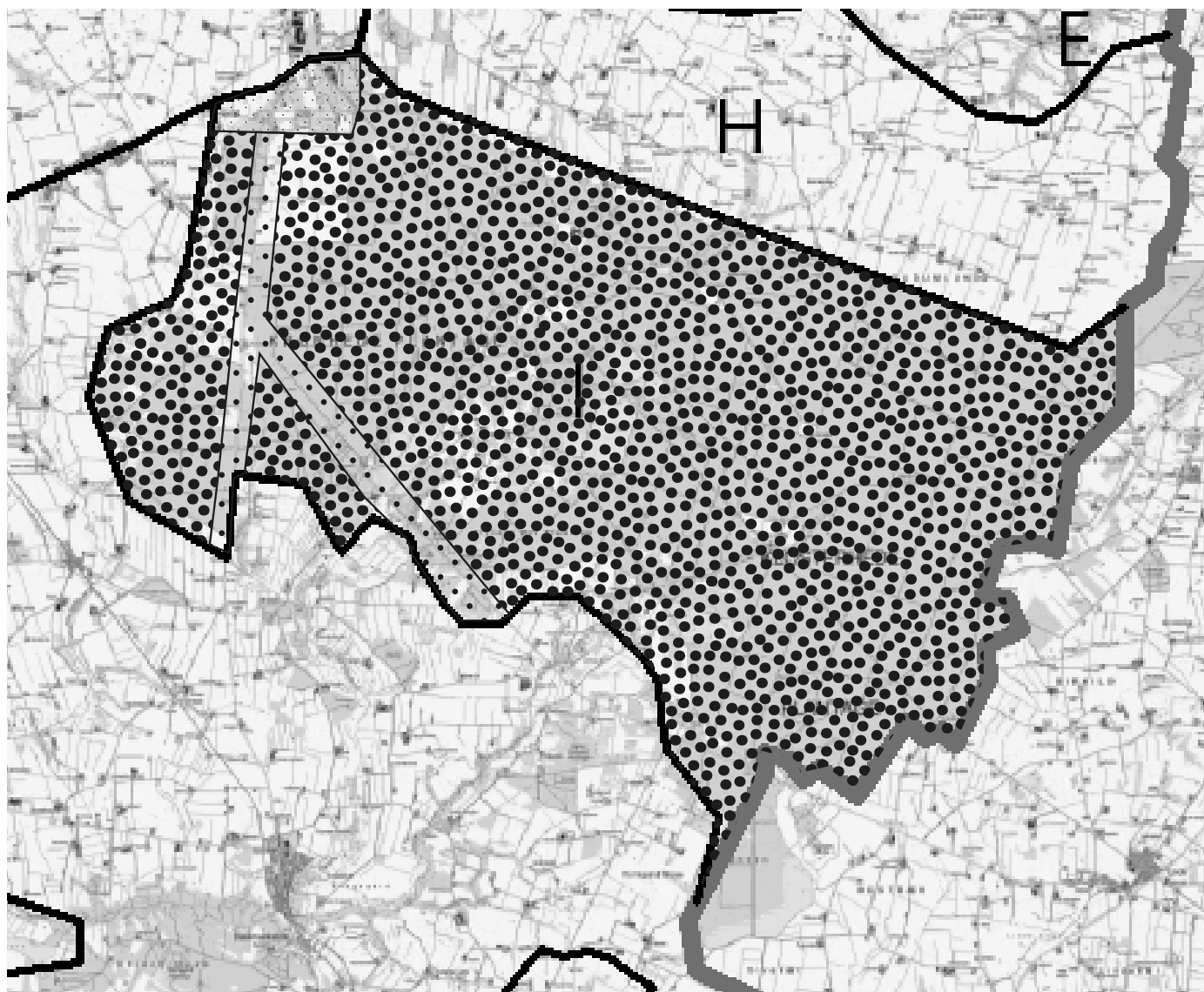
Den vedligeholdelsesmæssige tilstand af plantagen vurderes overvejende god i forhold til arealanvendelse og bevoksning. Området fremstår overordnet uforstyrret og upåvirket af tekniske anlæg. De tekniske anlæg, der findes indenfor det markerede område, såsom NATO's støtdepoter, vurderes at være af underordnet betydning for oplevelsen af området.

Middel tilstand

Vilhelmsborgvej løber igennem den sydlige del af området og Ringkøbingvej helt i den vestlige side. Plantagen påvirkes i nogen grad af vejforløbene, men da de tilnærmelsesvist er placeret i plantagens periferi, udgør de ikke nogen større forstyrrelse. Det ses dog tydeligt, når man færdes ad Vilhelmsborgvej, hvordan den gennemskærer den tætte plantage.

Dårlig tilstand

I det nordvestlige hjørne påvirkes området af tekniske anlæg i form af Rom Grusgrav nord for området, og et industriområde nord/nordvest herfor. På grund af disse forstyrrelser vurderes området her til at være i dårlig tilstand.

Kort 63
Karakterområde I
- Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Oplevelsesrige landskaber

Generelt er området et uforstyrret landskabsområde, hvor man i det store plantageareal oplever stilhed og naturen på tæt hold. Dette er et væsentligt og oplevelsesrigt karaktertræk.

Ådalene

Karakteristisk og af stor værdi for området er ådalene, i særdeleshed Flynder Å. Åløbene er karakteriseret ved deres slyngede veje, krydsende plantagens rette vejforløb og skovarealer. I vandets møde med vejforløb, bortset fra Gammel Landevej, påvirkes vejene i form af en meget lokal slyngende struktur. Efter deres møde med ådalen rettes de op påny og fortsætter deres lige forløb. Ligeledes er terrænet ved ådalene oplevelsesrigt.

Saugmandsvej

Saugmandsvej er et oplevelsesrigt vejforløb der, som én af de eneste veje i Klosterheden, har et fortsættende bølget forløb ned igennem plantagen. Vejforløbet respekterer vådområder og bøjer let ved åløb og ådale i det gamle hedeområde. Saugmandsvej passerer tætte og åbne arealer samt Enebærheden i syd.

Hedearealerne

Hedearealerne omgives af den mørkegrønne og tætte struktur, der karakteriserer plantagen. Igennem deres åbne landskab og gyldenbrune bund med lyse strejf, står de i kontrast til den tætte plantagestruktur. Kontrasten skal forstås positivt, da hedearealerne meget ærligt fortæller om stedets naturgeografiske

udgangspunkt, alt imens den omgivende plantage fortæller om det kulturgeografiske lag.

Særlige udsigter

Gammel Landevej er hovedforløbet i plantagen og er karakteriseret ved det helt lige stræk fra nordvest til sydøst. Ad vejen har man én lang sigtelinje i begge retninger, hvilket underbygger fortællingen om det store plantageareal, man befinder sig i. Udsigten til hedearealerne er særlig, da man får en fornemmelse af stedets store areal. I hedeområdet ved Risbækvej kommer den store skala blandt andet til syne, som understøttes af Risbækvejs lange lige løb.

Landmarks

Udpegningen af landmarks i karakterområdet, er sket på en lidt anden baggrund end i kommunens andre karakterområder. Dette skyldes stedets arealanvendelse som plantage, hvilket forårsager den tætte karakter og dermed mindre skala rent visuelt. Derfor skal de udpegede landmarks ikke forstås som elementer, man ser på lang afstand, men snarere elementer, der skaber en lokal forankring.

Møllesøen, som kan opleves fra Gammel Landevej, er gjort til et større rekreativt område, med små gangbroer ved søen, og en lejrplads med madpakkehus ved siden af.

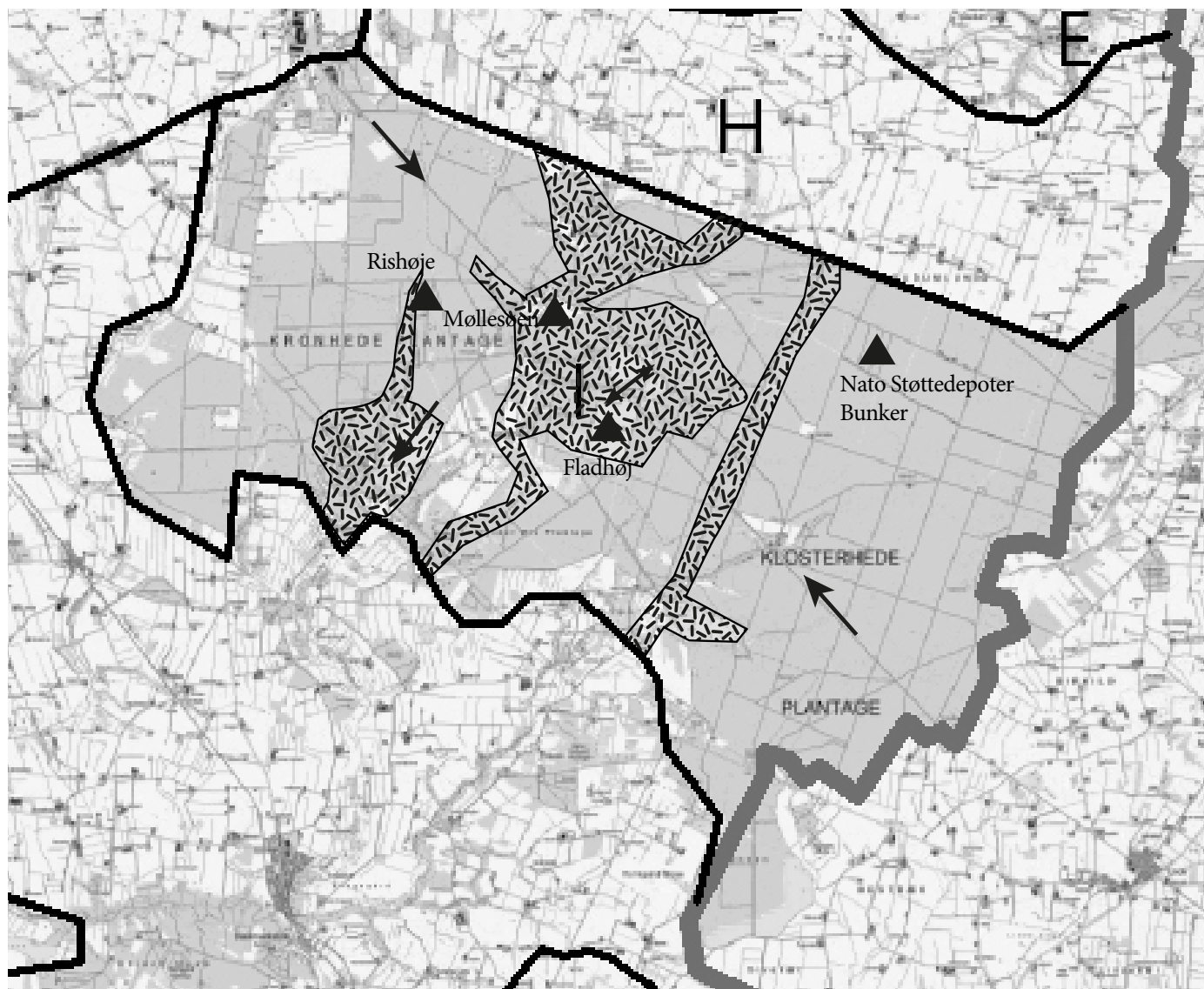
Fladhøj, som ligger på det nedbrændte areal, er det mest markante fortidsminde i plantagen. Højen er flad på toppen og måler en diameter på godt 40 meter og en højde på næsten 3 meter. I den vestlige del ligger Rishøje, som er en større samling af høje beliggende i granbevoksningen omkring Rishøje Brandlinje.

I den nordøstlige del ligger NATO's støtdepoter nærmest punktvis langs vejen og i skovarealerne. Deres græsbeklædte facader stikker op imellem træerne og deres indgange markeres af en åbning i beton. Der ligger i forbindelse med depoterne en bunker i krydset ved Hovedvejen og Gammel Dige. Elementerne udgør tilsammen ét stort landmark.

Det store landskabsrum på hedearealet ved Risbækvej.

NATO's støtdepoter.

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

Kort 64
Karakterområde I
- Oplevelsesrige områder

Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

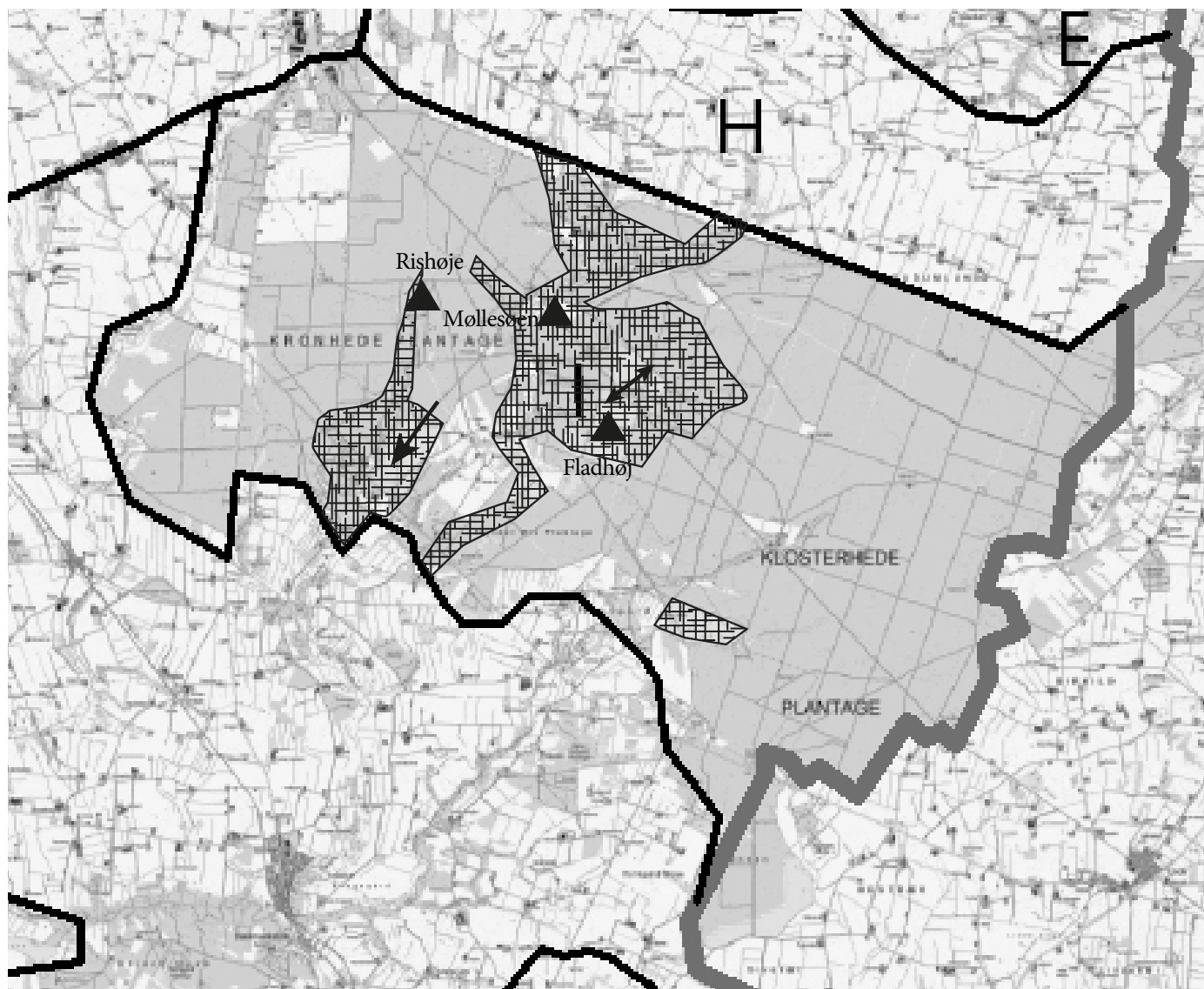
Ådalene og søerne, samt landskabet omkring disse, er særligt sårbare overfor ændringer, da de har en særlig oplevelsesværdi samtidig med, at de er en vigtig medspiller for dyrelivet.

De eksisterende hedearealer er sårbare overfor ændringer, som fx. skovrejsning, da dette vil udhviske stedets naturgeografiske udgangspunkt.

Området er generelt sårbart overfor tekniske anlæg, grundet dets anvendelse som plantage. Området rummer store oplevelsesværdier som stilhed og naturoplevelser, der bør forblive uforstyrret.

Sø ved Risbækvej, med sin omkringliggende rørskov. Selvom stedet er tæt placeret på Vilhelmsborgvej, opleves det uforstyrret og roligt.

Særligt sårbart landskab

Særligt sårbart udsigt

Særligt sårbart landmark

Kort 65
Karakterområde I
- Sårbarhed

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp figur 25.

- Vedligeholde / Styrke
- Bevare / Beskytte
- Genoprette / Styrke
- Ændre / Nyskabe

- Områder hvor landskabskarakteren bør bevares/beskyttes: Den nordlige afgrænsning tegner en skarp, lige linje i landskabet, hvilket gør området til særligt karakteristisk. Den rette linje i afgrænsningen er af stor betydning for forståelsen af plantagens tilblivelse og dominans i landskabet. Ydermere markere et dige denne linje. Derfor anbefales det at den nordlige afgrænsning bevares og beskyttes i sin nuværende form.

- Områder hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes: Størstedelen af plantagen bør vedligeholdes og styrkes i sin nuværende karakter, hvor et særligt samspil imellem det kulturgeografiske lag og stedets naturgeografiske oprindelse gør sig gældende. De eksisterende hedearealer bør vedligeholdes som de fremstår i dag, da de er af stor oplevelsesmæssig værdi, samtidig med at de fortæller om hele karakterområdets oprindelse. Ådalene og søerne, som skaber interessante møder med naturen og de kulturgeografiske lag, bør ligeledes vedligeholdes i sin nuværende karakter. De er af stor oplevelsesmæssig værdi igennem den dynamik, de giver til områdets tætte og strængte struktur.

- Områder hvor landskabskarakteren bør genoprettes: Plantagens nordvestlige hjørne har et teknisk præg grundet de omkringliggende anlæg og industriområde. Dette slører landskabskarakteren. Overgangen fra hedeslette til plantage står desuden ikke så markant her, som det ellers ses og ønskes. Dette medfører ydermere en sløring af landskabskarakteren.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren bør opretholdes i sin nøglekarakter som dyrket plantage indeholdende ådale og enkelte hedearealer, der åbner op for den ellers tætte struktur.

Natur

Karakterområdet har stor naturmæssig kvalitet i kraft af dets arealanvendelse som plantage. Stedet rummer store oplevelsesværdier som stilhed og naturoplevelser ved vandløb, dale, hede og i skoven. De karakteristiske åløb giver plantagen

dynamik, særligt hvor de krydser og dermed indflyder de ellers stramme vejforløb.

Skov

Klosterheden og Kronheden er et af Danmarks største skovarealer. Plantagen rummer kulturmiljøer, hedearealer og ådale, som man i planlægningen af området må tage højde for. De fleste steder kan der plantes træer, men det anbefales, at man vedligeholder åløbene og hedearealerne i deres nuværende karakter. Ligeledes anbefales det, at der ikke plantes yderligere skov i den nordlige afgrænsning, da det vil føre til en sløring af den skarpe, lige linje, der trækkes i landskabet.

Bebyggelse

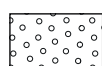
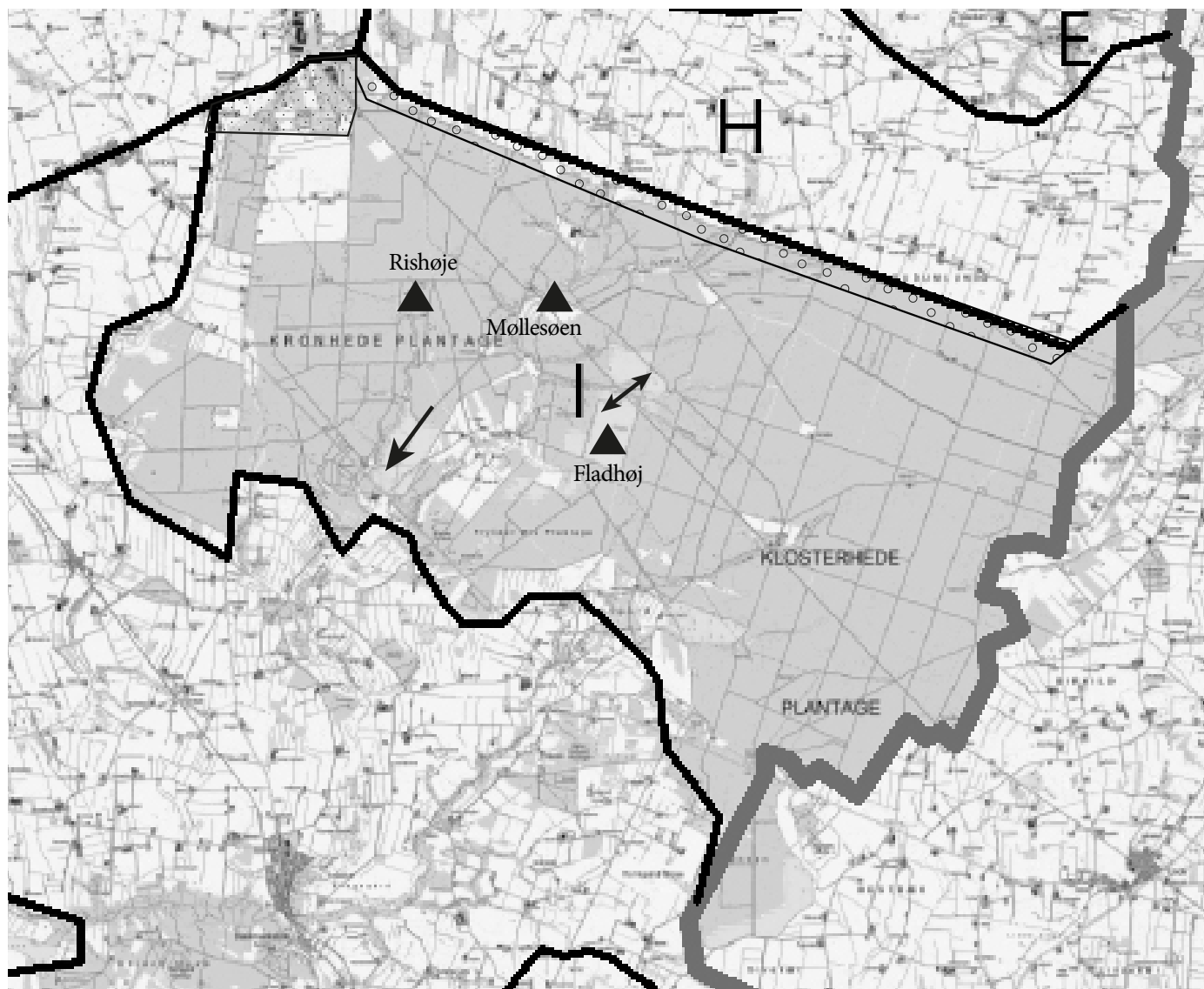
Den nuværende bebyggelse i form af enkelte husmandssteder i plantagen kan opretholdes. Det anbefales ikke, at der i de tætte skovområder bebygges. Derimod kan der planlægges for bebyggelse i forbindelse med agerjord og i det mere åbne landskab mod syd ved Vilhelmsborgvej.

Tekniske anlæg

Det anbefales at området friholdes for større og høje tekniske anlæg, da disse vil fremstå fremmedartede i den tætte plantagestruktur, der rummer så intens en grad af naturoplevelser og stilhed. Dog rummer plantagen i dag lavere tekniske anlæg, og anlæg som disse kan man, med øje for stedets karakter og atmosfære, integrere i plantagen. Et godt eksempel på dette er de eksisterende Nato-depoter, der er lave og på bedste vis forsøger at camouflere sig i konteksten.

Områdets nordvestlige hjørne kan, når grusgraven ikke længere er aktiv, sammentænkes med grusgraven og det dramatiske landskab i terrænet, der er dannet her. Man kan med fordel skabe tilgængelighed imellem plantagen og grusgravsområdet, således at der skabes rum for ophold og aktivitet.

Anbefalingerne er Teknik og Miljøs, og de er alene baseret på intentionen om at tilgodese landskabelige interesser. Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.

Bevar / Beskytte

Vedligeholde / Styrke

Genoprette / styrke

Udsigt / Landmark

Bevare / Beskytte

Kort 66
Karakterområde I
- Strategiske mål

Landskabskvalitet

Tilstand

	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
	Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 25. Caspersen og Nellemann, 2005

Bækmarksbro Hedeslette

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E J

I den sydlige del ses den flade hedeslette i kombination med nålehegn og vindmøller

Landskabskarakteranalyse.....	201 - 209
Landskabsvurdering.....	210 - 219

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Den flade hedeslette i forholdsvis stor skala, dog af mindre skala mod øst og syd grundet små skov- og plantagearealer samt levende hegn.

Området er præget af dyrkede markarealer og nær fjorden ses betydeligt flere græsningsarealer. Der findes en spredt lav bebyggelse i form af landbrugsejendomme, samt tættere bystrukturer omkring Bøvlingbjerg og Bækmarksbro.

Særligt karakteristisk for området er omfanget af vindmøller, der især præger den vestlige og sydlige del.

Beliggenhed og afgrænsning

Bækmarksbro Hedeslette er beliggende i kommunens sydlige del, der mod syd afgrænses af det helt flade fjordområde. Mod nord grænser det op mod det mere bakkede moræneplateau, hvor Oldtidsvejen sætter skellet imellem karakterområderne. Mod nordøst danner Klosterheden den nordlige, grønne ryg og grænse. Mod øst er afgrænsningen bestemt af kommune-grænsen.

Se kort 67. Landskabskarakterområde J.

Landskabskarakter

Karakteristisk for området er det store, flade slettelandskab, der især kommer til udtryk i den vestlige del nær Nissum Fjord og Indfjorden, ved Høvsøre Prøvestation. Hurtigt mod nord og øst forekommer dog en sporadisk placering af beplantning og levende hegn, der toner det store landskab en smule ned. Mod øst og syd er landskabet mere lukket, domineret af bevoksning i form af hegn og mindre skov- og plantagearealer på den letbølgede flade.

Flere åløb gennemløber karakterområdet. Deres slyngede løb afsætter en dynamisk karakter i overfladen i det åbne land og nær/gennem byerne.

Området er præget af større, intensivt dyrkede marker, der er placeret på den letbølgede til helt flade terræn, alt imens der også findes større engområder, som benyttes til græsning længst mod syd, jo nærmere man kommer Indfjorden og Nissum Fjord.

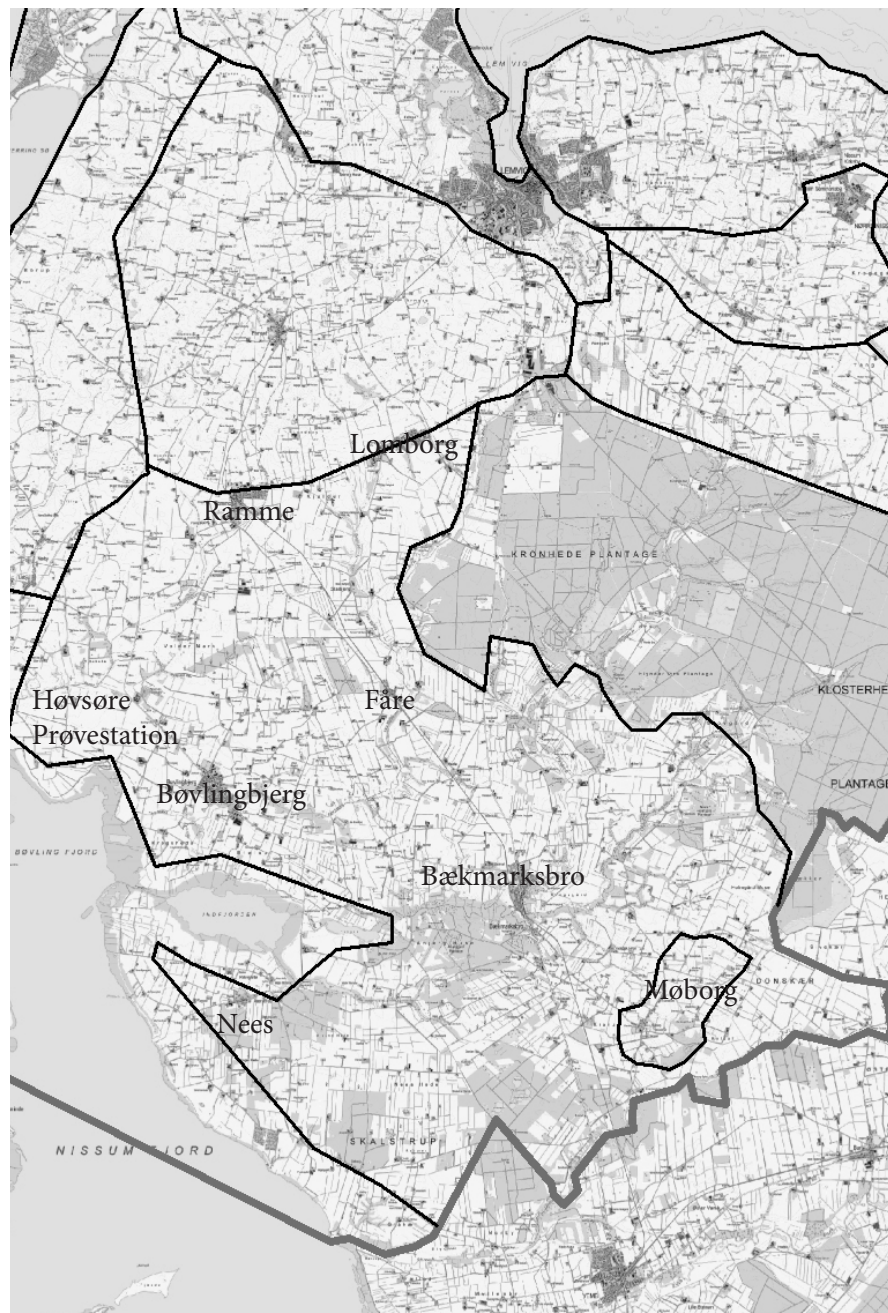
Området opleves i en generel stor skala, ofte med lange kig ind over den flade hedeslette. I samspil med landskabets meget horisontale orientering ses vindmølleparkerne i deres vertikale men enkle karakter. På grund af mængden oplever man dem tydeligt, men de er indpasset godt i landskabet og dennes skala. Af byer i området ligger Bøvlingbjerg mod vest og Bækmarksbro længere mod øst, hvor hovedvej 28 løber igennem sidstnævnte. Af mindre landsbyer findes Lomborg og Nees samt stationslandsbyerne Fåre og Ramme. Jernbanen løber i karakterområdet fra Ramme igennem Fåre, vest om Bækmarksbro og derfra sydpå til Vemb.

*Fra den nordvestlige afgrænsning og sydvest på.
Det flade til letbølgede terræn med Høvsøre Prøvestation i baggrunden.*

Kort 67.
Landskabskarakter-
område J

Naturgrundlag

Kendetegnende for den overordnede geologi er det flade slette-landskab, som er dannet ved aflejring af smeltevand i sidste istid. Især ses det meget flade terræn vestligt i området samt nær Nisum Fjord og Indfjorden. Den flade karakter indeholder mindre variationer forskellige steder, fx. i Bøvlingbjerg, der med sit bakkeparti rager lidt op. Et andet eksempel er i den nordlige del ved Ramme, hvor et forholdsvist fladt terræn præger området, men igennem et dalstrøg fra Ramme Å, der løber sydøst om byen, skabes variation i terrænet.

Af jordtyper findes hovedsageligt sand og grus i karakterområdet.

Hele området er karakteristisk i forhold til dets adskillige åløb, der gennemløber området. Flynder Å gennemstrømmer Tangsø og Indfjorden.

*Se kort 68. Karakterområde J - Naturgrundlag
Per Smed. GEUS.*

Anvendelse og landskabsstrukturer

B e v o k s n i n g

I det forholdsvist flade slette-landskab dominerer levende hegn især mod syd og øst, men ses også i nogen grad mod vest. Der er ingen større struktur i deres størrelse og tæthed, men ensartetheden ligger i, at de generelt giver det ellers åbne landskab en mindre skala og større sammensathed.

I forbindelse med åløbene findes engområder omkring. Karakteren herfra er ydermere med til at få landskabet til at fremstå sammensat.

Sydvest for Bækmarksbro samt omkring Fåre er små nåleplantager placeret og mindre skovarealer.

D y r k n i n g s f o r m

Området er præget af store og intensivt dyrkede markarealer på det flade til letbølgede terræn. Fx. kan nævnes området øst for Bøvlingbjerg samt nord for Bækmarksbro, hvor det intensive markbrug især gør sig gældende. Mere ekstensive områder findes lige syd for Klosterheden, hvilket forårsager en mindre skala.

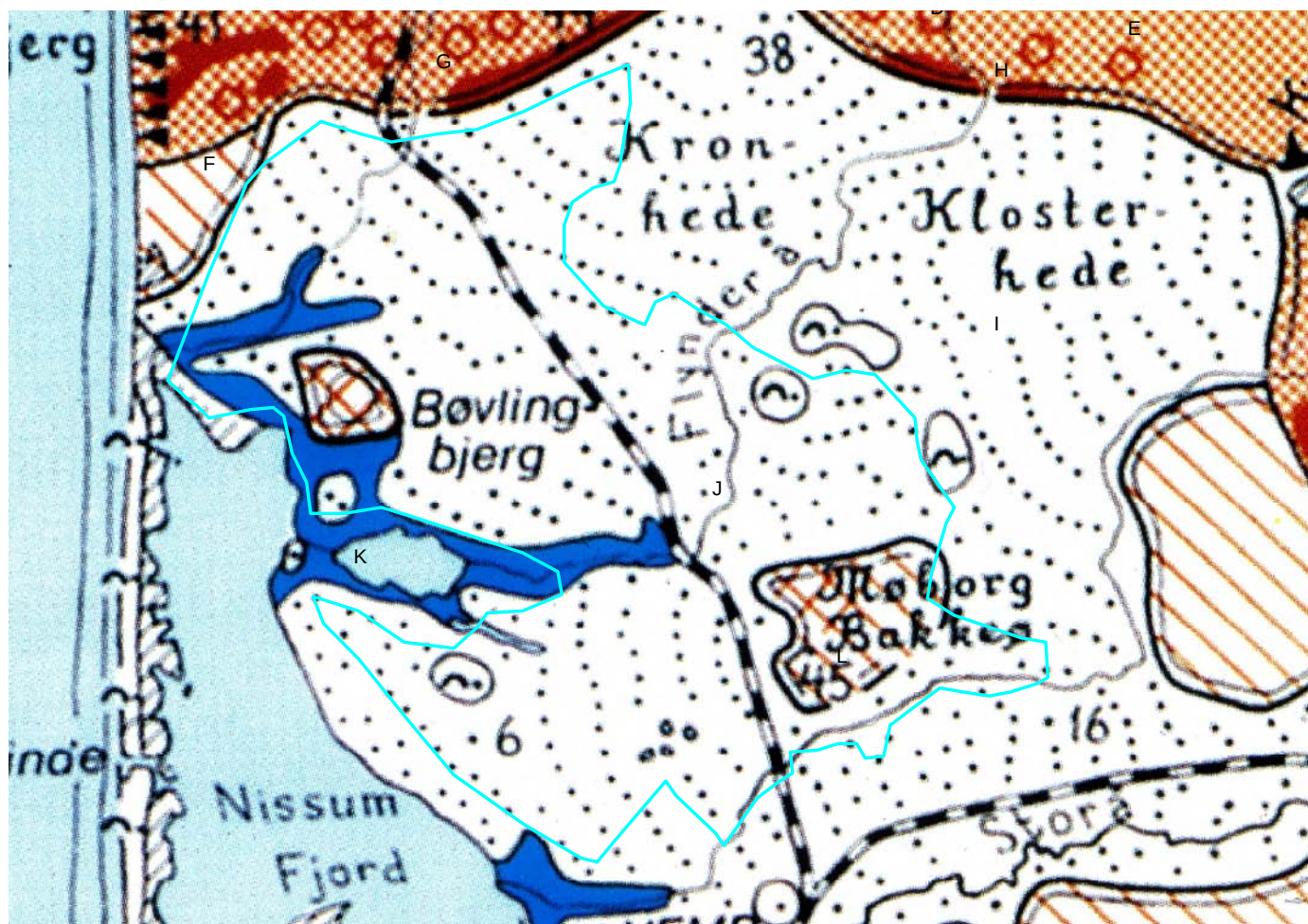
*Det meget flade landskab længst mod vest
- her ser man mod nord lige nord for Bøvling Fjord.*

*Flynder Å syd for Klosterheden
i et mere sammensat landskab*

- Ekstramarginal smeltevandsoverflod
- Kystlinje
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikkerkerner er skematiske højdekurver)
- Kvitlandskab
- Landskab med dødisrelief
- Randmorænelandskab
- Smeltevandsoverflodsterrasse
- Tunneldal

Kort 68.
 Karakterområde J
 - Naturgrundlag
 Per Smed. GEUS.

Bebyggelsesstruktur:

De største bydannelser i området er Bøvlingbjerg og Bækmarksbro. Bøvlingbjerg, mod vest, ligger forhøjet i landskabet og denne mindre bakkeø danner naturligt byafgrænsningen. Samtidig markerer Fåre Mølleå byens sydlige kontur. I Bækmarksbro danner Flynder Ås meget slyngede forløb byens grænse mod syd og vest.

Udover Bækmarksbro og Bøvlingbjerg ligger en række landsbyer spredt ud over karakterområdet. I nord, langs afgrænsningen af karakterområdet, findes Ramme og Lomborg, hvoraf Ramme er stationsby. Længere inde i området ligger stationsbyen Fåre, med det centrale vej- og jernbanekryds og mod syd landsbyen Nees. Langt størstedelen af bebyggelsen findes i det åbne land, der består af en spredt bebyggelse i form af gårde og fritliggende huse. Nord for Bøvlingbjerg ligger herregården Rysensteen på en borgbanke i tæt forbindelse med Bøvling Kirke.

Kulturhistoriske helheder og enkelt elementer

Den nordlige afgrænsning af området følger Oldtidsvejen med de mange gravhøje og Ramme Dige længst mod vest. Dette er stærke kulturhistoriske elementer, som ligger i område G men med visuel kontakt til område J. Oldtidsvejen er et vejforløb, der strækker sig fra Dybe Å og ind mod Holstebro og videre østpå mod Viborg.

Åløbene er med til at skabe afgrænsninger og dynamik i landskabsfladen. I forhold til bydannelserne i området er det interessant at se deres sammenspil med ådalene. Bøvlingbjerg og Bækmarksbros afgrænsning og form er til dels skabt igennem åløbenes nærhed og gennemskæring. Dette er et godt eksempel på sammenspillet mellem naturgrundlag og de kulturgeografiske dannelser.

Af kirker ligger Ramme Kirke i nord, Flynder Kirke nord for Bækmarksbro og Bøvling Kirke nordvest for Bøvlingbjerg.

Rysensteen Herregård fra 1600tallet ligger nord for Bøvlingbjerg. Denne bruges i dag som hotel og ligger meget markant i englandskabet med dens bevarede borgbanke samt voldgrav. I tæt forbindelse til herregården ligger Bøvling Kirke med sit særprægede løgspir.

Byen Fåre, med sin stationsbygning og jernbanekryds, giver et godt indtryk af udseendet på begyndelsesfasen af de små vestjyske stationsbyer. Stationen i Fåre blev anlagt på bar mark i 1879 og ud fra jernbanekrydset dannedes byen - et indtryk af ambitionerne om vækst i etableringsfasen.

Tekniske anlæg

Karakteristisk for området er tilstedeværelsen af de mange vindmøller samt vindmølleparker, foruden den nationale prøvestation for store vindmøller, Høvsøre, etableret i 2002. Markant i landskabet løber hovedvej 28, fra Lemvig og igennem Bækmarksbro. Derudover afgrænser vej 181 området i vest.

Igennem området løber jernbanen i en nord-sydgående retning, som krydser flere af landsbyerne og byerne. Den løber

fra Ramme igennem Fåre, over Bækmarksbro og videre sydpå til Vemb.

De rekreative anlæg ses i nogen grad i forbindelse med åløbene, fx. Flynder Å, hvor den krydser Bøvlingbjerg. Her er lavet adgang til og ophold ved ådalen i forbindelse med byen.

Kig fra Bøvlingbjerg ud over det omkringliggende fladere terræn

Bøvling Plantage - vest for Fåre.

Mere markerede hegn og bevoksning i øst. Her ved Kikkenborgvej

Sammensat landskab på bølget flade, som det oftest ses i den sydlige og vestlige del

Høvsøre Prøvestation i det helt flade slettelandskab

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse / udgangspunkt

Landskabet karakteriseres ved de intensivt dyrkede marker, hvorimellem den spredte gårdbebyggelse gør sig gældende. Området er også karakteriseret af de mindre landsbyer og bydannelser, som vej og jernbane gennemskærer. Det ses tydeligt, hvordan de små stationsbyer som Fåre og Ramme er grundlagt i fht. jernbanens etablering.

Den kulturhistoriske oprindelse i området ses meget klart i det vestlige og nordlige område, hvor det flade slettelandskab står forholdsvis intakt. Mod syd, øst for Indfjorden, er landskabets flade karakter og oprindelse mere sløret pga. skovarealer og intensivering af landbruget. Af samme grund opleves der her en større forekomst af læhegn. Dette ses fx. ved Kikkenborg, hvor landskabet er af mindre skala og deraf af en mere lukket karakter.

Rumlige og visuelle forhold

Generelt set er landskabet af en forholdsvis stor skala, medført af den flade smeltevandsslette. Det flade landskab giver mulighed for lange udsyn, dog mest i den vestlige del ud mod Vesterhavet og over Nissum Fjord. Denne åbenhed gør sig ikke i samme grad gældende i karakterområdets sydlige del samt øst på. Her ses mindre skov- og plantagearealer samt en hyppigere forekomst af levende hegn, eksempelvis ved Kikkenborg. Mod øst ses halvstore landskabsrum omsluttet af skov og hegn, der brydes af de karaktergivende åløb. Disse skaber en hvis dynamik i det flade terræn.

Karakterområdet er overordnet præget af dyrkede landbrugsflader samt græsningsenge længere mod syd, tættere på fjorden. Grundet de slørende elementer for det flade terræn og udsyn, fremstår landskabet ikke udelukkende i en stor skala. Samtidig ses en mere eller mindre sammensat karakter på eng- og markarealer, hvilket også er med til at sløre de åbne, lange kig.

Ådalene skaber, igennem deres snoede forløb, dynamik i det flade terræn og har deraf en stor oplevelsesværdi. Især ses hvorledes Flynder Å snor sig op igennem landskabet. Flynder Å er af stor kulturhistorisk- og landskabelig værdi. Ved Bækmarksbro kydser den byens sydlige ende og fortsætter øst om byen. Ligeledes afgrænser den byen mod sydvest. Med sit omkringliggende englandskab danner den en naturlig bygrænse, samtidig med at naturen trækkes helt tæt på byen. Stedet her sammenbindes med byen i fht. vandresti og broer over åen - en synliggørelse af og nærhed til landskabet. Et andet eksempel på et sådan møde, opleves i den sydlige del af Bøvlingbjerg, hvor igennem Fåre Mølleå løber i en vest-østgående retning. Her ses hvordan by og natur flettes sammen. Byen er sammenbundet med ådalen igennem et rekreativt område med en sti løbende fra byen og ned til åløbet, hvor der er etableret bro samt plads til ophold.

Vindmøllerne er en dominerende og karakteristisk del af de rumlige og visuelle forhold, grundet mængden af dem i om-

rådet. I forhold til den generelt store skala mod vest, er vindmøllerne her indpasset godt. Mod øst og syd ses de i højere grad omsluttet af læhegn og anden beplantning, hvilket i en hvis grad skærmer for vindmøllernes dominans. Den lavere beplantning opleves i forholdsvis god sammenhæng med linjerne af de højere vindmøller - trods skalaspringet.

Oplevelsesmæssige delområder og enkeltlementer

Ådalene markerer sig i landskabet, hvoraf Flynder Å er et af hedeslettens mest markante dalstrøg med sine fugtige engdrag. Selvom denne snor sig ad mere eller mindre utilgængelige veje, er det virkelig gjort muligt at nærme sig åen, når den møder bydannelse. Fåre Mølleås kryds med Bøvlingbjerg, er fx. gjort til et rekreativt område, hvor vandet kan opleves på nært hold. Bøvlingbjerg ligger på en mindre bakkeø, der rager op over den flade hedeslette. Herfra har man en forholdsvis god udsigt over det omkringliggende landskab.

I området ses desuden de middelalderlige kirker i det åbne land; Ramme Kirke i nord, Flynder Kirke mod øst samt Bøvling Kirke i vest. Ramme Kirke ligger i stationsbyens sydlige kant, på et fladt terræn som falder mod syd til Ramme Å. Flynder kirke er placeret på et nogenlunde fladt terræn og mod nordøst skråner landskabet ned mod Flynder Å. Bøvling Kirke ligger ensomt nordvest for Bøvlingbjerg ved Bøvlingvej. I tæt sammenhæng med kirken ligger Rysensteen Herregård på toppen af den middelalderlige Bøvling Slotsbanke. Når man kommer ad Bøvlingvej fra nord og kigger mod sydøst, ser man den hvidkalkede herregård, der rejser sig i englandskabet med et omkringliggende grønt bælte. Bæltet viger dog for den bagvedliggende Bøvling Kirke, der med sit særprægede løgspir iscenesættes af naturen, og på denne måde rent visuelt er i tæt dialog med herregården Rysensteen.

Vindmølleparkerne er et særligt kendetegn for området, som opleves mest intenst i den vestlige og sydlige del. Heriblandt ligger Høvsøre Prøvestation på det helt flade terræn vest for Bækmarksbro, hvorfra den er meget synlig.

Planmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At planlægge for vindmøller, så de indpasses bedst muligt i landskabet - med øje for landskabets større og mindre skala samt bedst muligt i samspil med de eksisterende vindmøller.
- At planlægge for store landbrugsbygninger, så de indpasses i landskabets karakter.
- At friholde den vestlige del af området for skovrejsning.
- At friholde åløbene for ændringer.

Ved Kikkenborg ses de lukkede landskabsrum med en taktfast placering af vindmøller.

*Kigget fra Bøvlingvej og mod sydvest.
Herregården Rysensteen i englandskabet med den bagvedliggende iscenesatte Bøvling Kirke.*

*Byfronten til Bækmarksbro set fra vest.
Flynder Å snor sig omkring byen i mellemgrunden.*

Landskabsvurdering

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer

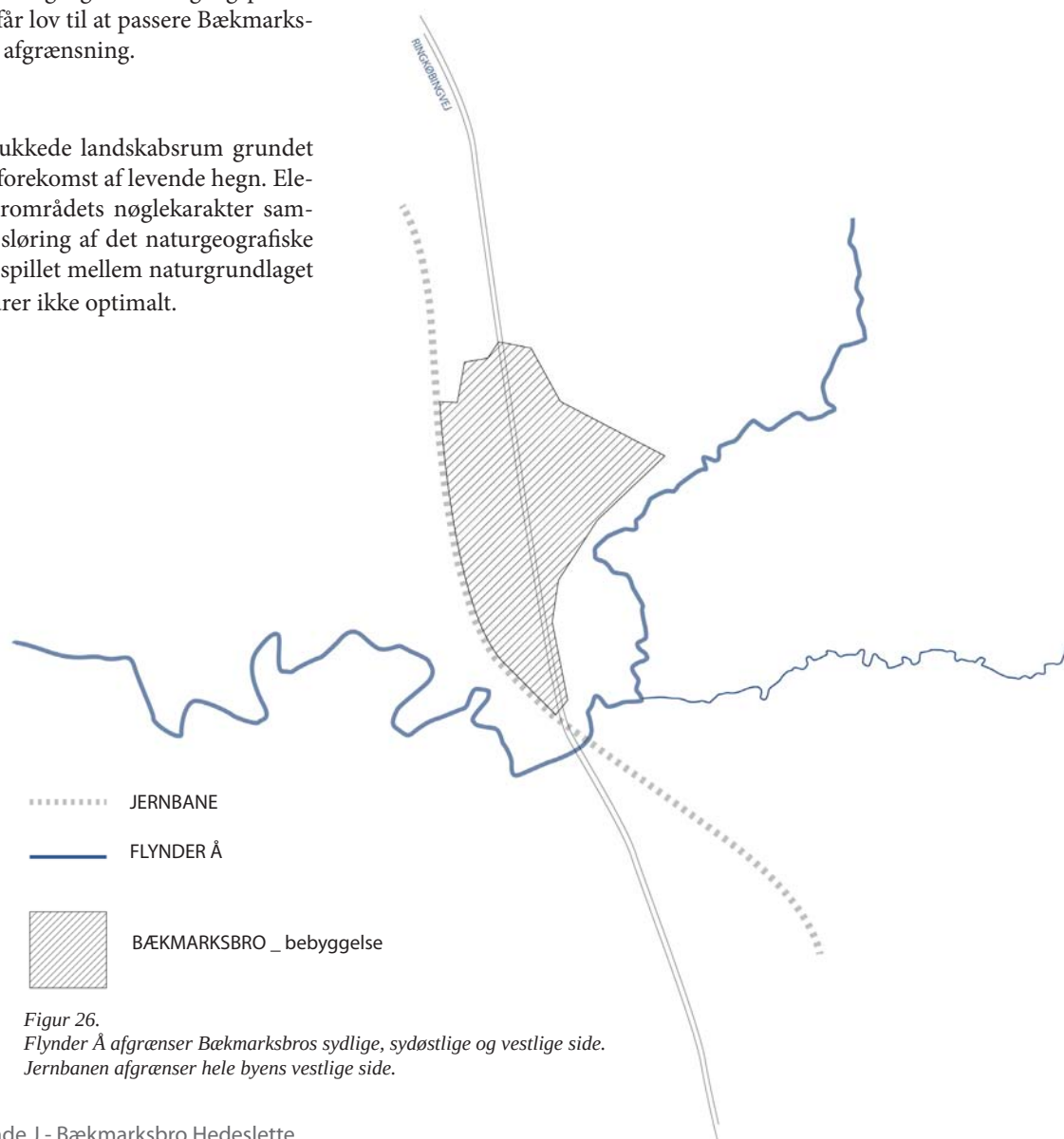
S æ r l i g t k a r a k t e r i s t i s k

Nøglekarakteren, i form af den flade smeltevandsslette, som hele området er en del af, står tydeligst frem helt mod vest pga. det åbne landskab. På fladen er der placeret vindmøller, som påvirker men ikke slører nøglekarakteren, da de er indpasset i den store skala.

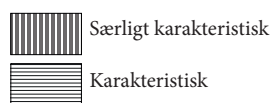
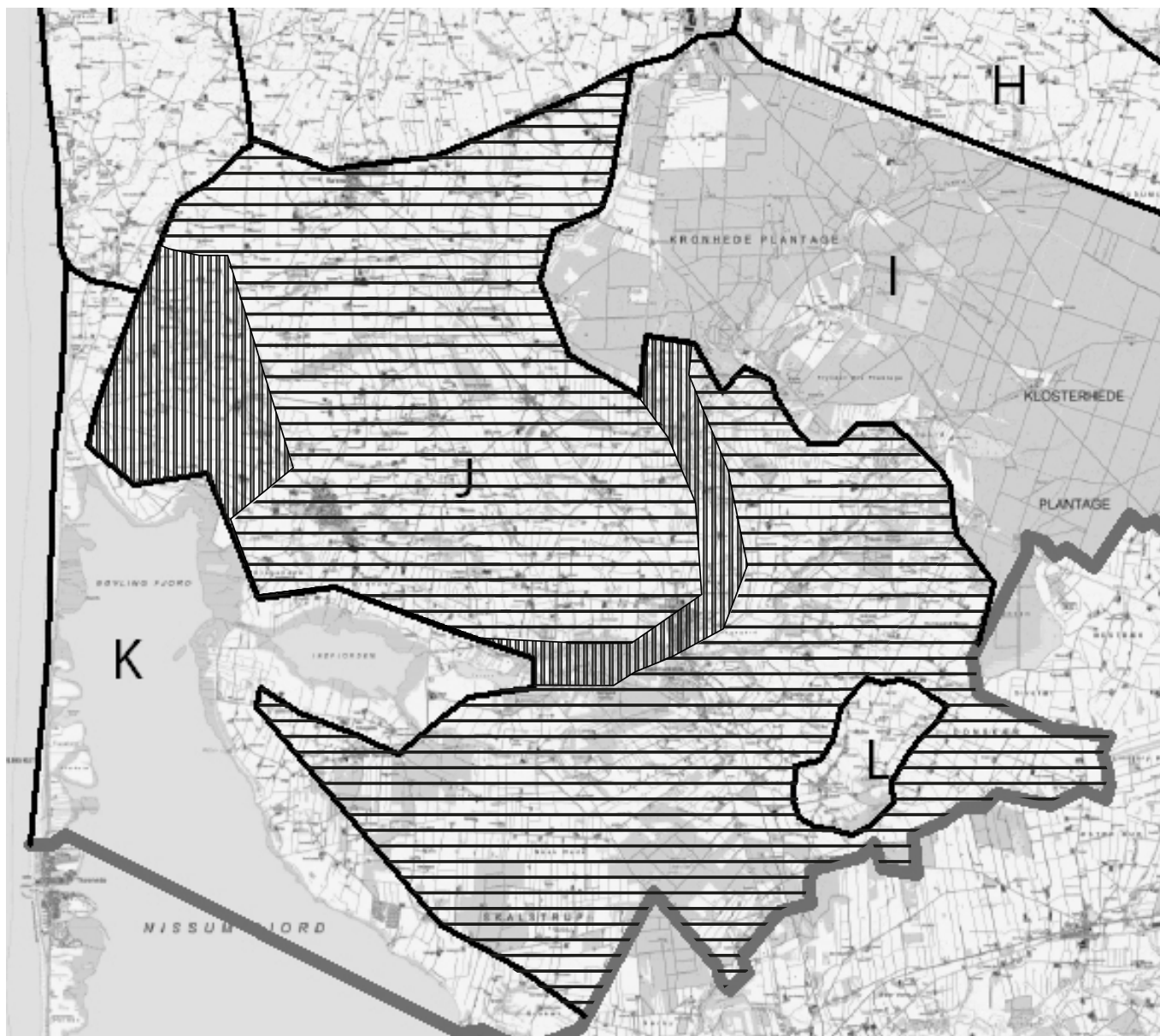
De kulturgeografiske helheder og enkeltelementer indpasser sig samt respekterer områdets naturgeografiske udgangspunkt. Fx. ses det hvordan Flynder Å får lov til at passere Bækmarksbro samt danne en del af byens afgrænsning.

K a r a k t e r i s t i s k

Mod syd og øst opstår mere lukkede landskabsrum grundet skovarealer samt en hyppigere forekomst af levende hegn. Elementerne er en del af karakterområdets nøglekarakter samtidig med, at de forårsager en sløring af det naturgeografiske udgangspunkt. Dermed er samspillet mellem naturgrundlaget og de kulturgeografiske strukturer ikke optimalt.

Figur 26.
Flynder Å afgrænser Bækmarksbros sydlige, sydøstlige og vestlige side.
Jernbanen afgrænser hele byens vestlige side.

Kort 69.
Karakterområde J
- Karakterstyrke

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af tilstanden i forhold til:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

Flynder Ås løb, som er af stor kulturhistorisk værdi, er bevaret i sit naturlige løb og vurderes som tilstanden god. Det samme gælder Fåre Mølleå.

Middel tilstand

Generelt vurderes området til at være af middel tilstand. Det er i nogen grad præget af forstyrrelser i form af vindmøleparker, der er dominerende i oplevelsen af den flade hedeslette. Disse er indpasset godt i den forholdsvis store skala, men kan virke dominerende i kraft af mængden. Derudover præges området af jernbane samt hovedvejsforløb.

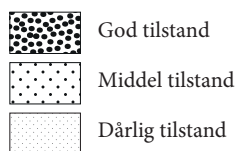
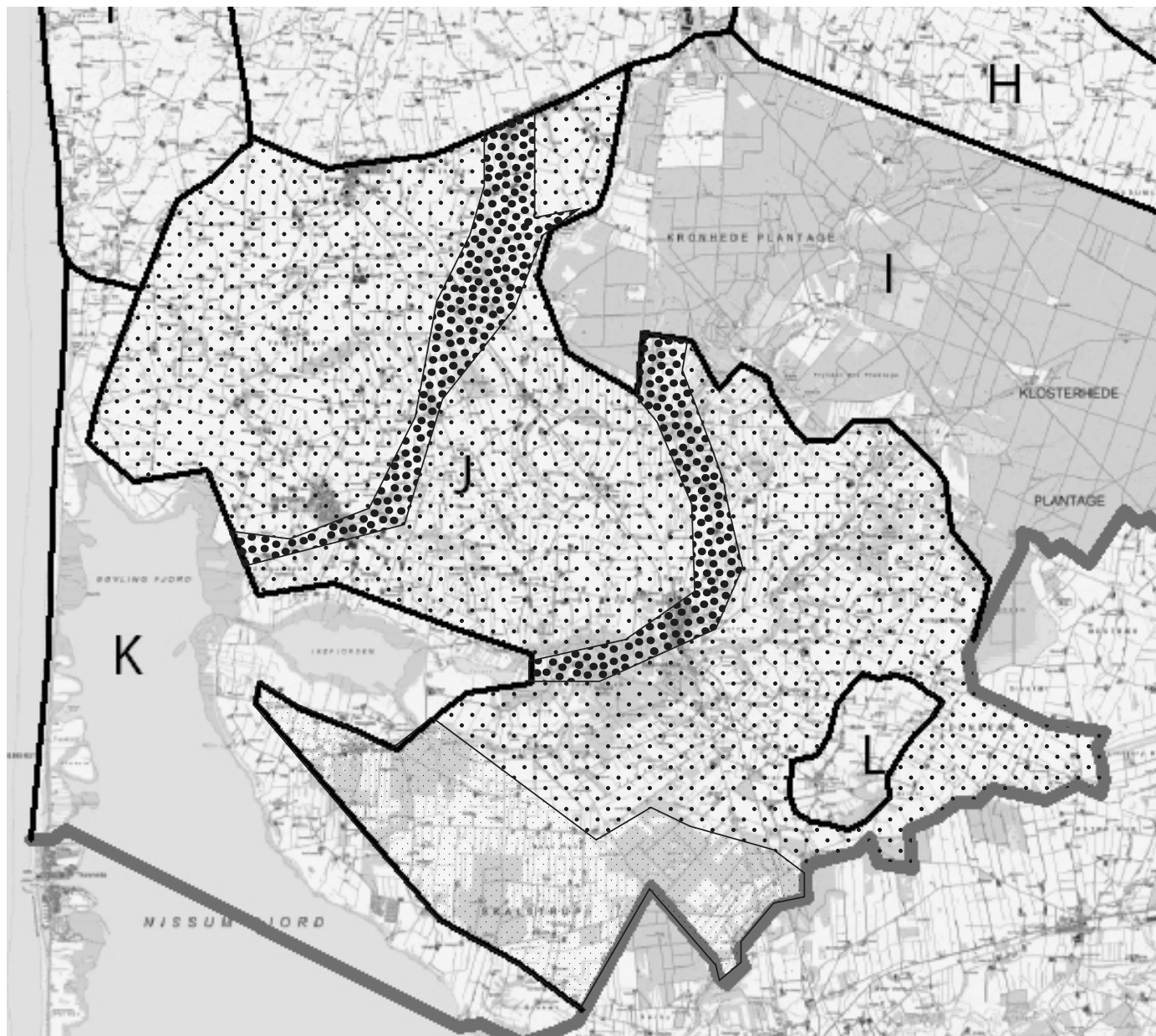
I landskabet ses de intensivt opdyrkede markarealer, der især mod syd og øst får karakter af mere lukkede landskabsrum grundet levende hegn og skovrejsning. Dette stemmer ikke overens med stedets naturgeografiske oprindelse, men er en del af nøglekarakteren - den mindre skala mod øst.

Dårlig tilstand

Det sydlige område, der fremstår af mere lukket karakter, er påvirket af vindmøller. Disse fremstår meget dominerende pga. den mindre skala, de er placeret i.

*Fåre Mølleå ved Bøvlingbjerg.
Der er skabt rekreative værdier i forbindelse med åløbets møde med byen.*

Kort 70.
 Karakterområde J
 - Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Oplevelsesrige landskaber

Åløbene

I forbindelse med åløbene ses englandskab samt kratbevoksning, hvilket understøtter landskabets ofte sammensatte karakter.

Amstrupsøerne

Søerne der ligger ved Kikkenborg er dødishuller fra sidste istid. Søerne ligger omkranset af skov.

Det flade landskab

Området er, i kraft af sit flade terræn, interessant. Det fremstår ikke som ét stort sammenhængende landskab, da området bliver af en mere sammensat og lukket karakter inde i landet. Dog er det flade landskab særligt fremtrædende ved og omkring Høvsøre Prøvestation.

Særlige udsigter

Langs Lomborg og Ramme samt ud mod Vestkysten løber Oldtidsvejen, hvilket i dag har efterladt sig spor i form af adskillige gravhøje samt forsvarsvolden Rammedige. Fra karakterområdets nordlige del er der udsigt til gravhøjene, som er placeret i nabokarakterområdet.

Bøvlingbjerg ligger på en mindre bakkeødannelse, hvorfra der er gode udsyn. Dog markerer denne mindre bakkeformation sig ikke særligt, men snarere som en variation på den flade smeltevandsslette.

Ved Høvsøre Prøvestation opleves den helt flade smeltevandsslette, og man har kiggene ud til fjorden samt Bøvling Klit i område K.

Udsigten til Møborg, bakkeøen, er interessant, da bakkeøens skrånende terræn står i kontrast til hedesletten.

Landmarks

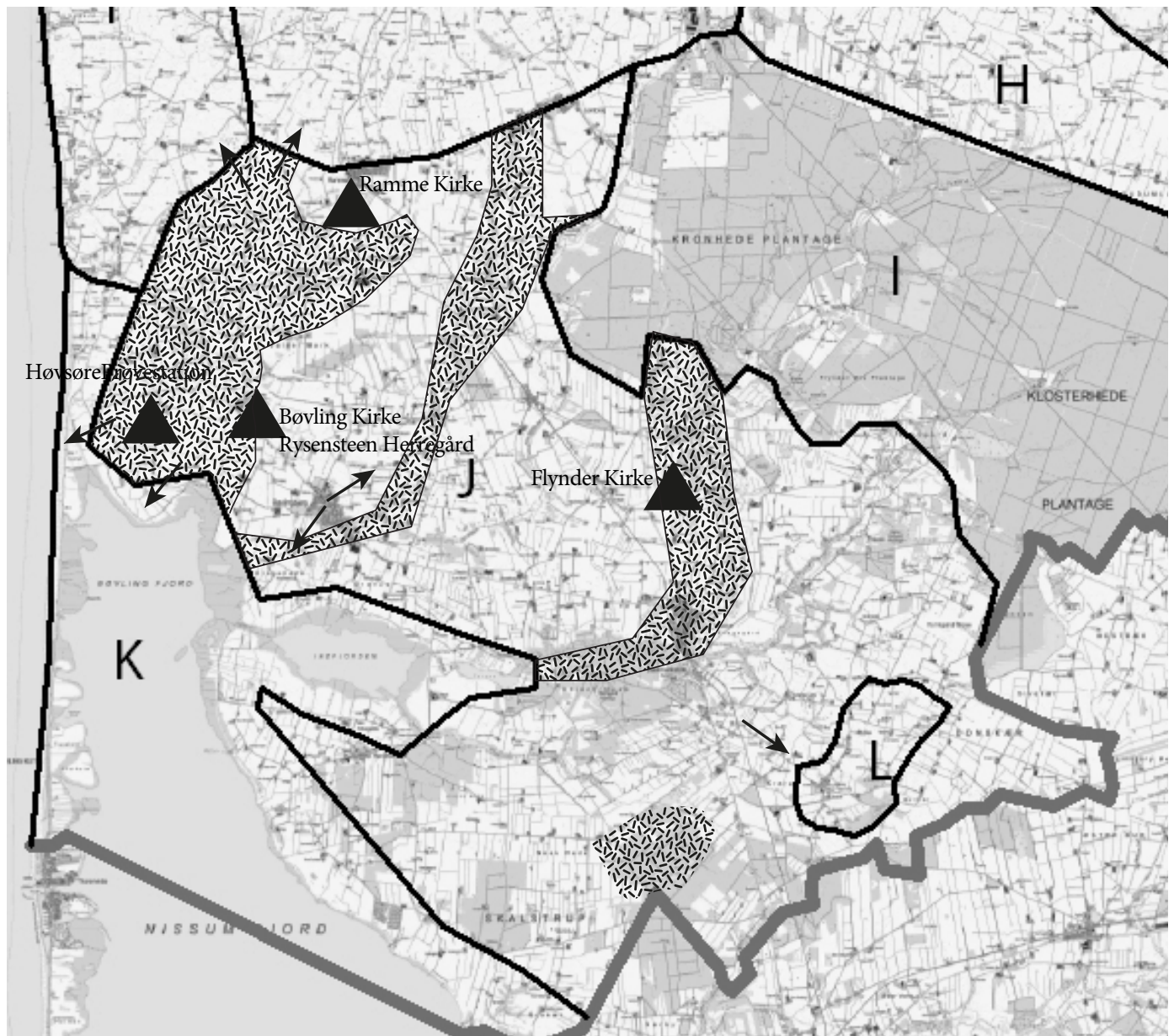
Bøvling Kirke ligger på et forholdsvist fladt terræn og i en interessant visuel sammenhæng til den nordligere beliggende herregård, Rysensteen. Fra nord sammenspiller den hvidkalkede kirke med Rysensteens hvide facader. Man ser fra nord kirken, med sit særprægede løgspir, igennem en iscenesat ramme fra naturen: et fortsættende levende hegn viger for kirken.

Derudover bør nævnes de to andre kirker i det åbne land; Ramme Kirke samt Flynder Kirke. Ens for disse to er at de ligger på et nogenlunde fladt terræn, men skråner ned mod et åløb i det åbne landskab.

Karakteristisk for området er omfanget af vindmølleparker, som dominerer, men ikke kan tilskrive sig karakteren 'landmark'. Grunden hertil lægges i deres midlertidige karakter, som ikke skaber forankring til stedet. Dog opleves Høvsøre Prøvestation som et landmark, da denne markerer sig som et større og klarere anlæg, man i højere grad orienterer sig efter.

Udsigt til bakkeøen, Møborg, fra vest.

Kort 71.
Karakterområde J
- Oplevelsesrige områder

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

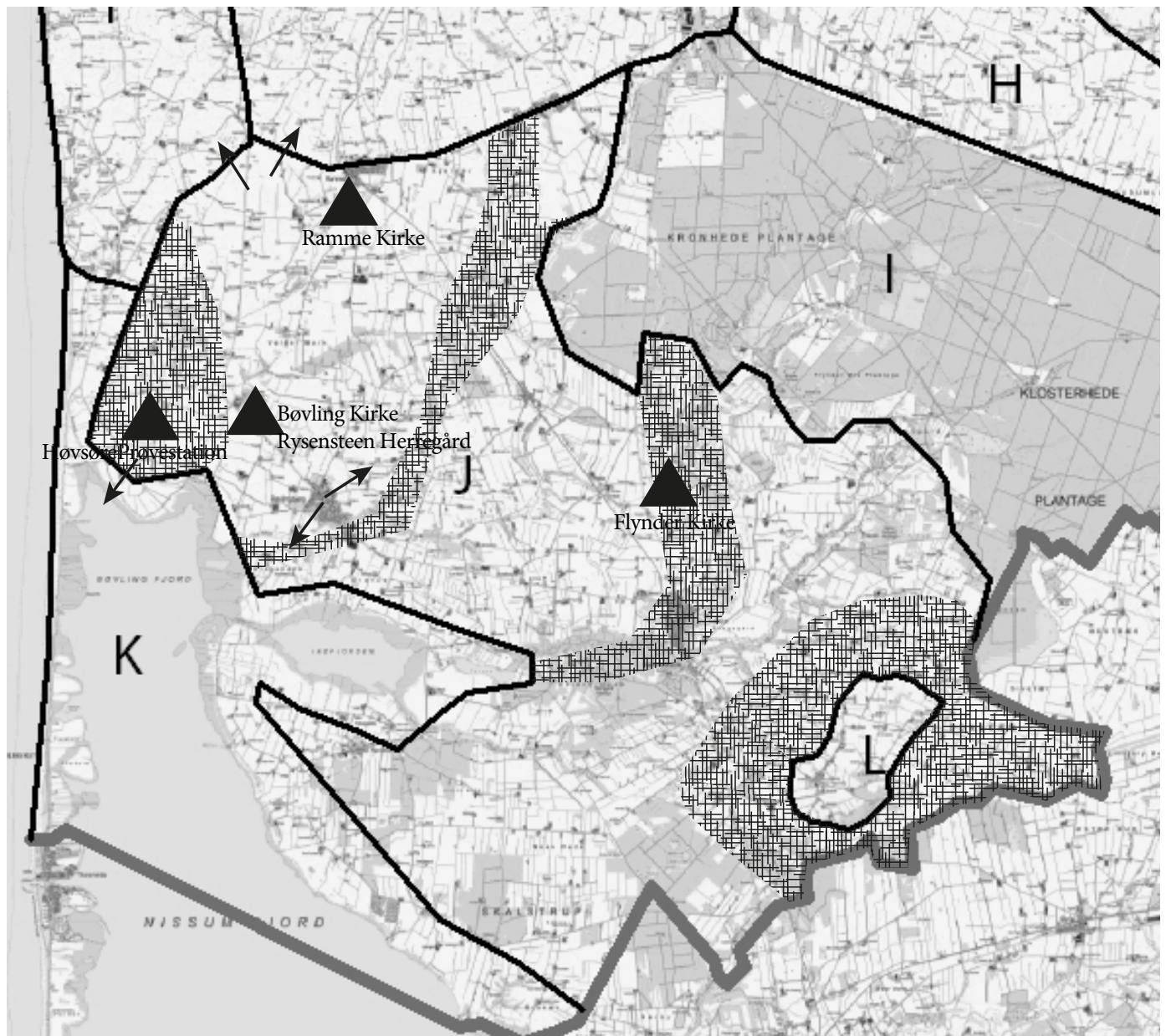
Den vestlige del af området, som har sin åbne karakter, er sårbar overfor ændringer, der forringer eller udhvisker fortællingen om landskabets udgangspunkt; den flade hedeslette med det åbne udsyn. Vindmøller indgår i dag som en del af landskabskarakteren i området, hvor de er indpasset i den generelt store skala. Derfor vurderes det muligt at integrere vindmøller i området under forudsætning af, at de skalamæssigt og deraf rent visuelt indpasser sig stedets karakter.

Området ved karakterområde L, Møborg Bakkeø, er af stor værdi grundet udsigten til og fra Møborg samt den særlige formation, som bakkeøen danner i landskabet. Området omkring er sårbart overfor ændringer, såsom vindmøller og skovrejsning, der slører stedets karakter.

Ådalene i området er sårbare overfor ændringer. Der bør ikke placeres vindmøller her eller i disses umiddelbare nærhed.

Den mindre skala ved Kikkenborgvej, med flere vindmøllegrupper.

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbar udsigt
- Særligt sårbart landmark

Kort 72.
Karakterområde J
- Sårbarhed

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 27.

- Vedligeholde / Styrke
- Bevare / Beskytte
- Genoprette / Styrke
- Ændre / Nyskabe

- Områder hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes:

Det vestlige område i og omkring Høvsøre Prøvestation bør vedligeholdes, så det fortæller historien om den flade hedeslette, der er det naturgeografiske udgangspunkt for hele karakterområdet. Det vide udsyn mod vest og sydvest er særlig og bør opretholdes.

- Områder hvor landskabskarakteren bør genoprettes:

I midten og i den østlige del af karakterområdet forsvinder den store skala grundet flere skov- og plantagearealer og en højere grad af levende hegn forekommer. Vindmøllerne her virker i mindre grad indpasset grundet den mindre skala, de er placeret i. Man kan med fordel stræbe efter en synliggørelse af hedesletten, som er landskabets udgangspunkt. Dette kan skabes igennem en bedre sammenhæng imellem stedets naturgeografiske udgangspunkt, hedesletten og de kulturgeografiske helheder og elementer.

- Områder hvor landskabskarakteren bør ændres / nyskabes:

Den sydlige del af området bør ændres, da de forskellige kulturgeografiske elementer indbyrdes ikke stemmer overens. Af den grund fremstår det naturgeografiske udgangspunkt meget sløret. Man kan med fordel ændre landskabskarakteren, så der hersker en samhörighed imellem de forskellige elementer og så det naturgeografiske udgangspunkt står tydeligere frem.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren bør opretholdes i sin nøglekarakter som den flade hedeslette i forholdsvis stor skala. I det østlige og sydøstlige område kan der med fordel ske en synliggørelse af landskabets naturgrundlag.

Natur

Et vigtigt naturelement i området er ådalene - i særdeleshed Flynder Å - med sine slyngede løb. Disse er af stor værdi, både oplevelses- og naturmæssigt, og bør fastholdes i sin nuværende

karakter.

Skov

Der bør ikke rejses skov i vindmøllernes umiddelbare nærhed, da dette vil forårsage et misforhold imellem skalaer. I særdeleshed mod vest, hvor det flade landskab træder frem, anbefales skovrejsning ikke.

Mod syd og øst/midt, hvor skov- og plantagearealer allerede eksisterer, kan der rejses skov i forbindelse med de eksisterende skovarealer.

Bebyggelse

Den spredte bebyggelse i det åbne land bør opretholdes og ligeledes den tættere bystruktur ved fx Bøvlingbjerg og Bækmarksbro. Bygrænserne her bør respektere byens afgrænsning af åløb samt andre landskabelige elementer.

De mindre stationsbyer, Fåre og Ramme, har en særlig karakter i forhold til deres fortælling om en bys opståen og udvikling på baggrund af jernbanens etablering. Deres nerve og fortælling, jernbanen, det kulturhistoriske fundament, bør opretholdes i fremtidig planlægning.

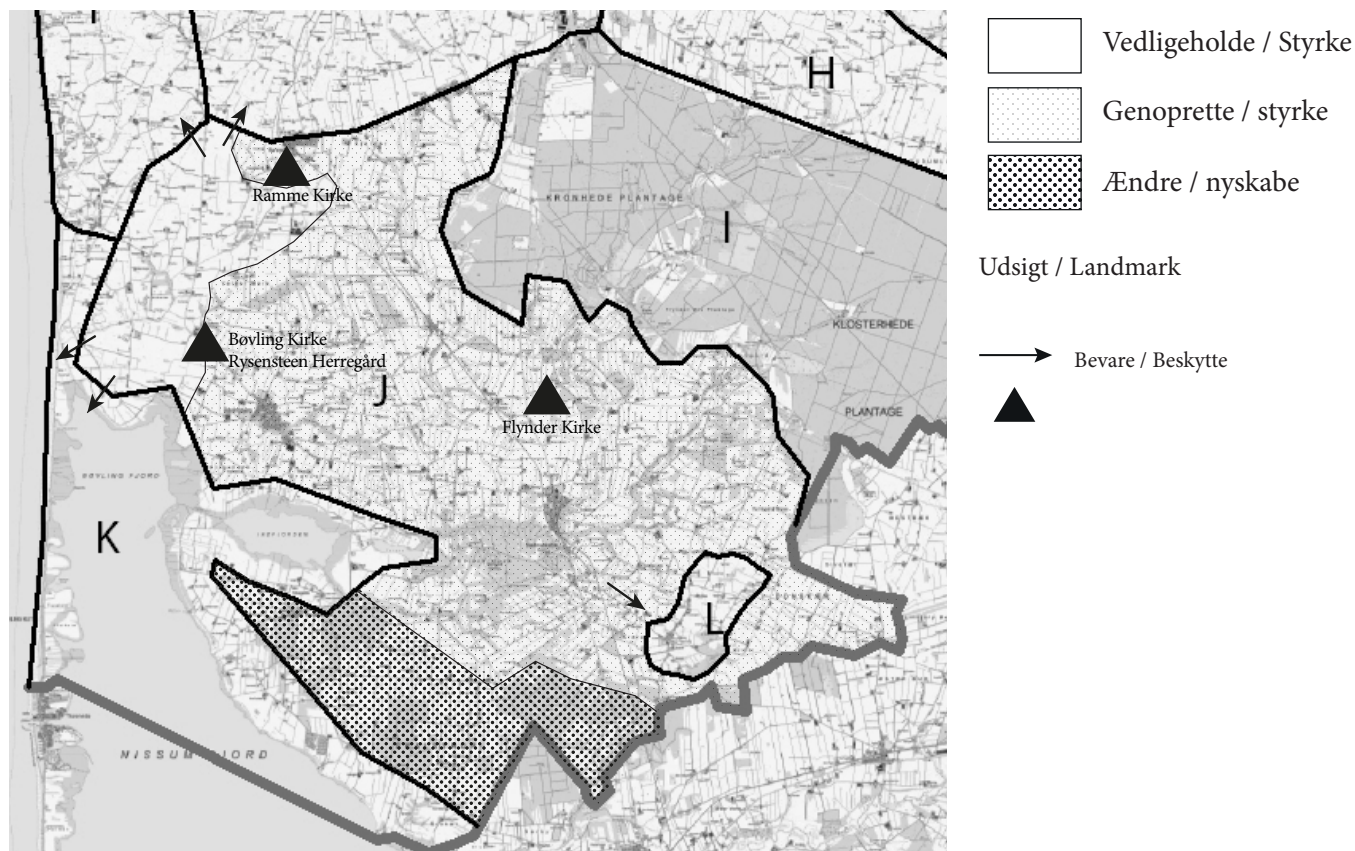
Tekniske anlæg

Området er karakteriseret af en stor mængde vindmøller og vindmølleparker. I vest, hvor landskabet kan bære vindmølleopsætning grundet den store skala, kan vindmøller indpasses i samspil eller som stedfortrædere for de allerede eksisterende vindmøller. Midt i karakterområdet og i øst/syd er det vigtigt at have øje for den generelt mindre skala. I fht. vindmølleopsætning anbefales det at undgå dette i den sydlige del og omkring Møborg. Ligeledes anbefales det at friholde åløbene for tekniske anlæg.

Anbefalingerne er Teknik og Miljøs, og de er alene baseret på intentionen om at tilgodese

landskabelige interesser.

Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.

Kort 73.
Karakterområde J
- Sårbarhed

Landskabskvalitet

Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
	Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke
Middel	Vedligeholde/Styrke	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 27. Caspersen og Nellemann, 2005

Nisum Fjord

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E K

Fuglereservatet ved Nisum Fjord

Landskabskarakteranalyse.....	221 - 231
Landskabsvurdering.....	232 - 241

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Det flade kystlandskab ved Nisum Fjord og Indfjorden med sine vide udsigter over fjorden og ind på land samt ud mod Vestkysten med den langstrakte klit ad tangen. De vide udsyn giver særligt områdets nordlige og vestlige del karakter af storskalalandskab. Dette understreges af roen og af stilheden.

Området er udpeget som fuglebeskyttelsesområde og indeholder større fredede arealer, der får landskabet til at fremstå og udvikle sig mere eller mindre intakt i forhold til dets oprindelse.

Nær fjorden findes vådområder samt eng- og græsningsområder. En lav bebyggelse i form af landbrugsejendomme og husmandsbebyggelser ligger meget spredt imellem de større, dyrkede marker.

Beliggenhed og afgrænsning

I kommunens sydligste del strækker karakterområde K sig med Vesterhavet som vestlig afgrænsning. I nord afgrænses området ved det sydlige af Fjaltring, hvor Bøvling Klit starter sit lange løb mod syd. Denne strækning løber ned til nord for Thorsminde, hvor kommunegrænsen går. Mod øst og nord afgrænses området af nabokarakterområdet, J. Område K bærer præg af sit fjord- og kystlandskab, der er under beskyttelse og er meget mere fladt og uberørt end karakterområde J. Længst mod syd og øst grænser karakterområdet op til kommune-grænsen, der følger Damhus Å.

Se kort 74. Landskabskarakterområde K.

Landskabskarakter

Som en del af hedesletten i kommunens midterste og sydlige del karakteriserer det helt flade landskab også Nisum Fjordområdet - det bliver omend mere fladt og åbent grundet nærheden til fjord og kyst.

Omkring fjordene ses eng- og moseområder samt græsningsarealer. Ydermere ses dyrkede marker indimellem, som dog er mere udpræget og af større skala i den sydlige del af området, hvor markerne strækker sig tæt ud til fjordkysten. Her opleves også en mindre skala grundet levende hegn nær fjorden.

I godt samspil med stedets naturgeografiske grundlag fremstår den spredte bebyggelsesstruktur ikke dominerende, da den respekterer det åbne, flade landskab og ikke virker forstyrrende i de store åbne kig og vidder, som stedet virkelig rummer. Bebyggelsen består hovedsageligt af en spredt lav gårdbebyggelse - især i den sydlige del, hvor et sommerhusområde også er placeret. I den nordlige ende, omkring Indfjorden, ses et næsten ubebygget område, hvilket er med til at understrege og vedligeholde det intakte landskab.

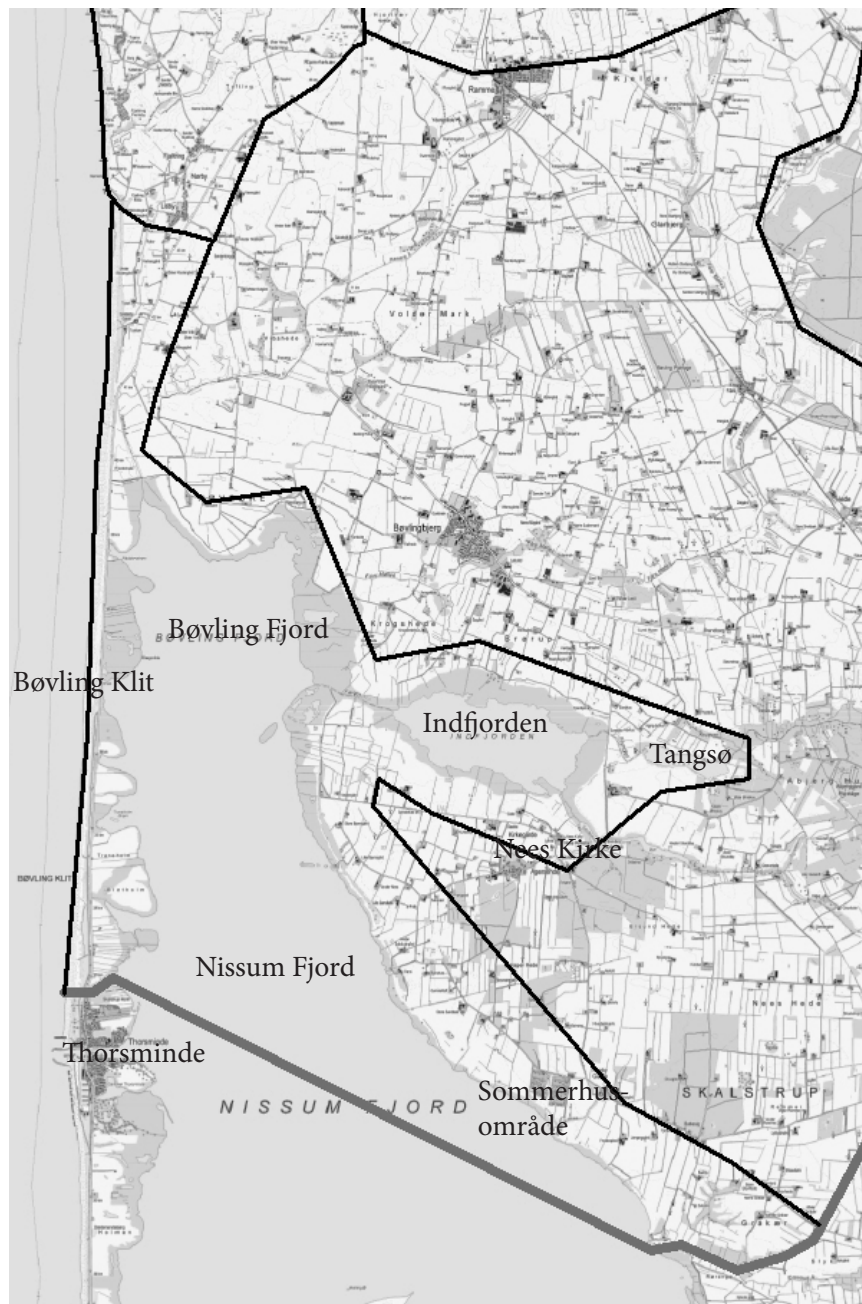
De store, åbne flader og den meget horisontale orientering karakteriserer oplevelsen af landskabet. De åbne vidder over fjorden og ind på land er særligt for området - samt omvendt; kigget ud mod vest med den lange klitformation, der strækker sig langs Vestkysten så langt øjet rækker. Stilheden og roen underbygger storskalaen - fx. når man står ved Flynder Å imellem Nisum Fjord og Indfjorden - her fornemmes landskabets uendelighedskarakter igennem det flade terræn og den langstrakte Bøvling Klit.

Den karakteristiske Bøvling Klit, der adskiller det bagvedliggende Vesterhav med det flade fjordlandskab i for- og mellemgrunden

Kort 74.
Landskabskarakter-
område K

Naturgrundlag

Området Nissum Fjord er en fortsættelse af den flade hedslette fra karakterområde J. I sidste istid blev landskabet her oversvømmet af smeltevandet fra øst og nord og smeltevandsletten skabtes - heraf den meget flade karakter. Ydermere forstærkes det flade terræn i form af den kystnære placering til Vesterhavet og Nissum Fjord.

I den nordlige del af området, ved Bøvling Fjord og vest for Indfjorden, består jorden af marint sand og ler. Her ses også ferskvandsdannelser. Syd herfor, og i langt størstedelen af karakterområdet, findes sand og grus.

Kendetegnende for områdets terrænform er det helt flade fjordlandskab omkring Nissum Fjord, Indfjorden og Tangsø. I kontrast til dette ligger Bøvling Klit - langs tangen til Thorsminde imellem Vesterhavet og fjorden. Klitten er et langstrakt element, som hæver sig skarpt og sikkert op i det ellers meget flade landskab.

Bøvling Fjord og Nissum Fjord danner rammen for det omkringliggende fjordlandskab. Ydermere findes Tangsø i forlængelse af Indfjorden, der gennemstrømmes af Flynder Å. Indfjorden var engang en del af Nissum Fjord. Imellem Nissum Fjord og Indfjorden løber Færgen som et sammenbindende led imellem de to. Damhus Å løber fra Nissum Fjord og udgør den helt sydlige afgrænsning af området, som også er kommunegrænse. Fra den nordlige del af Fjordområdet, ved Bøvling Fjord, løber Fåre Mølleå østpå og ind i landet - bl.a. igennem Bøvlingbjerg, der ligger i nabokarakterområdet.

*Se kort 75. Karakterområde K - Naturgrundlag
Per Smed. GEUS.*

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Nær fjorden findes strandenge, rørskov samt lavvandede fjordområder. Her eksisterer ydermere en sporadisk placering af kratbevoksning, fx. imellem Indfjorden og Tangsø. Længere mod syd eksisterer lidt tættere og højere levende hegn, hovedsageligt nåletræer.

Engene omkring fjorden er dannet i læ af klittangen ved, at fjordens opgrøde efterhånden er blevet bevokset med strandengsplanter. Disse har med tiden dannet et sammenhængende plantedække.

I den sydlige del nær fjorden findes nålehegn imellem de intensivt dyrkede markflader. Omkring Sandbækvej dominerer især nålehegnene, der løber parallelt med fjorden med ophold imellem sig.

Imellem Indfjorden og Tangsø findes et mere sammensat landskab i form af dyrkede marker, græsningsenge, kratbevoksning, levende hegn og Flynder Ås løb.

Dyrkningsform

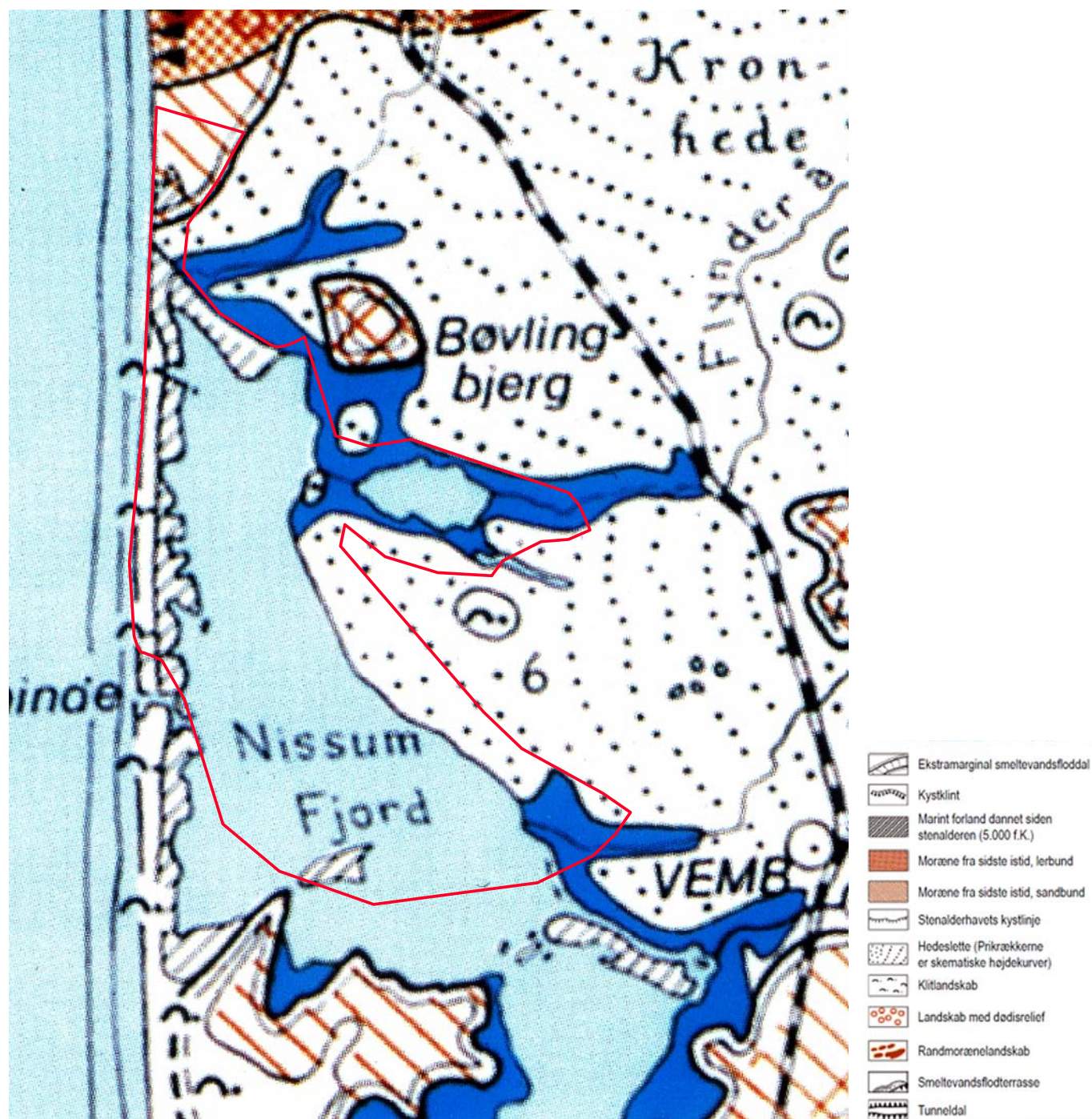
Området består hovedsageligt af intensivt dyrkede marker syd for Indfjorden og herfra langs Nissum Fjord. Dog er jorden imellem Nissum Fjord og Indfjorden også opdyrket og fungerer nogle steder som græsningsenge. Dyrkningsfladerne er trukket tæt på fjorden langs den sydøstlige bred af Nissum Fjord.

*Kigget ud mod Bøvling Klit der løber langs Vestkysten.
Fjorden med omkringliggende eng- og vådområder i mellemgrunden.*

*Det flade fjordlandskab imellem
Nissum Fjord og Indfjorden.*

Kort 75.
Karakterområde K
- Naturgrundlag
Per Smed. GEUS.

Bebyggelsesstruktur:

Områdets sydlige del består af en spredt gårdbebyggelse og fritliggende huse, der primært er placeret langs vejene. I den nordlige del, omkring Indfjorden samt øst herfor, ses et næsten ubebygget område. Af tættere karakter ligger et mindre sommerhusområde på Harpøtvej og Hyttevej, nær kysten til Nissum Fjord.

Nees Kirke, med sin hvidkalkede facade, stikker elegant op fra et halvtransparent nåletræshegn. Hegnet formidler overgangen fra den klare, hvide kirke med de få omkringliggende lave bebyggelser til det helt flade fjordlandskab. Kirken ligger cirka 1 km. nordøst for landsbyen Nees.

Kulturhistoriske helheder og enkeltelementer

Ændringerne i de karaktergivende landskabselementer knytter sig mest til de intensivt dyrkede markarealer i det sydlige, fjordnære område. Her ses hvorledes markstørrelserne er øget og opdelt af levende hegn, hvilket giver området en mindre skala, end det flade landskab oprindeligt har tilskrevet stedet. Nissum Fjord og det omkringliggende landskab er udlagt Ramsarområde, som er omfattet af både national og international fuglebeskyttelse. Nogle af fjordens landskaber er desuden fredede for at bevare fuglelivets levesteder og karakteristiske plantesamfund. Dette forholdsvist uberørte og uforstyrrede område ses særligt i den nordlige del af området samt helt mod vest langs tangen. Dette viser landskabets stærke intakthed i forhold til dets oprindelse.

Tekniske anlæg

Der findes i området vindmøller imellem Neesvej og Nøragervej samt lidt sydligere ved Nørager Hede. Fra Bøvling Klit og ind i landet har man desuden kig til Høvsøre Prøvestation og vindmølleparker, som ligger i karakterområde J.

Langs Bøvling Klit og ud ad tangen i vest løber rute 181, som sætter et skel imellem klitstrækningen og fjordlandskabet.

Den kystnære placering har givet anledning til en række rekreative anlæg i form af jollehavne. Disse findes ved sommerhusområdet ud til Nissum Fjord, Damhus Å Havn helt sydligst i området og Bøvling Havn nord for Indfjorden.

I områdets vestlige del er der placeret et par udkigsposter, som giver mulighed for kig ud over det fuglebeskyttede fjordområde.

*Jollehavnen Bøvling Havn.
I horisonten skimtes Indfjorden.*

*Å-løbet Færgen, der rinder ud i Bøvling Fjord.
Til højre i billedet skimtes Høvsøre Prøvestation.*

Det sammensatte englandskab imellem Indfjorden og Tangsø

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse/udgangspunkt

Fra Vestkysten, med det langstrakte klitforløb i forbindelse med fjorden og det helt flade terræn, ses hvordan landskabet står meget intakt. Fjordområdet får med sin fredede karakter og som fuglebeskyttelsesområde lov til at udvikle sig i overensstemmelse med dennes naturgeografiske oprindelse.

Rumlige og visuelle forhold

Områdets helt flade terræn, giver vide udsigter over fjorden og ind i landet. Denne karakter er af stor værdi for området, som især kommer til udtryk i den vestlige og nordlige del. Her er forholdvist ubebygget, bl.a. i kraft af Ramsarudpegningen, som området er underlagt. Nogle af fjordens landskaber er desuden fredede i det henseende ligeledes at bevare fuglelivets levesteder og karakteristiske plantesamfund.

Bebyggelsen, der hovedsageligt består af en spredt gårdbebyggelse, lægger sig i landskabet uden at dominere. I de næsten helt ubebyggede områder - fx. imellem Nisum Fjord og Indfjorden - opleves en særlig ro, som området generelt rummer og som i særdeleshed er med til at understrege storskalaen i landskabet.

Karakteristisk for det kystnære landskab er den langstrakte klit, Bøvling Klit. Den strækker sig ned igennem hele området i én, lang sammenhængende form. Den er et karaktergivende element, der med sin høje ryg stiller sig på hedesletten. På trods af dette virker klitten overordnet ikke dominerende på grund af det vide udsyn, man har til den. Igennem sit meget langstrakte løb langs kysten fremstår Bøvling Klit snarere som en horisontal linje end et element, der påberåber sig opmærksomhed, når man oplever den på afstand. Den går således godt i spænd med områdets særlige horisontale karakter.

Langs Bøvling Klit løber rute 181, der i en nord-sydgående retning virker fremmed og får Bøvling Klit til at virke usammenhængende med landskabet mod øst. Dog, når man ser landskabet fra øst og mod vest sløres vejen fuldstændig og landskabssammenhængen bibeholdes.

I forbindelse med fjordlandskabet er der kig til vindmølleparker i nabokarakterområdet. I storskallandskabet virker disse ikke overskyggende for områdets landskabskarakter. Selvom de står synligt frem, indpasser de sig i det flade terræn og i horisonten.

Mod syd ved og omkring Sandbækvej ses, hvordan landskabet bliver af en lidt mindre skala i kraft af levende hegns dominans. Disse er flere steder placeret parallelt med fjordens kystlinje, hvilket skærmer for det vide udsyn. De levende hegn formår dog at skabe et fint sammenspil med det bagvedliggende åbne landskab mod vest, da de optræder med ophold imellem sig og anleder kig til fjorden. Det giver området her en særlig karakter. Disse ophold og kig bliver fint indrammet af det halvtransparente hegn i siderne, og man oplever i udsynene det store, flade terræn, som karakteriserer området.

De levende hegn optræder nogle steder som formidler imellem bebyggelse og terræn. Fx. ses det hvordan et halvtransparent bælte af nåletræsbeplantning ved Nees Kirke anlægger overgangen fra dette klare pejlemærke til det flade fjordlandskab.

*Det karakteristiske nålehegn i områdets sydligere del.
Pausen, der opstår imellem hegnet, lader den store skala komme til syne.
Hegnene indrammer kigget.*

*Kigget mod vest fra vestsiden af Nisum Fjord
Bøvling Klit ses i horisonten, som et langstrakt bælte, der understreger områdets horisontale karakter .*

*Det halvtransparente nålehegn samt den lave gårdbebyggelse omgivet af
transparent bevoksning.*

Oplevelsesmæssige delområder og enkeltlementer

Bøvling Klit, der strækker sig langs Vestkysten, giver fra sin højderyg udsigt udover Vesterhavet og mod øst ind over det flade fjordlandskab. Når man bevæger sig på eller langs klitten, opleves den som et markant og til tider dramatisk landskabselement. Beskues Bøvling Klit længere inde fra landet, opleves den ikke i samme grad dominerende, da den herfra ligger som et lyst, fortsættende bælte i horisonten.

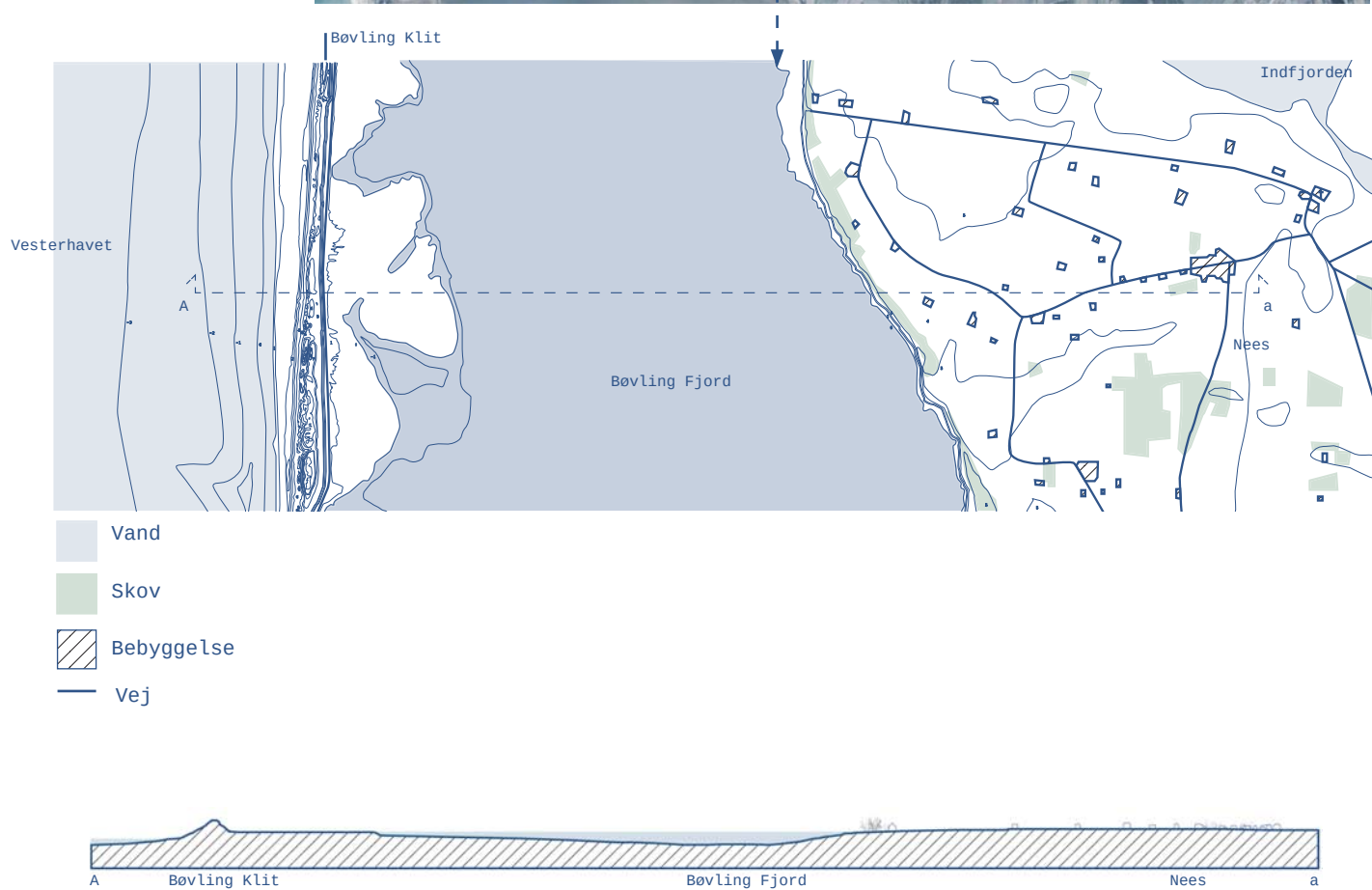
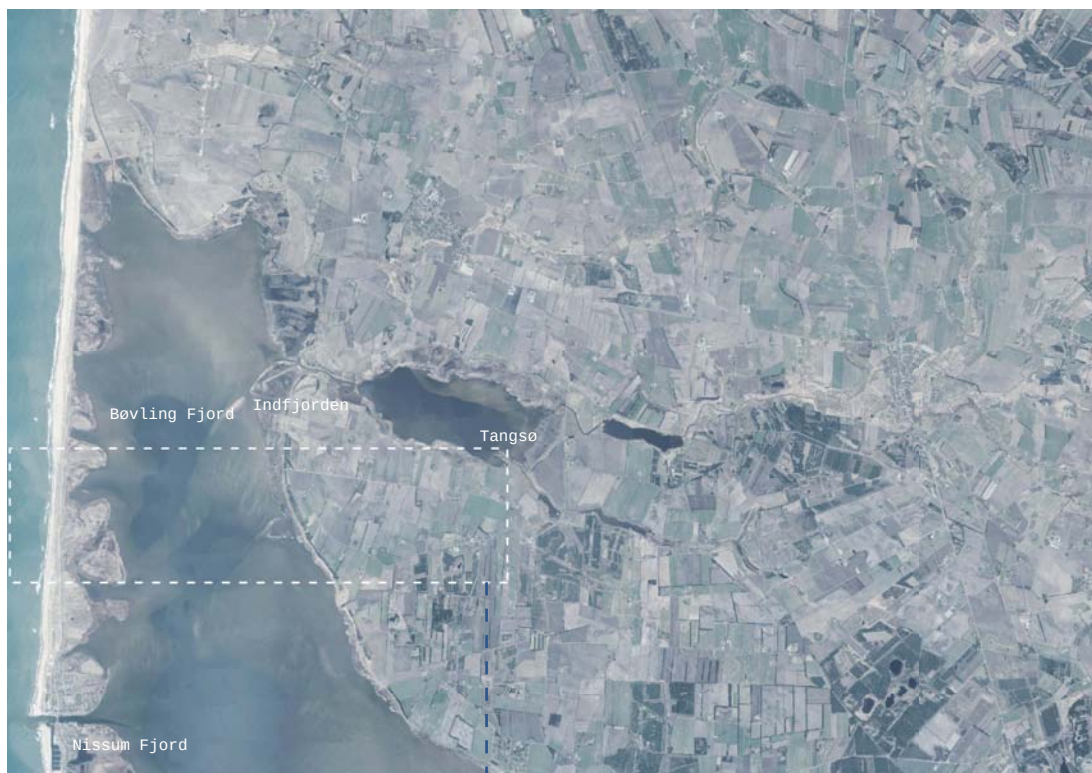
Som fuglebeskyttelsesområde, udgør Nisum Fjord og dets englandskab en oplevelsesmæssig værdi. I form af terrænets flade karakter kan man opleve de åbne vidder over fjorden samt større flokke af fugle.

Planmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At friholde landskabsområdet for vindmøller.
- At planlægge for store landbrug og sikre at disse anlæg tilpasses landskabets karakter.
- At friholde området for skovrejsning og etablering af energiafgrøder.

Figur 28.
Plan og principsnit over
Vesterhavet - Bøvling Klit -
Bøvling Fjord - Nees.
Det meget flade fjordland-
skab med Bøvling klit mod
vest, der markerer sig i
terrænet.

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.

S æ r l i g t k a r a k t e r i s t i s k

Nøglekarakteren, det helt flade fjordlandskab og storskalaen, fremstår meget tydelig i størstedelen af området. Her opleves et vidt udsyn over fjord og land og en uforstyrrethed.

K a r a k t e r i s t i s k

Området ved den sydøstlige side af Nisum Fjord samt ved Tangsø bærer præg af et mere sammensat landskab i form af læhegn, gårdbebyggelse, dykningsflader og græsningssenge. Bebyggelsen med en tilknyttet lægivende beplantning ligger meget spredt, hvilket bibeholder nøglekarakteren nogle steder. Kiggene ud over fjorden forekommer i mindre grad her pga. læhegn.

Fjordlandskabet.

Udsyn fra Thorsmindevej og ind i landet.

I mellemgrunden ses Bøvling Fjord og i horisonten den modstående kyst og vindmøller.

Kort 76
Karakterområde K
- Karakterstyrke

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

God tilstand

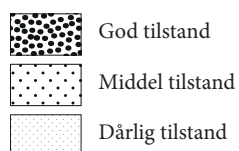
Størstedelen af området vurderes til at være i god tilstand; det uforstyrrede, flade fjordlandskab med dets omkringliggende mose- og engområder er bevaret.

Middel tilstand

I den sydlige del overlappes området af to vindmølleområder, der forstyrrer den ellers meget rolige atmosfære. Derudover ligger der et mindre sommerhusområde, som mindsker fornemmelsen af det åbne landskab med sin meget spredte bebyggelse.

*Kig fra Færgevejen og mod vest. Bøvling Klit i baggrunden.
Her opleves en uforstyrret stilhed.*

Kort 77
Karakterområde K
- Tilstand

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Oplevelsesrige landskaber

Bøvling Klit

Oplevelsen af den langstrakte klit, der løber langs tangen til Thorsminde, fremstår skarp i landskabet. Fra klitten har man udsigt over fjorden på østsiden og Vesterhavet på vestsiden.

Fjordlandskabet

Det flade fjordlandskab omkring Nisum rummer fredede områder og er udpeget som fuglebeskyttelsesområde. Landskabet fremstår intakt med sine våd- og moseområder omkring fjorden.

Særlige udsigter

Ad tangen til Thorsminde er en vid udsigt ud over Bøvling- og Nisum Fjord, hvor der ofte opleves flokke af fugle grundet dets udpegning som Ramsarområde. Står man lige nord for Bøvling Fjord opleves Bøvling Klit meget dramatisk i sin uendelighedslinje.

Imellem Nisum Fjord og Indfjorden er en særlig udsigt mod vest, hvor Færgen rinder ud i fjorden og med Bøvling Klit i horisonten. Mod øst skimtes Indfjorden, alt sammen med det flade eng- og moselandskab omkring. En særlig ro karakteriserer stedet, der understreger landskabets intakthed og store skala.

Landmarks

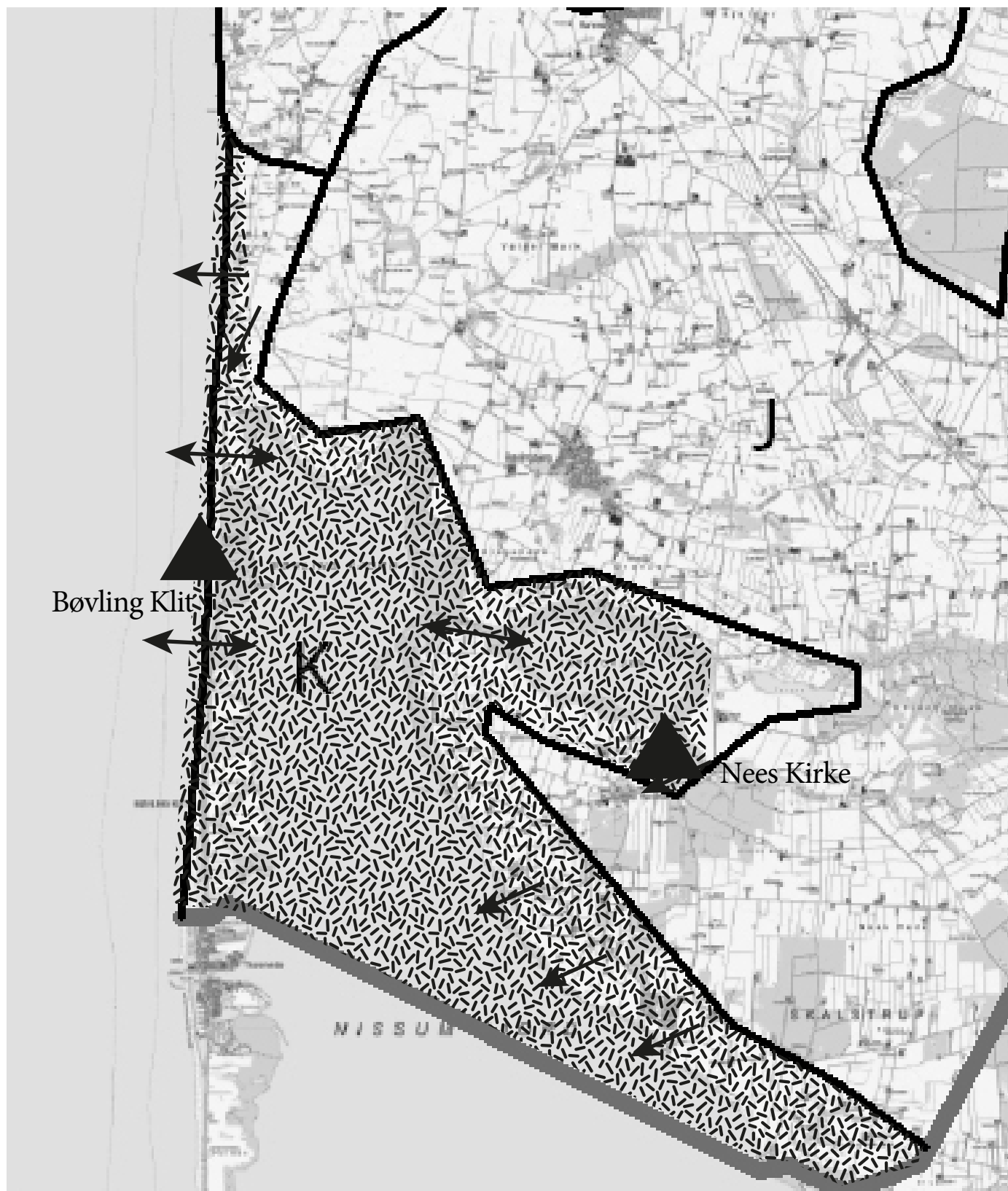
Bøvling Klit hæver sig markant fra det flade terræn, hvoraf den opleves som et markant landskabselement. Grundet dens aflange karakter understreger den på længere afstand den horisontale karakter, der hersker i området.

Nees Kirke står med sin hvide facade som et landmark, der stikker op fra den lavere beplantning. Den er omgivet af vådområder og Indfjorden mod nord.

Nees Kirkes sydlige facade.

Beplantningen formidler overgangen fra bebyggelse til det flade land.

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

Kort 78
 Karakterområde K
 - Oplevelsesrige områder

Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

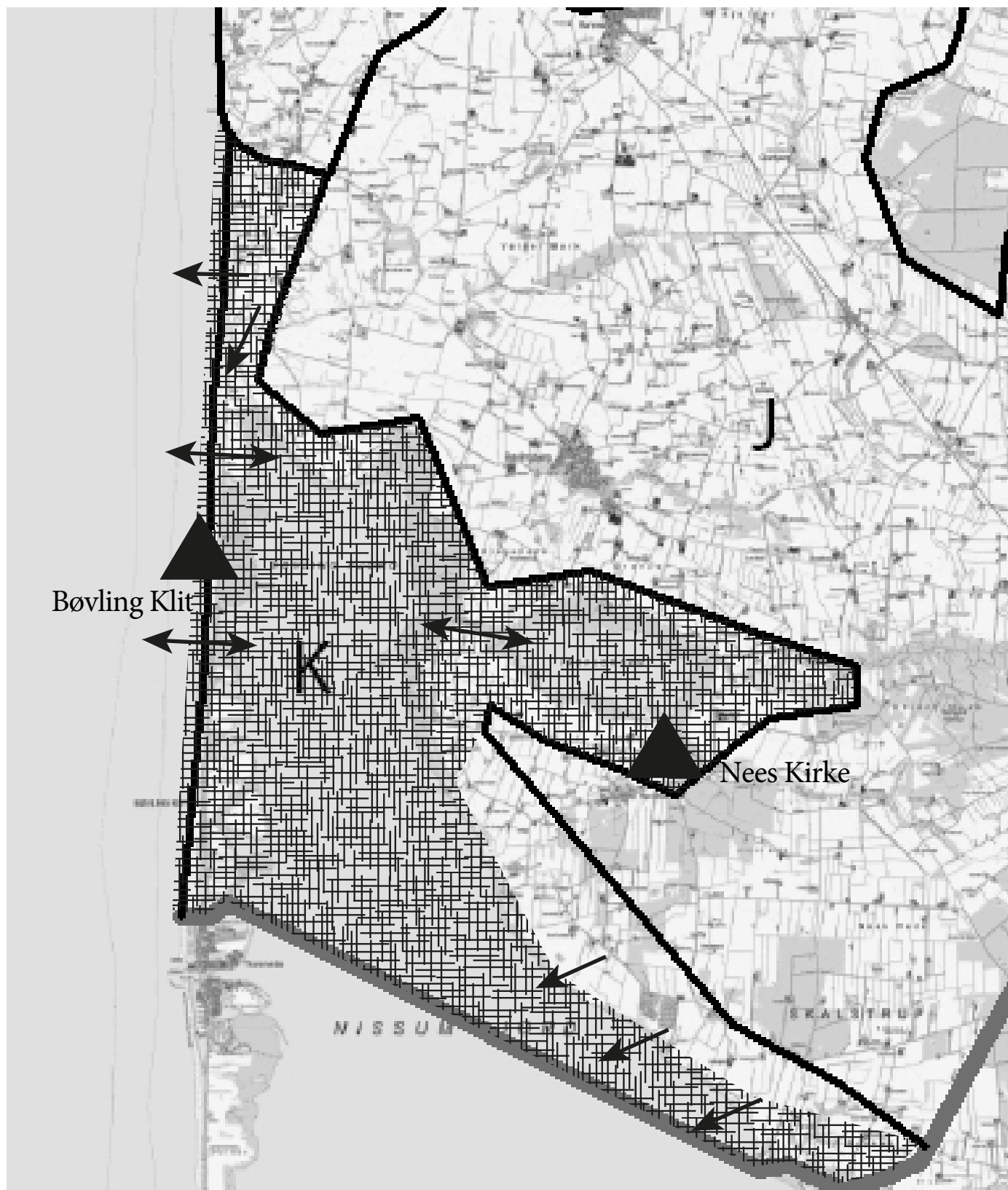
Størstedelen af området er sårbart overfor ændringer, grundet den beskyttede og nogle steder fredede karakter. I og med landskabet fremstår meget intakt, gør dette det også mere sårbart overfor skovrejsning og tekniske anlæg generelt.

Hele området ligger inden for kystnærhedszonen, hvilket forudsætter nogle ekstra overvejelser, hvis bebyggelse eller andre anlæg skal opføres.

Området fra Nees og sydpå skiller sig lidt ud fra nøglekarakteren i området, da landskabet her er af mindre skala grundet levende hegn. Karakteristisk er dog, at hegnene, der løber parallelt med fjorden, står med ophold imellem sig. Dette sikrer særlige kig til fjorden og det åbne landskab. Af denne grund vurderes det her, at eventuelle ændringer respekterer disse særligt sårbare udsigter til fjorden.

Bøvling Klit set fra Vestkysten. Billeder er taget lige syd for Højde Q.

Særligt sårbart landskab

Særligt sårbar udsigt

Særligt sårbart landmark

Kort 79
Karakterområde K
- Sårbarhed

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 29.

- Vedligeholde / Styrke
- Bevare / Beskytte
- Genoprette / Styrke
- Ændre / Nyskabe

- Områder hvor landskabskarakteren bør bevares/beskyttes:
Den største del af området er i dag omfattet af både national og international fuglebeskyttelse. Langs Vestkysten og nord for Indfjorden findes fredede områder.
Landskabskarakteren i det beskyttede område udgør nøglekarakteren for området; det helt flade og intakte landskab med vidt udsyn over fjordlandskabet. Landskabet bør bevares i sin nøglekarakter.

- Områder hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes/styrkes:
I den sydlige del af området, øst for Nissum Fjord, findes et område, der er af mere lukket karakter, grundet levende hegn og en hyppigere forekomst af bebyggelse. Karakteristisk for området her er, at hegnene, der løber parallelt med fjordkysten, står med ophold imellem sig, hvilket sikrer sig til det åbne fjordlandskab. Man får derfor indimellem oplevelsen af det store landskab. Disse udsigter bør vedligeholdes, da de i en vis grad bibeholder og respekterer oplevelsen af det store landskab, selvom man befinder sig i en mindre skala.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren

Landskabskarakteren bør opretholdes i sin nøglekarakter som det flade og uberørte fjordlandskab. Det bør bevares i sin store skala og med sine vide udsyn. I områdets sydlige del, øst for fjorden, foreslås en større synlighed af nøglekarakteren.

Natur

Karakterområdet rummer det flade fjordlandskab, som er udpeget ramsarområde. Stedet står mange steder uberørt hen, hvilket tilskriver landskabet en hvis intaktthed i forhold til dets oprindelse. Stedets uberørte karakter bør fastholdes.

Skov

Grundet nøglekarakteren, der ses i form af det helt flade terræn, bør der ikke finde skovrejsning sted, hvor dette gør sig gældende. Som beskrevet tidligere har området i den sydlige

del en mindre skala grundet beplantning. Her kan skovrejsning eventuelt finde sted, det skal dog ske i overensstemmelse med den eksisterende beplantning og med øje for de sårbare udsigter til fjorden.

Der bør ikke rejses skov i vindmøllernes umiddelbare nærhed, da misforholdet imellem skalaer da vil tydeliggøres.

Bebyggelse

Den meget spredte bebyggelse i området bør opretholdes. I den midterste del, hvor området er meget sparsomt bebygget, er det særligt vigtigt at tage højde for stedets uberørte karakter og vide udsyn. Mod syd, fra Nees og sydpå, kan bebyggelse passe sig ind i den eksisterende struktur og med fordel afskærmes af beplantning.

Tekniske anlæg

Karakterområdet er generelt sårbart overfor placering af tekniske anlæg - i særdeleshed vindmøller.

I det nordlige område er der kig til Høvsøre Prøvestation, som, trods sin indpasning i den store skala, alligevel fremstår som et fremmedelement i landskabet. I forbindelse med det flade fjordlandskab og kystlandskabet med Bøvling Klit, bør der ikke opsættes tekniske anlæg.

I områdets sydlige del er skalaen mindre, og her er allerede placeret vindmøller to steder. På grund af den mindre skala, er vindmølleopsætning ikke optimalt. Andre former for tekniske anlæg kan indpasses i landskabet med øje for de særligt sårbare udsigter og den meget spredte og lave bebyggelsesstruktur.

*Anbefalingerne er Teknik og Miljø, og de er alene baseret på intentionen om at tilgodese landskabelige interesser.
Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.*

Landskabskvalitet

Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
	Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
	God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke
	Middel	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
	Dårlig	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 29. Caspersen og Nellemann, 2005

Møborg Bakkeø

L A N D S K A B S K A R A K T E R O M R Å D E L

Møborg Kirke med udsigten mod nordvest.

Landskabskarakteranalyse.....	243 - 251
Landskabsvurdering.....	252 - 261

Landskabskarakteranalyse

Landskabets nøglekarakter

Møborg Bakkeø er en iøjnefaldende bakkeformation, der hæver sig over den omkringliggende flade hedeslette.

Møborg Kirke ligger i den sydlige del af området på en vestvendt skråning af den høje moræneknude. Fra bakkeøens toppunkt, Bavnehøj, er der udsyn til hele sognet, som udgøres af en tættere lav bebyggelse vest for kirken og en mere spredt bebyggelse mod nord. Landsbydannelsen flankerer landevejen mod Bækmarksbro og Nørre Holmgård. Mod nord udveksles den tættere landsbystruktur med spredt lav bebyggelse i form af landbrugs-ejendomme samt fritliggende huse, primært orienteret mod landevejen.

Beliggenhed og afgrænsning

I form af bakkeøen adskiller området sig markant fra den omkringliggende flade smeltevandsslette. På denne vis afgrænses Møborg Bakkeø af karakterterområde J mod alle sider.

Se kort 81. Landskabskarakterområde L

Landskabskarakter

Karakterområdet er i sig selv ét stort og markant landskabs-element, der som bakkeø er en kontrast til det omgivende flade landskab. Mod nord er den præget af større markarealer og en spredt lav bebyggelse, mens der mod syd ses en tættere lav landsbybebyggelse, som danner en markant lille byfront til de åbne vidder mod nord og vest.

Som pejlemærke rejser Møborg Kirke sig i områdets sydlige del, hævet bag landsbydannelsen. Bavnehøj, placeret lige øst for kirken, er bakkeøens toppunkt og syd herfor skråner området ned mod Damhus Å. På denne sydlige skråning ligger Møborg Skov, der danner en tæt karakter. I skovens centrale del ligger Møborg Sandgrav, der var i drift indtil 1992. Siden da er der opstået et spændende plante- og dyreliv i dens markante krater og småsøer.

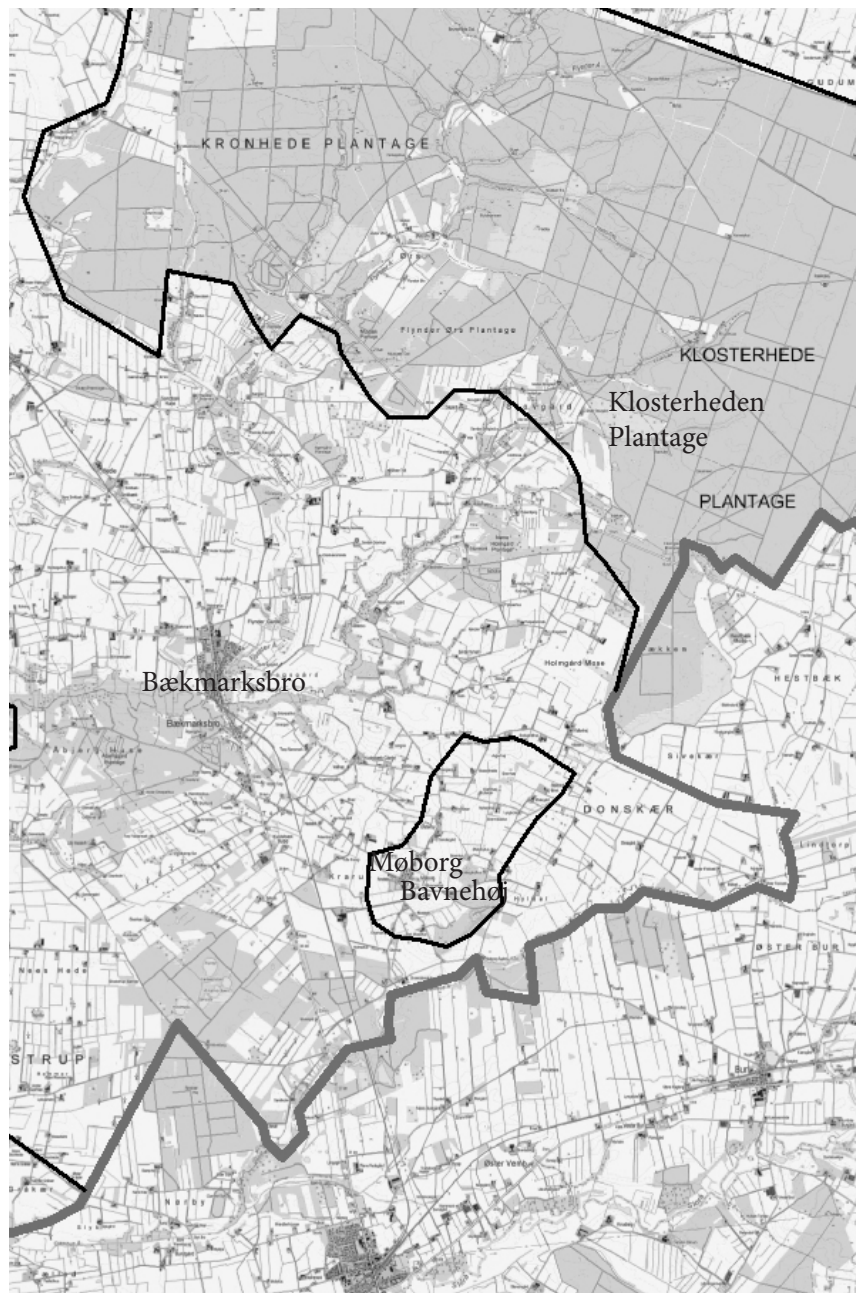
Fra bakkeøen er der et vidt udsyn til den omkringliggende hedeslette, hvor man mod vest kan skimte helt til Nisum Fjord og den bagvedliggende Bøvling klit. Derudover er der udsyn til vindmøllerækker og -parker.

Ankomsten til Møborg fra vest.
Den markerede lille byfront med kirketårnet som pejlemærke

Kort 81.
Landskabskarakter-
område L

Naturgrundlag

På den flade smeltevandsslette ligger Møborg Bakkeø. Bakkeøen er en rest af et gammelt morænelandskab fra tidligere istider, hvor det gik fri af oversvømmelsen fra den smeltede is grundet dens højde. Denne landskabsform er den ældste synlige i Vestdanmark.

Størstedelen af bakkeøen består af smeltevandssand og -grus. I syd ligger en gammel sandgrav, som står tilbage i form af et dramatisk krater. I denne grusgravsprofil findes aflejringer fra de tre sidste istider. Nedsikret materiale ses som et klitagtigt felt på skråningen.

Bakkeøen er et karakteristisk landskabselement. Den markerer sig i form af sit jævnt stigende terræn, som man møder fra alle sider, men specielt kuperet er landskabet ikke. Dette skyldes landskabets alder - at erosionen har haft ekstra mange årtusinder til at nedbryde ujævnheder i terrænet. Mod vest falder terrænet markant og mod syd skråner området ned mod Damhus Å. Lige øst for kirken findes bakketoppen Bavneshøj, som er bakkeøens toppunkt og når en højde på 47 meter over havet.

Der eksisterer ingen gennemgående åløb i området, dog berører Kvolsbæk akkurat områdets vestlige afgrænsning. Ved Møborg Sandgrav findes mindre søer.

*Se kort 82. Karakterområde L - Naturgrundlag
Per Smed. GEUS.*

Anvendelse og landskabsstrukturer

Bevoksning

Der ses en tættere bevoksning omkring bebyggelsen vest for kirken. Mod nord rinder dette ud i en mere sporadisk placering af levende hegn samt kratbevoksning. Her synes landskabet mere sammensat. Mod øst ses de levende hegn i en øst-vestgående retning, hvilket understreger det skrånende terræn. Mod syd findes en tættere bevokset løvskov - Møborg Skov, som giver en markant tættere karakter i forhold til resten af området. Omkring den gamle sandgrav ved småsøerne, som ligger i skoven, vokser rørskov og krat.

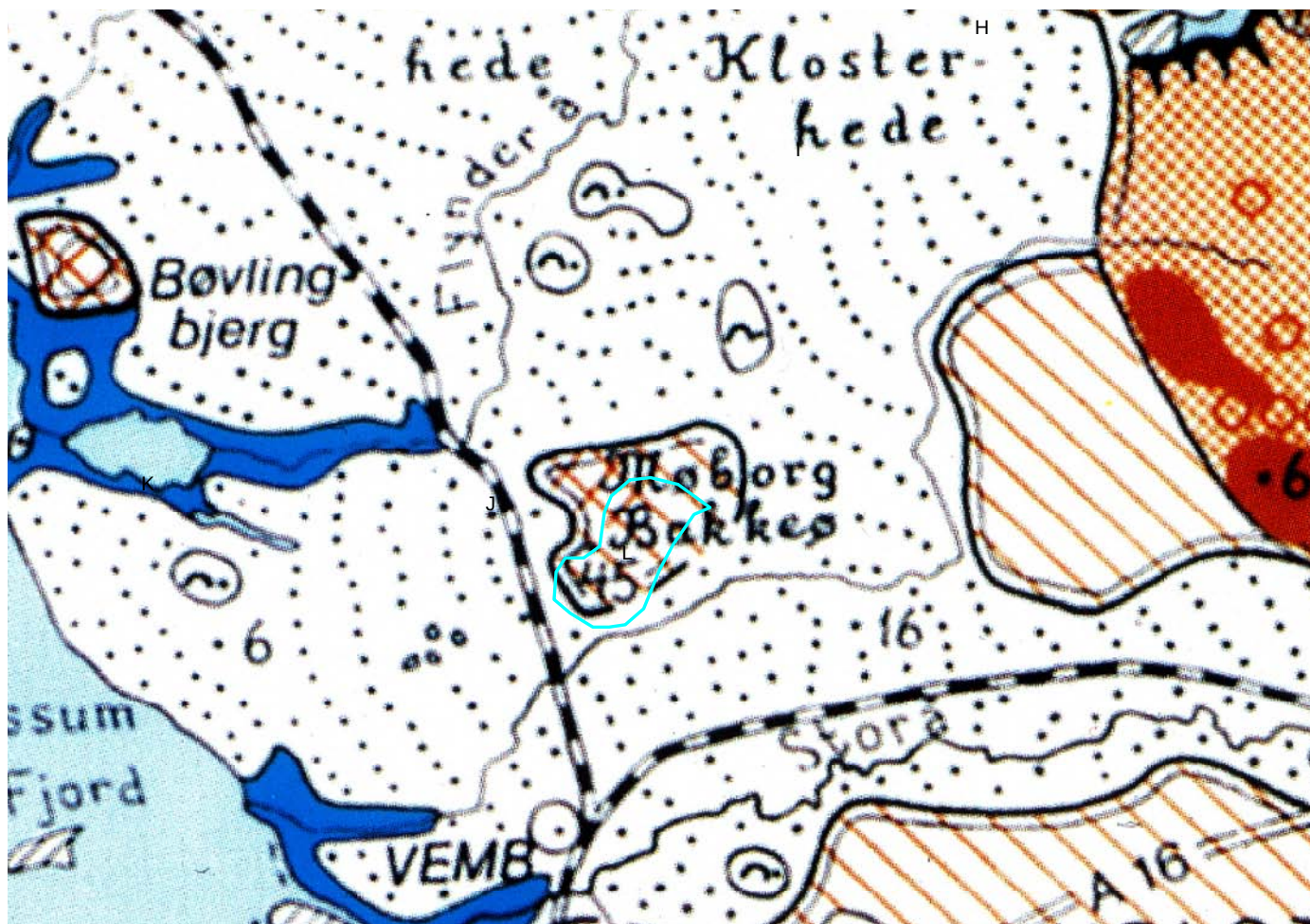
Møborg Kirke, bakkeøens pejlemærke, er fint markeret og afgrænset i form af en række løvtræer på sin syd- og østside. På denne vis lader træækkerne kirken åbne sig mod vest og nord, hvorfra man også typisk vil ankomme. På længere afstand, i ankomsten fra vest ad Møborgkirkevej, ses hvordan et højere og ujævnt nåletræeshegn markerer sig øverst på bakkekammen - i forbindelse med landsbyen og kirken.

Dyrkningsform

Der ses mindre markarealer øst for kirken omkranset af tættere levende hegn. Dette ændrer sig meget hurtigt, når man bevæger sig mod vest til større intensivt dyrkede marker. Især mod vest, langs Møborgkirkevej og mod nord ad Holmgårdvej, ses den intensive dyrkning.

*Udsigt mod øst over dyrkningsflade med
vindmøllepark i baggrunden*

- Ekstramarginal smeltvandsfloddal
- Kystklint
- Marint forland dannet siden stenalderen (5.000 f.K.)
- Moræne fra sidste istid, lerbund
- Moræne fra sidste istid, sandbund
- Stenalderhavets kystlinje
- Hedeslette (Prikækkkerne er skematiske højdekurver)
- Kiltandskab
- Landskab med dødsrelief
- Randmorænelandskab
- Smeltvandsflodterrasse
- Tunneldal

Kort 82
Karakterområde L
- Naturgrundlag
Per Smed. GEUS.

Bebyggelsesstruktur:

Bebyggelsesstrukturen består hovedsageligt af en spredt lav bebyggelse i form af enkeltgårde og enkelte større landbrugsejendomme. Sidstnævnte ligger ikke indenfor karakterområdet, men i tæt forbindelse hertil rent fysisk og historisk, hvorfor de er nævneværdige for området: Mod vest, ad Møborgkirkevej ligger et større intensivt landbrug, Øster Krarup, med omkringliggende store landbrugsflader. Mod nord, ad Holmgårdvej, findes sognets hovedgård Nørre Holmgård.

Den tættere lave bebyggelse, som reelt udgør landsbyen, er dannet vest for kirken. Den spreder sig i en tyndere linje mod nord og syd knyttet til Holmgårdvej. Særligt for Holmgårdvej er dens slyngede karakter, hvilket sætter sit præg på vejbebyggelsen. Mod vest, ad Møborgkirkevej, lægger landsbybebyggelsen sig som en klynge, omkring vejen. Dette skaber en markant, lille byfront i ankomsten til Møborg.

Møborg Kirke, markerer sig bag den karakteristiske byfront og bevoksning fra vest og syd. Den middelalderlige landsbykirke med sit hvidkalkede tårn, understøttes i sin højde og form af et levende, højt hegn længere mod nord. Hegnet og kirken har en sammenbindende effekt på den tættere landsby og den spredte bebyggelse.

Kulturhistoriske helheder og enkelt-elementer

Ved Møborg Kirke, krydset mellem Møborgkirkevej og Holmgårdvej, har landsbyen sin kerne. Her ligger skolen (som lukkede i 2013) med sine sportsarealer henvendt mod vest. Ydermere ligger, i forbindelse med den tættere bebyggelse, et forsamlingshus og et missionshus. I 1700tallet bestod sognets bebyggelse kun af spredte gårde, men sidenhen er den tættere lave bebyggelsesstruktur vest for kirken dannet og har skabt landsbysamfundet. Det ses i planstrukturen, hvordan den tæt-lave bebyggelse har indpasset sig markfelterne. Dette fortæller historien om, at den tættere bebyggelse kom til senere.

Bakkeøens toppunkt, Bavnehøj, har anlagt grobund først for kirkebebyggelsen og senere den tættere landsbybebyggelse. Den er et eksempel på hvordan naturgrundlaget har forårsaget de kulturgeografiske elementer og helheder.

Hovedgården Nørre Holmgård, som ligger nordvest for området, ad Holmgårdvej, fører tilbage til 1400tallet. Stuehuset er opført i 1988 og er markeret med det karakteristiske spir. Dette viser en hvis tidsdybde for hovedgården - og området.

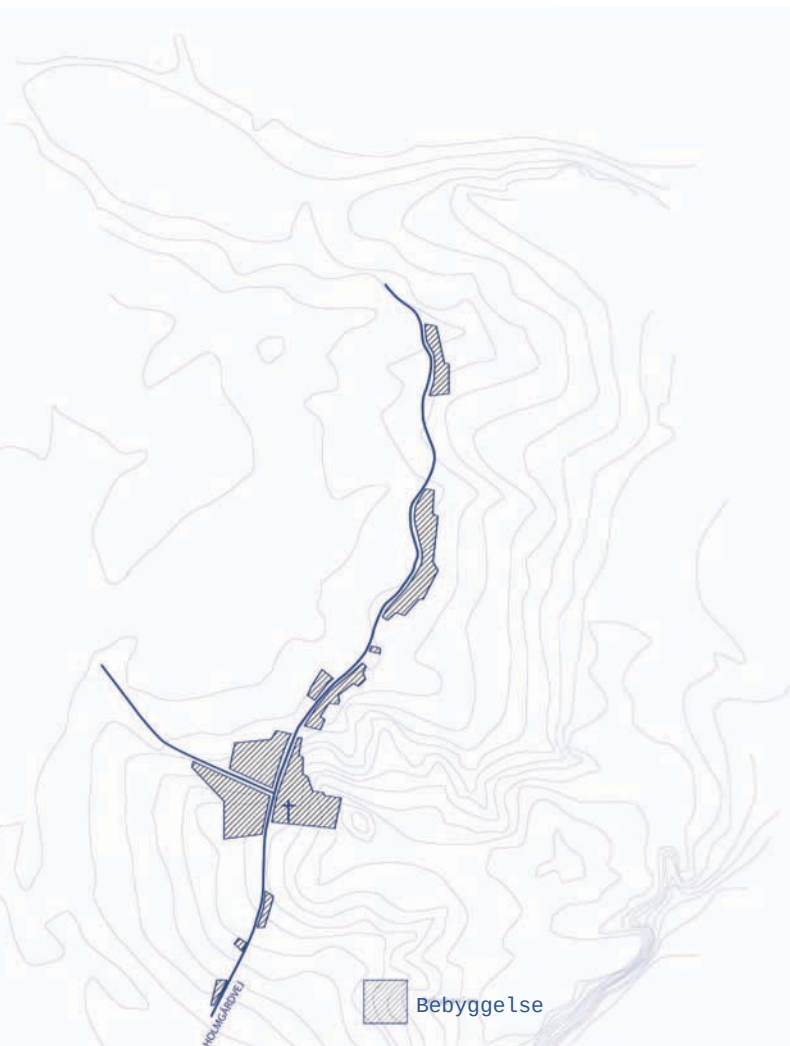
Møborg Sandgrav, der var i drift indtil 1992, fortæller om den aktivitet og drift, der engang udspillede sig her. I dag står sandgraven tilbage i form af sit dramatiske krater. Sidenhen er der opstået søer og et artsrigt planteliv, der får lov til at leve uforstyrret.

Tekniske anlæg:

I forbindelse og parallelt løbende med Damhus Å, ligger Møborg Dambrug, som producerer regnbueørreder. Anlægget består af selve dambrugsanlægget samt et recirkulerende fiskeanlæg.

Af mere rekreative anlæg findes sportspladsen i forbindelse med Møborg Skole. Derudover er der i tilknytning til den tidligere sandgrav anlagt vandrestier omkring søen samt shelters i tæt forbindelse hertil.

Selvom der ikke er placeret vindmøller i karakterområdet, bør det nævnes, at der er en visuel forbindelse til vindmøllerne i det omkringliggende landskab, nogle vindmølleområder er mere dominerende end andre.

Figur 30.
Møborgs bebyggelsesstruktur.
I plan ses hvordan bebyggelsen i Møborg former sig efter det slyngede vejforløb. I krydset, ved kirken, skabes en større klynge, imens bebyggelsen ad Holmgårdvej er strukket.

Den nordlige markering af det skrånende terræn i form af levende hegn langs højderyg samt de åbne landsbrugsflader

Udsigt fra Bavnehøj mod sydvest

Møborg Kirke og landsby fra vest

Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse/udgangspunkt

Områdets naturgeografiske og kulturgeografiske forhold knytter sig tæt til hinanden, dvs. at de kulturgeografiske elementer er opstået på baggrund af stedets geografi. På baggrund af bakkeformationen, som karakteriserer området, er kirken placeret på toppen - sigtelinjen aller øverst. Bydannelsen er efterhånden skudt op i forbindelse med kirken, og strækker sig nedad skråningen i vest. Landbrugsfladen, som området hovedsageligt består af, er ad de skrånende partier opdelt i mindre arealer, og så snart terrænet flader mere ud, er de større intensive marker dominerende med deres tilhørende større landbrugsejendomme. Det ses tydeligt ved landsbydannelsen, hvordan denne er opstået længe efter den dyrkede jord, da markfelterne her udgør store arealer.

Rumlige og visuelle forhold

I kraft af bakkeøen, som hæver sig op over den flade hedeslette, opleves der fra toppen en vid udsigt over det omgivende åbne land. Mod vest kan Nisum Fjord og Bøvling Klit skimtes og mod nord den grønne tætte dannelse i form af Klosterheden. Den spredte bebyggelse i kombination med levende hegn og dyrkede landbrugsflader danner billedets mellemgrund. Herimellem stikker vindmøllerne op, både på nært hold og fjernt i horisonten.

Står man modsat og kigger op på bakkeøen fra hedesletten, ses tydeligt hvordan området hæver sig op - især fra vest, hvorfra den typiske ankomst sker. Her ses ligeledes hvordan husrækkerne danner en markant lille byfront mod det åbne land, imens kirken bagved rejser sig højt i sigtelinjen mod Bavnehøj. 'Øen' fremstår mere tæt mod syd på grund af skovarealet her, og derfor sløres det skrånende terræn en smule i oplevelsen heraf. Skoven skaber samtidig overgangen fra bebyggelse til det åbne land i syd. Mod nord står flere dyrkede flader frem imellem levende hegn, hvori det skrånende terræn tydeligt opleves. Holmgårdvej, i sin let snoede linje, tilpasser sig landskabets skrånende terræn. Den slyngede vej opleves som et strukturgivende element i landskabet og i tæt forbindelse med bebyggelsen.

Mod nord ses det også hvordan bevoksningen nær kirken fremstår tæt i forbindelse med bebyggelse for dernæst at optræde mere let og sparsomt i det åbne land mod nord.

Selvom der ikke er placeret vindmøller i selve karakterområdet, præges udsigten fra Møborg af vindmølleparker mod nordvest, vest, syd og øst. Vindmølleparken mod øst, der er placeret i nabokommunen, men forholdsvis tæt på Møborg, fremstår meget dominerende rent visuelt.

Oplevelsesmæssige delområder og elementer

Området rummer en stor oplevelsesmæssig værdi i forhold til udsigten helt ud til Vesterhavet og mod nord til Klosterheden. Især fra Bavnehøj, som er områdets højeste punkt, får man en vid udsigt især mod nord og sydvest.

I Møborg Skov, den helt tætte del, kan det kraterlignende profil af den gamle sandgrav opleves. Her er desuden anlagt vandrestier og shelters ved søen, hvilket gør området tilgængeligt og deraf oplevelsesrigt.

Den mindre landsbydannelse ved kirken, flankerer vejen mod vest. Bagved ligger kirken, som danner sigtelinjen mod Bavnehøj.

Planmæssige tendenser og udfordringer

De planmæssige udfordringer er:

- At friholde karakterområdet for vindmøller samt i en hvis afstand fra området, således at udsigten fra bakkeøen påvirkes mindst muligt.
- At planlægge for store landbrug og sikre at disse anlæg tilpasses i landskabets karakter.
- At friholde området ved Møborg landsby (den tættere bebyggede del) for skovrejsning, således at den karakteristiske byfront ikke sløres.

*Den østlige udsigt domineres af en vindmøllepark.
(Billedet er taget fra Bavnehøjvej).*

Udsigt fra Bavnehøj mod nord/nordvest

*Møborg Kirke set fra nordøst
- i visuel forbindelse med vindmøller*

Karakterstyrke

Landskabskarakterens styrke vurderes med afsæt i hvor tydeligt:

- Nøglekarakteristika fremstår (deres tilstedeværelse og tydelighed).
- Landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse afspejles i karakteren.
- Karakteren afspejler samspil mellem naturgrundlag og kulturgeografiske strukturer.

K a r a k t e r i s t i s k

Størstedelen af bakkeøen fremstår karakteristisk, i form af tydeligheden af det skrånede terræn, der ses i markflader samt den lille byfront i vest. Toppen markeres af den bagvedliggende kirke.

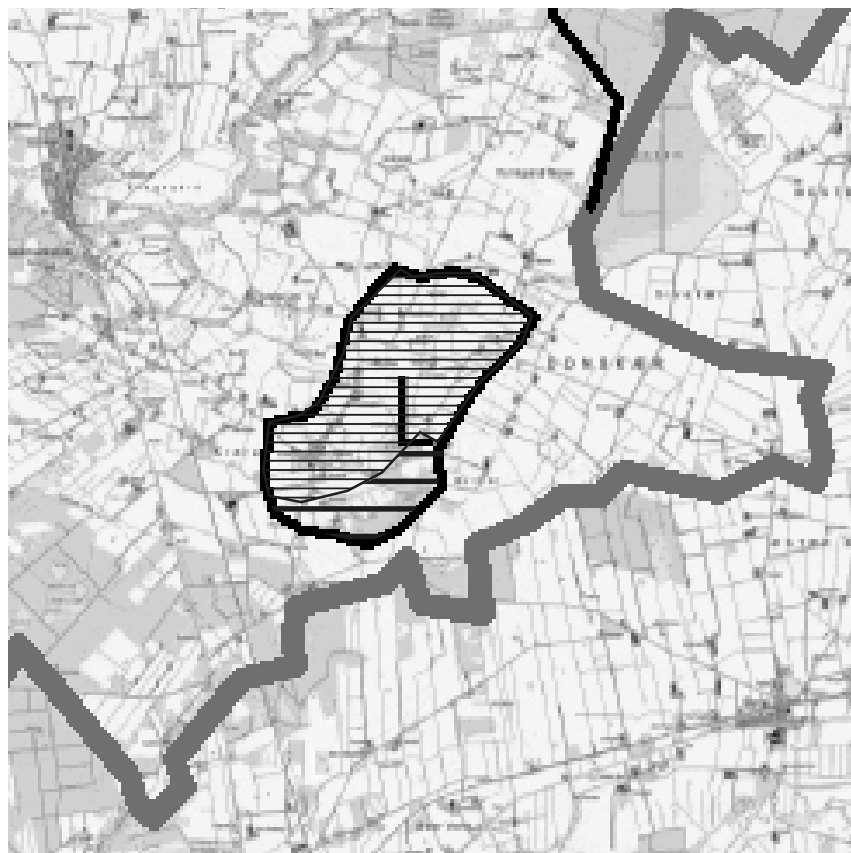
Der findes landbrugsarealer i det nordlige område, der i form af lægivende beplantning slører lidt for stedets naturgrundlag. Dog optræder også mere åbne markarealer, hvori terrænet tydeligt afspejles. Karakteristisk er også sandgraven i Møborg Skov, der står som et uforstyrret område hvori samspillet imellem naturgrundlag og de kulturgeografiske strukturer er god.

K a r a k t e r s v a g t

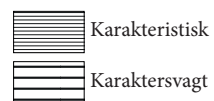
I den sydlige del er Møborg Skov et slørende element for det skrånede terræn, fortællingen om bakkeøen.

Sø ved Møborg sandgrav

Kort 83
 Karakterområde L
 - Karakterstyrke

Sø ved Møborg sandgrav, den gamle sandgrav i baggrunden.

Tilstand

Med baggrund i landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse er der foretaget en vurdering af:

- *Intakthed i forhold til landskabskarakterens kulturhistoriske oprindelse.*
- *Vedligeholdelsesmæssig tilstand af de karaktergivende elementer.*
- *Graden af forstyrrelse (tekniske anlæg, støj og lignende).*

På baggrund heraf vurderes tilstanden som god, middel eller dårlig.

M i d d e l t i l s t a n d

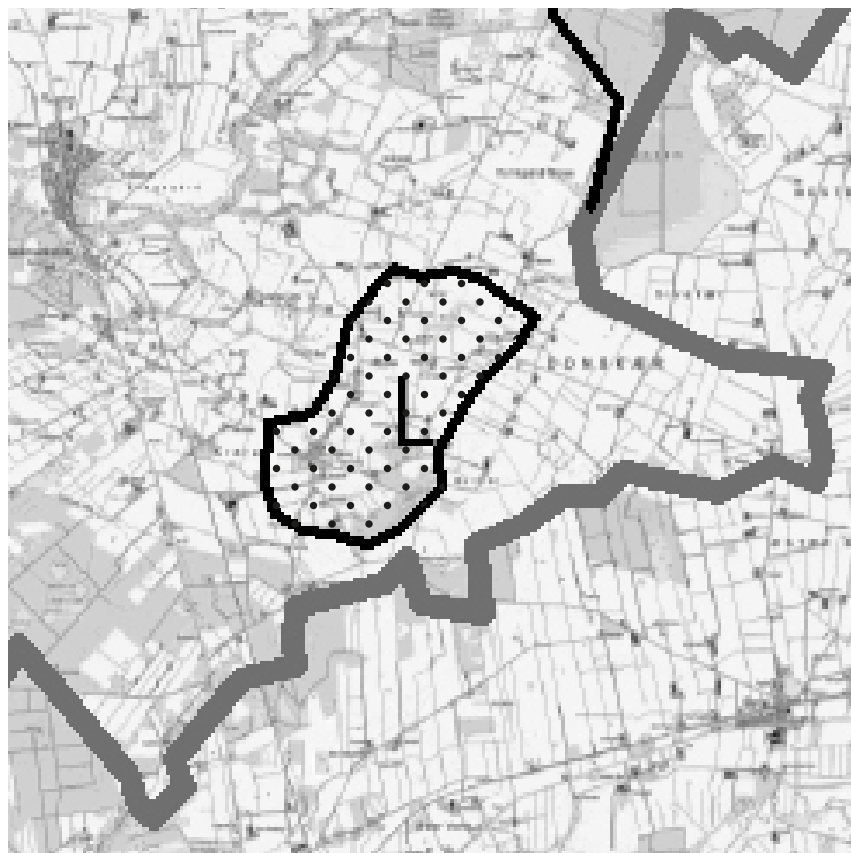
Generelt vurderes området til at være i middel tilstand, da de kulturgeografiske elementer såsom bebyggelse og landbrugsflader både fremhæver og slører landskabskarakteren. Især Møborg Skov slører for bakkeøens skrånende terræn.

Udsigten er særligt karakteristisk fra bakkeøen, hvor man blandt andet kan se helt ud til Vestkysten. Udsynet forstyrres dog af vindmøller placeret i nærheden, særligt mod øst og sydvest.

Møborg Sandgrav er et karaktergivende kulturgeografisk element, der siden 1992, hvor man ikke benyttede sandgraven længere, har fået lov til at udvikle sig i takt med naturen. Stedet fremstår uforstyrret grundet den tætte skov der omkranser stedet. Sandgraven er et godt eksempel på omdannelse af et råstofområde til et rekreativt område.

Møborg Sandgrav

Kort 84
Karakterområde L
- Tilstand

Middel tilstand

Møborg Sandgrav

Oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks

Forekomsten af oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks i karakterområdet vurderes i forhold til de oplevelsesmuligheder, der normalt forekommer i regionen.

Oplevelsesrige landskaber

Oplevelsen af hele bakkeøen er i sig selv interessant. Hvorledes denne stiger op fra den flade hedeslette og fortæller om landskabets dannelse og historie.

Sandgraven i Møborg Skov er i form af sin dramatiske profil og historie oplevelsesrig. Den fortæller historien om en tidligere brug og aktivitet på stedet samt om et langt større tidsperspektiv i form af sine lag fra de tre sidste istider. Ved sandgraven ses i dag mindre søer og et rigt voksende planteliv.

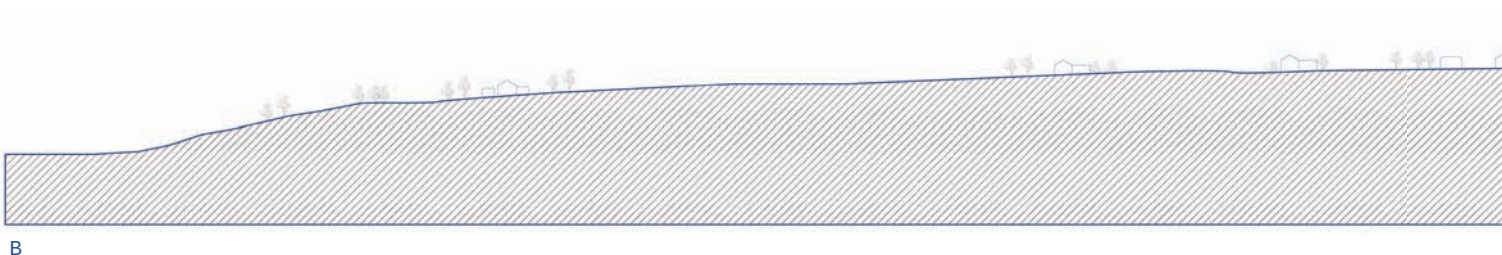
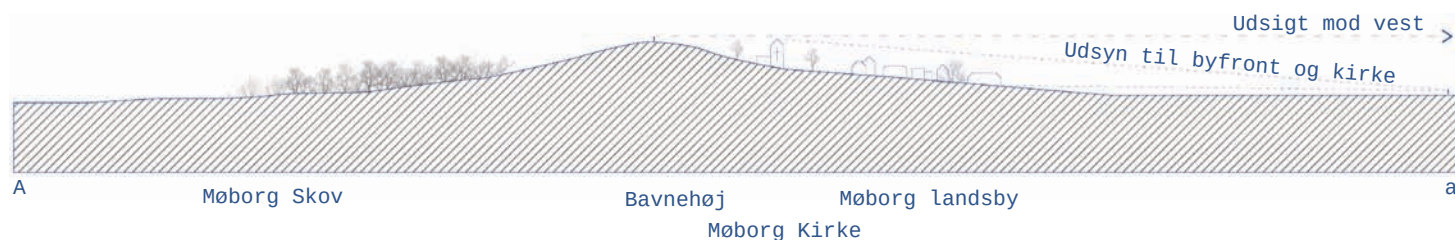
Særlige udsigter

Fra Bavnehøj, der er bakkeøens toppunkt, er der udsigt over det omkringliggende landskab især mod syd/sydvest og nord/nordvest. Fx. kan man se Klosterheden og mod syd/sydvest er der udsigt til Vestkysten.

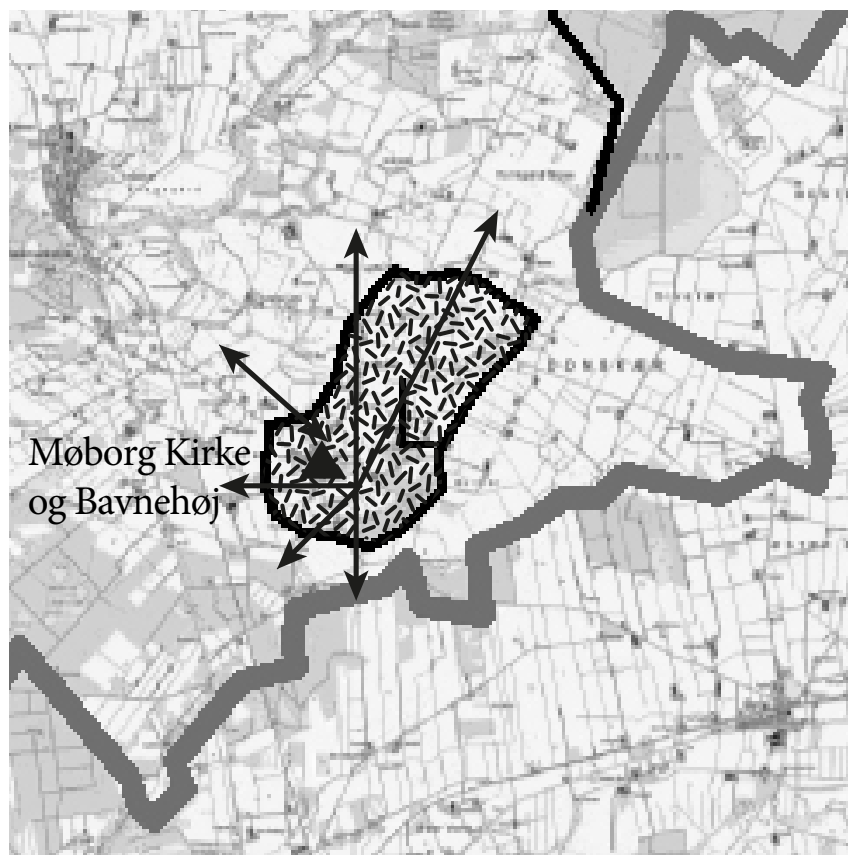
Landmarks

Bakkeøen kan i sig selv tilskrives karakteren landmark, grundet dennes markant anderledes terræform på den flade smelte-vandsslette. Møborg Kirke markerer sig på bakkeøens top bag den mindre byfront og understreger det skrånende terræn.

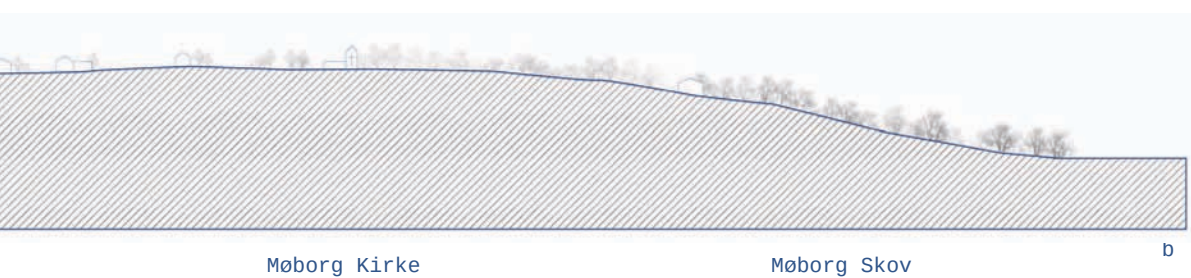
Figur 31
Plan over Møborg Bakkeø
samt tvær- og længdesnit
igennem landskabet.

Kort 85
Karakterområde L
- Oplevelsesrige områder

- Oplevelsesrigt landskab
- Særlig udsigt
- Landmark

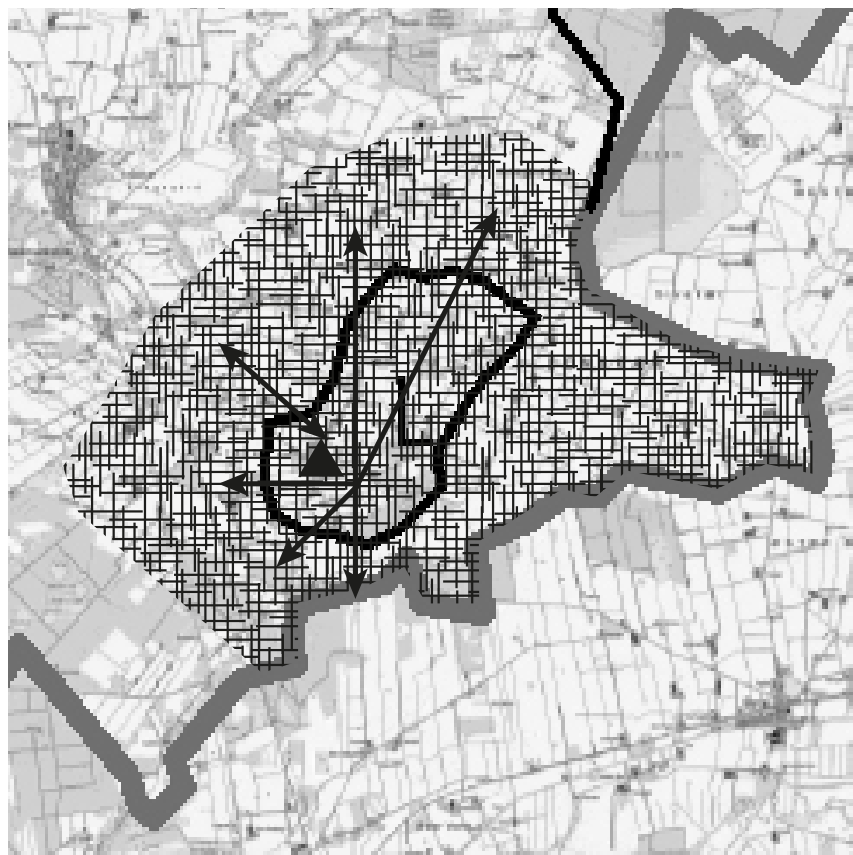

Sårbarhed

Det vurderes i hvilken grad landskabskarakteren og de visuelle oplevelsesmuligheder påvirkes ved ændringer i landskabets fysiske og funktionelle forhold.

Karakterområdet ligger som et markant landskabselement og har en vid udsigt især i de nordlige, vestlige samt sydlige retninger. Hele området vurderes som sårbart, grundet udsigten herfra, samt bakkeøens markering i landskabet, når man møder den fra den omkringliggende smeltevandsslette.

Det nærliggende område til bakkeøen er også markeret som sårbart, da både udsigten til og fra bakkeøen vil sløres, hvis tekniske anlæg især i form af vindmøller, bliver opstillet her.

- Særligt sårbart landskab
- Særligt sårbart udsigt
- Særligt sårbart landmark

Kort 86
 Karakterområde L
 - Sårbarhed

Strategiske mål

På baggrund af de forrige analyser; Landskabets karakterstyrke, tilstand, oplevelsesrige landskaber, udsigter og landmarks samt sårbarhed beskrives her de strategiske landskabsmål for området. Målene er bestemt ved hjælp af figur 32.

- Vedligeholde / Styrke
- Bevare / Beskytte
- Genoprette / Styrke
- Ændre / Nyskabe

- Områder hvor landskabskarakteren bør vedligeholdes/styrkes:

Området bør vedligeholdes i sin nøglekarakter som bakkeø med den lille byfront i vest og en spredt bebyggelse i nord og syd. I dag oplever man tydeligt bakkeødannelsen i form af det skrånende terræn, der hæver sig markant på den flade hedslette. Bakkeøens skrånende flader sløres dog mod syd på grund af skoven.

- Områder hvor landskabskarakteren bør genoprettes/styrkes:

I den sydlige ende af bakkeøen ligger Møborg Skov, der slører for nøglekarakteren. Her fornemmer man ikke i samme grad hvordan bakkeøen møder det flade terræn og hvordan den hæver sig herfra. Derfor kan området med fordel tilstræbe en mere transparent til åben karakter som synliggør landskabsformationen.

Anbefalinger til planlægning og forvaltning

Landskabskarakteren:

Bakkeøen er i sig selv et landskabselement. Dens karakter som bakkeø bør opretholdes, da den er af stor oplevelsesværdi på den ellers meget flade hedslette. Udsigten fra bakkeøen er også særlig og bør bevares. Derfor bør elementer, der slører for bakkeøens skrånende terræn, undgås.

Natur:

I Møborg Skov findes sandgraven, hvor der er småøer og et rigt planteliv vokser omkring. Stedet er desuden af stor oplevelsesværdi. Plantelivet bør fortsætte sin utæmmede udvikling på og ved sandgraven.

Skov:

I områdets sydlige del findes Møborg Skov i dag. Der bør ikke rejses skov omkring bakkeøen, da det vil sløre for overgangen til det skrånende terræn. Derudover skal der undgås skovrejsning mod sydvest, da det er i denne retning, man har det bedste udsyn.

Bebyggelse:

Bebyggelsen er karakteriseret ved den tætte byfront vest for kirken og derudover den spredt lave bebyggelse mod nord og syd. Den tættere bydel bør bevares i sin struktur, da den markerer det skrånende terræn og ankomsten til landsbyen.

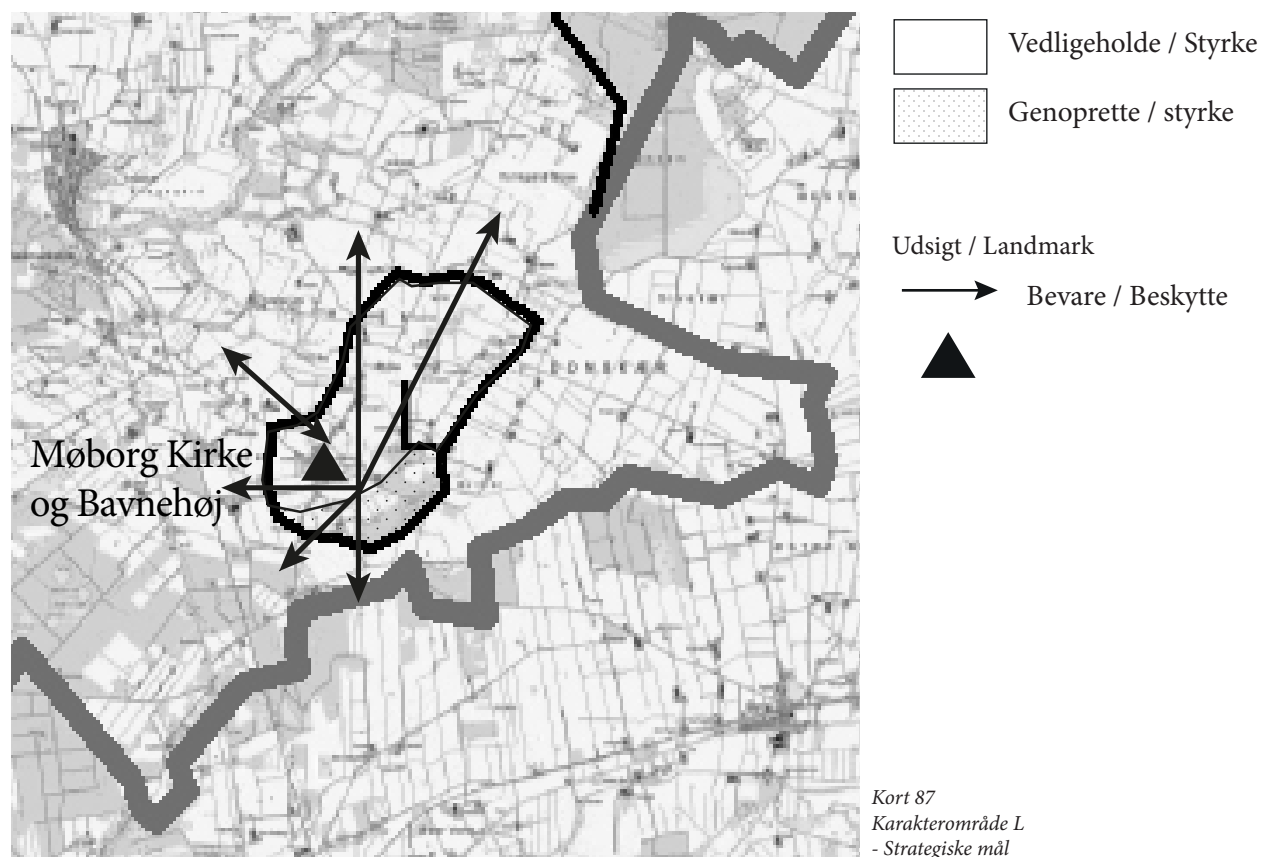
Tekniske anlæg:

Området bør friholdes for vindmøller og andre større tekniske anlæg, som kan sløre for det naturgeografiske udgangspunkt. Det anbefales, at der holdes en afstand for vindmølleopsætning til bakkeøen, således at de særlige udsyn fra toppen ikke sløres, og omvendt at bakkeøen ikke sløres fra hedsletten.

Anbefalingerne er Teknik og Miljø, og de er alene baseret på intentionen om at tilgodese

landskabelige interesser.

Manglende hjemmel i lovgivningen eller hensyn til øvrige interesser i det åbne land, der skal inddrages i interesseafvejningen, kan bevirke at anbefalingerne ikke følges.

Landskabskvalitet

Tilstand	Særligt karakteristisk	Karakteristisk	Karaktersvagt
	Særlige visuelle oplevelsesmuligheder	Visuelle oplevelsesmuligheder.	Uden visuelle oplevelsesmuligheder
	God	Bevare/Beskytte	Vedligeholde/Styrke
	Middel	Vedligeholde/Styrke	Ændre/Nyskabe
Dårlig	Genoprette/Styrke	Genoprette/Styrke	Ændre/Nyskabe

Figur 32. Caspersen og Nellemann, 2005

Litteratur

Analyserne er udført med udgangspunkt i udgivelsen

Caspersen, O. H., og Nellemann, V. (2005): Landskabskaraktermetoden – et kompendium. Arbejdsrapport nr. 20-2005. Skov og Landskab. Hørsholm.

samt

Temaplan for vindmøller i Lemvig Kommune 2008

Litteratur brugt til regionalisering og beskrivelser

Fremtidens natur i Lemvig kommune - Danmarks naturfredningsforening. 2009.

Kommuneatlas Lemvig, bevaringsværdier i byer og bygninger 1996.

<http://www.bovbjergfyr.dk> (29.07.2013)

<http://www.lemvigmuseum.dk/lokaliteter.htm> (marts-juli 2014)

Jensen, K.M. og Reenberg, A. (1984): Dansk Landbrug – Udvikling i produktion og kulturlandskab. Geografforlaget, Københavns Universitet

Geopark Vestjylland. Idéoplæg til projektet, Lemvig Kommune og Struer Kommune. 2013

Landskabsatlas og formidling af landskabskarakterkortlægningen. Miljøministeriet, Naturstyrelsen. Apropos, januar 2014.

Kortmateriale og analyser er udarbejdet på baggrund af

Landskabskort over Danmark. Per Smed. GEUS.

Landskabsudpegninger 2005 (Regionplan)

Højdekurver (ArcMap)

Geologi.lyr / Jordarter (ArcMap)

Høje Målebordsblade (ArcMap)

Lave Målebordsblade (ArcMap)

DDO 20cm GeoMidt 2010 (ArcMap)

DTK/Kort 25 (ArcMap)

WWW.LEMVG.DK